धी सूर्यप्रकाश प्रिन्टिंग प्रेसमां मुळचंदभाइ त्रीकमलाले छाप्यु
काळुपुर टंकशाळ अमदावाद. (कन्याशाळानी नजीकमां.)

विषयी होवाथी एवां दृष्टांतो जाणवानी तेमनी शक्ति होय छे, एटले तेवां दृष्टांतो आपी शके छे. कदि ते ते दृष्टांतो साथे आपेला क्रियापदोने माटे एम कहेवामां आवे के तेमां भविष्यत् काळ वापरवामां आवेल नथी; परंतु सिद्धांतमां पण एवा घणा पुरावा मळी शके छे के जेमां भविष्यत् काळनी हकीकतने माटे पण क्रियापद वर्तमान काळना वपरायेला छे.

पांचमुं अने छेल्लुं कारण ए छे के वर्तमान समयमां वर्तता सर्व मुनि महाराजाओ आ संबंधमां तद्दन एकज मत धरावे छे, तेमां कोइनो मत जुदो पडतो नथी. जेमणे अनेक सिद्धांतो, पंचांगीओ, ग्रंथो, प्रकरणो अने कथानको वांचेलां छे एवा बहुश्रुतो ज्यारे एमां शंकानो अवकाश गणता नथी त्यारे आपणे पण तेमना विचारनेज अनुसरवुं ए आपणी फरज छे. 'महाजनो येन गतः स पंथाः' ए सूत्र अहीं खास स्मरणमां राखवा योग्य छे.

आ प्रकरण उपरनी अनेक टीकाओ पैकी आ भाषांतर श्रीरामविजय गणिनी करेली टीकानुं करवामां आव्युं छे. एना कर्त्ताए टीकाने छेडे पोतानुं नाम पण सुचव्युं नथी, प्रशस्ति पण लखी नथी, तेमज संवत विगेरे पण जणाव्युं नथी; तेथी बीजो विशेष निर्णय बतावी शकीए तेवुं नथी, तोपण एटलुं जणावीए छीए के आ टीकाना कर्त्ता श्रीहीरविजय सूरि महाराजनी परंपरामां थयेला छे, तेमना गुरुनुं नाम श्रीसुमति विजयजी छे, अने तेओ उपाध्यायजी श्रीमद्यशोविजयजीना समयमांज थया[1] छे. एओ व्याख्यानकळामां बहु प्रवीण हता. एमनी प्रशंसा सांभळीने एक वखत श्रीमद्यशोविजयजी पण एमनुं व्याख्यान सांभळवा गया हता, अने सांभळीने बहुज प्रसन्न थया हता एम कहेवाय छे. एमणे श्रीशांतिनाथजीनो रास संवत १७८५ मां बनाव्यो छे, तदुपरांत बीजुं शुं शुं बनाव्युं छे ते चोकस जाणवामां नथी. एक पंच कल्याणकनुं स्तवन एमनुं करेलुं प्रसिद्ध छे. आ ग्रंथना टीकाकार तरीके एओ छेल्ला थयेला जणाय छे.

आ भाषांतरना कार्य माटे पन्यासजी श्री गंभीरविजयजीए आपेली टीकानी प्रत, पन्यासजी आणंद सागरजीनी टीकानी प्रत तथा एक बहु प्राचीन मूळ गाथाओ परना टबानी प्रत, अमदावादमां छपायेल उपदेशमाळानो बाळावबोध इत्यादिनी सहाय लेवामां आवी छे, अने तेने अनुसरीने दरेक गाथाना पाठांतरो नोटमां जणाव्या छे [illegible] संस्कृत [illegible] जाणवाना अभिलाषीने माटे केटलाएक अपरिचित मागधी शब्दोनो संस्कृत अर्थ टीका अनुसार नोटमां आपवामां आव्यो छे, तेमज गाथा उपरथी [illegible] अंको पण गाथाओमां मुकवामां आव्या छे, अने [illegible] आपवामां आवेल छे. जेम बने तेम विशेष उप-

[1] [illegible] श्रीशांतिनाथजीना रासनो प्रांत भाग.

पोगी थइ पडे तेम करवा माटे बनतुं कर्युं छे. वणी साध्वीओ अने श्राविकाओ आ उपदेशमाळा आवी कंठे करे छे, तेमने अर्थ धारवा सवळ पडे तेवो दरेक प्रयत्न करवामां आव्यो छे.

आ प्रकरणनी टीकामां प्रारंभमां आपेली रणसिंहकुमारनी विस्तृत कथा उपरांत बीजी ७० कथाओ जुदा जुदा प्रसंगने लइने आपवामां आवी छे. गाथाओनी अंदर तो तेथी वधारे नामो लभ्य थाय छे, परंतु ते शिवायनां नामोनी कथाओ उपरनी कथामां अंतर्गत थइ जवाना कारणथी, प्रथम आवी गयेल होवाना कारणथी, अथवा विशेष प्रसिद्ध होवाना कारणथी आपवामां आवी नहीं होय एम जणाय छे. ७० कथाओ पैकी ६५ कथाओ तो २८३ गाथा सुधीमां आवी जाय छे, पछीनी पाछली गाथाओ २६१ मां मात्र पांचज कथाओ छे, परंतु एकलो उपदेशज भरेलो छे के जे उपदेशनुं मूल्य थइ शके तेम नथी.

आ टीकानी अंदर १ चंदनबाळा, २ संबाधन राजा, ३ भरत चक्री, ४ प्रसन्नचंद्र राजर्षि, ५ बाहुबलि, ६ सनत्कुमार चक्री, ७ ब्रह्मदत्त चक्री, ८ उदायिनृपमारक, ९ जासा सासा, १० मृगावती साध्वी, ११ जंबूस्वामी, १२ चिलातीपुत्र, १३ ढंढण कुमार, १४ स्कंदक सूरिना शिष्यो, १५ हरिकेशी मुनि, १६ वज्र मुनि, १७ वसुदेवना जीव नंदिषेण, १८ गजसुकमाल, १९ स्थूलभद्र, २० सिंहगुफावासी मुनि, २१ पीठ महापीठ मुनि, २२ तामलि तापस, २३ शालिभद्र, २४ अवंतिसुकुमाळ, २५ मेतार्य मुनि, २६ वज्रस्वामी, २७ दत्त मुनि, २८ सुनक्षत्र मुनि, २९ परदेशी राजा, ३० कालिकाचार्य, ३१ महावीर स्वामीना पूर्वभवो, ३२ बळभद्र मुनि, मृग अने रथकारक, ३३ पूरण तापस, ३४ दमदन्त मुनि, ३५ चंडावतंसक राजा, ३६ सागरचंद्र कुमार, ३७ कामदेव श्रावक, ३८ द्रुमक, ३९ दृढप्रहारी, ४० सहस्रमल्ल, ४१ स्कंद कुमार, ४२ सूरिकंता राणी, ४३ कनककेतु राजा, ४४ कोणिक राजा, ४५ चाणाक्य, ४६ परशुराम ने सुभूम चक्री, ४७ आर्य महागिरि, ४८ मेघकुमार, ४९ मदनदत्त विद्याधर, ५० कृष्ण, ५१ चंडरुद्राचार्य ने तेनो शिष्य, ५२ अंगारमर्दकाचार्य, ५३ पुष्पराजा, ५४ अर्णिकापुत्र आचार्य, ५५ वरदत्ता राजा, ५६ पुष्पचूला, ५७ मंगु मुनि, ५८ गिरिशुक ने पुष्पशुक, ५९ सेलकाचार्य ने पंथक शिष्य, ६० [illegible] नंदिषेण, ६१ कंडरिक ने पुंडरीक, ६२ [illegible] राजा, ६३ [illegible] मुनि, ६४ श्रेणिक राजा ने विद्याधरना संबंध, ६५ त्रिदंडी, ६६ [illegible], ६७ दर्दुरांक देव, ६८ सुलस, ६९ समाधि अने ७० [illegible] कथा [illegible] आपेली छे. [illegible]

---

१ [illegible]
[illegible]

जंबूस्वामीनी कथा जेवी बहु विस्तारवाळी छे, अने उपदेशवडे तो तमाम कथाओ भरपूर छे.

आ ग्रंथज उपदेशनी माळारूप होवाथी तेमां अमुक उपदेश विशेष ग्राह्य छे एम कहेवा जेवुं नथी, तोपण खास ध्यान खेंचवा लायक स्थळो आ नीचे दर्शाव्या छे. ते उपर वचारे ध्यान आपवुं.

१ माता, पिता, बंधु, स्त्री, मित्र अने स्वजनो पण स्वार्थने माटे प्राणांत कष्ट आपनारा थाय छे. ते विषे पृष्ठ २०० थी २१८. दरेक संबंधपर कथा साथे.

२ जीवने सामान्य उपदेश गाथा २०३ थी २१७.

३ साध्वादिनुं स्वरूप-तेना लक्षण विगेरे. गाथा २२२ थी २२९ ने ३५४थी३८२.

४ श्रावक केवा होय ? तेनी करणी-कर्त्तव्य विगेरे. गाथा २३० थी २४६.

५ चारे गतिना दुःख. गाथा २७९ थी २८७.

६ धर्मस्थानो मंदिर विगेरेमां यत्न करवा संबंधी तथा कषाय मारनादि तजवा

चित्त ते तरफ दोर्युं, जेथी श्राविकाओमांथी आ ग्रंथ माटे एक सारी रकम उत्पन्न करवामां आवी, जेनुं लीस्ट आ ग्रंथना अंते आपवामां आव्युं छे. ते सहायने लइने आ ग्रंथनुं भाषांतर करावयानुं अने छपाववा विगेरेनुं काम हाथ धरवामां आव्युं छे. अने तेनुं परिणाम पण तेमना लाभमांज लाववामां आव्युं छे. अर्थात् सहायक बहेनोने. अन्य उत्तम श्राविकाओने तेमज साधर्मीसमुदायने आ बुक भेट दाखल आपवानुं निर्माण करवामां आव्युं छे अन्य शहेरनी श्राविकाओए तेमज श्रीमंत गृहस्थनी स्त्रीओए ज्ञानावरणी कर्म तोडवा माटे ज्ञाननो उद्धार अने ज्ञाननुं दान करवा रूप आ कार्य अनुकरण करवा योग्य छे.

आ ग्रंथनुं भाषांतर तपासतां छतां तेमां मतिदोष दृष्टिदोषादि कारणथी कांइ पण भूल थइ होय तो तेने माटे मिच्छादुक्कडनी याचना छे.

आ परम उत्कृष्ट, सिद्धांतनी सरखामणीमां मुकवा लायक अने तेज प्रकारनी योग्यता धरावनारो ग्रंथ छे, तेथीज कालवेलाए आ ग्रंथनुं पठन पाठन करवानुं निषेधेलुं छे, माटे ज्ञानाचारना प्रथम अतिचारने ध्यानमां राखीने तेनुं योग्य अवसरेज पठन पाठन करवुं अने आ ग्रंथने विनय पूर्वक लेवो. मुकवो ने वांचवो, के जेथी तेमां रहेलो अमूल्य उपदेश हृदयपर खुब तेमज दृढ असर करे अने ते प्रमाणे वर्तन करवाथी भव्य आत्मानुं कल्याण थाय.

प्रस्तावनानुं वधारे लंबाण न करतां अनुक्रमणिका तरफ दृष्टि करवानी-तेने साद्यंत वांची जोवानी भलामण करी समाप्त करवामां आवे छे. ते साथे आशा राखवामां आवे छे के जो अनुक्रमणिका आद्यंत वंचाशे तो आ ग्रंथ वांच्या सिवाय रहेवाशेज नहीं एवी अमने खात्री छे. इत्यलं विस्तरेण.
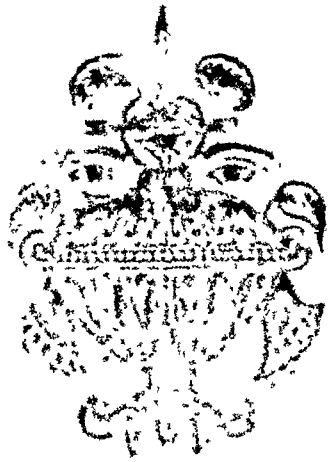
निवेदन.

उपरनी हकीकतथी जणायुं हशे के–आ उपदेशमाळा नामनो ग्रंथ भावनगर श्री जैन धर्मप्रसारक सभा तरफथी १९६६ नी सालमां बहार पड्यो हतो. तेने आज लांबो वखत थइ गयो छे–अत्र अमदावादमां रहेता जैन श्वेतांबर ज्ञाते वीसापोरवाड शेठजी प्रसिद्ध नाना मागेकना कुटुंबमां थइ गयेला मर्हुम शेठ वाडीलाल लल्लुभाइनी विधवा ब्हेन चंचल ब्हेन अति धर्मचुस्त छे. जे शेठजीना जीवन चरित्रथी जणाशे. तेमने साधुसाध्वी तेमज तेमनी सोबतमां बेसनारी श्रावीका वर्गमांथी उपदेश मल्यो के–उपदेशमाळा नामनुं पुस्तक अती उपयोगी छे. अने अत्यारे ते मलतुं नथी. ते माटे तमो द्रव्यनो सद्उपयोग करी आ पूस्तक जरुर छपावी भेट तरीके आपो तो बहुज लाभ थशे ते सौनी प्रेरणाथी तेमनी इच्छा थइ अने प्रसारक सभानी छपावेली नकल मने मेळवी आपी. जेना संयोगे करी. आ उपदेश माळा नामनो ग्रंथ अत्र अमदावादथी बहार पाडवामां आव्यो छे. जो के आ पूस्तक प्रथम सभानी" खंतथी अने मुंबाइना छापखानामां छपावेलुं जेथी परम शुद्ध अने सुंदर छपायेलुं छे. परंतु:आ आवृत्ति तो अमदावादमां कोपी टु कोपी प्रमाणेज छपावेल छे छतां पण प्रेसो साधारण होवाथी शुद्धी तरफ संपूर्ण कालजी राख्या छतां पण काना, मात्रा, विलंटीओं विगेरेनी अशुद्धिनो संभव छे तो ते वांचनार वर्ग सुधारीने वांचशे. एम भलामण पूर्वक तेमज आ ग्रंथ तैयार करनार श्री जैन धर्म प्रसारक सभानो तेमज आ ग्रंथ पोतानां नाणां सद्मार्गे वापरी ज्ञानने उत्तेजन आपनार मर्हुम वाडीलाल लल्लुभाइनी सद्गुणी विधवा के जेओनी इच्छाथी आ ग्रंथमां पोताना स्वामीनुं नाम जालवी राखवा तेओ साहेबनुं फोटा सहित टुंकुं जीवनचरित्र तथा देव गुरुभक्ति नीमीत्ते महात्माओ के जे अत्यारे अमदावादमांज विचरे छे श्रीमान् विजयनेमी सूरिश्वरजी तेमज श्रीमान् विजयसीद्धी सूरिश्वरजीना फोटा तथा तेमनुं टुंकुं जीवनचरित्र प्रसिद्ध करावी पोताना आत्मानुं हित इच्छनार ब्हेन चंचल ब्हेननो आभार मानी अशुद्धि के जीनाज्ञा विरुद्ध लखाण आदिमां दोषो रह्या होय तो तेनी क्षमा याची मिच्छादुःष्कृत दइ अत्रे विरमुं छुं. एज मुख्य वीनती.

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

ली. प्रसिद्ध कर्ता.

मास्तर उमेचंद रायचंद.

ठेकाणुं पांजरापोळ–अमदावा

स्वपरसमयपारावारपारीण-शासनसम्राट्-तीर्थरक्षाप्रवण-
परोपकारै-कार्पितकरण-तपोगच्छाधिराज
सूरिचक्रचक्रवर्ति-

आचार्य श्रीविजयनेमिसूरीशः
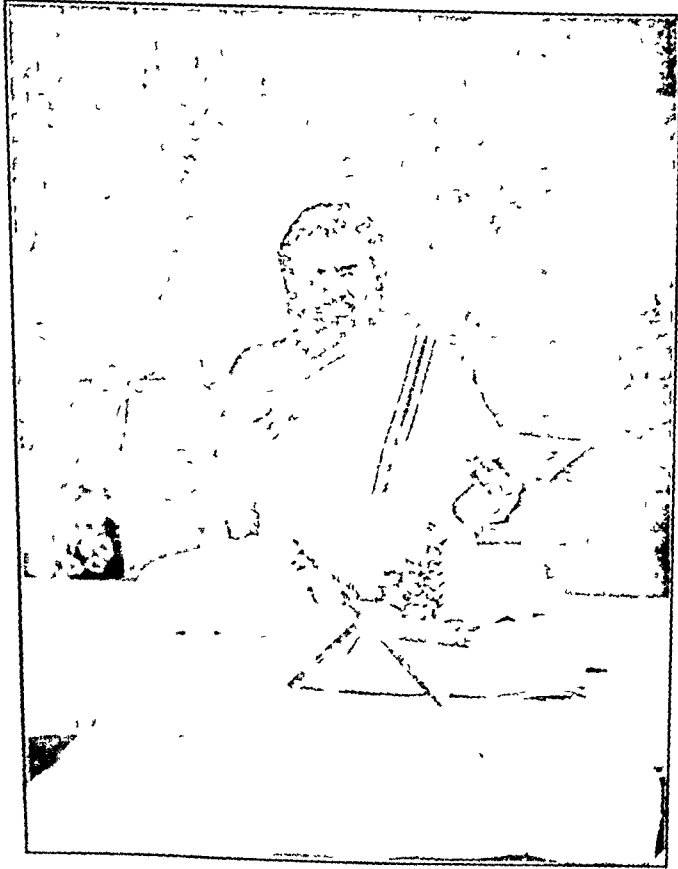
जन्म सं. १९२९ दीक्षा सं. १९४५ गणिपद सं. १९६० पन्यासपद सं. १९६०
कार्तिक शु. १ ज्येष्ठ शु. ७ कार्तिक कृष्ण ७ मागशर शु. ३
सूरिपद सं. १९६४-ज्येष्ठ शु. ५

तपागच्छाधिपति तीर्थरक्षक शासन प्रभावक पूज्यपाद आचार्य महाराज श्री विजयनेमिसूरीश्वरजीनुं

टुंक जीवनवृत्तांत.

आ महापुरुषनो जन्म काठीआवाडमां आवेला प्रसिद्ध महुवा नामे गाममां थयो हतो. महुवानी भूमी उत्तम विद्वानोनी उत्पत्ति माटे अभिमान धरावे छे, केमके त्यांना निवासी घणाक प्रसिद्ध वक्ताओ अने लेखकोनां नामो वारंवार सांभळवामां आव्यां छे.

आपणा आ पूज्य सूरीश्वरनी पण वक्तृत्व कळा अने उपदेश छटा एटली बधी तो रसीक अने असरकारक छे के जे सांभळतां पाषाण पण पाणीरुप थई जाय तो पछी कोमळ दिलना मानवीओ तेमनी अमृत वाणीथी पोताना आत्मानो उद्धार करी शके तेमां तो कहेवानुंज शुं.

तेमना चारित्रनी उत्तमता अने दृढता अवर्णनीय छे. बार वर्षनी नानी वयमांथी तेओ चारित्र लई अद्यापी सुधी नीराबाध नीष्कलंक पाळ्युं छे, अने हजु पण तेवीज रीते निर्मळताथी तेनुं पालन करे छे.

तेमना अखंड बाळ ब्रह्मचारीपणानो प्रताप एटलो बधो तो सचोट छे के, शासन द्रोही पुरुषो तेमनी पाछळ भले टीकाओ करे. परंतु तेमनी सामे तो दृष्टि मेळवी पण करी शके तेम नथी.

ब्रह्मचर्यनी श्रेष्ठता अने पवित्रतानो प्रताप एटलो बधो तो प्रभावशाळी छे के, दरेक दर्शनवाळाओ वगर आनाकानीए तेनो एकांत स्वीकार करे छे. तो तेनी एक छायामां रहेनार माणस आ लोकमां उत्तम यश अने परलोकमां आत्मकल्याणनी प्राप्ति करे तेमां तो शुं आश्चर्य.

पूज्यसूरीश्वरजीनी स्वसिद्धान्त तथा षड्दर्शनना न्यायादि शास्त्रोमां अपूर्व तीक्ष्ण बुद्धि माटे तो कोई पण जातनो विवाद छेज नहि वळी आ पूज्य सूरीश्वरे काठीआवाड गुजरात, मारवाड, मेवाड, माळवा विगेरे घणा देशोमां गामोगाम वी-चरी पोतानी उपदेश छटाथी जनसमुदायना मन एटला बधा तो हरी लीधा छे के, शासन द्वेषी अने कदाग्रहीओनो शीवाय दरेक जन पोताना स्वच्छ अंतःकरणथी तेमनुं यशोगान रटतां नाणा करे छे.

भारत साधु समुदायमां अत्यारे शासनरुपी गगनने निर्मळ करवानी सारी शैली, जो कोई पण साधु मुनिराजे वधारी होय तो ते आप श्रीमद्विजय नेमिसूरीश्वरजीज छे. अने तेने लईने तेना पट्टधरो अने तेना शिष्य प्रशिष्यादिक एक बाळकना दृष्टिने पण न घटे तेवा सुन्दर आदर्शो तेमणे उत्तम बनाव्या छे; वळी तेम

सूर्यनो उदय थतां नीशाचर घुवडीआ उडी जाय तेवीज रीते आ मुनीश्वर तरफथी सूत्र सिद्धांतनो 'खरेखरो खुलासो थतां अने सत्यासत्यनो प्रकाश पडता, अत्यारे एक पण धर्मद्रोही जाहेरमां देखवामां आवतो नथी.

समाजना अगर शासनना नेत्ता पुरुषोने घणी वखते तुच्छ लोको तरफथी अणघट्टती मुश्केलीओ भोगववी पडे छे, तथापी तेनी उन्नति एज जेनुं साध्य बिंदु छे एवा अग्रगण्य पुरुषो तेवा दुर्वीनीत मनुष्यो तरफ जरा पण लक्ष आपता नथी.

अत्यारे आ महापुरुष अमदावाद राजनगरनी भुमी उपर विचरे छे, के ज्यां आगळ श्रोताओ घणी मोटी संख्यामां भेगा मळी तेमना उपदेशामृतनुं पान करी आनंद पामे छे, अने अन्यदर्शन वाळाओ पण तेमनी वाणीनुं रहस्य विचारता थका छक थइ जाय छे.

पूज्यसूरीश्वरजी महाराजना श्री सिद्धगिरि–गिरनारजी समेतशिखरजी–अंतरीक्षजी–तारंगाजी विगेरे आपणा परम पवित्र तीर्थ रक्षण माटे कराता सतत प्रयासो श्री कापरडाजी–शेरीसाजी–कलोल–श्री स्तंभतीर्थ विगेरे तीर्थ भूमीयोनो उद्धार तथा प्रतिष्ठाओ–मेवाड विगेरेमां तेरापंथ विगेरे पाखंड मतोमां भली गयेला श्रावक भाइओना धार्मिक जीवननो पुनरुद्धार विगेरे विगेरे असीम उपकारना कार्योनो आभार समग्र जैन कोमथी आ चन्द्रदिवाकर पण भुली शकाय तेम छेज नहि ?

राजनगरमां आ महा पुरुषना भक्तोमां जैन आगेवान धनाढ्यो घणा सेवको छे, के जेनुं वचन अलंघनीय एटले जरा पण आनाकानी कर्या वगर जैन शासनना गमे तेवा काम–करवाने तैयार रहे छे. अने ते केम पार उतरे तेवुं खंतथी ध्यान आपता आव्या छे अने हाल पण आपे छे आ महापुरुष मारा पण घणाज उपकारी छे के तेमना वडे हुं पण यत् किंचित् ज्ञानादि धर्म सारी रीते पामी शक्यो छुं, आ पुस्तक प्रगट करावनार बाइ चंचळ बेननी पण संपूर्ण पूज्यश्री तरफ भक्ति होवाथी तेओ साहेबना फोटा सहित तेमनुं जीवनचरित्र अत्रे प्रकट करवामां आव्युं छे. आवा शासन रक्षक परोपकारी महापुरुषना जेटला गीतगान करे तेटला ओछा छे. कारणके लाखो जिह्वाथी जेना गुण गणी शकाय नहीं त्यां मारा जेवा पामर प्राणीनी एक जीभथी तेमनां गुण शी रीते जणावी शकाय. टुंकामां अत्यारे आ महापुरुष जैन शासन माटे महान उपकारी छे. अस्तु.

हजु पण अनेक शासनप्रभावनाना कार्यो अहर्निश करी रह्या छे अने तेज प्रमाणे शासन प्रभावनाना कार्यो करवा माटे चिरकाल जयवंता वर्तो.

ली. प्रसिद्धकर्ता.

शेठजी साहेबनो तेमना उपर संपूर्ण प्रेम अने विश्वास होवाथी पोतानी सर्वे मीलकत त्रष्टीओ तथा कुटुंबीओ विगेरेने नहीं सोंपता पोतानी स्त्रीनेज सोंपी गया छे. आ चंचल व्हेन पण तेमना सहवासमां आव्या त्यारथी धर्म उपर संपूर्ण प्रीतीवाला हता जेना परीणामे पोतानी २१ वरसनी नानी उमरे वैधव्यपणुं आव्या छतां पण आवाइ धर्म ध्यान आदि सारा संस्कारोमां जोडायेला होवाथी आजे तेमनी उमर लगभग ४० वरसनी थवा आवी छे छतां पण कोइ जातनुं कलंक के कहेवत विना तेमने धर्ममय जींदगी गुजारी छे. वैधव्यपणुं थया पछी लगभग एकाद वर्षमांज अत्रे सुप्रसिद्ध नगर शेठना मामानी दीकरी व्हेन सीता व्हेननी तेमने सोवत थइ हती तेओ धर्मशील अने बुद्धीशाळी होवाथी आ व्हेनने धर्म मार्गमां जोडवामां सारी सहाय करेलो छे.

शेठजी साहेब गुजरी गया पछी आ व्हेने—त्रीजेज वर्षे एटले १९६३ नी शालमां सारी धामधुम साथे उजमणुं माडयुं हतुं. तेमां हंमेशा पूजा प्रभावना विगेरे अट्ठाइ ओच्छव तथा स्वामीवत्सल विगेरे पण करवामां आव्युं हतुं. वली आ व्हेन पालीताणा जइ चोमासु पण करी आवेला छे ते चोमासामां त्यां अट्ठइनी तपस्या करी स्वामीवत्सल पण कर्युं हतुं. वली शे जयगीरीनो नवाणुं जात्रापण करी हती. वली अमदावादना दोसीवाडानी पोळना विद्याशाळाना वहीवट करनार शेठ जेशींगभाइ हठीसंगे शेत्रुंजय गीरीनो संघ छरीपाळता काढेलो तेमां पण छरीपाळता शेत्रुंजयगीरीनी जात्रा पण करेली छे. विगेरे. हंमेशां धर्मक्रीयाओ करवामां तत्पर रहे छे जेना प्रतापे महात्मा पुरुषोना व्याख्यानादि सांभळवा वनी शक्ति तपस्या तेमज पोसह प्रतिक्रमणादि दरेक आवश्यक क्रीयाओ यथाशक्ति करवामां जेमनुं मन लागेलुंज रहे छे दरेक वर्षे तीर्थयात्राओ करी रहे [illegible] स्वामीभक्ति गुरुभक्ति आदि दरेक धर्मना काममां अग्र भाग [illegible] छे. [illegible] जैनोना दरेक तीर्थ जेवा के शत्रुंजय, गीरनार, आबुजी, [illegible], [illegible], [illegible], अंतरीकजी आदि नाना मोटा दरेक तीर्थनी [illegible] छे. [illegible] पण वर्षमां एकवे वखत तो तीर्थयात्राओ करेज छे [illegible] कार्य पण कर्याज करे छे. वली हमणां चारपांच [illegible] आत्मार्थीओनी क्रियाओ चंपामगीनी तेमनी [illegible] छे. हंमेशां ज्ञानावरणी कर्म तोड-

थामां ज्ञाननुं आराधन अने तेनी भक्ति तेनुं उत्तेजन करवाथीज थाय छे तेवो उपदेश—धर्मसंगोपान तेमने मल्याज करतो हतो. तेवा संयोगोमां आ उपदेशमाला नामनुं पुस्तक भावनगर श्री जैन धर्मप्रसारक सभाए प्रसिद्ध करेलुं पण ते बुको पुरी थवाथी कोइ ठेकाणे मलती न होती. अने घणा साधुसाध्वीओ तेमज श्रावीकाओनी मागणी हती. जेथी तेमनी पासे रहेल्ला मीनाबेन तथा साध्वीजी श्री चंपाश्रीजी तथा प्रभाश्रीजी आदिनी प्रेरणाथी आ पुस्तक छपाववानी तेमनी इच्छा थइ अने संवत्‌ १९६६ मां छपायेली उपदेशमालानी नकल मने बतावी. पछी तेना खर्च विगेरेनो अंदाज करी नकल्लो ११०० रुपयावानुं नक्की करी आ नवुं बुको भेट तरीके साधु साध्वी अने तेना खरी जीवोने आपवानुं नक्की थवाथी आ बुक आ चंचल बेननी संपूर्ण आर्थीक सहायताथीज बहार पाडवामां आवी छे. सारे तेमना मर्हुम पति शेठ वाडीलाल लल्लुभाइनुं नाम जालवी राखवा माटे तेओ साहेबनो फोटो तथा एमनुं जीवनचरित्र तेमज देवगुरु भक्ति नीमीत्ते केसरीयाजी दादानो तेमज जैन शासनना स्थंभरुप आचार्य महाराज श्री विजयनेमीसूरीश्वरजी महाराजनो फोटो तथा तेमनु टुंक जीवनवृत्तांत पण आ पुस्तकमां दाखल करवामां आव्युं छे. एज. ॐ शांतिः शांतिः शांतिः

प्रसिद्ध कर्ता.

अनुक्रमणिका.

श्री आत्मरक्षा नवकारमंत्र.

ॐ परमेष्ठिनमस्कारं, सारं नवपदात्मकं। आत्मरक्षाकरं वज्र-पंजराभं स्मराम्यहं ॥ ॥ १ ॥ ॐ नमो अरिहंताणं, शिरस्कं शिरसि स्थितं। ॐ नमो सव्वसिद्धाणं, मुखे मुखपटांबरं ॥ २ ॥ ॐ नमो आयरियाणं, अंगरक्षातिशायिनी। ॐ नमो उवज्झायाणं, आयुधं हस्तयोर्दृढं ॥ ३ ॥ ॐ नमो लोए सव्वसाहूणं, मोचके पादयोः शुभे। एसो पंचनमुक्कारो, शिला वज्रमयी तले ॥ ४ ॥ सव्वपावप्पणासणो, वप्रो वज्रमयो बहिः। मंगलाणं च सव्वेसिं, खादिरांगारखातिका ॥ ५ ॥ स्वाहांतं च पदं ज्ञेयं, पढमं हवइ मंगलं। वप्रोपरि वज्रमयं, पिधानं देहरक्षणे ॥ ६ ॥ महाप्रभावा रक्षेयं, क्षुद्रोपद्रवनाशिनी। परमेष्ठिपदोद्भूता। कथिता पूर्वसूरिभिः ॥ ७ ॥ यश्चैवं कुरुते रक्षां, परमेष्ठिपदैः सदा। तस्य न स्याद्भयं व्याधिराधिश्चापि कदाचन. ॥ ८ ॥

श्री नवकार मंत्रनो छंद.

॥ दूहा ॥

वंछित पूरे विविधपरे, श्री जिनशासनसार; निश्चे श्री नवकार नित्य, जपतां जयजयकार ॥ १ ॥ अडसठ अक्षर अधिकफल, नवपद नवे निधान, वीतराग स्वयं मुख वदे, पंचपरमेष्ठि प्रधान ॥ २ ॥ एकज अक्षर एकचित्त, समर्यां संपत्ति थाय; संचित सागर सातनां, पातक दूर पलाय ॥ ३ ॥ सकलमंत्रशिर मुकुटमणि, सद्गुरुभाषितसार; सो भवियां मनशुद्धशुं, नित्य जपीए नवकार ॥ ४ ॥ छंद—नवकार थकी श्रीपाल नरेसर, पाम्या राज्य प्रसिद्ध; स्मशान विषे शिवनाम कुमरने, सोवनपुरिसो सिद्ध; नवलाख जपंता नरक निवारे, पामे भवनो पार; सो भवियां भक्ते चोखे चित्ते, नित्य जपीए नवकार ॥ ५ ॥ बांधी वडशाखा शिंके बेसी, हेठल कुंड हुताश; तस्करने मंत्र समर्प्यो, उड्यो ते आकाश; विधि रीते जपतां विषधर विष टाळे, ढाळे अमृतधार-सो० ॥ ६ ॥ बीजोरा कारण राय महाबल, व्यंतर दुष्ट विरोध; जेणे नवकारे हत्या टाळी, पाम्यो यक्ष प्रतिबोध; नवलाख जपंतां थाये जिनवर, इस्यो छे अधिकार सो० ॥ ७ ॥ पल्लीपति शिख्यो मुनिवर पासे, महामंत्र मन शुद्ध; परभव ते राजसिंह पृथ्वीपति, पाम्यो परिगल रिद्ध, ए मंत्र थकी अमरापुर पहोंतो, चारुदत्त सुविचार सो० ॥ ८ ॥ संन्यासी काशी तप साधंतो, पंचाग्नि परजाळे; दीठो श्री पार्श्वकुमारे पन्नग, अधजळतो ते टाळे, संभळाव्यो श्री नवकार स्वयंमुख, इंद्रभुवन अवतार, सो० ॥ ९ ॥ मन शुद्धे जपतां मयणासुंदरी, पामी प्रिय संयोग; इणे ध्यान थकी कष्ट टळ्यो उंबरनो, रक्तपित्तनो रोग; निश्चे शुं जपतां नवनिधि थाये, धर्मतणो आधार, सो० ॥ १० ॥ घटमांहि कृष्ण भुजंगम [illegible] घरनारीए, [illegible]; परमेष्ठिप्रभावे हारफूलनो, वसुधा मांहि विख्यात. कम.

लावतिए (कलावतिए) पिंगलकीधो, पापतणोपरिहार, सो० ॥ ११ ॥ गयणां गण-
जाति राखीग्रहीने, पाडी वाण महार; पदपंच सुणंतां पांडुपति घर, ते थइ कुंता नार;
ए मंत्र अमुल्खमहिमामंदिर, भवदुःख भंजणहार. सो० ॥ १२ ॥ कंवल संवले कादव
काढया, शकट पांचशें मान; दीधे नवकारे गया देवलोके, विलसे अमर विमान ॥ ए
मंत्र थकी संपत्ति वसुधा लही, विलसे जैनविहार. सो० ॥ १३ ॥ आगे चोवीशी हुइ
अनंती, होशेवार अनंत; नवकारतणी कोइ आदि न जाणे, एम भाखे अरिहंत, पूरव
दिशि चार आदि प्रपन्ने, समर्या संपत्ति सार. सो० ॥ १४ ॥ परमेष्ठि सुरपद ते पण
पामे. जे कृतकर्म कठोर; पुंडरगिरि उपर प्रत्यक्ष पेखो, मणिधर ने एक मोर; सद्गुरु
सन्मुख विधिये समरंता. सफळ जनम संसार. सो० ॥ १५ ॥ शुलिकारोपण तस्कर
[illegible]. [illegible] परसिद्ध; तिहां शेठे नवकार सुणाव्यो, पाम्यो अमरनी रिद्धि; शे-
ठने [illegible] विघ्न निवार्यां, सुरे करी मनोहार. सो० ॥ १६ ॥ पंचपरमेष्ठि ज्ञानज
[illegible], [illegible] चारित्र; पंच सज्झाय महाव्रतपंचक, पंचसमिति समकित; पंचप्रमाद
[illegible] पंचानार. सो० ॥ १७ ॥ कलश—छप्पय ॥ नित्य जपीये
[illegible] सुखदायक; सिद्धमंत्र ए शाश्वतो, एम जंपे श्री जगनायक; श्री
[illegible] श्री [illegible], पंच परमेष्ठिगुणी जे;
[illegible] एक चित्त आराधतां, विविधरीद्धि
[illegible]

मूकी दइने ते पाछी आवी, अने अजया राणीने जणाव्युं के 'में ते बाळकने कूवामां नांखी दीधो.' पोतानी शोकना पुत्रने मारी नंखाववाथी अजयाने घणो हर्ष थयो.

ते अवसरे सुंदर नामनो एक कौटुंबिक[1] घास लेवाने माटे ते वनमां आव्यो त्यां तेने पेला रोता बाळकने जोइने दया आवी, तेथी घणा हर्षथी घरे लावी ते बाळक पोतानी प्रियाने आपीने कह्युं के–'हे सुंदर लोचनवाळी स्त्री ! वनदेवताए आपणने आ मनोहर बाळक अर्पण करेल छे, तेथी तारे तेनुं पुत्रवत् रक्षण करवुं ने पालणपोषण करवुं.' ते पण तेनुं सम्यक प्रकारे पालणपोषण करवा लागी अने रणने विषे मालुम पडवाथी तेणे ते बाळकनुं नाम 'रणसिंह' पाड्युं. ते दिनप्रतिदिन बीजना चंद्रनी जेम वृद्धि पामवा लाग्यो.

हवे केटलाक दिवस पछी कोइए विजयसेन राजाने तेना पुत्रने मारी नंखाववानुं सर्व वृत्तांत कह्युं; तेथी तेने घणुं दुःख उत्पन्न थयुं. ते विचारवा लाग्यो के–'जेणे मारा पुत्ररत्नने मारी नंखाव्यो ते दुष्ट राणीने धिक्कार छे ! आ संसारस्वरुपने पण धिक्कार छे के जेनी अंदर रागद्वेषथी पराभव पामेला प्राणीओ स्वार्थवृत्तिने वश थइने आवां दुष्ट कर्म आचरे छे, तेथी एवा संसारमां रहेवुं तेज अघटित छे. आ लक्ष्मी चलित छे, प्राण पण चळ छे, आ गृहवास पण अस्थिर ने पाप रूप छे; तेथी प्रमाद छोडीने धर्मने विषे उद्यम करवो जोइए. कह्युं छे के 'संपदा जळना मोजाना जेवी चपळ छे, यौवन त्रण चार दिवसनुं छे, आयुष्य शरदऋतुना वादळाना जेवुं चंचळ छे, तो धनथी शुं काम छे? अनिंद्य एवो धर्मज करो.' वळी 'एवी कोइ कळा नथी, एवुं कोइ औषध नथी, अने एवुं कोइ विज्ञान नथी के जेथी [illegible] पामती एवी आ कायानुं रक्षण करी शकाय !' आ प्रमाणे वैराग्य[illegible] थयेला विजयसेन राजाए पोतानी प्रिया विजया तथा 'सुजय' नामना [illegible] पोताना कोइ वंशजने राज्य सोंपीने वीरभगवाननी पासे चारित्र [illegible] अनुक्रमे विजयसेन नामना नवदीक्षित [illegible] महाज्ञानी थया. तेमनुं 'धर्मदासगणि' एवुं नाम [illegible], अने तेना नाना सुजयनुं नाम 'जिनदासगणि' राखवामां आव्युं.

[illegible] तेओ पृथ्वीने विषे [illegible] विहार करवा लाग्या.

[illegible] बाल्यावस्थामां पण राजक्रीडा करतो [illegible] तेना [illegible] कार्यो करवा लाग्यो [illegible] श्री पार्श्वनाथजीनुं चैत्य आ

[illegible]

बेठेलुं छे. त्यां विजयपुरना पण लोको आवीने हमेशां श्रद्धा पूर्वक पूजा स्नान आदि करे छे अने तेओनां मनोवांछित ते पण पूरां थाय छे.

एक वखत कौतुक जोवाने अर्थे रणसिंह पण त्यां गयो. त्यां प्रतिमाना दर्शन करतो उभो हतो तेवामां चारणऋषिओ त्यां वंदना करवाने आव्या. रणसिंह पण तेओने वंदन करीने तेमनी पासे बेठो. मुनिए पण 'आ योग्य छे' एवुं जाणीने तेने धर्मनो उपदेश दीधो. ते आ प्रमाणे–

“ आ संसारमां प्रथम तो मनुष्योने बाल्यपणामां स्त्रीनी कुक्षिने विषे दुःख छे, त्यारपछी बाल्यावस्थामां पण शरीर मलथी खरडायेलुं रहे छे. तेमज स्त्रीनुं स्तनपान करवुं पडे छे. ते पण दुःख छे. तरुणवयमां विरहथी उत्पन्न थयेलुं दुःख भोगववुं पडे छे अने वृद्धावस्था तो सदा दुःखरुपज छे; तेथी हे मनुष्यो ! संसारमां कंइ पण सुख होय तो कहो.” आ प्रमाणे सांभळीने रणसिंहे कह्युं के–'आपे कह्युं ते सत्य छे.' साधुए रणसिंहने धर्म उपर रुचिवाळो जाणीने पूछ्युं के–'हे वत्स ! तुं हमेशां आ प्रासादने विषे पूजा करवा आवे छे ?' त्यारे तेणे जवाब आप्यो के–'हुं अहीं आवीने रोज पूजा करुं एवुं मारुं भाग्य क्यांथी ?' साधुए कह्युं के–“ जिनपूजानुं मोटुं फळ छे. कह्युं छे के–' सोगणुं प्रभुनी प्रतिमाने प्रमार्जन करवामां पुण्य छे, हजारगणुं विलेपन करवामां, लाखगणुं पुष्पनी माळा पहेराववामां पुण्य छे अने गीत वाजिंत्रादिनुं अनंत गणुं पुण्य छे.' तेथी जो दररोज तुं पूजा करवाने असमर्थ हो तो देवदर्शन कर्या पछी भोजन लेवुं एवो अभिग्रह कर. एवा अभिग्रहथी पण तुं सुखनुं भाजन थइश.” आ प्रमाणे सांभळीने रणसिंहे ते प्रमाणे अभिग्रह लीधो, अने चारणऋषिओ आकाशने विषे उडता गया.

हवे रणसिंह हमेशां ज्यारे क्षेत्रने विषे पोताने माटे भोजन आवे छे त्यारे हळ छोडीने धान्यकणादि नैवेद्य लइने श्री पार्श्वनाथ प्रभुनां दर्शन करवा जाय छे अने पछी भोजन ले छे. ए प्रमाणे अभिग्रह पाळतां केटला एक दिवसो निर्गमन थया. एक दिवस जिनालयनी बहार तेनी परीक्षा करवाने माटे सिंहनुं रूप करीने देवमंदिरना द्वारनी आडे बेठो. ते अवसरे रणसिंह कुमार पण नैवेद्य ग्रहण करीने जिनदर्शन करवाने माटे आव्यो; त्यां सिंहने जोइने ते विचार करवा लाग्यो के 'हमणां दर्शनना नियमनो भंग तो प्राणांते पण थवानो नथी. भले तो आ सिंह छे तो हुं पण रणसिंह छुं. ए मने शुं करशे ?' ए प्रमाणे धैर्यपणाथी तेणे सिंहने हाक मारी के 'छोड रस्तो मने, मारे दर्शन करवुं छे.' तेनुं आवुं साहस जोइने, ते सिंह अदृश्य थयो. पछी जिनदर्शन करीने, रणसिंहे पाछा घेर आवीने भोजन कर्युं. एकदा कोइ दिवस सुधी [illegible]

[illegible]

ए प्रमाणे कुमारनो [illegible] गया अने [illegible] रूपथी मोहित थइने त्यांज रहेलो छे. [illegible] कनकसेन राजानी सेवा करे छे, ते कमलवतीनुं [illegible] मोहित थयो छे; परंतु कमलवती तेने जरा पण [illegible] नथी. [illegible] कमलवतीने यक्षपूजाने अर्थे गयेली जाणीने ते भीमपुत्र [illegible] गयो. [illegible] के 'ज्यारे ते यक्षप्रासादमांथी बहार नीकळशे, त्यारे हुं मारा मननी [illegible] अभिलाषा तेने जणावीश.' ए प्रमाणे विचार करतो सतो ते द्वारपांज उभो रह्यो. कमलवतीए पण तेने जोयो, एटले तेणे सुमंगला दासीने कह्युं के–'आ पुरुष जे द्वारने विषे उभो छे ते जो अंदर आवे तो तेने तारे रोकवो.' ए प्रमाणे कहीने ते मंदिरनी अंदर गइ अने दासीने द्वार पासे उभी राखी. पछी एकांत जइ एक जडी कान उपर बांधवाथी पुरुषरूपे थइने ते प्रासादना द्वार पर आवी. त्यारे कुमारे तेने पूछ्युं के–'हे देवपूजक ! कमळवती हजु केम बहार आवी नहि ?' त्यारे तेणे कह्युं के–'में तो आ दासीने एकलीनेज प्रासादने विषे जोइ छे, बीजी कोइ पण स्त्री अंदर नथी.' ए प्रमाणे कहीने ते पोताने [illegible] आवी. पछी कर्ण उपरथी जटिकाने दूर करी एटले मूळरूपे थइ गइ. पाछळ भीमपुत्रे प्रासादनी अंदर घणी तपास करी, पण कमलवतीने नहि जोवाथी ते खिन्न थइने पोताने स्थाने गयो. सुमंगला दासी पण घेर आवी. त्यां कमलवतीने तेणे पूछ्युं के–'हे स्वामिनी ! तमे अहीं केवी रीते आव्यां ? में [illegible] बहार नीकळतां तो जोया नहि.' त्यारे तेणे जटिकानुं सर्व स्वरूप कही बताव्युं. ते वखते दासीए कह्युं के–'हे स्वामिनी ! एवी जटिका तमने क्यांथी मळी ?' कमलवतीए कह्युं के–"सांभळ, पूर्वे हुं एक वखत यक्षने मंदिरे गइ हती. ते

सहित त्यां सत्वर आव्यो. दासीए गळानो फांसो छेदी नांख्यो, एटले कमळवती बेशुद्ध अवस्थामां नीचे पडी. शीत पवन विगेरेना उपचारथी ते स्वस्थ थइ, त्यारे कुमारे पूछयुं के-' हे सुंदरी ! तुं कोण छे ? तें शा माटे गळे फांसो नाख्यो हतो ? तें आ साहस शा हेतुए कर्युं ? ' सुमंगलाए उत्तर आप्यो के-" स्वामिन ! शुं हजु आपे आने न ओळखी ? तमारामां जेनुं चित्त लीन थयुं छे एवी आ राजपुत्री कमळवती छे. तेना पिताए तेने भीम नृपना पुत्रने आपवाथी ते आत्मघात करीने मरण पामवा इच्छती हती, तेनुं में गळाफांसो कापी नांखी रक्षण कर्युं छे. " ते सांभळीने रणसिंह कुमार अति हर्षित थयो. त्यारपछी सुमित्र बोल्यो के-' हे मित्र ! कयो क्षुधातुर माणस मिष्ट अन्न खावानुं मळते सते विलंब करे ? ते माटे आ बाळानुं पाणिग्रहण करीने तेनो मन्मथसमुद्रमांथी उद्धार करो.' ए प्रमाणेनुं मित्रनुं कथन सांभळीने रणसिंहे तेज वखते तेनो साथे गांधर्व लग्न कर्युं. कमळवती पण मनमां अति आनंदित थइ. पछी कमळवती रात्रिए ज सुमित्रनी साथे पोताने घेर आवी. ते समये विवाहकार्यना अति हर्षमां पोताना कुटुंबपरिवारनुं मन व्यग्र छे, एवुं जाणीने कमळवतीए पोतानो स्त्रीवेष सुमित्रने पहेराव्यो, अने पोते पुरुषवेष धारण करीने रणसिंह कुमारनी समीपे गइ. कुमारे पण तेने स्नेहदृष्टिथी बे हाथवडे गाढ आलिंगन करीने पोतानी पासे बेसाडी.

हवे लग्न वखते भीमपुत्र हाथी उपर स्वारी करीने मोटा आडंबरथी परणवा आव्यो; अने महोत्सव पूर्वक कमळवतीनो वेष जेणे धारण कर्यो छे एवा सुमित्रनी साथे पाणिग्रहणकरी तेने लइने पोतानेस्थाने आव्यो. पछी कामना आवेशथी कोमळ आलापपूर्वक नवीन वधूने पुनःपुनः बोलाववा लाग्यो; पण ते जरा पण बोलती नथी; चूप थइने बेसी रही छे. अति कामना आवेशमां तेणे हस्त वडे तेना अंगनो स्पर्श कर्यो. ते स्पर्शथी ते तो पुरुष छे एवुं जाणीने तेणे पूछयुं के-' तुं कोण ? ' तेणे उत्तर आप्यो के-' हुं तारी वधू छुं.' कुमारे पूछयुं के-' तुं वधू क्यां छे ? तारा देहस्पर्शथी जणाय छे के तुं पुरुष छे.' त्यारे वधूनो वेष धारण करनार सुमित्रे जवाब आप्यो के-' हे प्राणनाथ ! आ शुं लवो छो ? शुं तमे तमारु चेष्टित् प्रकट करो छो ? विवाहना उत्सवथी परणेली पत्नी मने चेटकविद्याथी पुरुषरुप करो छो; तेथी हुं हमणां मारा पिता पासे जइने कहीश के- हुं कुमारना प्रभावथी पुत्रीपणाने तजी दइने पुत्र थइ छुं ' ए प्रमाणे बोलवाथी ' आ केम बन्युं ? ' एम विचारतो भीमपुत्र व्यग्र चित्तवाळो थयो. ते अवसरे स्त्रीवेष धारण करनार सुमित्र रणसिंह कुमार पासे आव्यो, अने रात्रिनुं सर्व वृत्तांत कर्युं. ते कौतुक सांभळीने तेओ सर्व हस्ततालीं दइने हसवा लाग्या

अहीं भीमपुत्र कनकसेन राजा पासे आवीने कह्युं के-'मारी साथे तमारी जे पुत्रीना लग्न थया ते तो पुत्र देखाय छे.' ते सांभळीने तेना सासु ससराए कह्युं के-' शुं आ तमारु गांडापणुं थइ गयुं छे के आ प्रमाणे लवो छो ? अथवा शुं भुतथी आवेशवान

ताने ए वात जणावी. तेणे पण 'तारी इच्छानुसार कर' एवी रजा आपी. पछी त्यां एक दुष्ट 'गंधमूषिका' नामनी कामण तथा वशीकरण विगेरेमां कुशळ एवी स्त्री रहेती हती. तेने बोलावीने रत्नवतीए कह्युं के–'हे माता! तु मारुं एक काम कर, ते कार्य ए छे के रणसिंह कुमार कमळवतीना उपर अति लब्ध थयेला छे, तेथी एवुं करो के जेथी तेने कलंकथी दूषित मानीने कुमार घरमांथी काढी मूके.' ते सांभळीने परिव्राजिकाए ते वात कबूल करी अने बोली के–'एमां ते शुं मोटुं काम छे? ते हु अल्प काळमां करीश.' ए प्रमाणे वचन आपीने ते थोडा दिवसमां रणसिंह कुमार हता ते नगरमां आवी. त्यां ते अंतःपुरमां कनकवतीना मंदिरमां गइ, अने तेने रत्नवतीना कुशल समाचार विगेरे निवेदन कर्युं. रत्नवतीना तरफथी समाचार लावेली होवाथी कनकवतीए तेने सन्मान आप्युं. पछी ते हमेशां अंतःपुरमां जवा लागी. अने कुतूहल विनोद विगेरे वार्ता करवा लागी. ते कमळवतीनी साथे विशेष वातचित करती हती, अने जेम कमलवतीनो तेना पर वधारे विश्वास उत्पन्न थाय तेम करती हती. दररोज जवा आववानुं करतां तेणे एक दिवस गुप्त विद्याथी कमळवतीना मंदिरने विषे परपुरुषने आवतो कुमारने बताव्यो. पण तेना मनमां जराए आव्युं नहि; ते तो विचार करवा लाग्यो के–'[illegible] शील सर्वथा निष्कलंकित छे.' ए प्रमाणे घणीवार परपुरुषने आवतो [illegible] विचार्युं के 'शुं कमळवतो शीलथी स्खलित थइ हशे? के जेथी हुं [illegible] मंदिरमां परपुरुषने आवतो जवो प्रत्यक्ष जोउ छुं.' तेणे कमलवतीने [illegible] के–'[illegible] मंदिरने विषे परपुरुषने आवतो जोउ छु तेनु शुं कारण?' [illegible] बोली के–'हे प्राणनाथ! हु कइ पण जाणती नथी. ज्यारे [illegible] पूछो छो त्यारे ते मारां कर्मनो दोष छे. ज्यारे [illegible] जो आपनी मारा [illegible] 'अश्लाघ्य' वचन बोलवुं न घटे.' आ [illegible] विचार करवा लाग्यो के–'[illegible] आदि [illegible] पण [illegible] जाणती नथी. [illegible] पोतानी मनने मोहित [illegible]? तेमां पण [illegible] अपूर्व [illegible] विचार करवाथी [illegible] [illegible] ते पण [illegible] हेतुं. [illegible] पाछी [illegible]

एम [illegible] करीने के 'शुं आ [illegible] मांगना
थाह [illegible] वट [illegible] पणे
एकाएक कदलवृती रोती ने विलाप करवा लागी के–" हे पिताजी ! ते
आ अति क्रूर कार्य शुं आचर्युं ? अकाळे वज्र पडवा रूप प्रियना वियोगथी उत्प-
न्न थतुं दुःख तें मने शामाटे आप्युं ? में तारो शो अपराध कर्यो हतो ! आ
दुःख तो सर्व सहन थइ शके तेम छे, परंतु असत्य कलंक चडावीने भर्तारे मने
घरमांथी काढी मूकी छे: तेथी मने महद् दुःख थाय छे. हुं शुं करुं ? क्यां जाउं
हे माता ! अहीं आवीने दुःखदावाग्निथी बळती तारी पुत्रीनुं रक्षण कर. अथवा
तुं आवती नहि, कारण के मारुं दुःख जोइने तारुं हृदय फाटी जशे. हुं मंदभा-
ग्यवती छुं. कारण के हुं कुमारावस्थामां पिताने वर शोधवानी चिंतानुं कारण
थइ हती. पाणिग्रहण वखते पिताने बंधन विगेरेनुं कष्ट प्राप्त कराव्युं हतुं. अत्यारे
पण आ सांभळीने ते पण दुःखी थशे." आ प्रमाणे अनेक रीते विलाप करती
सती मनने विषे विचार करवा लागी के–' प्रथम मारा स्वामीए मारा शीलनी
सारी रीते परीक्षा करी हती. परंतु एवुं जणाय छे के कोइ निष्कारण वैरीए
अथवा भूतराक्षस विगेरेए इंद्रजाळनुं स्वरूप बतावीने मारा स्वामिनुं मन व्यु-
दूग्राहित करी नांख्युं छे. तेथी हमणा कलंकयुक्त मारे पिताने घेर जवुं सर्वथा
युक्त नथी. हमणां तो जटिकाना प्रभावथी पुरुष रूप धारण करीने रहुं.कारण के
पाका बदरी फळना जेवा स्त्रीशरीरने जोइने कोण भोगववानी इच्छा न करे ?
कह्युं छे के " तळावनुं पाणी पीवाने, तांबूल खावाने अने यौवनावस्थामां स्त्रीना
शरीरने जोवाने कोण उत्सुक न थाय ? " मारे तो प्राणत्यागथी पण शीलनुं
रक्षण करवुं ते श्रेष्ठ छे. कारण के आ संसारमां शील शिवाय बीजो परम पवित्र
अने निष्कारण मित्र नथी. कह्युं छे के–"शील ए निर्धननुं धन छे, अलंकाररहितनुं
आभूषण छे,विदेशने विषे परम मित्र छे,अने आ भवमां तथा परभवमां सुख आप-
नारुं छे." वळी शीलना प्रभावथी प्रज्वलित अग्नि शांत थइ जाय छे अने सर्पआदिनो
भय नाश पामी जायछे. आगममां पण कह्युं छे के-" देव दानव, गंधर्व,यक्ष राक्षस
अने किन्नर विगेरे ब्रह्मचारीने नमस्कार करे छे, कारणके ते दुष्कर कार्यना कर-
नार छे." वळी " कोइ क्रोडोगमे सोनैयानुं दान दे अथवा सोनानुं जिनभुवन
करावे तो पण जेटलुं पुण्य ब्रह्मव्रत धारण करनारने थाय छे तेटलुं तेने थतुं नथी."
आ प्रमाणे विचार करीने ते जटिकाना प्रभावथी ब्राह्मणनो वेष धारण करीने
पाटलीखंडपुरथी पश्चिम दिशाए आवेल 'चक्रधर' नामना गामनी समीपे चक्रधर
देवना मंदिरमां पूजारीपणे रही, अने सुखे काळ निर्गमन करवा लागी.

पूजा करवा चाल्या, ते वखते तेमनी जमणी चक्षु फरकी, तेथी ते विचारवा लाग्योके-'आज कोइ इष्टनो संयोग थशे, परंतु कमलवती विना मने बीजुं कंइ इष्ट नथी; तेथी जो ते मळी आवे, तो खरो इष्ट लाभ प्राप्त थयो मानुं.' ए प्रमाणे विचारे छे, तेवामां पुष्पवटुक रूपधारक कमळवतीए पुष्प लावीने कुमारना हस्तमां मूक्यां. कुमारे तेने योग्य मूल्य आप्युं. पछी पुष्पवटुके विचार्युं के-'आ रणसिंह कुमार रत्नवतीना पाणिग्रहणार्थे जता जणाय छे.' कमळवती कुमारने जोइ अति हर्षित थइ. कुमार पण पुष्पवटुक रूप धरनारी कमळवतीने पुनः पुनः जोतो सतो विचार करवा लाग्यो के-'आ मारी प्राणवल्लभा कमलवतीना जेवो देखाय छे. एने जोईने मारुं मन अति प्रफुल्लित थायछे.' ए प्रमाणे चिन्तन करतो विस्मयथी तेने पुनःपुनः जोतां पण तृप्त थयो नहि. कमलवती पण स्नेह करीने पोताना प्रियने निरखवा लागी. पछी कुमार वटुकने साथे लइने पोताना मुकामे आव्यो, अने भोजन विगेरेथी भक्तिपूर्वक तेनुं बहु सन्मान करीने तेने पोतानी पासे बेसाड्यो. पछी कुमार तेने कहेवा लाग्यो के-'हे वटुक! तारुं अंग फरीफरीने जोतां छतां मने तृप्ति थती नथी. तारुं दर्शन मने अतिशय इष्ट लागे छे.' वटुक बोल्यो के-'हे स्वामिन्! ए सत्य छे. जेम चंद्रनी कांतिना दर्शनथी चांद्रोत्पलमांथीज अमृत स्रवे छे, बीजामांथी स्रवतुं नथी, तेम आ संसारमां पण जे जेनो वल्लभ होय छे, तेने जोवाथी तृप्ति थतीज नथी' कुमारे कह्युं के-'मारे आगळ जवानुं खास कारण छे, परंतु तारा प्रेमनी शृंखलाथी बंधायेल मारुं मन एक पगलुं पण आगळ भरवाने उत्साहित थतुं नथी; तेथी कृपा करी तुं मारी साथे चाल. पाछो हुं तने अहीं अवश्य लावीश.' ए प्रमाणे सांभळीने वटुक बोल्यो के-'मारे तो हमेशां चक्रधर देवनी पूजा करवानी छे, तेथी माराथी केम आवी शकाय? वळी दंभरहित व्रत धारण करनार मने त्यां आववानुं प्रयोजन पण शुं छे?' कुमारे कह्युं के-'जोके तारे कंइ पण कार्य नथी तोपण मारा उपर कृपा करीने तारे आववुं जोइए.' कुमारना आग्रहथी तेणे ते कबुल कर्युं, अने तेनी साथे आगळ चाल्यो. मार्गमां जतां कुमारने वटुकनी साथे घणी प्रीति बंधाणी. एक क्षण पण ते तेनो संग छोडतो नथी. तेनी सायेज बेसवुं, उठवुं, चालवुं ने सुवुं विगेरे करे छे. शरीरनी छायानी जेम तेओ बन्ने एक क्षण पण नोखा पडतां नथी. दूध ने जळनी जेवी तेओने मैत्री थइ छे. कह्युं छे के-"दूधे पोतानी साथे मिश्रित थयेल जळने पोताना सर्व गुण आप्या. पछी दूधने ताप उपर चडावेलुं जोइने जळे पोतानी जातने अग्निमां नांखी, अर्थात् पोते बळवा मांड्युं; ते वखते पोताना मित्रने आपत्तिमां जोइने दूध उछळीने अग्निमां पडवा तैयार थयुं. तेने पाछुं

आ प्रमाणेनां कुमारनां वचन सांभळीने रत्नवती रोषथी बोली के–'में शुं कर्युं? ते दुष्ट स्त्रीने केवी शिक्षा आपी? अहींथी गंधमूषिकाने मोकली, तें मारी मेंज कर्युं हतुं. जेवी ते तमारी इष्ट हती, तेवुं म कर्युं: तो हवे तमे ए रोतानी पेठे तेना गुणो वारंवार गाया करजो" ए प्रमाणे सांभळीने कुमार कमलवतीने तदन निष्कलंक मानी, क्रोधथी लालचोळ थइ, रत्नवतीने हाथथी पकडी, लात मारी, तिरस्कार करीने बोल्यो के–"हे मलिन कर्म करनारी! तने धिक्कार छे! तें आज्ञा आपीने कुकर्म कराव्युं, पण तेथी तें तारा पोताना जीवनेज दुःख-समुद्रमां नांख्यो छे. तारा जेवी स्त्रीना करतां कूतरी पण वधारे सारी छे, के ते भसती होय पण अन्न आपनारथी वश थाय छे ने भसती नथी. परंतु बहुमानित एवी पण मानिनी (स्त्री) कदि पण पोतानी थती नथी.?" ए प्रमाणे कहीने पछी विचारवा लाग्यो के–'अरे! वृथा कलंकचितामां पडेली मारी प्रिया कमलवती जरूर मृत्युवश थइ हशे, तो हवे मारा आ जीवनथी सर्युं!' ए प्रमाणे विचार करी तेणे पोताना सेवकोने आज्ञा करी के–'तमे मारा आवासनी पासे एक मोटी चिता रचो, के जेथी कमलवतीना विरहथी दुःखी थयेलो हुं तेमां पडीने मरण पामुं.' ए प्रमाणे कही पराणे चिता करावी, अने सर्व जणाए वार्या छतां वळी मरवा चाल्यो. अहीं पुरुषोत्तम राजाए ते वात सांभळी, एटले प्रथम तो कुडकपटनी पेटी, मिथ्या कलंक चडावनारी, अकार्य करनारी अने नरकगतिमां जनारी एवी गंधमूषिकाने घणी कदर्थना करावी, मानरहित करी, अपमान अपावी, रासभ उपर बेसाडीने नगरनी बहार काढी मूकी; स्त्रीजाति होवाथी मारी नखावी नहि. पछी ते कुमार पासे आव्यो. त्यां तेणे तथा सार्थवाह आदि जनोए कुमारने बहु प्रकारे वार्यो छतां ते चिता समीप आव्यो. राजा आदि जन विचार करवा लाग्या के–' मोटो अनर्थ थशे, एक स्त्रीना वियोगथी आवु पुरु परत्न मृत्यु पामशे.' आ प्रमाणे विचारी कुमारने चितामां पडवाने तैयार थयेल जोइने पुरुषोत्तम राजा बटुक समीपे जइ कहेवा लाग्यो के–' हे आर्य! आ कुमार तारुं वाक्य उल्लंघन करता नथी, तेथी एवी विज्ञप्ति कर के जेथी ते आ पापकार्यथी पाछा फरे.' पछी बटुक कुमार प्रत्ये बोल्यो के–"हे भद्र! उत्तम कुळमां उत्पन्न थया छतां आवुं नीच कुळने उचित कर्म केम करो छो? तमारा जेवा सदाचारी पुरुषने ए घटित नथी. अग्निप्रवेश आदिना मृत्युथी अनंत संसारनी वृद्धि थाय छे. तेमां पण मोहातुर थइने मरवुं ते तो अति दुःखदायी छे. वळी हे मि तमे मने प्रथम कह्युं हतुं के 'हुं तने चक्रधर गामनी समीपे पाछो पहोंचाडीश' ते तमा वचन अन्यथा थाय छे. तेमज मृत्यु पामेलो कमलवतीनी पाछळ मरवाने इच्छो छो, पण व्यर्थ छे.

[illegible]

गयो. कमलवतीए विचार्यु के " [illegible] नथी, तेना तरफ ते अत्यंत निःस्नेही [illegible] बोलाय. जोके तेणे अपराध कर्यो छे तो पण मारे ते विषे विचार करवो योग्य नथी. कारणके उपकारीना प्रति प्रत्युपकार करवो एमां कांइ आश्चर्य नथी, पण अपकार करवावाळानी उपर उपकार करवो एज सत्पुरुषोनुं लक्षण छे." कह्युं छे के-" उपकार करवावाळा उपर या मत्सर विनाना मनुष्य उपर दया बतावता मां आवे तेमां विशेषपणुं शुं छे ! पण जे अहित करनार प्रति तेमज [illegible] अपराध करनार प्रत्ये दया बतावे तेज सत्पुरुषोमां अग्रणी छे." ए प्रमाणे विचार करी कमलवतीए कुमार पासे वरदान माग्युं. कुमारे कह्युं के-' जे तारी इच्छा होय ते मागी ले.' कमलवती बोली के-' जो तमे इच्छित वस्तुने अर्पण करता हो तो मारी उपर जेवा स्नेहवाळा छो तेवा रत्नवती प्रति स्नेहवंत थाओ जोके तेणे अपराध कर्यो छे तो पण ते क्षमा करवा योग्य छे. कारणके तमो उत्तम कुळमां उत्पन्न थया छो अने कुळवान पुरुषोने चिरकाळ सुधी क्रोध राखवो घटतो नथी. कह्युं छे के " कुळवान पुरुषने क्रोध थतो नथी, कदाच थाय तो ते लांबा काळ सुधी रहेतो नथी, जो कदाच लांबो काळ सुधी रहे तो ते फळतो नथी. तेथी सत्पुरुषोनो कोप नीच जनोना स्नेह जेवो छे." वळी स्त्रीओनुं हृदय प्रायें निर्दय होय छे. कह्युं छे के-' असत्य, साहस, माया, मूर्खत्व, अतिलोभ, अस्वच्छता अने निर्दयपणुं ए स्त्रीओना स्वाभाविक दोषो छे. पोताना स्वार्थ साधवाने माटे ते नीच आचरण आचरे छे." आ प्रमाणे कमळवतीना कहेवाथी कुमारे रत्नवतीनुं पण सन्मान कर्युं. पछी केटलाक दिवस त्यां रहीने पुरुषोत्तम राजानी आज्ञा लइ कुमारे कनकपुर तरफ प्रयाण कर्युं. पिताए रत्नवतीने घणा दास, दासी,

अहीं तहीं फरता हता तेओना जोवामां आव्यो. तेओए तेने पूछ्युं के-'तारी केडे आ शुं बांध्युं छे?' तेणे उत्तर आप्यो के-'चोभडुं छे.' राजसेवकोए तपासतां मस्तक दीठुं एटले तेने चोर धारी बांधीने प्रधान समीपे लइ गया. प्रधाने कह्युं के-'अरे तने धिक्कार छे! तें दुर्गनिना कारणगत बाळकने मारवानुं काम शा माटे कर्युं?' तेणे कह्युं के-'स्वामिन! हुं कंइ जाणतो नथी.' आटलुं कहेवा उपरांत घडइ घडइत्ति एटलुं ते बोल्यो. तेथी तेने राजानी समीपे लइ जवामां आव्यो. राजाए पूछ्युं के-'अरे! आ कार्य तें शामाटे कर्युं?' त्यारे तेणे 'घडइ घडइत्ति' एटलोज उत्तर आप्यो. राजाए कह्युं के-' अरे मूर्ख! वारंवार 'घडइ घडइत्ति' ए शब्दो केम बोले छे? तेनो परमार्थ कहे." अर्जुन बोल्यो के-'हे स्वामी! आ स्थितिमां हुं तेनो परमार्थ कहीश तोपण ते कोण सत्य मानशे. वळी कोण जाणे हजु पण मारा कर्मथी पुनः शुं बनशे? माटे हुं कांइ परमार्थ जाणतो नथी.' ते सांभळी दुर्गपाळना पुरुषोए कह्युं के-"आ कोइ धृष्ट जणाय छे, केमके अमे तेनी पासेथीज साक्षात् मस्तक कढाव्युं छे छतां ते सत्य बोलतो नथी ने 'घडइ घडइत्ति' एवो उत्तर आपे छे" राजाए पण क्रोधथी 'तेने शूळीये चढावो' एवी आज्ञा आपी. सेवको तेने लइने शूळी पासे आव्या. ते समये कोइ एक विकराळ रूपधारी पुरुष आवीने कहेवा लाग्यो के-'हे माणसो! जो तमे आने हणशो तो हुं तमने सर्वने हणी नाखीश.' ए प्रमाणे कहेवाथी तेनी साथे राजपुरुषोने युद्ध थयुं. तेणे सर्वने हांकी काढ्या. तेओ नासीने राजा पासे आव्या. तेओनी पासेथी बनेल वृत्तांत सांभळी राजा पोते युद्ध करवा नीकळ्यो. ते वखते तेने एक कोस प्रमाण पोतानुं शरीर विकुर्व्युं. ते जोइ राजाए विचार कर्यो के-'आ कोइ मनुष्य नथी, आ तो कोइ यक्ष के राक्षस होय एम जणाय छे; पछी धूप उखेवबा विगेरेथी तेनी पूजा करीने कह्युं के-' तमे अमारा अपराधने क्षमा करो.' एटले ते प्रत्यक्ष थइ पोतानुं शरीर नानुं करीने बोल्यो के-'हे राजन्! सांभळ मारुं नाम दुषमकाळ छे. लोको मने कलि पण कहे छे हमणा भरतक्षेत्रने विषे मारुं राज्य प्रवर्ते छे. महावीर स्वामीना निर्वाण पछी त्रण वर्षने साडा आठ महिना वीत्या बाद मारुं राज्य प्रवर्तेलुं छे. मारा राज्यमां आ खेडूते आवो अन्याय केम कर्यो? कारणके तेणे शून्य क्षेत्रमां बमणुं मूल्य मूकीने एक चीभडुं शा माटे लीधुं? तेथी ते मारो चोर छे. एटले चोभडाने बदले मस्तक बतावीने में प्रत्यक्ष एने शिक्षा आपी छे. हवे पछी कोइ पण एवो अन्याय करशे तो तेने हुं संकटमां नांखीश." पछी श्रेष्ठीपुत्र पण जीवतो थयो, अने ते राजानी

चला लक्ष्मीश्चलाः प्राणा–श्चलं चंचलयौवनं ।
चलाचलेस्मिन्संसारे, धर्म एको हि निश्चलः ॥

" लक्ष्मी चपळ छे, प्राण चपल छे,चंचळ एवुं यौवन पण चपळ छे; एवा चळाचळ संसारमां धर्म एकज निश्चळ छे."

आ प्रमाणे विचारी घरे आवीने रणसिंह राजा न्याय अने धर्मनी प्रतिपालना करवा लाग्यो पछी केटलेक काळे कमळवतीना पुत्रने राज्ये स्थापन करीने श्रीमुनिचंद्र सूरी पासे रणसिंह राजाए चारित्र ग्रहण कर्युं; अने विशुद्धचारित्रनुं आराधन करी काळधर्म पामीने देवलोकमां देवपणे उत्पन्न थया.

कमळवतीना पुत्रे पण आ उपदेशमाळा कंठे करी अने सर्व लोकोए पण तेनुं पठन पाठन कर्युं. ए प्रमाणे अनुक्रमे पठन पाठनना क्रममां चालतो आ उपदेशमाळा अद्यापि विजय पामे छे.

आ उपदेशमाळाप्रकरण पोताना पुत्रने प्रतिबोध पमाडवा माटे श्रीधर्मदास गणिए रचेलुं छे;तेनुं रहस्य अन्य बुद्धिमान जनोए सम्यग् प्रकारे धारण करवुं. आ प्रमाणे वृद्धोक्त संप्रदाय बताव्यो. हवे ते उपदेशमाळानी गाथाओनो अर्थ विगेरे कहेवामां आवशे.

इत्युपदेशमालायां प्रथम रणसिंहनृपस्यमूलसंबंधः।

चला लक्ष्मीश्चलाः प्राणा–श्चलं चंचलयौवनं ।
चलाचलेस्मिन्संसारे, धर्म एको हि निश्चलः ॥

" लक्ष्मी चपळ छे, प्राण चपल छे, चंचल एवुं यौवन पण चपळ छे; एवा चळाचळ संसारमां धर्म एकज निश्चळ छे."

आ प्रमाणे विचारी घरे आवीने रणसिंह राजा न्याय अने धर्मनी प्रतिपालना करवा लाग्यो पछी केटलेक काळे कमळवतीना पुत्रने राज्ये स्थापन करीने श्रीमुनिचंद्र सूरी पासे रणसिंह राजाए चारित्र ग्रहण कर्यु; अने विशुद्धचारित्रनुं आराधन करी काळधर्म पामीने देवलोकमां देवपणे उत्पन्न थया.

कमळवतीना पुत्रे पण आ उपदेशमाळा कंठे करी अने सर्व लोकोए पण तेनुं पठन पाठन थयुं. ए प्रमाणे अनुक्रमे पठन पाठनना क्रममां चालतो आ उपदेशमाळा अद्यापि विजय पामे छे.

आ उपदेशमाळाप्रकरण पोताना पुत्रने प्रतिबोध पमाडवा माटे श्रीधर्मदास गणिए रचेलुं छे; तेनुं रहस्य अन्य बुद्धिमान जनोए सम्यग् प्रकारे धारण करवुं. आ प्रमाणे वृद्धोक्त संप्रदाय बताव्यो. हवे ते उपदेशमाळानी गाथाओनो अर्थ विगेरे कहेवामां आवशे.

इत्युपदेशमालायां प्रथम रणसिंहनृपस्यमूलसंबंधः।

उपदेशमाला भाषांतर प्रारंभ.

(टीकाकारनुं मंगलाचरण)

नत्वा विभुं सकलकामितदानदक्षम् ।
शंखेश्वरं जिनवरं जनतासुपक्षम् ॥
कुर्वे सुबोधितपदामुपदेशमालाम् ।
बालावबोधकरणक्षमटीप्पनेन ॥ १ ॥

" सकळ इच्छित दान आपवामां कुशळ तथा सुपक्षने उत्पन्न करनार (बताव-नार) एवा जिनेश्वर श्री शंखेश्वर प्रभुने नमस्कार करीने बाळजीवोने बोध थई शके (सरल) टीप्पन (टीका) वडे उपदेशमाळा सुखे बोध थाय तेवा पदवाळी करुं छुं."

मूळ गाथा.

नमिऊण जिणवरिंदे, इंदनरिंदच्चिए तिलोअगुरू ॥
उवएसमाल मिणमो, वुच्छामि गुरूवएसेणं ॥ १ ॥

शब्दार्थ—" देवेन्द्रो ने नरेन्द्रोए पूजेला अने त्रिलोकना गुरु एवा जिनवरे-ने नमस्कार करीने तीर्थंकर अने गणधर आदि गुरुओना उपदेशथी हुं आ [उपदे]शमाळा करुं छुं. " १.

भावार्थ—आ गाथामां प्रथम पदे करीने श्री जिनेश्वरने नमस्कार करवा रूप [मंग]ळाचरण कर्युं छे. बीजा पदमां जिनेश्वरनां विशेषणो कह्यां छे. त्रीजा पदमां [अभि]धेय बतावेल छे, अने चोथा पदमां अह ना अध्याहारवडे आ ग्रंथनी पो[ते रच]ना करे छे एम बताव्युं छे. तेमां अहं एटले हुं धर्मदासगणि क्षमाश्रमण आ [उपदे]शमाळा रचुं छुं एम समजवुं. ते पण पोतानी बुद्धिए नहि पण तीर्थंकर ग-[णधर] आदिना उपदेशवडे करुं छुं. आम कहेवावडे ग्रंथनी आप्तता बतावी छे. [ह]वे बीजी गाथामां पण मंगळाचरण करे छे ते आ प्रमाणे—

जगचूडामणिभूओ, उसभो वीरो तिलोअसिरितिलओ ॥
एगो लोगाइच्चो एगो चक्खू तिहुअणस्स ॥ २ ॥

शब्दार्थ-" जगतना मुकुटमणि समान श्री ऋषभदेव तथा त्रिलोकना मस्तके तिलक समान श्री वीरभगवंत छे. तेमां एक लोकमां सूर्य समान छे अने एक त्रिभुवनना चक्षुभूत छे." २.

भावार्थ-आ अवसर्पिणिना त्रीजा आराने छेडे धर्मना प्रथम उपदेशक होवाथी श्री ऋषभदेवने जगतना मुकुटमणि तुल्य कह्या छे तथा शासन उपकारी एवा चोवीशमा तीर्थंकर श्री वीरपरमात्माने तिलकनी उपमा आपी छे. तिलकवडे जेम मुख शोभे तेम श्री वीरभगवंतथी आ जगत सर्व शोभे छे. वळी सकळ मार्गना देखाडनारा होवाथी प्रथम तीर्थंकरने आदित्यनी उपमा आपी छे, अने जगतजीवोने ज्ञाननेत्रना दाता होवाथी चरम तीर्थंकरने चक्षुनी उपमा आपी छे.

हवे ते बे प्रभुनां चरित्रवडे तप करवानो उपदेश आपे छे-

संवच्छर मुसभजिणो, छम्मासा वद्धमाण जिणचंदो ॥
इअ विहरिआ निरसणा, जइज्जए उवमाणेणं ॥ ३ ॥

शब्दार्थ-" ऋषभदेव एक वर्ष सुधी अने वर्धमान स्वामी छ मास सुधी-ए प्रमाणे आहारपाणी रहित विचर्या छे. ते दृष्टांते करीने (बीजाओए पण) तपकर्ममां प्रवर्तवुं-उद्यम करवो." ३.

भावार्थ-आ गाथामां सर्व गुणवडे प्रधान होवाथी श्री वर्धमान स्वामीने जिनचंद्रनी उपमा आपी छे. श्री ऋषभदेवने महावीर स्वामीए करेला उत्कृष्ट तपनुं दृष्टांत आपीने गुरुशिष्यने उपदेश आपे छे के एवा तीर्थंकर भगवंते पण आवो उत्कृष्ट तप कर्यो छे, तो तमारे पण तप करवामां यथाशक्ति जरूर उद्यम करवो. केमके उत्तम पुरुषना दृष्टांतवडे बीजाओए प्रवर्तवुं योग्य छे.

हवे वीरपरमात्माना दृष्टांतवडे क्षमा राखवानो उपदेश आपे छे-

जइ ता तिलोअनाहो, विसहइ बहुआइं असरिस जणस्स ॥
इअ जीयंतकराइं, एस खमा सव्वसाहूणं ॥ ४ ॥

शब्दार्थ-" जो प्रथम त्रण लोकना नाथ तीर्थंकरोए असदृश जनोना-नीच जनोना जीवितनो अंत करे एवा घणा (दुष्ट चेष्टितो) सहन कर्या तो तेवी क्षमा सर्व साधुओए पण करवी." ४.

गाथा ३-छ मासे. ओयमाणेण.

भावार्थ—संगमादि देवोने करेला तेमज बीजा गोपादिना करेला प्राणांत करे तेवा उपसर्गो भगवंत श्री महावीर स्वामीए अनंत शक्तिमान छतां सहन कर्या क्षमा राखी—तेना पर क्रोध कर्यो नहि. ए प्रकारनी क्षमा सर्व मुनिओए पण धारण करवी, एटले भगवंतनुं अनुष्ठान हृदयमां धारण करीने प्राकृत जनोना करेला ताडन तर्जनादि मुनिओए पण सहन करवा. इत्युपदेशः

भगवंतनी दृढता संबंधे कहे छे—

न चइज्जइ चालेउं, महइ महा वद्धमाण जिणचंदो ॥
उवसग्ग सहस्सेहिंवि, मेरु जहा वायगुंजाहिं ॥ ५ ॥

शब्दार्थ—"मेरु पर्वत जेम गुंजारव करता प्रबळ वायुथी चलायमान न थाय तेम महइ एटले मोक्षने विषेज करी छे मति जेमणे एवा महान वर्द्धमान जिनचंद्र हजारो उपसर्गवडे पण चलावी शकाया नहि." ५.

भावार्थ—मेरु पर्वतनी जेम देवमनुष्यना करेला हजारो उपसर्गथी पण वीरप्रभु चलायमान थया नहि; कारण के तेमने ध्यानथी चलाववाने—क्षोभ पमाडवाने कोइ पण शक्तिवान नथी. तेथीज तेमनुं नाम देवोए 'वीर' एवुं पाड्युं छे. आ दृष्टांत ध्यानमां राखीने अन्य साधुओए पण प्राणांतकारी उपसर्ग थया छतां ध्यानथी चळवुं नहि. इत्युपदेशः

हवे विनय गुणनी प्राधान्यता बतावबा माटे कहे छे—

भद्दो विणीयविणओ, पढमगणहरो समत्तसुअनाणी.
जाणंतोवि तमत्थं, विम्हिअहिअओ सुणइ सव्वं ॥ ६ ॥

शब्दार्थ—"भद्र अने विशेष विनयवान प्रथम गणधर श्री गौतम स्वामी समस्त श्रुतज्ञानी एवा ते अर्थने जाणतां छतां प्रभु ज्यारे कहे त्यारे ते सर्व विस्मित हृदयवाळा थइने सांभळे छे." ६.

भावार्थ—भद्र एटले कल्याणकारी—मंगळरूप अने अत्यंत विनयी गौतम स्वामी श्रुतज्ञानना पारगामी—श्रुतकेवली छतां एटले सर्व भावने जाणनारा छतां प्रथम पूछायेला अर्थने फरीने पण भगवंत ज्यारे कहे त्यारे कौतुकवडे प्रफुल्लित लोचनवाळा थइने सांभळे छे. आ प्रमाणे बीजा शिष्योए पण विनय पूर्वक गुरुने पूछवुं ने ते जे कहे ते सांभळवुं. इत्युपदेशः

गाथा ५—सहस्सेहवि वायुगुंजाइं ^ मोक्षे कृतमतिः महति. * विशेषेण नीतः प्राप्तो विनयो येन

विनय उपर लौकिक दृष्टांत आपे छे–

जं आणवेइ राया, पगइओ तं सिरेण इच्छंति ॥
इअ गुरुजणमुहभणिअं, कयंजलिउडेहिं सोयव्वं ॥ ७ ॥

शब्दार्थ–'राजा जे आज्ञा करे छे ते तेनुं प्रकृतिमंडळ–सेवक वर्ग मस्तके करीने इच्छे छे; ते प्रमाणे गुरुजनना मुखथी कहेवायलुं (शिष्योए) हाथ जोडीने सांभळवुं " ७.

भावार्थ–सप्तांग[1] स्वामी राजा जे कहे छे ते तेनो सेवकवर्ग माथे हाथ जोडीने प्रमाण करे छे ते प्रमाणे गुरुमहाराज शास्त्रोपदेशादि जे कहे ते भक्ति वडे करकमळ जोडीने विनय पूर्वक शिष्यवर्गे सांभळवुं. आम कहेवावडे शिष्योने विनयनीज प्राधान्यता छे एम उपदेश आप्यो छे.

गुरुना महत्वने बतावे छे–

जह सुरगणाण इंदो, गहगणतारागणाण जह चंदो ॥
जह य पयाण नरिंदो, गणस्सवि गुरु तहा णंदो ॥ ८ ॥

शब्दार्थ–" देवताओना समूहमां जेम इंद्र ग्रहगण[2] ने ताराओना [3]समूहमां जेम चंद्र अने प्रजामां जेम राजा श्रेष्ठ छे तेम गण (साधुसमूह) मां आनंदकारी गुरु श्रेष्ठ छे " ८.

भावार्थ–देवताओ, ज्योतिषीओ अने मनुष्योमां जेम इंद्र, चंद्र ने नरेंद्रनी आज्ञानो अमल थाय छे तेम गच्छमां गुरुनी आज्ञानो अमल थवो जोइए; तेमज देवता विगेरेने जेम इंद्रादि आल्हाद उत्पन्न करनारा छे तेमज गच्छमां गुरु महाराज पण आनंद उपजावनारा होय छे.

बाळवयना गुरुने माटे कहे छे–

बालुत्ति महीपालो, न पया परिभवइ एस गुरु उवमा ॥
जं वा पुरओ काउं, विहरंति मुणी तहा सोवि ॥ ९ ॥

शब्दार्थ–" आ बाळक छे एवी बुद्धिए जेम राजाने प्रजा पराभव करती नथी ते उपमा गुरुने पण आपवी; अने जेम गीतार्थने आगळ करीने मुनि विचरे छे तेम बाळ एवा गुरुने पण मानवा. " ९.

[1] स्वामी, अमात्य, मित्र, भंडार, देश, किल्ला अने लश्कर ए राज्यनां सात [illegible] छे. [2] [illegible] ८८ छे. [3] ताराओ कोडाकोडीनी संख्यामां छे. [illegible]

भावार्थ-वय अने दीक्षा पर्यायवडे हीन छतां पण ज्ञानवडे श्रेष्ठ एवा गुरुपणे
ापेला बाळवयना आचार्यनी आज्ञामांज मुनिओए वर्तवुं. कारण के ते गीतार्थ
ाथी गच्छमां दीपक तुल्य छे. आने माटे लौकिक दृष्टांत आपे छे के-कोइ
ात राजा बाळक होय तोपण प्रजा 'आ बाळक छे' एम कही तेनुं अपमान
ती नथी पण तेनी आज्ञामां वर्ते छे. ते प्रमाणे गच्छने माटे पण समजवुं.

हवे गुरुनुं स्वरुप कहे छे. गुरु केवा होय ?

पडिरुवो तेयस्सी, जुगप्पहाणागमो महुरवक्को ॥
गंभीरो धीमंतो, उवएसपरो अ आयरिओ ॥ १० ॥
अपरिसावी सोमो, संगहसीलो अभिग्गहमईय ॥
अविकंथणो अचवलो, पसंतहियओ गुरू होइ ॥ ११ ॥

शब्दार्थ-" तीर्थकरादिना प्रतिबिंब जेवा तेजस्वी, युगप्रधानागम, मधुर
का, गंभीर, धृतिमान, उपदेश देवामां तत्पर-एवा आचार्य होय. १०. वळी
ातिश्रावी, सौम्य सग्रहशील, अभिग्रह करवानी बुद्धिवाळा, बहु नहि बोलनारा,
ार स्वभाववाळा ने प्रशांत हृदयवाळा गुरु होय. " ११

भावार्थ-आचार्य भगवंत आकृतिमां तीर्थंकर गणधरादि जेवा अति सुंदर
ा, कांतिमान होय, वर्तमानकाळे वर्तता समग्र शास्त्रना पारगामी होय अथवा
य लोकनी अपेक्षाए सर्वथी विशेष ज्ञानवान होय, जेनुं वचन मधुर लागे
ा होय, अतुच्छ हृदयवाळा होय के जेथी पर तेना हृदयने जाणी न शके, धैर्यता-
ळा-संतोषवाळा-निष्प्रकंप चित्तवाळा होय, भव्य जीवोने उपदेश देवामां
ार होय एटले सद्वचनोवडे मार्गमां प्रवर्तावनारा होय. १०. निश्छिद्र शैल
जननी जेम अप्रतिश्रावी होय एटले छिद्रविनाना पत्थरना भाजनमां नांखेलुं
ळ जेम नीचे गळे नहि तेम कोइए कहेल पोतानुं गुह्य रुपजळ जेना हृदयमांथी
ातुं नथी अर्थात् अन्यनी पासे प्रकाशता नथी, सौम्य एटले देखवा मात्रवडेज
ह्लादकारी होय-बोलवाथी तो विशेष आह्लाद करे तेमां नवाइज शुं ! शिष्या-
कने माटे वस्त्र पात्र पुस्तकादिनो संग्रह करवामां तत्पर होय ते मात्र धर्मबुद्धिनेज
टे-लोलताथी नहि, वळी द्रव्यथी, क्षेत्रथी, काळथी ने भावथी एम चारे
कारना अभिग्रहो करवानी बुद्धिवाळा होय, कारण के अभिग्रह पण तप
ाज छे; वळी बहुबोला न होय-पोतानी प्रशंसा तो कदि पण न करे, स्थिर

धीमंतो-धृतिमान. गाथा ११-अपरिस्साविअ

स्वभाववाळा होय–चंचळ परिणामवाळा न होय. प्रशांत [illegible]वाळा होय एटले क्रोधादिकथी रहित चित्तवाळा–शान्तमूर्ति होय–आवा गुणना गुणे करीने शोभता गुरु होय. एवा गुरु विशेषे करीने मानवा योग्य जाणवा. ११.

हवे आचार्यवडे शासन प्रवर्ते छे ते कहे छे–

कइयावि जिणवरिंदा, पत्ता अयरामरं पहं दाउं ॥
आयरिएहिं पवयणं, धारिज्जइ संपयं सयलं ॥ १२ ॥

शब्दार्थ–" कोइ काळे जिनवरेंद्र मार्ग (भव्य जीवोने) आपीने अजरामर स्थानने पाम्या छे. सांप्रत काळे सकल प्रवचन आचार्योथी धारण कराय छे अर्थात् आचार्य धारण करे छे. "

भावार्थ–कोइ काळे एटले पोतपोताना आयुष्यने अंते तीर्थंकर भगवंत ज्ञान दर्शन चारित्र रुप मार्ग भव्य जीवोने आपीने–बतावीने–उपदेशीने मोक्षस्थान के ज्यां जन्म, जरा के मृत्यु नथी तेने पाम्या छे. तेमने विरहे संप्रतिकाळे चतुर्विध संघ रुप तीर्थ–प्रवचन अथवा द्वादशांगी रुप प्रवचन आचार्योथीज धारण कराय छे, अर्थात् आचार्योज शासननी रक्षा करे छे. तेथी तीर्थंकरने [illegible] आचार्य भगवंत तेमनी समान माननीय–पूजनीय छे. इत्युपदेशः

हवे साध्वीने विनयनो उपदेश आपे छे.

अणुगम्मई भगवई, रायसु अज्जा सहस्सविंदेहिं ॥
तहवि न करेइ माणं, परियच्छइ तं तहा नूणं ॥ १३ ॥

शब्दार्थ–"भगवती राजपुत्री आर्या चंदनबाळा हजारोना वृंदोए परवरेली [illegible] ते अभिमान करती नथी. कारण के ते निश्चये तेने (तेना कारणने) जाणे छे." १३

भावार्थ–दधिवाहन राजानी पुत्री साध्वी चंदनबाळा हजारो लोकोना [illegible] परवरेली रहे छे, अर्थात हजारो लोको तेनी सेवा माटे तेनी पाछळ भमे तथापि ते किंचित् पण गर्व–अहंकार करती नथी, ए आश्चर्य छे. पण ते बराबर चोक्स जाणे छे के आ महात्म्य मारुं नथी पण ज्ञान दर्शन–चारित्रादि गुणोनुं महात्म्य छे तेथी ते गर्व करती नथी. ते प्रमाणे अन्य साध्वीओए पण [illegible] माननीयपणा विगेरेथी गर्व करवो नहि. इत्युपदेशः

विनयनुं स्वरुप–पुरुषनी प्राधान्यता–

दिणदिक्खियस्स द्रुमगस्स, अभिमुहा अज्जाचंदणाअज्जा ॥
नेच्छइ आसणगहणं सो विणओ सव्वअज्जाणं ॥ १४ ॥

शब्दार्थ–" एक दिवसना दीक्षित भिक्षुक साधुनी सन्मुख आर्य चंदनबाळा साध्वी उठ्या अने आसन ग्रहण करवाने इच्छयुं नहि. आवो विनय सर्व साध्वीओने माटे कह्यो छे." १४.

भावार्थ–तेज दिवसना दीक्षित अने ते पण भिक्षुक छतां साधुनो वेष ग्रहण करीने पोतानी समीपे आवतां जोइ सर्व साध्वीमां मुख्य वडेरा चंदनबाळा साध्वी उभा थया, सन्मुख गया अने ते साधु उभा रह्या त्यांसुधी पोते आसन उपर वेसवानी इच्छा करी नहि. आवो विनय तेमणे साचव्यो ते प्रमाणे दरेक साध्वीए साधुमुनिराजनो विनय साचववो. इत्युपदेशः

अहीं चंदनबाळानी कथा छे ते नीचे प्रमाणे–

" जंबुद्वीपना भरतक्षेत्रमां समृद्धिथी तथा लोकोथी भरपूर कौशाम्बी नामनी नगरी छे. एक वखत बहु साध्वीओथी परवरेली, श्रावकोथी पूजाती ने राजा सामंत शेठीआओ अने नगरवासीओए वांदेली एवी वर्धमान स्वामीनी प्रथम शिष्या आर्य 'चंदनबाला' कौशाम्बी नगरीना चौकमां घणा माणसोनी साथे जती हती. ते वखते 'काकंदीपुरथी कोइएक दरिद्री आव्यो हतो. ते अति दुर्बळ अने मलिन शरीरवाळो हतो. तेना मुख उपर असंख्य माखीओ बणबणाट करती हती; अने ते फुटेलुं माटीनुं वासण हाथमां लइने घेरघेर भिक्षा अर्थे भटकतो हतो. ते भिक्षुके मार्गमां साध्वी चंदनबालाने जोइ, तेथी ते विस्मित थयो के 'आ शुं कौतुक छे? आटला बधा लोको शामाटे भेगा थया छे?' एवुं जाणी ते पण कौतुक जोवाने साध्वीनी पासे आव्यो: एटले जेनुं मस्तक लोच करायेलुं छे, जेणे सांसारिक आसक्ति तजी दीधी छे अने जेणे भूमिप्रदेशने पवित्र करेल छे एवी शांतमूर्ति आर्या चंदनबालाने घणीज साध्वीओथी परिवृत्त थयेली अने घणा राजलोकथी वंदाती जोइ तेना मनमां आश्चर्य उत्पन्न थयुं. तेथी तेणे पासे उभेला कोइ वृद्ध पुरुषने पूछयुं के–'आ कोण छे ने क्यां जाय छे?' ते वृद्ध पुरुषे कह्युं के स्थीर चित्ते सांभळ–

चंपा नगरीमां 'दधिवाहन नामनो राजा हतो. तेने अति रूपलावण्य आदि गुणोथी युक्त, शीलथी अलंकृत अने मातापिताने प्राण करतां पण वधारे प्रिय

गाथा १४—दमगस्स. निच्छइ.

[illegible] नामनो [illegible]
कारणथी कौशाम्बी नगर [illegible]
[illegible]
[illegible] परिवार [illegible]
परिणामे दधिवाहननो [illegible]
निर्भयपणे अनाथ [illegible]
पण लुंट्युं. ते वखते अंतःपुरमां [illegible]
थइ गया छे एवी राजकन्या वसुमती [illegible] धारिणीनी साथे
आमतेम नासवा लागी, तेने कोइ पुरुषे पकडी. [illegible]
चल्युं. तेनी साथे वसुमती पण [illegible] त्यां तेने चौटामां
वेचवामाटे आणी. ते वखते कौशाम्बीपुरवासी 'धनावह' शेठ मूल्य आपीने
तेने खरीद करी. ते तेने जोइ अति हर्षित थयो, अने पुत्री तरीके स्वीकार
करी तेने पोताने घेर लइ गयो.

एकदा शेठना पग धोती वखते वसुमतीनो केशपास भूमि उपर पडतो शेठे तेने उंचो पकडी राख्यो ते जोइ तेनी भार्या मूळाए मनमां अंदर विचार कर्यो के–'आ स्त्री अति रूपवंती अने सौभाग्यादि गुणथी अलंकृत छे, तेथी मारो भर्तार तेना रूपथी मोहित थइ जरूर मारी अवगणना करशे; माटे एने दुःख आपी घरमांथी हांकी काढुं तो ठीक.' एक दिवस शेठ कोइ कार्यने माटे बहार गाम गया. त्यारे घरे रहेली तेनी भार्याए वसुमतीना केश मुंडावी नांखी, पगमां बेडी नांखी, हाथने मजबूत बांधी लइ गुप्त ओरडामां पूरी. शेठ घेर आव्या एटले तेणे पोतानी स्त्रीने पूछ्युं के–'वसुमती क्यां गइ छे?' तेणे जवाब आप्यो के–'हुं जाणती नथी. ते कांइक गइ हशे, सरळ बुद्धिवाळा शेठे विचार्युं के–'तेम हशे. ए प्रमाणे त्रण दिवस वीती गया. चोथे दिवसे कोइ पाडोशीए शेठने पूछ्युं के 'वसुमती क्यां छे?' तेना दुःखथी दुःखित थयेला शेठे कह्युं के–'हुं जाणतो नथी, परंतु ते क्यांइ पण गयेली छे.' त्यारे तेणे कह्युं के–'तमारी स्त्रीना मारथी आक्रंद करती एवी तेने कोइक ओरडामां पूरता आजथी चोथा दिवस उपर में जोयेली छे, तेथी तमारा घरमां तपास करो. शेठे घरमां तपास करी, एटले जेना पग बेडीथी बंधायेला छे, जेना केश मुंडी नाखेला छे अने जे घणी क्षुधातुर थयेली छे एवी वसुमतीने तेणे अंदरना ओरडामां दीठी. शेठे दुःखित–चित्ते विचार कर्यो के–'अहो! स्त्रीनुं दुश्चरित्र कोइ पण जाणतुं नथी. कामथी अंध

करेली मारी स्त्रीने धिक्कार छे !' पछी शेठे वसुमतीने पूछयुं के—'आ तारी शी दशा !' तेणे जवाब आप्यो के—'तमारी स्त्रीनो दोष नथी, मारां कर्मनो छे.' शेठे तेने अंदर-थी बहार काढी घरना उंबरा पासे बेसाडीने कह्युं के—'तुं अहीं बेस, पछी हुं बेडी भांगवाने कोइ लुहारने बोलावी लावुं.' तेणे कह्युं के—'मने भूख बहु लागी छे तेथी कांइक खावानुं आपो.' ते वखते घोडाने माटे अडद बाफेला हता ते सुपडाना एक खूणामां नांखीने शेठे वसुमतीने खावा आप्या. ते पण एक पग उंबरानी बहार अने बीजो पग उंबरानी अंदर राखीने बेठी. पछी जेवामां ते खोळामां रहेला सुपडामांना अडद खावा जाय छे ते अवसरे शुं बन्युं ते सांभळो—

छद्मस्थपणे विचरता श्रीमहावीर स्वामीए पोताना कर्मना क्षयने माटे एवो अभिग्रह करेलो छे के—''राजकन्या होय, माथुं मुंडावेलुं होय, अने पगमां बेडी नांखेली होय, हाथ बांधेला होय, बेठी [illegible] होय, मूल्यवडे खरीदायेली होय, जे एक पग उंबरानी बहार ने बीजो पग उंबरानी अंदर राखीने बेठेली होय ते बे पहोर वीत्या पछी सुपडाना खूणामां रहेला अडद जो मने वहोरावे तो मारे वहोरवा.'' एवो अभिग्रह कर्याने पांच मास ने पचीस दिवस व्यतीत थया हता. ते वीरभगवंत एक गामथी बीजे गाम विहार करतां ते अवसरे कौशाम्बी नगरीए पधार्या. तेओ दरेक घरे पर्यटन करे छे, परंतु अभिग्रह प्रमाणे भिक्षा मळती नथी. अनुक्रमे भगवान धनावह शेठने घरे आव्या. तेमने जोइ वसुमती विचारवा लागी के—'मने धन्य छे के आवी स्थितिमां मारे भगवानना दर्शन थया.' पछी वसुमतीए कह्युं के—'हे त्रिलोकना स्वामी ! माषभिक्षाने माटे हाथ लांबो करीने मारो आ भवदुःखमांथी उद्धार करो अने मने तारो.' एवां वसुमतीनां वचन सांभळीने भगवाने विचार्युं के—'मारो अभिग्रह तो पूरो थयो छे परन्तु आ रोती नथी एटलुं अधूरुं छे तेथी हुं वहोरीश नहीं.' एवुं धारी भगवान पाछा वळ्या. त्यारे वसुमती अश्रुजळथी नेत्रने मलिन करी विचारवा लागी के—'मंदभागिणी एवी मने धिक्कार छे ! मारे घेर भगवान आव्या छतां मारो उद्धार कर्या विना पाछा गया.' त्यारे भगवाने अभिग्रह संपूर्ण थयेलो जोइ पाछा वळीने माषभिक्षा ग्रहण करी, तेथी वसुमती अति हर्षित थइ. तेनां नेत्र प्रफुल्लित थयां, तेनी रोमराजि विकस्वर थइ अने ते भवसागरनो पार पामी एम मानवा लागी. ते अवसरे ते दानना प्रभावथी तेना पगनी बेडी पोतानी मेळे तूटी गइ, मस्तक उपर श्याम केशपाश विस्तृत थयो, हाथनुं बंधन छूटी गयुं अने पांच दिव्य प्रगट थयां ते आ प्रमाणे—१ साडा बार क्रोड सोनैयानी वृष्टि थइ, २ सुगंधि पंचरंगी पुष्पोनी वृष्टि थइ, ३ वस्त्रनी वृष्टि थइ, ४ सुगंधी जळनी वृष्टि थइ अने ५ 'अहो दानम् दानम्' ए प्रमाणे आकाशमां देवताओए घोष कर्यो अने जयजयकार थयो. देवताओए वसुमतीनो चंदन जेवो शीतळ स्वभाव होवाथी तेनुं चंदना

एवुं नाम आप्युं. प्रभुए छमासी तपनुं पारणुं करीने अन्यत्र विहार कर्यो. लोकोए चंदनानी घणी प्रशंसा करी. ए वखते शक्रे (इंद्रे) शतानीक नृपनी समीपे आवीने कह्युं के–'आ वसुमती दधिवाहन राजानी पुत्री छे के जेणे स्वगुणोथी 'चंदना' एवुं बीजुं नाम मेळवेलुं छे. तेनुं तारे यत्नथी रक्षण करवुं. आगळ उपर ए धर्मनी उद्योत करनारी थशे अने भगवान श्रीवीरस्वामीनी प्रथम शिष्या थशे.' ए प्रमाणे शिक्षण आपीने इंद्र देवलोक प्रत्ये गया.

शतानीक राजाथी अने बीजा लोकोथी अति सन्मान पामेली चंदनाए केटलाक दिवसो गया पछी वीर भगवंतने केवळज्ञान उत्पन्न थयेलुं जाणीने भगवंत पासे जइ तेमना हाथथी चारित्र लीधु, अने भगवाननी शिष्या थइ. ते आ चंदना साध्वी नजीकना उपाश्रयमां रहेला'श्रीसुस्थिताचार्य'ने वंदन करवाने माटे जाय छे."

आ प्रमाणे तेनुं सघळुं चरित्र वृद्ध पुरुषे द्रमकने (भिक्षुकने) कही संभळाव्युं. तेथी आनंदित थयेलो द्रमक साधुने उपाश्रये गयो. चंदना पण गुरुने वांदीने पोताना उपाश्रये गइ. गुरुए भिक्षुकने जोयो, एटले 'आ पुरुष थोडा वखतमां सिद्धि मेळवनारो छे' एम ज्ञानवडे जाणी तेमणे विचार्युं के–'आ भिक्षुकने धर्ममां जोडवो जोइए.' एवुं विचारी तेने मिष्टान्न खावा आप्युं. तेथी ते अति हर्षित थइ मनमां विचारवा लाग्यो के–'आ साधुओ घणा दयाळु छे. आलोक ने परलोक बंनेमां हितकर आ मार्ग छे. आलोकमां मिष्टान्नादि खावानुं मळे छे अने परलोकमां स्वर्गादिनां सुख मळे छे.' एवुं विचारी ते भिक्षुके गुरु पासे दीक्षा लीधी. गुरुए पण तेने प्रव्रज्यामां दृढ करवा माटे घणा साधुओनी साथे साध्वीने उपाश्रये मोकल्यो. ते द्रमक साधु चंदना साध्वीने उपाश्रये गयो. बीजा साधुओ बहार उभा रह्या, अने भिक्षुक साधु एकलो उपाश्रयनी अंदर गयो. चंदना साध्वी नवा दीक्षित थयेला द्रमक साधुने आवतां जोइने तेमनां सन्मुख गइ, आसन आप्युं, तेमनु सन्मान कर्युं अने बे हाथ जोडी सामे उभी रही. द्रमक साधु विचारवा लाग्या के–'अहो ! आ वेषने धन्य छे ! जोके हुं नवदीक्षित थयोछुं छतां आ पूज्य एवी चंदना मने आटलुं बधुं मान आपे छे.' ए वखते धर्ममां दृढ थयो. चंदनाए तेमने पूछ्युं के–'आपने अत्र आववानुं प्रयोजन छे ?' द्रमके कह्युं के–'तमारो वृत्तांत जाणवाने माटे गुरुए मने अहीं [illegible] छे.' एटलुं कही मनने चारित्रमां स्थिर करी घणा काळ सुधी [illegible] चारित्र पाळ्युं.

आ दृष्टान्त उपरथी अन्य साध्वीओए पण मुनिनो आ प्रमाणे विनय [illegible] करवो आ दृष्टांतनो उपनय छे.

[illegible] साधुनी श्रेष्ठता [illegible] छे.

वरिससयदिक्खियाए, अज्जाए अज्जदिक्खिओ साहू ॥
अभिगमण वंदण नमंसणेणं, विणयेण सो पुज्जो ॥ १५ ॥

शब्दार्थ—" सो वर्षनी दीक्षित साध्वीने आजनो दीक्षित साधु होय तो ते (पण) अभिगमन, वंदन अने नमस्कारवडे तेमज विनयवडे पूजवा योग्य छे." १५.

भावार्थ—" सो वर्षनी दीक्षित एटले वृद्ध एवी साध्वीने लघु मुनि एटले यावत् एकज दिवसनो दीक्षित मुनि पण पूजवा योग्य छे तेना पूजनना प्रकार बतावे छे—अभिगमन ते सामा जवुं, वंदन ते द्वादशावर्तादि वंदन करवुं, नमस्कार ते अंतरंग प्रीति धराववी अने विनय ते आसन आपवुं विगेरे.

साधुना विशेष पूजनीकपणानां कारणो बतावे छे—

धम्मो पुरिसप्पभवो, पुरिसवरदेसिओ पुरिसजिट्ठो ॥
लोएवि पहू पुरिसो, किं पुण लोगुत्तमे धम्मे ॥ १६ ॥

शब्दार्थ—" धर्म पुरुषथी उत्पन्न थयेलो छे अने पुरुषश्रेष्ठे उपदेशेलो छे तेथी तेमां पुरुष ज्येष्ठ छे. लोकने विषे पण पुरुषज स्वामी थाय छे, तो लोकोत्तम एवा धर्ममां पुरुषनी श्रेष्ठता गणाय तेमां शुं!" १६.

भावार्थ—दुर्गतिथी जे रक्षा करे ते धर्म कहीए; एवो धर्म पुरुष जे गणधर महाराजा तेमनाथी उत्पन्न थयेलो—प्रगट थयेलो छे. पुरुषवर—पुरुषश्रेष्ठ जे तीर्थंकर महाराजा तेमणे बतावेलो—कहेलो—प्ररूपेलो छे. एवो श्रुत चारित्र रूप जे धर्म ते पुरुषना स्वामीपणावाळो होवाथी तेमां पुरुषनुं ज्येष्ठपणुं कहेलुं छे. लोकोमां पण स्वामीपणुं पुत्रने अपाय छे, पुत्रीने अपातुं नथी; तो लोकमां उत्तम एवा धर्ममां तो विशेषे करीने पुरुषनुंज स्वामीपणुं समजवुं. जो लोकमां पुरुषनी श्रेष्ठता छे तो लोकोत्तम एवा धर्ममां तो विशेषे करीने तेनी श्रेष्ठता जाणवी.

तेने माटे दृष्टांत बतावे छे—

संवाहणस्स रन्नो, तइया वाणारसीयनयरिए ॥
कन्नासहस्स महिअं, आसी कीर रूपवंतीणं ॥ १७ ॥
तहवियं सा रायसिरी, उल्लुट्टंती न ताइया ताहिं ॥
उयरट्ठिएण इक्केण, ताइया अंगवीरेण ॥ १८ ॥

गाथा १६—जेट्ठो. गाथा. १७—संवाहणस्स, वाणारसीए गाथा १८—उल्लटंती.

शब्दार्थ—" ते काळने विषे वाराणसी नगरीमां संबाधन नामना राजाने अधिक रूपवती एवी एक हजार कन्याओ हती, तथापि तेनी राजलक्ष्मी लुंटाती तेओ राखी शकी नहि; अने उदरमां रहेला एवा पण अंगवीर नामना एक पुत्रे ते राखी." १७–१८.

भावार्थ—वाराणसी नगरीमां राज करनारा संबाधन राजाने एक हजार पुत्रीओ अत्यंत रूपवंती हती, तथापि ते राजा गुजरी गयो त्यारे तेनी लुंटाती राजलक्ष्मीनुं रक्षण करवाने तेओ समर्थ थइ नहि; परंतु ए राजानी राणीना गर्भमां रहेला एक पुत्रना कारणथी तेनी राज्यलक्ष्मी लुंटाती नाश पामती रही गइ. अर्थात् ते पुत्र के जेनुं पाछळथी 'अंगवीर' नाम पाडवामां आव्युं हतुं तेना प्रताप वडे तेनुं रक्षण थयुं. आनी स्पष्टता तेना दृष्टांतवडे विशेष थइ शके तेम छे.

संबाधन राजानुं दृष्टांत नीचे प्रमाणेः—

'वाराणसी नगरीमां संबाधन नामनो एक राजा राज्य करतो हतो. तेने एक हजार पुत्रीओ हती; परंतु घणा उपायो कर्या छतां तेने पुत्र थयो नहोतो. राजाए विचार्यु के—' पुत्र विना राजलक्ष्मी शा कामनी ? जेना घरमां पुत्र नथी तेनुं घर पण शून्य छे.' वेदमां पण कह्युं छे के—" पुत्र वगरना माणसनी सद्गति थती नथी अने स्वर्गमां तो ते कोइकाळ जइ शकतोज नथी, तेथी मनुष्यो पुत्र मुख जोइने स्वर्गे जाय छे." लोकोक्ति पण एवी छे के—

चोसठ दीवा जो बळे, बार रवी उगंत;
तस घर तोहे अंधारकुं, जस घर पुत्र न हुंत.

"जेना घरमां चोसठ दीवा बळता होय अने एकी वखते बारे सूर्य उदय थयेला होय पण जेना घरमां पुत्र नथी तेना घरमां तो अंधारुंज छे." तेथी पुत्र विना राजलक्ष्मी कांइ कामनी नथी. आ प्रमाणे विचारीने राजाए अनेक मांत्रिकोने अनेक रीतिने पूछ्युं, परंतु कोइ पण उपाये पुत्र प्राप्त थयो नहि. कह्युं छे के—

प्राप्तव्यो नियतिबलाश्रयेण योऽर्थः
सोऽवश्यं भवति नृणां शुभोऽशुभो वा ॥
भूतानां महति कृतेऽपि हि प्रयत्ने ।
नाभाव्यं भवति न भाविनोऽस्ति नाशः ॥

"[illegible] शुभ के अशुभ अर्थ प्राप्त थवा योग्य छे ते [illegible] प्राणीओ अनेक प्रयत्नो करे तो [illegible] भावीनो नाश थता नथी."

हवे राजा वृद्ध थयो. ए वखतमां कोइएक जीव पट्टराणीना उदरमां पुत्र-
[illegible]णे आवीने उत्पन्न थयो; परंतु पुत्रमुख जोया वगरज राजा तो परलोकमां
[illegible]यो. पछी सर्व पौरजनो एकठा मळी विचार करवा लाग्या के–' हवे शुं थशे?
[illegible]त्र विनानुं राज्य केवी रीते रहेशे ?' ए प्रमाणे विचारी सर्व नगरवासी लोको
[illegible]ोकाकुल थया ते वखते शत्रुओए पण सांभळ्युं के–' संबाधन राजा अपुत्र मरण
[illegible]ाम्यो छे.' तेथी तेओ सर्व एकठा मळी मोटुं लश्कर एकठुं करी सज्ज थइने
[illegible]ाराणसी नगरी तरफ चाल्या. ते वात सांभळी बधा लोको त्रास पाम्या, अने
[illegible]ोतपोताना घरनी अंदरथी धन काढवा लाग्या. ते वखते शत्रुओए कोइएक नि-
मित्तियाने पूछ्युं के–'अमारो जय थशे के केम ?' ते निमित्तिये लग्नबळ जोइने
कह्युं के–'तमो सर्व मळीने जयनी अभिलाषाथी त्यां जवानी इच्छा करो छो, प-
रंतु संबाधन राजानी पट्टराणीना उदरमां रहेल गर्भना प्रभावथी तमारो पराजय
थशे, जय थशे नहि.' ए प्रमाणे सांभळीने सघळा वैरीओ पाछा वळ्या. नागरी
को खुशी थया अने कहेवा लाग्या के–'अहो गर्भमां रहेल पुत्रनुं महात्म्य केवुं
अद्भुत छे के जेथी सघळा शत्रुओ नासी गया.' गर्भस्थिति पूर्ण थतां पुत्रनो
जन्म थयो. अशुचिकर्म पूरुं कर्या पछी तेनुं 'अंगवीर्य' नाम पाड्युं. अनुक्रमे ते
युवावस्थामां आव्यो, अने तेणे लांबा वखत सुधी प्रजानुं पाळन कर्युं.

" हजार कन्याओथी पण राज्यनुं रक्षण थयुं नहि, परंतु गर्भस्थित पुत्र मा-
त्रथी रक्षण थयुं " एवो कर्मव्यवहारमां उपनय छे. धर्मव्यवहारमां एवो उप-
नय छे के–" सर्वत्र पुरुष एज श्रेष्ठ छे. तेथी साध्वीओए एक दिवसनी दीक्षा-
वाळा साधुनो पण विनय करवो." ए प्रमाणे पूर्वनी गाथा साथे संबंध छे. हजु
आगली गाथामां पण तेज बाबत स्पष्ट करी देखाडे छे.

महिलाण सुबहुयाणवि, मज्झाओ इह समत्त घरसारो ॥
रायपुरिसेहिं निज्जइ, जणेवि पुरिसो जहिं नथ्थि ॥ १९ ॥

शब्दार्थ–" आ लोकने विषे पण ज्यां पुरुष–पुत्र नथी त्यां घणी स्त्री-
ओना मध्यमांथी पण समस्त घरनो सार राजपुरुषो लइ जाय छे." १९.

भावार्थ–अपुत्रनुं धन राजा लइ जाय एवो लोकमां प्रचार छे, तेथी जेना
कुळमां पाछळ पुत्र न होय तेनुं धन घणी स्त्रीओ अथवा पुत्रीओ होय छतां
पण राजा लइ जाय छे तेथी पुरुषनुंज प्रधानपणुं छे.

हवे आत्मसाक्षीए धर्म करवा विषे कहे छे—

किं[२] परजणबहुजाणावणाहिं, वरं[३] मप्पसक्खियं सुकयं[४]॥
इह[६] भरहचक्कवट्टी, पसन्नचंदो[७] य दिट्ठंतो ॥ २० ॥

शब्दार्थ–" हे आत्मा ! परजनने बहु जणाववाथी शुं ? आत्मसाक्षि सुकृत तेज श्रेष्ठ छे. अहीं भरत चक्रवर्ती अने प्रसन्नचंद्रनुं दृष्टांत जाणवुं." २०

भावार्थ–" में आ अनुष्ठान कर्युं' एम परजन एटले बीजाओने बहु जणाववाथी शो लाभ छे ? आत्मसाक्षिक धर्म करवो तेज श्रेष्ठ छे. आ विषय उपर भरत चक्रीनुं दृष्टांत छे के जेमणे यत्नवडे करेला आत्मसाक्षिक अनुष्ठानथी [illegible] सुखने प्राप्त कर्युं छे. प्रसन्नचंद्र राजर्षिनुं पण आ विषय उपरज दृष्टांत छे.

तेमां प्रथम भरतचक्रीनुं दृष्टांत कहे छेः––

अयोध्या नगरीमां ऋषभदेवना पुत्र 'भरत' नामे चक्रवर्ती थया हता. ज्यारे श्री ऋषभदेवस्वामीए चारित्र ग्रहण कर्युं ते वखते पोताना सो पुत्रोने पोतपोतानां नामवाळा देशो आप्या. 'बाहुबली' ने बहुलि देशमां तक्षशिला नगरीनुं राज्य आप्युं अने भरतने अयोध्या नगरीनुं राज्य आप्युं. एक दिवस भरतराजा सभामां बेठेला छे ते वखते 'यमक' अने 'समक' नामना बे पुरुषो वधामणी देवाने माटे आस्थानना मुख्य द्वार पासे आव्या; प्रतिहारे भरत राजाने तेओनुं आगमन निवेदन कर्युं एटले भ्रूसंज्ञाथी द्वारपाळने आववा देवानो हुकम आपवाथी यमक अने समक सभामां आव्या. तेओ बंनेए हाथ जोडी आशीर्वाद पूर्वक राजानी स्तुति करी. पछी तेमांना यमके विज्ञप्ति करी के–' हे देव ! 'पुरिमताल[१]' नगरना शकट नामना उद्यानने विषे श्री ऋषभस्वामीने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं छे,' ए वधामणी आपवा माटे हुं आव्यो छुं.' त्यार पछी समके कह्युं के–'हे देव! एक हजार देवताओथी सेवायेलुं अने करोडो सूर्य जेवो प्रकाश आपतुं चक्ररत्न आयुधशाळामां उत्पन्न थयुं छे.' आ प्रमाणे बे माणसना मुखथी बे वधामणी सांभळीने भरत राजा अति हर्ष पाम्यो. पछी तेमने जीवीत पर्यंत देतां अने भोगवतां खुटे नहि एटलुं धन आपीने ते बंनेनुं सन्मान कर्युं. हवे भरत विचार करवा लाग्या के–'मारे प्रथम कोनो उत्सव करवो उचित छे ? केवळज्ञाननो के [illegible] नो [illegible] ए प्रमाणे विचार करतां पाछुं तेणे चिंतव्युं के–' मने धिक्कार छे के [illegible] विचार्युं ? [illegible] पिता क्यां ! अने मात्र संसारसुखनुं [illegible] [illegible] क्यां ! वळी तातनी पूजा करवाथी चक्रनी पूजा पण थइज गइ.' ए [illegible] निश्चय करी मोटा आडंबरपूर्वक [illegible] प्रमोदथी विकस्वर थयेला अने 'ऋष[illegible]

१ अयोध्या नगरीनुं पुरिमताल नामे परुं हतुं.

!' ए नामनो जप करता थका पोताना पितामही ' मरुदेवा 'ने गज उपर
ने भरत राजा ऋषभ स्वामीने वंदन करवा चाल्या. मार्गमां भरते मरुदे-
व्युं के-" माता ! तमे स्वपुत्रनी समृद्धिने जुओ. तमे मने हमेशां कहेता
के-' मारो पुत्र रानमां भटके छे अने दुःख अनुभवे छे, परंतु तुं तेनी संभा-
ळो नथी.' आ प्रमाणे दररोज मने ओळंभो आपता हता; पण हवे तमा-
रनुं ऐश्वर्य जुओ."

ए अवसरे चोसठ सुरेंद्रोए एकठा थइने समवसरण रच्युं. करोडो देवदेवी-
एकठा मळ्यां. विविध प्रकारनां वाजिंत्रोना शब्दोथी गगनमंडळ गाजी रह्युं.
य शब्दो साथे गीतगान पूर्वक प्रभु सिंहासन उपर बेसीने देशना आपवा
ा. ते वखते देवदुंदुभिनो ध्वनि अने जयजयना शब्दो सांभळीने मरुदेवा
पूछे छे के-' आ कौतुक शुं छे ?' भरते कह्युं के-'आ तमारा पुत्रनुं ऐश्वर्य
मरुदेवा विचारे छे के-' अहो ! पुत्रे आवडी मोटी समृद्धि मेळवी छे ? ' ए
ग उत्कंठा पूर्वक आनंदाश्रु आववाथी नेत्रमां थने नेत्रनां पडळ तुटी गयां
मने प्रत्यक्ष जोयुं जोइने विचार्युं के-" अहो ! आ ऋषभ आवुं ऐश्वर्य
वे छे ! परंतु एणे मने एकवार संभारी पण नथी. हुं तो एक हजार वर्ष
पुत्रमोहथी दुःखित थइ अने पुत्रना मनमां तो मोहनुं किंचित् कारण पण
तुं नथी. अहो ! मोहनी चेष्टाने धिक्कार छे ! मोहांध माणसो कइ पण जा-
नथी," ए प्रमाणे वैराग्यसग्रपणाथी क्षपकश्रेणी उपर आरूढ थया अने आठ
नो क्षय करी अंतकृत केवली थइने मोक्षे गया. देवताओए महोत्सव कर्यो इंद्र
दे सर्व देवोए समवसरणमांथी त्यां आवीने मरुदेवा माताना शरीरने क्षीर-
गरना प्रवाहमां वहेतुं मूक्युं. पछी शोकमग्न भरतने अग्रेसर करीने सौ समवस-
मां आव्या. भरत प्रभुने त्रण प्रदक्षिणा करीने यथायोग्य स्थाने बेठा अने
नी देशना सांभळी तेमनो शोक नष्ट थयो देशनाने अंते प्रभुने वांदी श्रावक
अंगीकार करी अयोध्यामां आव्या, अने पछी चक्रनो उत्सव कर्यो.

आठ दिवस गया पछी चक्र पूर्व दिशामां चाल्युं. भरत राजा पण देश
तवाने माटे चक्रनी पाछळ सैन्य सहित चाल्या. एकेक योजननुं दररोज
ाण करता केटलेक दिवसे पूर्व समुद्रने किनारे आवी सैन्यनो पडाव नाख्यो.
भरते अट्ठमनुं तप कर्युं; अने मागध नामना देवनुं मनमां ध्यान करीने
रा रह्या. त्रण दिवस पछी रथमां बेसी समुद्रना जळमां रथनी धरी पर्यंत
ईने पोताना नामथी अंकित बाणने धनुष्यमां सांधीने ते देवप्रति छोड्युं
बाण बार योजन जइने मगधदेवनी सभामां सिंहासन साथे अथडाइने भूमि
र पड्युं. बाणनुं पडवुं जोइ मगधदेव क्रोधायमान थइ गयो. पछी ते बाण

हाथमां लइ तेना परना अक्षरो वांच्याः एटले भरत चक्रवर्तीने आवेला जा
कोपरहित थइ भेटणुं लइ परिवार सहित तेमनी सन्मुख चाल्यो. नजीक आवी
ते चक्रवर्तीना चरणमां पड्यो ने बोल्यो के–' हे स्वामिन् ! मारो अपराध
करो, हुं तमारो सेवक छुं; आटला दिवस सुधी हुं स्वामीरहित हतो, हवे आ
पना दर्शनथी सनाथ थयो छुं. ' ए प्रमाणे कही, नमस्कार करी, भेट धरी, रा
लइने स्वस्थाने गयो. पछी भरतचक्रीए छावणीमां पाछा आवी अट्ठम तपनुं
पारणुं कर्युं.

त्यारपछी पाछु चक्र आकाशमां चाल्युं. सैन्य पण तेनी पाछळ चाल्युं.
अनुक्रमे तेओ दक्षिण समुद्रने किनारे आव्या. पूर्ववत ते दिशाना स्वामी 'वरदा
मदेवने' पण जीत्यो, त्यारबाद पश्चिम दिशामां 'प्रभासदेवने' जीतीने चक्रे
उत्तर दिशा भणी प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे वैताढ्य पर्वत पासे आवीने चक्री
अट्ठम तप करी 'तमिस्रा' गुफाना अधिष्ठायक 'कृतमालदेव'नुं मनमां ध्यान
करीने स्थित रह्या. अट्ठम तपने अंते ते देव प्रत्यक्ष थयो अने तमिस्रा गुफानुं द्वार
उघाड्युं सैन्य सहित भरत राजाए तमिस्रा गुफामां प्रवेश कर्यो. मणिरत्नना प्रका
शवडे सैन्य सहित आगळ चालतां 'निमग्ना' अने उन्निमग्ना नामनी बे नदीओ
आवी. ते नदीओ चर्मरत्नवडे उतर्या. अने आगळ वाळी गुफाना बीजा द्वारेथी
सैन्यने बहार काढ्युं. हवे त्यां घणा म्लेच्छ राजाओ रहे छे तेओ एकठा थइ
अने चक्रीनी साथे युद्ध करवा लाग्या चक्रीए ते सघळाओने जीती लीधा
तेओ चक्रीना सेवको थया. त्यां. आवेला उत्तर तरफना त्रणे खंडने
चक्री पाछा वळ्या. मार्गे चालतां गंगाने तीरे सैन्यनो पडाव नाख्यो. त्यां
निधिओ प्रगट थया नव निधाननुं स्वरुप आ प्रमाणेः—

" १ नैसर्प, २ पांडुक, ३ पिंगळ, ४ सर्वरत्न, ५ महापद्म, ५ काळ, ७ म
काळ, ८ माणवक ने ९ शंख–ए प्रमाणे तेनां नामो छे. ते गंगाना मुखमां रहे
छे. आठ पैडांवाळा, आठ योजन उंचा, नव योजन विस्तारवाळा ने
योजन लांबा मंजुषाने आकारे छे. तेना वैडूर्यमणिना कमाड (बारणा)
कनकमय छे, विविध प्रकारनां रत्नोवडे परिपूर्ण छे, अने तेना अधिष्ठाता दे
तेज नामना पल्योपमना आयुष्यवाळा होय छे. "

चक्रीए गंगाने तीरे रहीने आठ दिवस सुधी ते निधान संबंधी उत्स
कर्यो. गंगानदीनी अधिष्ठायिका 'गंगा' नामनी देवी भरतचक्रीने पोताना आवा
इ गइ. त्यां तेनी साथे एक हजार वर्षपर्यंत भोगभोगव्या. त्यारपछी चक्र आगळ च
ं. एटले चक्रीए वैताढ्य पर्वत पासे आवी तेनी उपर रहेनार 'नमि' अने 'विन

मना विद्याधरोने जीत्या. विनमि विद्याधरे पोतानी पुत्री चक्रीने आपी. ते रत्न थइ. ए प्रमाणे भरतचक्री साठ हजार वर्ष पर्यंत दिग्विजय करीने अयोध्यामां श आव्या; ते षट्खंडाधिपति महा ऋद्धिमान थया. तेमनी ऋद्धिनु स्वरुप कहे ·चोराशी लाख हाथी, तेटलाज रथो, तेटलाज अश्वो, छन्नुकोटी पायदळ, श हजार देशो, बत्रीश हजार मुकुटबध राजाओ जेना सेवक छे, अडताळीश र पाटण, बोतेर हजार नगरो, छन्नुकोटी गामो, चौद रत्नो, नव निधि, साठ र वंशावळी कहेनारा भाटो, साठ हजार पंडितो, दश कोटी ध्वजा धारण नारा, पांच लाख मशालची, वीश हजार सुवर्ण आदि धातुनी खाणो. पचीश र देवो जेना सेवको छे, अढार कोटी घोडेस्वार जेनी पाछळ चाले छे-आ णेनी ऋद्धि प्राप्त थइ छतां ते मनथी विरक्त रहेता हता. ए प्रमाणे घणालाख । व्यतीत थतां एकदा भरतचक्री पोतानी शृंगारशाळामां शरीरप्रमाण आदर्श ाच) मां पोतानुं रुप जोवा लाग्या. ते वखते दरेक अवयवनी सुंदरता निहाळतां ; आंगळीने वींटीरहित होवाथी अत्यंत शोभारहित लागती जोइने मनमां विचार वा लाग्या के-"अहो! देहनी असारता! परपुद्गलोथीज शरीर शोभे छे, ाना पुद्गलोथी शोभतुं नथी. अरे! में शुं कर्युं! आ असार देहनी खातर में घणा रभो कर्या. आ असार संसारमां सघळु अनित्य छे. कोइ कोइनुं नथी. मारा ना भाइओने धन्य छे के तेमणे वीजळीना चमकारानी जेवां चंचल राज्यसुखने े दइने संयम स्वीकार्युं. हुंतो अधन्य छुं, जेथी आ अनित्य एवा संसारीसुखमां :यपणानी बुद्धिथी मोह पामेलोछुं. आ देहने धिक्कार छे! अने सर्पनी फणा ा आ विषयोने पण धिक्कार छे! हे आत्मा! आ ससारमां तु एकलोज छे. बीजुं इ तारुं नथी." आ प्रमाणे विचार करतां परमपद पर आरोहण करवानी :सरणी रूप क्षपकश्रेणीए आरूढ थया; अने चार घन घातिकर्मनो क्षय करीने वल केवळज्ञान प्राप्त कर्युं. ते अवसरे शासनदेवीए आवीने मुनिनो वेष अर्पण ों. ते साधुनो वेष धारण करीने तेमणे केवलीपणे पृथ्वी उपर विहार कर्यो, े अनुक्रमे मोक्षसुख प्राप्त कर्युं. एटलामाटे आत्मसाक्षिक अनुष्ठानज फळदायी अन्य साक्षिक अनुष्ठान फलदायी नथी.

आ प्रमाणे अध्यात्मिक अनुष्ठानमां भरतचक्रीनुं दृष्टांत जाणवुं.

हवे प्रसनचंद्र राजर्षिनुं दृष्टांत कहे छे—

पोतनपुर नगरमां प्रसन्नचंद्र नामनो राजा हतो. ते अति धार्मिक, सत्यवादी तथा ायधर्ममां अद्वितीय निपुण हतो. ते एक दिवसे संध्याकाळे झरूखामां बेसी नगर-

नुं स्वरूप जोतो हतो. ते समये नाना प्रकारनां रंगवाळां वादळां थयां. संध्याए रंग खील्यो. ते जोइ राजाने अति हर्ष थयो. पछी ते तेना तरफ पुनः पुनः दृष्टि करवा लाग्यो. एटलामां ते संध्यास्वरूप क्षणिक होवाथी जोतांजोतांमां नाश पामी गयु. ते जोइ राजा विचार करवा लाग्यो के–अहो! संध्याना रंगनी सुंदरता क्यां गइ! पुद्गलो अनित्य छे. संध्याना रंगनी पेठे आ देह पण अनित्य छे. संसारमां प्राणीओने कंइ पण सुख नथी. कह्युं छे के—

दुःखं स्त्रीकुक्षिमध्ये प्रथमसिह भवे गर्भवासे नराणाम्
बालत्वे चापि दुःखं मललुलितवपुः स्त्रीपयःपानमिश्रम्।
तारुण्ये चापि दुःखं भवति विरहजं वृद्धभावोप्यसारः
संसारे रे मनुष्या वदत यदि सुखं स्वल्पमप्यस्ति किंचित्॥

"माणसोने आ संसारमां प्रथम स्त्रीनी कुक्षिनी विषे गर्भवासमां दुःख होय छे, बाल्यावस्थामां पण माताना दुधना पानथी तेमज मळमूत्रथी शरीर खरडायेलु रहेवाथी दुःख छे, युवावस्थामां पण विरहथी उत्पन्न थयेलुं दुःख छे, अने वृद्धभाव तो वळी असारज छे. माटे हे मनुष्यो! जो आ संसारमां स्वल्प पण कांइ सुख होय तो कहो."

ए प्रमाणे वैराग्यथी जेनुं मन रंजित थयुं छे एवो राजा चिंतवन करे छे के 'आ संसारमां वैराग्यनी साथे बरोबरी करी शके तेवुं कोइ पण सुख नथी.' कह्युं छे के

भोगे रोगभयं सुखे क्षयभयं वित्तेऽग्निभूभृद्भयम्
दास्ये स्वामिभयं गुणे खलभयं वंशे कुयोषिद्भयम्।
माने म्लानिभयं जये रिपुभयं काये कृतांताद्भयम्
सर्वं नामभयं भवेऽत्र भविनां वैराग्यमेवाऽभयम्॥

"भोगमां रोगनो भय, सुखमां क्षयनो भय, धनने विषे अग्नि ने राजानो भय, दासत्वमां स्वामीनो भय, गुणमां खळपुरुषनो भय, वंशमां कुनारीनो भय, मानने विषे तेनी हानि थवानो भय, जयने विषे रिपुनो भय अने देहने विषे यम राजानो भय होय छे. ए प्रमाणे आ संसारमां मनुष्योने सर्व भययुक्त होय छे. मात्र वैराग्यज एक भयरहित छे."

ए प्रमाणे विचारी वैराग्यमां तत्पर थयेल राजाए पोताना बाल्यावस्थावाळा पुत्रने राज्य उपर बेसाडीने पोते दीक्षा ग्रहण करी. तत्काळ जेणे केशनो लोच कर्यो छे एवो ते राजा पृथ्वी उपर विहार करतां राजगृहीना उद्यानमां कायोत्सर्ग मुद्राथी उभो रह्यो. ते अवसरे श्रीमान वर्धमान स्वामि-एक गामथी बीजे गाम विहार करतां चौदहजार साधुओथी परिवृत थयेला, देवताओए निर्माण करेलां सोनानां कमलो उपर पोताना चरणोने धारण करतां राजगृह नगरना गुणशील नामना उद्यानमां समवसर्या, देवोए आवीने त्यां समवसरण रच्युं. वनपाळके त्वराथी श्रेणिक राजा पासे जइने विज्ञप्ति करी के-'हे स्वामिन् ! आपना मनने घणाज व्हाला श्री महावीर स्वामि वनमां समवसरेला छे.' ए प्रमाणे वनपाळकनुं बोलवुं सांभळीने राजाने घणो हर्ष थयो. राजाए तेने कोटी द्रव्य अने सोनानी जीभ आपी. पछी श्रेणिक राजा मोटा आडंबरसहित प्रभुने वंदन करवा चाल्यो. सैन्यना अग्र भागे सुमुख ने दुर्मुख नामना बे चोपदारो चालता हता. तेओए प्रसन्नचंद्र मुनिने वनमां कायोत्सर्ग मुद्राए उभा रहेला जोया. प्रथम सुमुखे कह्युं के-'आ मुनिने धन्य छे के जेणे आवी मोटी राज्यलक्ष्मी तजी दइने संयम रूपी समृद्धि ग्रहण करेली छे. एना नाम मात्रनो उच्चार करवाथी पाप जाय तो पछी सेवा करवाथी जाय तेमां तो शुं कहेवुं !' पछी दुर्मुख बोल्यो के-'अरे ! आ मुनि तो अधन्य अने महापापि छे. तु एने वारंवार शा माटे वखाणे छे ? एना जेवो पापि तो कोइ नथी.' सुमुखे मनमां चिंतव्युं के-'अहो ! दुर्जननो स्वभावज आवो होय छे के जे गुणोमांथि पण दोषनेज ग्रहण करे छे.' कह्युं छे के-

> आक्रांतेव महोपलेन मुनिना शप्तेव दुर्वाससा
> सातत्यं बत मुद्रितेव जतुना नीतेव मूर्छां विषैः ।
> बद्धेवातनुरज्जुभिः परगुणान् वक्तुं न शक्ता सति
> जिह्वा लोहशलाकया खलमुखे विद्धेव संलक्ष्यते ॥

"मोटा पथ्थरथी दबायेली होय नहि ! दुर्वासा मुनिथी शाप पामेली होय नहि ! लाखथी निरंतर चोटाडी दीधेली होय नहि ! विषथी मूर्छित थयेल होय नहि अथवा जाडा दोरडाथी बांधेली होय नहि ! तेवी खल माणसनी जीभ पार-काना गुणो बोलवाने अशक्त होती सती लोढाना खीलाथी जाणे विंधेली होय नहि तेवी जणाय छे" वळी कह्युं छे के-

आर्योऽपि दोषान् खलवत्परेषां, वक्तुं हि जानाति परं न वक्ति।
किं काकवत्तीव्रतराननोऽपि, कीरः करोत्यस्थिविघट्टनानि ॥

" सज्जन माणसने पण खल माणसनी पेठे पारकाना दोषो बोलतां आवडे छे पण ते बोलता नथी. शुं कागडानी माफक पोपट पण तीव्र चांचवाळो नथी! छे; छतां ते अस्थिना टुकडा करे छे ? नथी करतो. "

पछी सुमुखे कह्युं–'हे दुर्मुख ! तुं आ मुनीश्वर महात्माने शामाटे निंदे छे?' त्यारे दुर्मुखे कह्युं–" अरे ? तेनुं नाम पण लेवा जेवुं नथी. कारणके आ मुनिए पांच वर्षना बाळकने राज्यगादी उपर बेसाडीने पोते दीक्षा लीधी छे; परंतु तेना वैरीओए एकठा थइने तेना नगरने लुंटयुं छे, तेना नगरवासी जनो आक्रंद अने विलाप करे छे. मोटुं युद्ध थाय छे. हमणां तेना शत्रुओ ते बाळकने हणीने राज्य ग्रहण करशे. आ सघळुं पाप तेना शिरे छे." आ प्रमाणे सांभळीने ध्यानमां स्थित थयेला प्रसन्नचंद्र ऋषिए चिंतव्युं के–'अरे ! हुं जीवतां जो मारा शत्रुओ मारा बाळकने मारीने राज्य ग्रहण करे,तो ए माननी हानि तो मारी पोतानीज छे.' ए प्रमाणे चिंतवतां ध्यानथी चलित थइने मनमां शत्रुओनी साथे युद्ध करवा लाग्या; अति भयंकरपणाने पाम्या अने तेमां एकाग्र थवाथी रौद्र ध्यान ध्यावा लाग्या. मनवडेज शत्रुओने हणे छे, अने 'में अमुक शत्रुने मार्यो' एवी बुद्धिए 'मारुं सारुं थयुं' एम मुखथी पण बोले छे. 'हवे बीजाने मारुं ए प्रमाणे [illegible] पण मनथी युद्धमां प्रवर्ते छे. एवे समये हाथी उपर बेठेला श्रेणिके प्रसन्नचंद्र मुनिने जोया. एटले 'अहो ! आ राजर्षिने धन्य छे के जे एकाग्र मनथी ध्यान करे छे.' एम विचारी श्रेणिक राजाए गज उपरथी उतरी मुनिनी प्रदक्षिणा करीने तेमने वारंवार वांद्या अने स्तुति करी. पछी तेमने [illegible] मनमां स्तुति करतो हाथि उपर चढी श्री महावीर स्वामी समीपे आव्यो. समवसरणमां [illegible] 'पंचाभिगम' साचवानी विधिथी जिनेश्वरने वंदन करीने बे हस्तकमळ जोडी आ प्रमाणे स्तुति करी—

अद्याभवत्सफलता नयनद्वयस्य, देव त्वदीयचरणांबुजवीक्षणेन।
अद्य त्रिलोकतिलक प्रतिभासते मे, संसारवारिधिरयं चुलुकप्रमाणः॥

"हे देव ! तमारां चरणकमळना दर्शनथी मारां बन्ने नेत्रो आज सफळ थयां. अहो त्रिलोकतिलक ! आज आ संसार सागर मने एक अंजलिप्रमाणज भासे छे."

[illegible] प्रसन्नचंद्र [illegible] ध्यानमां ऊभेला पांच अभिगम अहीं आपी [illegible]

दिट्ठे तुह्मुहकमले, तिन्नि विणट्ठाइं निरवसेसाइं ।
दारिद्दं दोहग्गं, जम्मंतरसंचियं पावं ॥

" तमारुं मुखकमळ देखवाथी दारिद्र, दौर्भाग्य अने जन्मांतरसंचित पाप- ए त्रणे वानां सर्वथा नाश पाम्यां."

इत्यादि एकसो ने आठ काव्योथी जिनेन्द्रने स्तवीने ते योग्य स्थान उपर बेठो. पछी प्रभुए क्लेशने नाश करनारी धर्मदेशना शरु करी. देशनाने अंते श्रेणिक राजाए वीरस्वामीने पूछ्युं के-' हे प्रभु ! जे अवसरे में प्रसन्नचंद्र मुनिने वांद्या, ते अवसरे जो ते काळधर्म पामे तो तेनी गति क्यां थाय ? स्वामीए कह्युं के-'जो ते वखते मरण पामे तो सातमी नरके जाय.' फरी पूछ्युं ' हमणा काळ करे तो क्यां जाय ? भगवाने कह्युं के-' छट्ठी नरके जाय. ' फरीथी श्रेणिके क्षणमात्र विलंब करीने पूछ्यु के-' हवे क्यां जाय ? ' भगवाने कह्यु के-'पांचमी नरकभूमिए जाय.' क्षण पछी फरीथी पूछतां भगवाने कह्युं के-'चोथी नरक- भूमिए जाय.' ए प्रमाणे पुनः पुनः पूछतां ते ' त्रीजी, बीजी ने पहेली नरक- भूमिए जाय' एवो उत्तर भगवाने आप्यो. फरीथी श्रेणिक राजाए पूछ्युं के- ' हवे क्यां जाय ? ' त्यारे भगवाने कह्युं के-' प्रथम देवलोकमां जाय.' एम पुनः पुनः पूछतां ' ते बीजा त्रीजा चोथा, पांचमा, छट्ठा, सातमा, आठमा, नवमा, दशमा, अग्यारमा ने बारमा देवलोके जाय.' ए प्रमाणे अनुक्रमे ' नव ग्रैवेयक- मां अने पांच अनुत्तर विमानो पर्यंत ते जाय' एवो उत्तर श्रेणिक राजाए पूछतां भगवाने आप्यो. आ रीते सभामां प्रश्नोत्तर चालता हता तेवे समये आकाशमां देवदुंदुभिनो नाद सांभळीने श्रेणिके पूछ्युं के-' हे प्रभु ! आ दुंदुभिनो नाद क्यां थाय छे ?' प्रभुए कह्युं के-' प्रसन्नचंद्र राजर्षिने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं; तेथी देवो दुंदुभि वगाडे छे अने जय जय शब्द करे छे. ' श्रेणिके पूछ्युं के-' प्रभु ! आ कौतुक शुं ते मारा समजवामां आवतुं नथी, माटे आनुं स्वरूप शुं छे ते जाणवा माटे हे स्वामिन ! तेनो सघळो वृत्तांत कहेवा कृपा करो. ' प्रभुए कह्युं के-' हे श्रेणिक ! सर्वत्र मन एज प्रधान छे.' कह्युं छे के-

मन एव मनुष्याणां, कारणं बंधमोक्षयोः ।
क्षणेन सप्तमीं याति, जीवस्तंदुलमत्स्यवत् ॥

" मनुष्योने मन एज बंध तथा मोक्षनुं कारण छे. जीव क्षणमात्रमां तंदु- लमत्स्यनी जेम सातमी नरके जाय छे." वळी कह्युं छे के—

ऱ्यां. शुभ अध्यवसायना बळथी साते नरकभूमिने योग्य कर्मदलोनुं छेदन करीने
उत्तरोत्तर सर्वार्थसिद्धि विमान पर्यंत जवा योग्य कर्मदलने मेळवीने अनुक्रमे
द्ध पामती शुभ परिणामनी धारावडे परमपदनी प्राप्तिमां परम कारण रूप क्षपक
ीनो आश्रय करी, घातिकर्मनो नाश करी तरतज अति उज्वल केवळज्ञान मेळ-
तेना प्रभावथी देवताओ एकठा थइ गीतगानादि पूर्वक तेनो महोत्सव करेछे."

आ प्रमाणे प्रभुना मुखथी सांभळीने श्रेणिक राजाए सविस्मय वारंवार
ानुं मस्तक धुणाव्युं, अने वीरप्रभुने वदन करी संदेहरहित थइ स्वस्थाने
ा. प्रभुए पण अन्यस्थाने विहार कर्यो. प्रसन्नचद्र राजर्पिए पण घणां वर्षो
ी केवलीपणे भूमि उपर विहार करीने अंते मोक्षपद प्राप्त कर्युं.

'आ दृष्टांत उपरथी सार ए ग्रहण करवो के आत्मसाक्षीए करेलुं आचरणज
ापापना फळने आपनार छे.'

एकला वेषनी अप्रामाण्यता बतावे छे—

वेसोपि[3] अप्पमाणो[4], असंजमपहेसु[1] वट्टमाणस्स[2] ।

किं[5] परियत्तियवेसं[6], विसं[7] न मारेइ[9] खज्जंतं[8] ॥ २१ ॥

शब्दार्थ—" असंयममार्गमां वर्तता मुनिनो वेष पण अप्रमाण छे. केमके शुं
परावर्तन करेल मनुष्यने विष खाधु सतुं मारतुं नथी ? मारे छे."

भावार्थ—षट्कायना आरंभादिकमां वर्तता एवा मुनिनो रजोहरणादि वेष
मनो नथी, केवल वेषवडे आत्मशुद्धि थती नथी. अहीं दृष्टांत कहे छे के—
वेष मूकीने बीजो वेष लीधो होय ते जो विष खाय तो मरण न पामे ?
मे. तेम संक्लिष्ट चित्त रूप विष असंयम मार्गमां प्रवर्तनारा मुनिने मुनिवेष
ां पण अनेक जन्म मरण आपे.

अहीं कोइ एम कहे के त्यारे तो वेषनुं शुं काम छे ? केवळ भावशुद्धिज
वी. तेने गुरु कहे छे के एम नहि, वेष पण धर्मनो हेतु होवाथी मुख्य छे
आ प्रमाणे—

धम्मं[2] रक्खइ[3] वेसो[1], संकइ[7] वेसेण[4] दिक्खिओमि[6] अहं[5] ॥

उमग्गेण[10] पडंतं[11], रक्खइ[12] राया[8] जणवउव्व[9] ॥ २२ ॥

शब्दार्थ—" वेष धर्मनुं रक्षण करे छे, वेषे करीने हुं दीक्षीत छुं एम धारीने
कायछे, अने राजा जनपदने राखे तेम उन्मार्गे पडताने वेष राखेछे." २२

गाथा २१—असंजमपएसु. गाथा २२—जणपउव्व

भावार्थ-चारित्रधर्मनी वेष रक्षा करेछे अने जोकेपण मनमां पापमार्गे आव-
रता हु मुनिवेषधारकछु-दीक्षीतछु एवा विचारथी माणस पापमार्गे जतां पा-
छो-पाप करी शकतो नथी. वळी राजा जेम जनपदनी प्रजाने पोताना देशना लो-
कोनी रक्षा करेछे अर्थात् राजाना भयथी जेम प्रजावर्ग उन्मार्गे चाली शकतो नथी
प्रवर्त्यो होय तोपण राजभयथी पाछो निवर्ते छे; तेम वेष प्राणीने उन्मार्गे पडत
रोके छे-उन्मार्गे पडी शकतो नथी-पडयो होय तोपण पाछो ओसरे छे.

अप्पाण जाणइ अप्पा, जहट्ठिओ अप्पसक्खिओ धम्मो ॥
अप्पा करेइ तं तह, जह अप्पसुहावहं होइ ॥ २३ ॥

शब्दार्थ-"आत्माज यथास्थित पोताना आत्माने जाणे छे, माटे आत्मसा-
क्षिक धर्म (प्रमाण छे.) तेथी आत्माए जे क्रियानुष्ठान आत्माने सुखकारक
होय ते तेवा प्रकारेज करवुं के जे परभवमां हितकारक थाय." २३

भावार्थ-पोतानो आत्मा शुभ परिणाममां वर्तेछे के अशुभ परिणाममां वर्ते
छे तेनी खरी खबर पोताना आत्मनेज पडे छे, कारणके पारकी चेतोवृत्ति
छद्मस्थ जाणी शकता नथी; पण पोते जाणी शके छे.

जं जं समयं जीवो, आविसइ जेण जेण भावेण ॥
सो तम्मि तम्मि समये, सुहासुहं बंधए कम्मं ॥ २४ ॥

शब्दार्थ-" जीव जेजे समये जेवा जेवा भावे वर्तछे ते ते समये ते (तेवा
प्रकारना) शुभाशुभ कर्मने बांधे छे." २४

भावार्थ-समय ते अति सूक्ष्म काळ समजवो. जेवा शुभ के अशुभ परिणाममां
आत्मा प्रवर्ततो होय तेवां शुभ के अशुभ कर्मो बांधेछे, अर्थात् शुभ परिणामे
वर्तता शुभ कर्म बांधेछे, अशुभ परिणामे वर्तता अशुभ कर्मो बांधेछे; ते कारण
माटे शुभ भावज करवो, गर्वादिथी दूषित भाव न करवो. ते संबंधे हवे कहे छे.

धम्मो मएण हुंतो, तो नवि सीउन्हवायविज्झडिउ ॥
संवच्छरमणसिओ, बाहुबली तह किलिस्संतो ॥ २५ ॥

शब्दार्थ-" जो अभिमाने करीने धर्म थतो होत तो शीत उष्ण वायु वि-
गेरेथी पराभव पामता अने एक वर्ष पर्यंत अशन विना रहेला बाहुबलि तेवा
प्रकारनो क्लेश न पामत." २५

गाथा २४—१ आविसइ. २ आश्रयइ. ३ आसक्तो भवति.
गाथा २५-जतो मदमिओ मणसिओ तो अणसिओ-अनशित:-अशनं विना स्थित

भावार्थ—एक वर्ष पर्यंत आहाररहित उपवासी रह्या छतां अने अनेक प्रकारना परिसहो सहन कर्या छतां 'हुं मारा नाना भाइओने वंदना केम करुं ?' एवुं अभिमान हतुं त्यांसुधी बाहुबलिने केवळज्ञान न थयुं. अने मान तज्युं के तरत थयुं;माटे अभिमानवडे धर्म थइ शकतो नथी. अहीं बाहुबलिनुं दृष्टांत जाणवुं ते आ प्रमाणे—

बाहुबलिनुं दृष्टांत.

भरतचक्रीए छ खंडनो विजय कर्या पछी पोताना अट्ठाणुं भाइओने बोलाववाने तेणे दूतो मोकल्या. दूतोए जइने कह्युं के–,आपने भरत राजा बोलावे छे,' तेथी सघळा बंधुओ एकठा थइ विचार करवा लाग्या के–'भरत लोभ रूप पिशाचथी ग्रस्त थइ मत्त बनेलो छे. तेणे छ खंडनुं राज्य प्राप्त कर्युं छे छतां तेना लोभनी तृष्णा शांत थती नथी. अहो केवी लोभांधता !' कह्यु छे के—

लोभमूलानि पापानि, रसमूलानि व्याधयः ।
स्नेहमूलानि दुःखानि, त्रीणि त्यक्त्वा सुखी भव ॥

"लोभ पापनुं मूळ छे, रस (स्वाद) व्याधिनुं मूळ छे, अने स्नेह दुःखनुं मूळ छे; माटे ए त्रणे वानांने त्यजीने सुखी था."

वळी कह्युं छे के—

भोगा न भुक्ता वयमेव भुक्तास्तपो न तप्तं वयमेव तप्ता ।
कालो न यातो वयमेव यातास्तृष्णा न जीर्णा वयमेव जीर्णाः॥

"अमे भोग भोगव्या नहि पण अमे जाते भोगवाया, अमे तप कर्युं नहि पण अमे तप्त थया, काळ गयो नहि पण अमे गया अर्थात् अमारी वय गइ,अने तृष्णा जीर्ण थइ नहि पण अमे जीर्ण थया अर्थात् अमारी वय जीर्ण थइ."

"एटला माटे बलात्कारथी पण ते आपणुं राज्य ग्रहण करशे अने आपणे एनी सेवा करवी पडशे; माटे तेनी सेवा करवी के नहि ?" आ प्रकारना विचारने अंते 'तेनी सेवा करवी नहि' एवुं दरेक भाइए कबुल कर्युं–मुकरर कर्युं. पछी सघळा भाइओ श्रीऋषभस्वामी पासे पोतानो वृत्तांत निवेदन करवा गया. प्रभुने वंदन करी हाथ जोडीने विज्ञापना करी के–"हे प्रभु ! भरत मत्त थयोछे अने ते अमारुं राज्य ग्रहण करवाने उद्यक्त छे; माटे अमारे क्यां जवुं ? अमे तो आपे आपेला एक एक देशना राज्यथी पण संतुष्ट छीए; अने भरत तो छ खंडनुं राज्य मळ्या छतां पण संतुष्ट थतो नथी." एवां तेमनां वचन सांभळीने प्रभु बोल्या

के-" हे पुत्रो ! परिणामे नरकगतिने आपनारी ए राज्यलक्ष्मीथी शुं वि छे ? आ जीवे अनंतीवार राज्यलक्ष्मी अनुभवेली छे, तो पण आ जीव तृप्त थये नथी. आ राज्यलीलानो विलास स्वप्न तुल्य छे" कह्युं छे के—

स्वप्ने यथायं पुरुषः प्रयाति, ददाति गृह्णाति करोति वक्ति।
निद्राक्षये तच्च न किंचिदस्ति सर्वं तथेदं हि विचार्यमाणम्॥

" आ पुरुष (जीव) जेम स्वप्नने विषे प्रयाण करे छे, आपे छे, ग्रहण करे छे, कांइ कार्य कांइ करे छे अथवा बोले छे, पण निद्रानो क्षय थतां जेम तेमांनुं होतुं नथी तेम विचार करतां आ सघळुं-संसारी पदार्थमात्र तेवाज छे. "

वळी—

संपदो जलतरंगविलोला, यौवनं त्रिचतुराणि दिनानि।
शारदाभ्रमिव चंचलमायुः, किं धनैः कुरुत धर्मसनिथम्॥

" संपत्तिओ जळनां तरंगो जेवी चपळ छे, यौवन त्रण चार दिवसनुं छे अने आयुष्य शरद ऋतुना मेघनी पेठे चलित छे, तो धनथी शुं विशेष छे ! सुरय एवो धर्मज करो. "

" माटे हे पुत्रो ! तमारे आटलो बधो मोहविलास शो ! कोना पुत्रो ? राज्य ? कोनी स्त्री ? कोइ पण साथे आववानुं नथी. " कह्युं छे के-

द्रव्याणि तिष्ठंति गृहेषु नार्यो, विश्रामभूमौ स्वजनाः श्मश
देहश्चितायां परलोकमार्गे, कर्मानुगो याति स एव जीवः

" द्रव्य तो घरमांज पड्युं रहे छे, नारी विश्रामभूमि सुधी आवे छे, स्व स्मशान सुधी आवे छे, अने छेवट देह [illegible] रहे छे. पछी परलोकमां कर्म सहित जीवज एकलो जायछे."

" माटे तमे आ विनाशी राज्यलक्ष्मी [illegible] शाश्वतुं मोक्षराज्य मेळ

आ प्रमाणेनी धर्मदेशना सांभळीने [illegible] दीक्षा लीधी अने [illegible] [illegible] आव्या. [illegible] आवीने [illegible] ए हकीकत निवेदन करी. [illegible] भरतराजाना पुत्रोने पोतपोतानां गामनुं राज्य आप्युं.

हवे भरत राजा अयोध्या नगरीमां आव्या त्यां चक्र आयुधशालामा प्रवेश करतुं नथी. तेथी सुषेण सेनापतिए तेमनी समीपे आवीने जणाव्युं के 'हे स्वामी ! चक्र आयुधशालामां प्रवेश करतुं नथी.' भरतचक्रीए पूछ्युं के–' तेनुं शुं कारण छे ?' सुषेण सेनापतिए कह्युं के–'स्वामिन ! हजु पण कोइ शत्रु रह्यो होय तेम जणाय छे.' चक्रीए कह्युं के–' आ छखंडमां तो मारा माथा उपर कोइ शत्रु नथी.' सुषेणे कह्युं के–" आपनो नानो भाइ बाहुबलि आपनी आज्ञा मानतो नथी. भाइ छतां पण जो मोटा भाइनी आज्ञा माने नहि तो तेने शत्रुज समजवो. आज्ञा पोताना घरमां पण चालती नथी ते स्वामी शेनो ? तेथी तेने आज्ञाकरवो जोइए." भरत राजाए विचार्युं के–'मारा भयथी मारा रायळा भाइओए चारित्र ग्रहण कर्युं छे, हवे बाहुरूपे मारे एकज भाइ रहेलो छे अने ते पण अनुज छे तो तेना उपर शुं कराय ? ' सुषेणे कह्युं के–" स्वामिन ! आ बाबतमां शुं लाभ छे ? सोनानी छरी कांइ पेटमां मराय नहि. माटे दूत मोकलीने तेने अहीं बोलावो; परंतु हुं धारूंछुं के ते कोइ पण रीते अहीं आवशे नहि." एवां सुषेणनां वचनथी क्रोधित थयेल भरते सुवेग नामना दूतने बोलावीने कह्युं के–' तुं तक्षशिला नगरीमां मारा नाना भाइ बाहुबलि पासे जा अने तेने अहीं बोलावी लाव ' आ प्रमाणे भरतचक्रीनां वचन सांभळीने पुष्पनी माफक तेमनी आज्ञा माथे चडावी रथमां बेसीने परिवार सहित ते चाल्यो. मार्गे जतां तेने घणां अपशुकन थया: परंतु ते अपशुकनोए वार्यो स्वामीनी आज्ञा पाळवामां उत्सुक थयेलो ते अविच्छिन्न चाल्यो. केटलेक ते बहलीदेशमां पहोंच्यो. त्यांना लोकोए तेने पूछ्युं के–' तुं कोण छे ? क्यां जाय छे ?' सुवेगना अनुचरोए कह्युं के–' आ सुवेग नामनो भरत राजानो दूत छे अने ते बाहुबलिने बोलाववा माटे जाय छे.' त्यारे लोकोए फरीथी पूछ्युं के–'ए भरत कोण छे ?' सुवेगना सेवकोए कह्युं के–'ते छखंडनो धणी छे, जगतनो स्वामी छे, अने ते लोकोमां पण प्रख्यात छे.' त्यारे ते लोको बोल्या के–"आटला दिवस पर्यंत तो अमे तेने सांभळ्यो नथी के ते क्यां रहे छे ? अमारा देशमां तो स्त्रीओना स्तननी कंचुकी उपर भरत होय छे तेने अमे भरत तरीके सांभळीए छीए, परंतु भरत राजा तो कोइ सांभळ्यो नथी. अमारो राजा क्यां ! अने ए भरत क्यां ! अमारा स्वामीना भुजदंडप्रहारने सहन करे तेवो आ दुनियामां कोइ नथी." आ प्रमाणे लोकोना मुखथी बाहुबलिना बळनो उत्कर्ष सांभळीने चकित थतो सतो सुवेग अनुक्रमे तक्षशिलाए पहोंच्यो; नगरीमां दाखल थयो अने बाहुबलिना सभामंडप पासे आव्यो. द्वारपाळे राजानी आगळ आगमन निवेदन कर्युं. तेनी आज्ञाथी दूत रथमांथी उतरी बाहुबलिनी स-

मीपे जइ तेने पगे लाग्यो. बाहुबलिए दूतने पोताना भाइना कुशल समाचार आदि पूछतां दूते कह्युं के—"तमारो भाइ भरत कुशल छे, अयोध्या नगरी कुशळ छे अने तेमना सवाकोटी पुत्रो पण कुशळ छे. जेना घरमां चौद रत्न अने नव निधि आदि मोटी ऐश्वर्यसंपत्ति छे तेनुं अकुशल करवाने कोण शक्तिवान छे? जोके तेणे सर्व संपत्ति प्राप्त करी छे तथापि तेने स्वबन्धुनां दर्शननो लाभ थवानी घणी उत्कंठा छे. माटे तमे त्यां आवीने तमारा समागमथी उत्पन्न थ... सुखवृद्धिथी तेने अति प्रमुदित करो; कदि जो तमे नहि आवो तो ते तमारा उ... कुपित थइने तमने घणी पीडा पमाडशे. जेनी बत्रीश हजार राजाओ सेवा क... तेनी चरणसेवाथी तमारो कोइ पण रीते उपहास (मश्करी) नथी, पांच माण... साथे भोगववुं ते दुःख नथी' एवी लोकोक्ति छे; तेथी मान त्यजीने त्यां चालो."

एवां दुतनां वचन सांभळीने बाहुबलि अति क्रोधागमान थइ ललाटमां त्रिवलि चडावी भुजास्फोट करीने बोल्या के—"अरे दुत! भरत कोण मात्र छे? तेनां चौद रत्नो शुं मात्र छे? अने तेना सेवको पण कोण मात्र छे? में बाल्यवस्थामां भरतने गंगाकांठे दडानी माफक आकाशमां उछाळ्यो हतो अने पछी गगनमांथी पडतां मेंज तेने मारा हाथमां झीली लीधो हतो, ते शुं भरत भूली गयो? मारुं ते बल तेने विस्मृत थयुं होय तेम जणाय छे, जेथी तने अहीं मोकल्यो छे. आटला दिवस सुधी तो में पिता तुल्य गणीने मोटा भाइनी आराधना करीछे; पण हवे तो हुं तेनी उपेक्षा करुं छुं. केमके गुणहीन अने लोभी एवा मोटा भाइथी पण शुं! तेणे अट्ठाणुं नाना भाइओनां राज्यो लइ लीधां अने तेओए तो ... पणाने लीधे लोकापवादथी डरी राज्य त्यजीने संयम ग्रहण कर्युं, परंतु हुं तेने नहि सहन करुं. मारो भुजप्रहार केवळ भरतज सहन करशे, पण ते स... करवा माटे अन्य कोइ आवशे नहि, माटे तुं जा. दुत होवाथी तुं अवध्य छे, तेथी मारी दृष्टिथी तत्काळ दूर था."

आ प्रमाणे क्रोधथी लालचोळ नेत्रवाळा सूर्यमंडळनी माफक उद्दीप्त ... तेनुं मुख जोइने सुवेग भय पामी धीमे धीमे त्यांथी बहार नीकळयो अने ... मानभंग थइ रथमां बेसी अयोध्या तरफ चाल्यो. मार्गमां बहुली देश... ... तेणे आ प्रमाणे लोकोनां वाक्यो सांभळ्यां—"अरे! भरत कोण छे ... अमारा स्वामीनी साथे युद्ध करवाने इच्छे छे? परंतु तेना जेवो कोइ मूर्ख ... नथी के जे सूतेला सिंहने जगाडयो छे." ए प्रमाणे लोकोनां वाक्यो ... सुवेग विस्मित थइने विचारवा लाग्यो के—"अहो! आ देशना लोको ... पण तेमना स्वामीनोज प्रभाव छे, तेओनो प्रभ... ... [illegible]

ा भरते आ शुं कर्युं ? तेणे ठीक न कर्युं, अयोग्य कर्युं." ए प्रमाणे विचार करतो
ने लोकोने भय पमाडतो सुवेग केटलेक दिवसे अयोध्या नगरीए पहोंच्यो.
तेणे सभामां जइने सर्व हकीकत भरत चक्रीने निवेदन करी. छेवटे तेणे
ुं के—'ए तमारो नानो भाइ तमने तृणवत् गणे छे, वधारे शुं कहुं !' एवा दु-
ा शब्दो सांभळीने सैन्य सहित भरत चक्रीए ते तरफ प्रयाण कर्युं. भरतनी मोटी
ा चाली, तेथी दिग्मंडल पण धुजवा लाग्युं. तेना सैन्यनुं स्वरूप नीचे प्रमाणे—

दिग्चक्रं चलितं भयाज्जलनिधिर्जातो महाव्याकुलो ।
पाताले चकितो भुजंगमपतिः क्षोणिधराः कंपिताः ॥
भ्रांताः सुपृथिवी महाविषधरा क्ष्वेडं वमत्युत्कटम् ।
वृत्तं सर्वमनेकधा दलपतेरेवं चमूनिर्गमे ॥

"दिगमंडल कंपवा लाग्युं, भयथी समुद्र आकुलव्याकुल थयो, पातालमां
नाग चकित थयो, पर्वतो कंपायमान थया, पृथ्वी भमवा लागी, मोटा विष-
ो उत्कट विषनुं वमन करवा लाग्या; सेनापतिनुं सैन्य चालतां अनेक प्रकारे
प्रमाणे थवा लाग्युं."

अढारकोटी घोडेस्वारोनुं लश्कर एकठुं करी भरत राजा पोताना हस्तीरत्न
र स्वार थइने बाहुबलिने जीतवा माटे चाल्यो. केटलेक दिवसे ते बहुली
मां पहोंच्यो.

भरत आव्यो छे एवुं बाहुबलिए पण सांभळ्युं एटले ते पोताना त्रण लाख पुत्रो-
परिवृत थइ सोमयशा नामना पोताना पुत्रने सेनाधिपति बनावीने मोटी सेना
हित सामे नीकळ्यो. बन्ने सैन्यो सामसामा मळ्यां. बंने सैन्यना चोराशी ह-
र रणतुरीना अवाजो थवा लाग्या. भेरीओना भांकारोथी अने वाजित्रोना श-
ोथी कान उपर पडतो शब्द पण न संभळावा लाग्यो. पछी उद्धत, रणभूमिमां
कट, अनेक हस्तीओनी घटामां जेओए प्रवेश करेलो छे तेवा, सिंहनुं पण मर्दन
नारा अने जेओनो कीर्तिपट चारे तरफ फेलायेलो छे एवा योद्धाओए युद्ध
कर्युं. योद्धाओना वीरशब्दो थवा लाग्या. आखुं जगत शब्दमय भासवा ला-
. अश्वोनी खरीथी उडती रजवडे घेरायलुं सूर्यमंडल वायुसमूहनी अंदर रहेला
क पलाश पत्रनी जेवुं देखावा लाग्युं. ते वखते त्यां आ प्रमाणे युद्ध थवा लाग्युं.

एके वै हन्यमाना रणभुवि सुभटा जीवशेषाः पतन्ति
ह्येके मूर्छाप्रपन्नाः स्युरपि च पुनरुन्मूर्छिता वै पतन्ति ।

मुंचन्त्येकेऽट्टहासान्निजपतिकृतसन्मानमाद्यं प्रसादं
स्मृत्वा धावंति मार्गे जितसमरभयाः प्रौढिवंतो हि भक्त्या

"केटलाएक सुभटो रणभूमिमां हणावाथी जीवशेष थइने पडे छे, मूर्छित थयेला केटलाएक सुभटो शुद्धिमां आवीने पाछा मूर्छित थाय छे, केटला[एक] सुभटो अट्टहास करे छे अने केटलाएक पोताना स्वामीए करेला सन्मानने ते प्राथमिक प्रसादने संभारीने युद्धनो भय दुर करी भक्तिवडे प्रौढ बनी रणमां दोडे छे." ए प्रमाणे मोटा युद्धमां केटलाएक योद्धाओ हाथीओना झुंडने पग पकडी आकाशमां फेरवे छे, केटलाएक उछळता योद्धाओने पकडीने भूमि [पर] पाडे छे, केटलाएक सिंहनाद करे छे अने केटलाएक हस्तना आस्फोटनथी [शत्रु]ओना हृदयने फाडी नाखे छे. ए प्रमाणे स्वामीए भ्रकुटीसंज्ञाथी उत्तेजित क[रेला] सुभटोए उत्कट युद्ध आरंभ्युं. कह्युं छे के–

राजा तुष्टोपि भृत्यानां, मानमात्रं प्रयच्छति ।
ते तु सन्मानमात्रेण, प्राणैरप्युपकुर्वते ॥

" राजा संतुष्ट थतां सेवकोने मात्र मान आपे छे. पण सेवको तो मानथी पोताना प्राण आपीने बदलो वाळे छे."

रणमां एक मित्र बीजा मित्रने कहे छे के–'हे मित्र ! ब्हीकण ना था; रणके युद्धमां तो बंने प्रकारे सुख छे. जीत मेळवशुं तो आलोकमां सुख छे; मृत्यु थशे तो परलोकमां देवांगनाना आलिंगननुं सुख प्राप्त थशे.' कह्युं छे

जिते च लभ्यते लक्ष्मीर्मृते चापि सुरांगना ।
क्षणविध्वंसिनी काया, का चिंता मरणे रणे ॥

" रणमां जीतवाथी लक्ष्मी प्राप्त थाय छे अने मरवाथी देवांगना प्राप्त [था]य छे: आ काया क्षणमां नाश पामे एवी छे, तो युद्ध करतां मृत्युनी चिंता शा माटे राखवी ?"

ए प्रमाणे युद्ध थतां बार वर्ष व्यतीत थयां, तोपण बेमांथी एकेनुं सैन्य क्षय नहि. ते अवसरे करोडो देवो ते युद्ध जोवाने माटे गगनमंडलमां [आव्या] हता. तेमां इंद्र सौधर्मेन्द्र आवीने विचार कर्यो के–'अहो ! कर्मनी गति [केवी] छे ! के जेथी बे सगा भाइओ अंशमात्र राज्य मेळववाने माटे कोटी मनु[ष्योनो] [illegible] करे छे. माटे हुं त्यां जइने युद्धने अटकावुं.' एवो विचार करी इंद्र [illegible] आवीने कहे छे के–" हे भरतखंडना अधिपति ! जेणे अनेक राजाओने किंक[र]

ष्या के एवा हे भरत राजा! आ शुं आरंभ्युं छे? मात्र राज्य कारणमां तमे जगतनो शा माटे संहार करो छो? श्रीऋषभदेवे लांबा वखतथी पाळेल प्रजानो वध केम करवा मांड्यो छे? सुपुत्रने आवुं आचरण घटतुं नथी. सुपुत्रने तो पिताए जेप्रमाणे आचरेलुं होय ते प्रमाणे आचरवुं-वर्तवुं जोइए; माटे हे राजेन्द्र! आ जनसंहारथी तमे निवृत्त थाओ." भरते कह्युं के-"तातना भक्त एवा आपे कह्युं ते सत्य छे. हुं पण ते जाणुं छुं, परंतु शुं करुं? चक्र आयुधशाळामां पेसतुं नथी. तेथी बाहुबलि मात्र एकवार मारी समीपे आवी जाय तो पछी मारे बीजुं कंइ कार्य नथी. तेनुं राज्य लेवानी मारे जरूर नथी; माटे तमो त्यां जइने मारा बंधुने समजावो." एवां भरतनां वचनो सांभळीने शक्रेन्द्र बाहुबलि पासे गया. बाहुबलिए तेमनुं घणुं सन्मान कर्युं अने कह्युं के-'हुकम करो, आपने आववानुं शुं प्रयोजन छे?' इन्द्रे कह्युं के-'तमे पितृ तुल्य मोटा भाइनी साथे युद्ध करो छो ए तमने घटतुं नथी, तेथी तमे तेनी पासे जइने नमो, अपराधनी क्षमा मागो अने लोकसंहारथी निवृत्त थाओ.' बाहुबलिए कह्युं के-'एमां दोष भरतनोज छे, अहींआं तेने कोणे बोलाव्यो हतो? ते अत्रे शामाटे आव्यो छे? अतृप्त एवा तेने लज्जा नथी. ते सर्व बंधुओनां राज्यो ग्रहण करीने हवे मारुं राज्य लेवा आव्यो छे; परंतु ते जाणतो नथी के सर्व दरोनी अंदर कांइ उंदरो होता नथी; माटे हुं पाछो हठनार नथी; कारणके मानहानि करतां प्राणहानि वधारे सारी कह्युं छे के—

अधमा धनमिच्छंति, धानमानौ च मध्यमाः।
उत्तमा मानमिच्छंति, मानो हि महतां धनम् ॥

"अधम लोको धनने इच्छे छे, मध्यम लोको मान अने धनने इच्छे छे, उत्तम लोको मानने ज इच्छे छे, कारणके मान ए मोटाओनुं धन छे." वळी—

वरं प्राणपरित्यागो, मा मानपरिखंडनम्।
मृत्युस्तत्क्षणिका पीडा, मानखंडे दिने दिने ॥

"प्राणनो त्याग करवो ए वधारे सारो छे, पण मानखंडन सारुं नथी. कारणके मृत्यु तेज क्षणे मात्र पीडा आपे छे, पण मानखंडन तो दररोज पीडा करे छे."

ए प्रमाणे बाहुबलिनुं निश्चयवाळुं वचन सांभळीने इन्द्रे कह्युं के-"जो एवोज आग्रह होय तो तमारे बंने भाइओएज युद्ध करवुं, आ लोकसंहार शामाटे करो

छो ?' बाहुबलिए ते वात कबुल करी. पछी तेओए पांच प्रकारनां युद्धो स्थापित कर्यां
दृष्टियुद्ध, वाक्युद्ध, बाहुयुद्ध, मुष्टियुद्ध अने दंडयुद्ध. भरते पण ए प्रमाणे कबुल
कर्युं. पछी बने भाइओ सैन्यने युद्ध करतुं बंध करीने सामसामा आव्या.

प्रथम दृष्टियुद्ध शरू कर्युं. परस्पर दृष्टि साथे दृष्टि मळतां प्रथम भरतचक्रीना
नेत्रमां अश्रुजळ आवी गयां. तेथी साक्षीभूत देवताओए कह्युं के–'चक्री हार्या अने
बाहुबलि जीत्या' एम पांचे युद्धोमां बाहुबलि जीत्या. एटले निलरा थयेल च
क्रीए मर्यादा मूकी चक्रने छोड्युं. त्यारे बाहुबलिए कह्युं के–'ए प्रमाणे न करो
सत्पुरुषोए मर्यादानो त्याग करवो ए योग्य नथी.' छतां पण तेणे बाहुबलि उपर
चक्र मूक्युं, एटले बाहुबलिए मुष्टि उगामीने विचार कर्यो के–'आ मुष्टिवडे चक्र
सहित भरतने चूर्ण करी नाखुं.' एटलामां चक्र तो बाहुबलि पासे आवी त्रण प्र
दक्षिणा करीने पाछुं वळ्युं. कारणके गोत्रमां चक्र चालतुं नथी. पछी बाहुबलिए
चिंतव्युं के–'आ वज्र जेवी मुष्टि वडे मारीना त्रासणनी माफक भरतने चूर्ण करी
नाखु.' वळी तेणे विचार कर्यो के–"अहो ! में अंशमात्र सुखने अर्थे आ बांधवनो
नाश शामाटे चिंतव्यो ? जेने अंते नरक प्राप्त थाय छे एवा राज्यने धिक्कार छे!
विषयोने धिक्कार छे! मारा नाना भाइओने धन्य छे के जेओए अनर्थहेतुक राज्यने
तजी दइने संयम ग्रहण कर्युं छे." आ प्रमाणे जेना हृदयमां वैराग्य उत्पन्न थयो
छे एवा बाहुबलिए उगामेली मुठी पोताना माथा उपर पाछी वाळीने पंचमुष्टि
लोच कर्यो; ते वखते देवताए रजोहरण विगरे साधुनो वेष तेने अर्पण कर्यो.
बाहुबलिए स्वयमेव चारित्र ग्रहण कर्युं.

पछी जेणे साधुनो वेष ग्रहण करेलो छे एवा पोताना भाइने जोइने भरत पोते
आचरेला कर्मथी लज्जा पाम्यो एटले बंने नेत्रमांथी अश्रु वर्षावतो वारंवार तेना
चरणमां पड्यो अने बोल्यो के–'तने धन्य छे ! मारो अपराध क्षमा कर अने आ
राज्यलक्ष्मी ग्रहण करवानी कृपा कर.' बाहुबलि मुनिए कह्युं के–'आ राज्यलक्ष्मीना
विलास अनित्य छे, यौवन अनित्य छे अने शरीर पण अनित्य छे, तेमज आ
विषयो परिणामे दुःख आपनारा छे.' इत्यादि उपदेश आपवा वडे भरतने वैरा
ग्यवान करीने बाहुबलि मुनि तेज स्थाने ध्यानमुद्राथी उभा रह्या. तेमणे मनमां
विचार कर्यो के–'हुं छद्मस्थ होवाथी दीक्षाए वडेरा एवा लघु बन्धुओने शी
रीते वंदन करुं ?' ए प्रमाणे मानथी उन्नत ग्रीवावाळा थइ कार्योत्सर्ग धारण क
रीने त्यांज उभा रह्या.

भरतचक्री तेमने वांदी सोमयशाने बाहुबलिनुं राज्य आपीने स्वस्थाने गया.
बाहुबलिए पण एक वर्ष पर्यंत शीत, वात, आतप आदि परीसहोने सहन [illegible]

हाथाउपरथी हालेला आत्मा जेवा जेणे पोतानुं शरीर फरी नाख्युं. तेनुं शरीर ल्याओथी वींटाइ गयुं. तेना कानमां दर्भनी शूळीओ उगी नीकळी. तेनी आसपास सर्पो भराइ गया. तेनी दाढी दिशेरना वेशोमां पक्षीओए माळा नांखीने प्रसव कर्या.

वर्ष अने भगवान ऋषभदेवे बाहुबलिने प्रतिबोध करवाने माटे ब्राह्मीने सुंदरी नामनी तेनी बे बहेनोने मोकली. भगवाने तेमने कह्युं के–' तमारे त्यां जइने ए प्रमाणे कहेजो के–' हे बन्धु ! हाथी उपरथी उतरो.' ते बहेनो बाहुबली समीपे जइ तेने वांदी ए प्रमाणे बोली के–' हे भाइ ! हाथी उपरथी उतरो.' ए प्रमाणेनां पोतानी बहेनोनां वचन सांभळी ते मनमां विचार करवा लाग्या के–" में सर्व संगनो त्याग कर्यो छे तो मारे हाथी क्यांथी ? मारी बहेनो आ शुं कहे छे ? अरे ! मे जाण्युं. हुं मान रूपी हाथी उपर चडयो छुं, तेथी केवळ नहि थयुं सत्य छे. अरे ! आ चित्तने धारण करनार एवा मने धिक्कार छे ! पण ते नाना भाइओ मारे वंद्य छे. तेथी तेमने वांदवाने हुं जाउं." ए प्रमाणे निश्चय करीने चरण उपाडतांज तेमने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. पछी प्रभु पासे आवी वांदीने केवळज्ञानीओनी सभामां बेठा. माटे "मदथी धर्म थतो नथी ए योग्य कह्युं छे. मुमुक्षुए धर्मकर्ममां विनयज करवो. पण मान राखवुं नहि." आ कथानो ए उपदेश छे.

निअगमइ विगप्पिअ-चिंतिएण सच्छंदबुद्धिरइएण ।
कत्तो पारत्तहिअं कीरइ गुरु अणुवएसेणं ॥ २६ ॥

शब्दार्थ—"गुरुना उपदेशने अयोग्य, पोतानी मतिना विकल्पथी विचार करवावाळो अने स्वतंत्रगति पूर्वक चेष्टा करवावाळो प्राणी परलोकनुं हित शोधीने करे ? अर्थात् न करे." २६.

भावार्थ—भारेकर्मी जीव गुरुना उपदेशने अयोग्य समजे छे. तेवो स्वेच्छाचारी प्राणी पोतानी बुद्धिमात्रथी आ स्थूळ ने आ सूक्ष्म इत्यादिक विचारो करे छे; तेवो मनुष्य परलोकनुं हित करी शकतो नथी.

थद्धो निरोवयारी, अविणीओ गव्विओ निरुवणामो ।
साहुजणस्स गरहिओ, जणेवि वयणिज्जयं लहइ ॥ २७ ॥

अर्थ—"स्तब्ध, निरुपकारी, अविनीत, गर्वित अने कोइने नहीं नमवावाळो एवो पुरुष साधुजनथी निंदाय छे अने लोकमां पण हीलनाने पामे छे." २७.

गाथा २६- परत्रहितम् अनुपदेश्येन. गाथा २७-वयणिज्जयं. वचनीयतां

स्तब्ध ते अभिमानी-अक्कड रहेनारो-कोइने नहि नमनारो, निरुपकारी
कोइना करेला उपकारने नहि जाणवावाळो-कृतघ्न, अविनीत ते आसन आ
वा विगेरेवडे वडीलनो विनय नहि करनारो, गर्वित ते पोताना गुणो प्रगट
वानो उत्सुक, निरुपनाम ते गुरुने पण नमस्कार नहि करवावाळो-एवा पुरु
साधुजनो पण गर्हा करे छे अने लोको पण आ दुष्ट आचारवाळो छे एम
तेने निंदे छे, तेथी विनीतज श्लाघाने पामे छे एम समजवुं.

थोवेणवि सप्पुरिसा, सणंकुमारुव्व केइ बुझंति।
देहे खणपरिहाणी, जं किर देवेहिं से कहियं ॥ २८ ॥

अर्थ-" कोइ सत्पुरुषो (सुलभबोधीओ) थोडा निमित्त मात्रे करीने
सनत्. कुमार चक्रीनी जेम बोध पामे छे. जे कारण माटे 'देहने विषे क्ष
णमां पण रूपनी हानी थइ गइ छे' एम देवताए तेने (सनतकुमारने) कह्युं
तेटलुं वचनमात्रज तेने बोधनुं कारण थयुं. एम सांभलीए छीए." २८.

अहींसनत्कुमार चक्रीनुं दृष्टांत जाणवुं. ते आ प्रमाणे—

हस्तीनापुर नगरनां सनत्कुमार नामे चक्रवर्ती राजा हतो. ते अति रू
पवां, अने ते छखंडनुं राज्य करतो हतो. एक दिवस इंद्रे सभामां सनत्कुमा
रना रूप संबंधी एवुं विवेचन कर्युं के ' पृथ्वी उपर तेना जेवो रूपवान कोइ न
थी' ए बे देवोए इंद्रनुं कहेलुं वचन कबुल कर्युं नहि. तेथी तेओ कुतूहल जोवा मा
टे ब्राह्मणनुं रूप धारण करीने हस्तीनापुर आव्या. ते वखते स्नान करवानो अ
वसर होवाथी तेओए सनत्कुमारने न्हावाने आसने बेठेलो, आभूषणरहित अने
तेलथी मर्दन करातो जोयो; तेना रूपथी मोहित थइने तेओ वारंवार मस्त
क धुणाववा लाग्या. त्यारे सनत्कुमारे तेमने पूछयुं के-'तमे शिर शामाटे धुण
वो छो?' तेओए कह्युं के-' हे देव! आपना दर्शननुं कौतुक जेवुं अमे सां
भळ्युं हतुं तेवुंज अमे जोयुं.' ए प्रमाणे ते ब्राह्मणोनुं वचन सांभळी चक्री बोल्या
" अरे! हमणां आ स्थितिमां मारुं रूप तमे शुं जुओछो? स्नान कर्या
पछी ज्यारे हुं उत्तम वस्त्रो पहेरुं. अलंकारो धारण करुं, मारा मस्तक उपर छत्र
धराय, चामर ढोळाय अने बत्रीश हजार राजाओ ज्यारे मारी सेवा करे त्यारे
मारुं रूप जोवा जेवुं छे." ए प्रमाणे चक्रीनुं वचन सांभळीने ते बंने देवोए
कह्युं के-' उत्तम पुरुषने [illegible] पोताना मुखे करवी घटती नथी ' कह्युं

सौख्यसौभाग्यकरा नृणां गुणाः, स्वयंगृहीता युवतीकूचा इव ।
गृहीता ह्रितयं वितन्वते न तेन गृह्णन्ति निजं गुणं बुधाः ॥

"युवती जो पोताना स्तनने पोताना हाथे ग्रहण करे तो ते जेम तेने सौ-
भाग्य अने सुखना करवावाळा थतां नथी, तेम पोताना मुखथी वर्णवाता पो-
ताना गुणो मनुष्योने सौभाग्य ने सुख आपनारा थता नथी; पण तेज गुणो
युवतीना स्तननी जेम बीजाओथी ग्रहातां-वर्णवातां सौभाग्य अने सुख बंने आपे
छे. तेथीज डाह्या पुरुषो पोताना गुणोनी प्रशंसा पोताना मुखे करता नथी."

पछी चक्रवर्तीनु वचन मान्य करी ते बंने विप्रो त्यांथी चाल्या गया, अने
ज्यारे चक्री सभामां विराजमान थया त्यारे त्यां आव्या. ते वखते चक्रीना रू-
पने जोइने तेओ खिन्न थया. चक्रीए पूछ्युं के-' तमने खेद थवानुं शुं कारण
छे?' तेओ बोल्या के-'संसारनुं विचित्रपणु अमारा खेदनुं कारण छे.' चक्रीए
पूछ्युं के-' केवी रीते?' तेओए कह्युं के-'अमे पहेलां आपनुं जे रूप जोयुं हतुं
ते करतां आ वखते अनंतगुणहीन छे.' चक्रीए कह्युं के-' तमे ते शीरीते जा-
ण्युं?' तेओए कह्यु के-' अवधिज्ञानथी.' चक्रीए कह्यु के-' तेमां प्रमाण शुं?'
तेओए कह्युं के-" हे चक्री! मुखमां रहेल तांबूलनो रस भूमि उपर थुंकीने
जुओ के तेनो उपर जे मक्षिका बेसे ते मृत्युवश थाय छे? आ अनुमानथी तमे
जाणो के तमारुं शरीर विषरूप थइ गयुं छे तमारा शरीरमां सात मोटा रोगो
उत्पन्न थयेला छे." आ प्रमाणे देवताओनां वचन सांभळीने चक्री विचार
करवा लाग्या के-' अहो! आ देह अनित्य छे, आ असार देहमां कांइ पण
सार नथी.' कह्युं छे के-

इदं शरीरं परिणामदुर्बलं, पतत्यवश्यं श्लथसंधिजर्जरं ।
किमौषधैः क्लिश्यसि मूढ दुर्मते, निरामयं धर्मरसायनं पिब॥

"आ शरीर परिणामे दुर्बल छे, तेथी तेना सांधा शिथिल थवाथी जर्ज-
रित थइने ते अवश्य पडेछे; माटे हे मूढ! हे दुर्मति! तुं औषधो करवा वडे शा
माटे क्लेश पामेछे सर्व रोगथी निवृत्त करनार धर्मरसायननुंज पान कर."

वळी—

कस्तूरी पृषतां रदाः करटिनां कृत्तिः पशूनां पयो
धनूनां छदमंडलानि शिखिनां रोमाण्यवीनामपि ।

पुच्छस्नायुवशाविषाणनखरस्वेदादि किं किं च न
स्यात् कस्याप्युपकारि मर्त्यवपुषो नामुष्य किंचित्पुनः ॥

" मृगोनी कस्तुरी, हाथीओना दांत, पशुओनुं चर्म, गायोनुं दुध, मयूरनां पीछां, चेटाना वाळ अने अन्य पशुओनां पुच्छ, स्नायु, चरबी, शींगडां, नख, स्वेद आदि कांइ कांइ कोइने पण उपयोगमां आवे छे; परंतु मनुष्यना शरीर तो कांइ पण उपयोगमां आवतुं नथी. "

ए प्रमाणे वैराग्यपरायण थयेल राजाए राज्यलक्ष्मी तजी दईने संयमलक्ष्मी ग्रहण करी. जेम भुजंग कांचळीनो त्याग करी पाछुं जोतो नथी तेम ते पोतानी पाछळ आवती समृद्धि तरफ दृष्टि पण करी नहि. स्त्रीरत्न सुनंदा आदि पोतानी स्त्रीओना विलाप सांभळतां छतां पण ते जरा पण डग्यो नहि. छ मास सुधी निधिओ, रत्नो अने सेवको तेनी पाछळ फर्या, परंतु तेणे तेमना तरफ जोयुं पण नहि. सनत्कुमार मुनि दीक्षा लीधा पछी बबे उपवासने अंते पारणुं करवा लाग्या, अने पारणे पण नीवी के आचाम्लादि (आंबिल आदि) तप करवा लाग्या. ए प्रमाणे विगयना त्यागी, धर्मना अनुरागी अने रोगथी भरेली काया वाळा ते मुनि मायारहितपणे भूमि उपर विहार करे छे, ए अवसरे सौधर्मेन्द्रे फरीथी सभामां तेनी प्रसंसा करी के-'अहो आ सनत्कुमार मुनिने धन्य छे के जे मोटा रोगथी पीडित शरीरवाळा छतां पण ओषध आदिनी किंचित् पण स्पृहा करता नथी.' एवां इंद्रनां वचन सांभळी तेने नहि श्रद्धनारा बे देवो ब्राह्मणनुं रूप धारण करी सनत्कुमार मुनिनी पासे आव्या अने बोल्या के-'हे मुनि! तमारुं शरीर रोगथी जीर्ण थयेलुं अने घणुं पीडातुं जणाय छे; अमे वैद्य छीए. जो तमारी आज्ञा होय तो अमे तेनो उपाय करीए.' मुनिए कह्युं के-" आ अनित्य शरीर माटे उपाय शो करवो? तमारामां शरीरना रोगने दूर करवानी शक्ति छे, पण कर्मना रोगने दूर करवानी शक्ति नथी; अने ते शक्ति (देहरोग दूर करवानी शक्ति) तो मारामां पण छे." एटलुं कही आंगळीने थुंक लगाडी बताववामां आवी तो ते सोना जेवी थइ गइ. पछी कह्युं के-' मारामां आ शक्ति तो छे, परंतु तेथी सिद्धि शी? ज्यां सुधी कर्मरोगनो क्षय थयो नथी त्यां सुधी देहरोगना नाशथी शुं? तेथी मारे रोगनो प्रतिकार करवा साथे कांइ पण प्रयोजन नथी." बंने देवो आश्चर्य पाम्या अने तेमने वांदी पोतानुं स्वरूप प्रकाशी स्वर्गमां गया.

सनत्कुमार मुनि पण सातसे वर्ष सुधी रोगोने अनुभवी एक लाख वर्ष पर्यंत निर्दोष चारित्र पाळीने एकावतारीपणे त्रीजे स्वर्गे उत्पन्न थया. त्यांथी च्यवीने महाविदेहमां मनुष्य थइ सिद्धिपदने प्राप्त करशे.

हवे आयुष्यनी अनित्यता दर्शावे छे.

जइ ता लवसत्तमसुर-विमाणवासीवि परिवडंति सुरा ।
चिंतिज्जंतं सेसं, संसारे सासयं कयरं ॥ २९ ॥

अर्थ—"जो ते अनुत्तर विमानवासी देवताओ पण आयुक्षये त्यांथी पडे छे—च्यवे छे तो विचारी जो के बाकी संसारमां शुं शाश्वत-स्थिर छे? अर्थात् कांइपण शाश्वत-नित्य नथी, एक धर्मज नित्य छे." २९

अनुत्तर विमानवासी देवो लवसत्तमीआ देवता कहेवाय छे. तेवा सर्व जीवथी अधिक आयुष्यवाळा देवताओनुं ३३ सागरोपम जेटलुं आयुष पण पूर्ण थइ जाय छे अने ते त्यांथी च्यवे छे तो तेनी अपेक्षाए हीन स्थितिवाळा आ संसारमां बीजुं शुं शाश्वत छे? कांइ नथी.

कह तं भन्नइ सुक्खं, सुचिरेणवि जस्स दुक्ख मुल्लिअइ।
जं च मरणावसाणे, भवसंसाराणुबंधिं च ॥ ३० ॥

अर्थ—"घणा काळे पण जेना परिणामे दुःख वेठवुं पडे तेने सुख केम कहीए? न कहीए. जे कारणमाटे मरण पछी नरकादि गति रुप संसारमां परिभ्रमण करवुं पडे अथवा गर्भावासादि दुःख सहेवुं पडे ते सुखज न कहेवाय." ३०

पल्योपम सागरोपमना सुखने अंते पण दुःखनुं आस्वादन करवुं पडे तो ते सुख दुःखज छे. चार गति रुप संसारनो अनुबंध जेथी थया करे ते सुखज नथी. संसारनो छेद थाय तेज वास्तविक सुख छे.

गुरुनो कहेलो उपदेश पण भारेकर्मीने लागतो नथी.

उवएस सहस्सेहिवि, बोहिज्जंतो न बुज्झइ कोइ ।
जह बंभदत्तराया, उदायि निवमारओ चेव ॥ ३१ ॥

अर्थ—"कोइ (भारेकर्मी जीव) हजारो उपदेश वडे बोध पमाडयो छतो पण बुझतो नथी. जेम ब्रह्मदत्त चक्री बोध पाम्यो नहि अने उदायि नृपने मारनार बारवर्ष पर्यंत तप तप्यो—मुनिपणे रह्यो पण भव्यत्व पाम्यो नहि."३१

ब्रह्मदत्त चक्रीने तेना पूर्वभवना भाइमुनिए घणी रीते उपदेश आप्यो पण किंचित् मात्र बोध लाग्यो नहि तेनुं तथा उदायि नृपमारकनुं दृष्टांत अहीं जाणवुं. ७–८. ते आ प्रमाणे—

गाथा ३० मल्लीअइ. भवसंसाराणुबंधं गाथा ३१—कोइ—कोपि. नृपमारक

ब्रह्मदत्त चक्रीनी कथा.

प्रथम ब्रह्मदत्तना भवना कारणभूत चित्रसंभूति मुनिनुं (ब्रह्मदत्तना पूर्वभवनुं) स्वरूप आ प्रमाणे छे—

पूर्वभवमां कोइएक गाममां भद्रिक परिणामी चार गोवाळीआ हता. एक दिवस ते चारे गोवाळीआओ ग्रीष्म ऋतुमां गायो चारवाने माटे वनमां गया. मध्यान्हसमये ते चारे जणा एकठा थइने वातो करवा बेठा; एवामां मार्गथी भूला पडेला, जेने ते वनमां मार्ग जडतो नथी, जेनुं गळुं अति तीव्र तृषाथी रुंधाइ गयुंछे अने जेनुं तालुपुट सुकाइ गयुं छे एवा कोइएक साधुने वृक्षनी छायामां बेठेला तेओए जोया; एटले तेओए विचार्युं के–' आ कोण हशे ? ' पछी ते चारे जणा मुनिनी समीपे आव्या. त्यां तृषातुर थवाथी अति पीडा पामता अने जेना प्राण कंठगत थयेला छे एवा ते मुनिने जोइने मनमां विचार करवा लाग्या के–'अरे आ मुनि जंगमतीर्थ जेवा जणाय छे, पण ते पाणी विना मृत्यु पामशे; तेथी जो कोइ जग्याएथी पाणी लावीने तेमने आपीए तो मोटुं पुण्य थाय' आम विचारी पाणीने माटे तेओए आखा वनमां शोध करी पण मळ्युं नहि. त्यारे तेओ एकठा थइ गाय दोही दूध लइने साधु समीपे आव्या. साधुना मुखमां दूधनां टींपां मूकीने तेमने सावधान कर्या. साधु सचेतन थया एटले मनमां विचार करवा लाग्या के–' आ लोकोए मारा उपर मोटो उपकार कर्यो छे; केमके तेओए मने जीवितदान आप्युं छे. पछी ते साधुए तेओने सरल स्वभाववाळा जोइने देशना आपी. ते देशना सांभळीने ते चारे वैराग्यने प्राप्त थया, अने तरतज चारे जणाए दीक्षा लीधी अने सम्यक्त्व मेळव्युं ते साधुए तेओने साथे लइने अन्यत्र विहार कर्यो.

हवे ते चारे जणा चारित्र पाळेछे, पण तेमां बे जण चारित्रनी अवज्ञा करे छे के–' आ साधुनो वेष तो सारो छे, पण स्नानादि विना शरीरनी शुद्धि केवी रीते थाय ? मेलां वस्त्र पहेरवां, दांत साफ न राखवां इत्यादि महा कष्ट छे.' ए प्रमाणे विचारणा करवाथी ते बे मुनिए चारित्रनी विराधना करी; अने बे जणाए निर्दोष चारित्र पाळ्युं. ते बंने जणाएतो तेज भवमां केवळज्ञान प्राप्त करीने मोक्षपद मेळव्युं

जे बेजणे चारित्रनी विराधना करी हती तेओ अंतसमये ते पापने आलोव्या सिवाय मृत्यु पामीने स्वर्गे गया. तेओ त्यांथी [illegible] सुधी देव संबंधी सुख [illegible] स्वर्गथी च्यवीने [illegible] निंदा करवाथी दशार्ण देशमां कोइएक ब्राह्मणना [illegible] दासीनी कुक्षिने विषे उत्पन्न थया. अनुक्रमे [illegible] मोटा थया अने [illegible] कामकाज करवा लाग्या.

एक दिवसे वर्षाऋतुमां क्षेत्रनी रक्षा करवा माटे ते बंने भाइओ गया. म-
ध्यान्हसमये ते बेमांनो एक जण क्षेत्र समीपे आवेला वडना झाड नीचे शीतळ
छायामां सुतेलो छे तेवामां ते वडना कोतरणमांथी एक सर्प नीकळ्यो, अने ते
सुतेलाने डंखे दस्यो. ते वखते दैवयोगथी बीजो भाइ पण त्यां आव्यो. तेणे स-
र्पने जोयो. एटले तेणे सर्पने गाळ दीधी के–'अरे दुरात्मन ! मारा भाइने ह-
णीने तुं क्यां जाय छे?' एवां तेनां वचन सांभळीने कोपित थयेला सर्पे कदीने
तेने पण करड्यो. बंने भाइओ मृत्यु पाम्या. बीजा भवमां कालिंजर पर्वतनी
अंदर हरिणीनी कुक्षिमां तेओ मृगपणे उत्पन्न थया. तेओ परस्पर अति स्नेहयुक्त
ा. एकदा कोइ शिकारीना बाणप्रहारथी तेओ मरण पाम्या. त्रीजा भवमां
ा नदीना किनारे हंसीनी कुक्षिने विषे हंसपणे उपन्या. ते भवमां पण तेओ
पर घणा स्नेहवाळा थया. तेओ गंगाने किनारे रहेला कमळना बिसतंतुओ
य छे अने सुखमां काळ व्यतीत करे छे; तेवामां कोइएक शिकारीए ते
ंने मारी नाख्या.

चोथे भवे साधुवेषनी निंदा करवाना फळथी काशी नगरीमां कोइ चंडाळने
े पुत्रपणे उत्पन्न थया. ते चंडाळे पुष्कळ धन खर्चीने ते बंने छोकरानां नाम
त्र अने संभूति पाड्यां. तेओ पूर्वभवना स्नेहथी अन्योन्य अति रागयुक्त थया.
क क्षण पण बीजानो वियोग सहन करी शकता नथी. हवे ते नगरनो जे राजा
तेनी सभामां नमुचि नामनो प्रधान छे. ते प्रधान राजानुं परम विश्वासस्थान
. परंतु ते राजानी पट्टराणीनी साथे प्यारमां संलग्न थयो छे, अने तेनी साथे
रोज भोग भोगवे छे. पट्टराणीने पण तेनी साथे अत्यंत स्नेह बंधायो छे,तेथी
पोताना भर्तारनी अवगणना करीने ते नमुचिनी साथे भोग भोगवे छे. अहो !
मनो अंधता अपूर्व छे. कह्युं छे के—

दिवा पश्यति नो घूकः, काको नक्तं न पश्यति ।
अपूर्वः कोऽपि कामांधो, दिवा नक्तं न पश्यति ॥

"घुड दिवसे जोइ शकतो नथी, कागडो रात्रिए देखतो नथी; पण कामांध
कोइ अपूर्व अंध छे के जे दिवसे तेमज रात्रिए जोइ शकतो नथी."

वळी कह्युं छे के—

या चिंतयामि सततं मयि सा विरक्ता
साप्यन्यमिच्छति जनं स जनोऽन्यस ।
अस्मत्कृते च परितुष्यति काचि.
। च ॥

"जे स्त्रीनुं हुं हमेशां चिंतवन करुं छुं ते मारामां विरक्त रहे छे अने ते अन्य पुरुषने इच्छे छे, ते पुरुष बीजी स्त्रीमां आसक्त थयेलो छे, अने ते बीजी कोइ स्त्री मने चाहे छे; माटे ते (राणी) ने धिक्कार छे, तेना यारने धिक्का छे, मदनने धिक्कार छे अने मने पण धिक्कार छे."

ए प्रमाणे घणा दिवसो जतां तेनु पाप कोइनी मारफत फरी नीकळ्युं, राजाए ते वात जाणी, एटले ते मनमां विचार करवा लाग्यो के–'आ पापात्म प्रधान दुष्ट छे के जेणे आवुं नीच काम कर्युं; पण पोताने हाथेज मृत्यु मागी लीधुं छे. ए जोके बुद्धिमान छे छतां पण नीच होवाथी उपेक्षा करवा योग्य छे." कह्युं छे के—

लूणह घुणह कूमाणसह, ए त्रिहुं इक्क सहाओ ।
जिहां जिहां करे निवासडो, तिहां तिहां फेडुं ठाओ ॥

भावार्थः–" लुणो, घुणोने कुमाणस ए त्रणे एक सरखा स्वभाववाळा होय छे. ते ज्यां ज्यां निवास करेछे त्यां त्यां रेहेवानां स्थानकनोज नाश करे छे, लुणो भींत विगेरेने पायमाल करे छे; घुणो लाकडामां थाय छे ते तेने कोतरी नाखे छे, अने खराब माणसने जे आश्रय आपे तेने ज ते पायमाल करे छे. 'तेथी आ प्रधान वध्य छे' एम विचारी चंडालने बोलावीने कह्युं के–'एने वध्यभूमिमां लइ जइने मारी नाखो राजानी आज्ञा थतां चंडाल नमुचिने वध माटे लइ गयो. ते चंडाले विचार कर्यो के–'अरे ! कोइ मोटा कर्मना योगथी आ काम थयेलुं छे. विनाशकाले बुद्धिमान पुरुषोनी बुद्धि पण नाश पामे छे. कह्युं छे के--

न निर्मिता केन न दृष्टपूर्वा, न श्रूयते हेममयी कुरंगी ।
तथापि तृष्णा रघुनंदनस्य, विनाशकाले विपरीतबुद्धिः ॥

"सोनानी हरिणी कोइए बनावेली नथी, कोइए पूर्वे जोयेली नथी के सांभळेली पण नथी, तोपण तेने माटे रघुनंदन (राम) नी तृष्णा थइ," विनाशकाले विपरीत बुद्धि ज थाय छे." वळी कह्युं छे के--

रावण तणे कपाळ, अट्ठोतरसो बुद्धि वसे;
लंका फीटणकाळ, एको बुद्धि न सचरी.

" रावणना कपाळमां एकसो ने आठ बुद्धि वसती हती, छतां पण ज्यारे लंकानो फीटणकाल आव्यो त्यारे एके बुद्धि स्मरणमां आवी नहि."

वळी चांडाले विचार्युं के–'आ प्रधान महा बुद्धिशाळी छे अने मारा छोकरा भणवा लायक थयाछे, पण बीजो कोइ तेमने भणावशे नहि; तेथी आ

तेने भणाववानुं कबुल करे तो हुं तेनो बचाव करुं.' ए प्रमाणे विचारी
मुचिने पूछयु के-'जो तुं मारा पुत्रोने भणाव तो हुं तारुं रक्षण करुं, तेणे
रवानुं कबुल कर्युं, तेथी चांडाले तेने गुप्तपणे पोताना घरे आण्यो अने
ा भयथी तेनेभोंयरामां राख्यो. त्यां रहीने ते चित्र अने संभूत नामना
लपुत्रोने भणाववा लाग्यो. तेओ बुद्धिवान होवाथी थोडा वखतमां सकल
ां पारंगत थया. नमुचि प्रधान त्यां रहेतो सतो चित्रसंभूतनी मानी साथे
मां पडयो. अहो ! आ कामनो दुष्ट स्वभाव दुस्त्यज छे. कारणके आवी अव-
पाम्या छतां पण नीच माणस विषयनी आशंसा तजतो नथी. कह्युं छे के—

कृशः काणः खञ्जः श्रवणरहितः पुच्छविकलो ।
व्रणीपूयक्लिन्नः कृमिकुलशतैरावृततनुः ॥
क्षुधाक्रांतो जीर्णः पिठरककपालार्पित गलः ।
शुनीमन्वेति श्वा हतमपि च हंत्येव मदनः ॥

" शरीरे दुर्बल, काणो, लंगडो, बहेरो, पुच्छ विनानो, जेना अंगपर चांदां
ेलां छे, परुथी खरडायेलो छे अने जेनुं शरीर हजारो कृमिथी घेरायेलुं छे
वो क्षुधाक्रांत, जीर्ण अने जेना गलामां ठीबनो कांठो वळगेलो छे एवो श्वान
ण जो कुतरीने देखे छे तो तेनी पाछळ जाय छे; तेथी दिलगीरीनी वात छे
कामदेव मरायेलाने पण मारे छे." कामनो स्वभावज दुस्त्यज छे. कह्युं छे के-

उखल करे धबुकडां, घरहर करे घरट;
जिहां जे अंग सखावडा, तिहां ते मरण निकट.

जेम खारणीओ धबकारा करे छे अने घंटी घरघराट करे छे तेम जे अंग
नो जेवो स्वभाव पडयो होय छे ते मरण पर्यंत रहे छे, फरतो नथी."
ए प्रमाणे घणा दिवसो जतां चांडाले ते वात जाणी, एटले ते विचारवा
ो के-'अहो ! आ विषयांधने धिक्कार छे ! तेना उपर करेलो उपकार पण
ी गयो छे. आना करतां कुतरो पण वधारे सारो होय छे के जे करेल
ारने भूली जतो नथी.' कह्यु छे के—

ाशनमात्रकृतज्ञतयागुरोर्न पिशुनोऽपि शुनो लभते तुलाम् ।
ापि बहूपकृते सखिता खलैः, न खलु खेलति खेलतिका यथा ॥

" भोजनमात्रथी कृतकृत्यणावडे गुरु तरीके माननार एवा कृतरानी पण स
रोवरी [पिशुन [खळ दुरष] करी शकतो नथी; केमके तेनी उपर घणा उपका
कर्या छे एवा खळ साथेनी मित्रता पण आकाशमां रहेता टकी शकती नथी ते
[लांबो वखत] टकती नथी. "

' में पहेलांज विपरीत कार्य कर्युं के आ दुष्टनुं रक्षण कर्युं. आ तो वध कर
वानेज लायक छे. ' आ प्रमाणे विचारीने तेणे तेने मारी नांखवा माटे वहा
काढयो. ते.वखते चित्रसंभृतिए विचार्यु के-' आपणो पिता आपणी नजर आगळ
आपणा विद्यागुरुने हणे ए मोटो अनर्थ थाय छे. ' पछी तेना रक्षणना उपाय
मनमां विचारीने तेओए पोताना पिताने कह्युं के-'हे पिताजी ! आ पापी मा
दुराचरणी छे, ए हणवा लायकज छे, रक्षण करवा लायक नथी. तेथी अमने
तम हुकम आपो के अमे तेने स्मशानभूमिमां लइ जइने मारी नांखीए.' चांडा
ले तेमने आज्ञा आपी, एटले तेओ तेने लइने रात्रिना वखते नीकळ्या. पछी
दूर जइने तेओए तेने एकांतमां कह्युं के-'तमे अमारा विद्यागुरु छो तेथी अमे
तमने छोडी दइए छीए, माटे तमे आ गाम छोडी दूर चाल्या जाओ.' ए उप
रथी नमुचि त्यांथी नीकळी गयो. अनुक्रमे ते हस्तीनापुर आव्यो अने सनत
मारनो सेवक थइने रह्यो.

अहीं चित्र अने संभृति नामना ते बंने भाइओ संगीतकलामां घणा कुश
गया हता, तेथी हाथमां वीणा लइने नगरना चोकमां संगीत करवा लाग्या. त
तेमना रागथी मोहित थइने घणा लोको आवता हता. जेओ सूर्यने पण जो
दकती नहोती एवी युवतीओ पण तेमना रागथी मोहित थइ लज्जा छोडीने
भळवाने माटे त्यां आवती हती. केटलीक स्त्रीओ तो अर्ध शृंगार कर्यो हे
अर्ध बाकीमां छे एवी स्थितिमां त्यां आवती हती; तेमां केटलीके अडधा
नयन पण रंग्यो हतो, केटलीक स्त्रीओए एकज आंख आंजी हती अने केट
स्त्रीओना माथा उपरनां कपडां पवनथी उडी गयां हतां, केटलीक स्त्रीओए
स्तन उपर कांचळी पहेरी हती, केटलीक स्त्रीओ अन्य स्त्रीओनां बाळकोने पो
तानां छे एवी बुद्धिथी उपाडीने आवी हती, केटलीक स्त्रीओ पोताना भर्तार
थाइ बहार काढी 'आर्द्र ' एम कही त्यां आवेली हती, केटलीक स्त्रीओ
[illegible] भोजननी थाळी छोडीने जोवा माटे दोडी आवी हती, के
[illegible] गाय दोहवाने माटे वाछडाने गायना आंचळे वळगाडीने आवी हती,
केटलीक स्त्रीओ तो पोताना भर्तारनी नजरे उंचुं मुख करीने एमने जोती
[illegible] गामनां [illegible] कामिनीओ सघळु परनु कामकाज छोडी
[illegible] ' [illegible] केवी छे ! कह्युं छे के-

सुखिनि सुखनिदानं, दुःखितानां विनोदः ।
श्रवणहृदयहारी, मन्मथस्याग्रदूतः ॥
रणरणकविधाता, वल्लभः कामिनीनाम् ।
जयति जगति नादः, पंचमश्चोपवेदः ॥

नाद ए सुखी जनोना सुखनुं कारण छे, दुःखी माणसोने विनोद आपनार
श्रवण अने हृदयना हरनार छे, कामदेवनो अग्रेसर दूत छे, विधाताए रण-
र करेलो छे अने कामिनीओने वहालो छे-एवो नाद के जे पांचमो उपवेद
त जगतमा जय पामे छे."

ए प्रमाणे सघळी स्त्रीओ रागमां मोहित थइने तेमनी पाछळ भम्या करे छे.
लोकोए विचार्युं के-'चांडालकुळमां उत्पन्न थयेला आ बन्ने छोकराओए
घळुं नगर मलिन कर्युं छे.' पछी तेओए राजा पासे जइने अरज करी के
देव! आ चित्र संभूति नामना बंने चांडालपुत्रोने गाममांथी बहार काढो
श जोइए, कारणके तेओए आखुं नगर दूषित कर्युं छे. जो तेओ वधारे व-
रहेशे तो आचारशुद्धि बिलकुल रहेशे नहि. राजाए तरतज तेओने नगर-
ी काढी मूक्या.

हवे चित्रसंभूतिए मनमां विचार कर्यो के-'दुष्कुलना दोषथी दुषित थये-
आपणी कलाथी शो लाभ छे?' ए प्रमाणे विचार करी कोइ पर्वत उपरथी
ापात करवाने तेओ चाल्या; अने कोइ पर्वत उपर चढी बंने हाथे ताळी दइ
ओ जेवा पडवाने तत्पर थया तेवाज नजीकनी गुफामां तप करता कोइ सा-
ए तेमने जोया. एटले ते साधु बोल्या के-'अरे तमे पडशो नहि.' ए प्रमाणे
ओए साधुनुं वाक्य त्रणवार सांभळीने पडवामां विलंब कर्यो अने आसपास
ोवा लाग्या के 'आपणने पडतां कोण वारे छे?' तेटलामां गुफानी अंदर त
करता कोइ मुनिने जोइने तेओ त्यां गया. मुनिए पूछ्युं के-'तमारे दुःखनुं
कारण छे?' तेओए सर्व बीना निवेदन करी. एटले साधु बोल्या के-'कुळ
ी सिद्धि छे? अने आवी रीते अज्ञानपणे मरवाथी पण शो लाभ छे? मा
मे जिनेश्वर भगवाने कहेलो धर्म आचरो के जेथी आ लोकमां तेमज परल
कमां तमारा कार्यनी सिद्धि थाय.'-ए प्रमाणेना साधुना वाक्यथी तेओने वै
ग्य उत्पन्न थयो, एटले तरतज तेमणे दीक्षा ग्रहण करी अने निरतिचारपणे
दुष्कर तप करवा लाग्या.

अन्यदा एक गामयी बीजे गाम विहार करतां ते बंने मुनि हस्तीनापुर उद्यानमां आव्या. बंने मुनि मासक्षमण करता हता तेथी मासक्षमणने पारणे संभूति मुनि आहार लेवा निमित्ते गजपुरमां गया. त्यां भिक्षा अर्थे नाना मोटा कुळमां फरता ते मुनिने नमुचि प्रधाने जोया. 'अरे! आ तो संभूति नामनो चंडाळपुत्र जणायछे. ते अहीं क्यांथी आव्यो? माटे ते मारं चरित्र रखेने राजाने कहे.' एम विचारी नोकर पासे गरदन पकडावी तिरस्कार करीने तेने शहेर बहार काढी मूक्या संभूति मुनिए विचार्युं के–'अरे! आ दुष्ट नमुचिए शुं कर्युं? अमे तेने मरणथी बचाव्यो छे छतां पण तेने लाज न आवी, तो हवे हुं तेने बाळी नांखुं.' पछी ते मुनि दीपायमान थयेला क्रोध रूपी अग्निवडे तेना तेजोलेश्या मूकवा उद्युक्त थया. मुखमांथी धूमाडाना गोटेगोटा नीकळवा लाग्या तेथी सर्व नगर अच्छादित थइ गयुं. ते जोइ शोकथी आकुळ थयेला लोको 'आ शुं थयुं!' एम बोलतां त्यां एकठा थइ गया. सनत्कुमार चक्री पण ते हकीकत सांभळी. एटले भयथी आकुळव्याकुळ थइ ते पण त्यां आवी संभूति मुनिने चरणमां पडया अने बोल्या के–"हे प्रभु! अपराध क्षमा करो अने कृपा करी लोकना संहारथी पाछा ओसरो, मारा पर एटलो अनुग्रह करो. तमे कृपाळु छो, नतवत्सल छो, क्षमाशील छो, हुं दीन छुं अने बंने हाथ जोडी अरज करुं छुं. तेथी कृपा करीने क्रोध तजी दो."

कोइ पडहो देहघरि, तिन्नि विकार करेइ ।
आपा तावे पर तवे, परतह हाणि करेइ ॥ २ ॥

" देह रूप घरमां क्रोध पेठो तो ते त्रण विकार करे. १ पोते तपे, २ बी-
जाने तपावे अने ३ परमार्थना स्नेहनी हानी करे. "

" माटे ते क्रोधना आश्रयभूत आ देहनेज तजी देवो जोइए, अवगुणोना
निवासस्थान एवा आ देहने धारण करवाथी शो लाभ छे ? " आ प्रमाणे विचार
करीने चित्र अने संभूति बंने मुनिओए वनमां जइने अनशन ग्रहण कर्युं. लोको
'धन्य ! धन्य !' एम कहीने तेमनी प्रशंसा करवा लाग्या. घणा लोको तेमने वां-
दवा गया, एटले सनत्कुमार चक्री पण पोताना परिवार सहित तेमने वांदवाने
गयो. ते वांदी प्रशंसा करीने पाछो आव्यो. पछी चक्रवर्तीनो स्त्रीरत्न सुनंदा घणी
स्त्रीओथी परिवृत थइने वांदवा गइ, अने ते भक्तिथी बंने हाथ जोडी चित्र मुनि-
ना चरणने वांदीने पछी संभूति मुनिना चरणमां पडी. ते समये काजळ जेवो
श्याम तेनो केशपाश संभूति मुनिना चरणमां अथडायो. तेना स्पर्शथी जेने अ-
त्यंत राग उत्पन्न थयो छे एवा संभूति मुनिए नियाणुं कर्युं के–' जो मारा त-
पनुं फळ होय तो आवुं स्त्रीरत्न मने परभवमां प्राप्त थाओ.' आ प्रमाणे निका-
चित नियाणुं कर्युं. ते अवसरे चित्र मुनिए कह्युं के–' हे बन्धु ! तमे ए शुं करो
छो ? आ तुच्छ परिणामवाळा विषयो आ जीवे अनंतीवार भोगव्या छे तथापि ते
तृप्ति पाम्या नथी. माटे आवुं नियाणुं न करो.' संभूति मुनिए कह्युं के–' में हठ
थी जे नियाणुं करेलुं छे ते फरवानुं नथी, माटे हवे तुं कांइ कहीश नहि.' ते
सांभळी चित्रमुनि मौन रह्या.

अनुक्रमे बंने मुनि अनशन पाळीने स्वर्गे गया. बंने जणा एकज विमानमां
उत्पन्न थया. त्यां चिरकाळ भोग भोगवी प्रथम चित्रनो जीव त्यांथी च्यवीने पु-
रिमताल नगरमां एक शेठने घेर पुत्रपणे उत्पन्न थयो; अने संभूति निदानना
माहात्म्यथी कांपिल्यपुर नगरमां ब्रह्मदत्त नामनो बारमो चक्रवर्ती थयो. तेनी
उत्पत्तिनुं स्वरूप आगळ कहीशुं. अनुक्रमे तेणे छखंडनो विजय कर्यो. एक दि-
वस सभामां बेठेला ब्रह्मदत्तने पुष्पनो गुच्छ जोवाथी जातिस्मरणज्ञान थयुं. तेथी
पूर्वभवमां अनुभवेलुं नलिनीगुल्म विमान तेने याद आव्युं. ते साथे पाछला पांच
भव तेने याद आव्या. तेणे मनमां चिंतवन कर्युं के–' जेनी साथे मारे पांच भ-
वथी संबंध हतो ते मने केवी रीते मळशे ? ते क्यां उत्पन्न थयो हशे ?' पछी
तेणे पोताना बंधुने मळवाने माटे अर्धी गाथा रची ते नीचे प्रमाणे—

आस्वदासौ मृगौ हंसौ मातंगावमरौ तथा।

" प्रथम बने [illegible] दास ([illegible]), [illegible] पछी बे मातंग (चांडाल) अने पछी बने देव थया. " ए प्रमाणे [illegible] आ गाथानो अर्ध भाग पूरो करशे ते मारो [illegible] [illegible] पूरी शकाय तेम नथी' एवो निश्चय करीने तेणे लोकोमां जाहेर कर्युं के ' जे आ गाथानो उत्तरार्द्ध पूरो करशे तेने हुं मनवांछित आपीश [illegible] सर्व लोकोए ते अर्धी गाथा कंठे करी, परंतु कोइ ते समस्या पूर्ण करी शक्या नहि. ए प्रमाणे घणा दिवसो व्यतीत थया.

हवे एवे समये पुरिमताल नगरमां शेठना कुळमां उत्पन्न थयेला चित्रना जीवे गुरु पासे चारित्र ग्रहण कर्युं. तेने जातिस्मरणज्ञान थयुं, तेथी तेणे पण छलो पांच भवनो संबंध जाण्यो. पछी तेणे विचार्युं के–' मारा भाइए नियाणुं करेलुं होवाथी ते भिन्न कुळमां चक्रवर्ती थयेलो छे, माटे हुं तेने प्रतिबोध पमाडुं.' एवो विचार करी ते कांपिल्यपुरना उद्यानमां आव्या. त्यां रेंट चलावनारना मुखथी पेली अरधी गाथा सांभळी चित्रमुनिए उत्तरार्द्ध पूरुं कर्युं. ते नीचे प्रमाणे:

एषा नौ षष्ठिका जातिरन्योन्याभ्यां वियुक्तयोः ॥

" एक बीजाथी जुदा पडेला एवा आपणो आ छट्ठो भव छे. " ए प्रमाणे मुनिमुखथी उत्तरार्द्ध सांभळीने रेंट चलावनारे राजा पासे जइ गाथानुं उत्तरार्द्ध पूरुं कर्युं. ते सांभळी अति स्नेहथी राजा मूर्छित थइ गयो. पछी सावधान थइने पूछवा लाग्यो के–' अरे! आ समस्या कोणे पूरी करी छे?' तेणे कह्युं ' मारा रेंटनी पासे एक मुनि आवेला छे तेणे आ उत्तरार्द्ध पूरुं करेलुं छे.' मुनिनुं आगमन सांभळी घणोज खुशी थयो अने सपरिवार वांदवा गयो. [illegible] देशना आपी; तेमां आ संसारनी अनित्यता वर्णवीने कह्युं के–" हे ब्रह्मदत्त! वीजळीना चमकारा जेवुं चंचळ विषयसुख तजी दे अने जिनेश्वर भगवाने [illegible] धर्म सेव, विषयमां अनुरागनुं परिणाम घणुं खराब छे; तें पूर्वभवमां [illegible] कर्युं ते वखते में तने घणो वार्यो हतो छतां पण तें मोक्षसुखने आपनारुं [illegible] अंशमात्र एवा राज्य अने स्त्रीना सुखने अर्थे गुमावी दीधुं छे. हजु पण [illegible] नरक आपनारा राज्यथी विरक्त था. " ए प्रमाणेनां बंधुनां वचन सांभळी [illegible] बोल्यो के–" हे बंधु! मोक्षसुख कोणे जोयुं छे? आ विषयादि सुख तो [illegible] छे; माटे हे भाइ! तुं पण मारे घेर चाल अने सांसारिक सुखनो अनुभव [illegible]

आ माथुं मुडाववाथी शुं विशेष छे? आपणे प्रथम सारी रीते भोग भोगव्या पछी संयम ग्रहण करशुं." ए प्रमाणेनां संभूतिनां वचन सांभळीने चित्रमुनिए कह्युं के-"एवो कोण मूढ होय के जे भस्मने माटे चंदन बाळे? एवो कोण मूर्ख होय के जे जीववानी इच्छाथी कालकूट विषनुं भक्षण करे? एवो कोण नीच होय के जे लोढाना खीला माटे प्रवहणने तोडी नांखे? एवो कोण मूर्ख होय के दोराने माटे मोतीनो हार तोडी नाखे? माटे हे भाइ! तुं प्रतिबोध पाम, प्रतिबोध पाम." ए प्रमाणेनां बंधुनां वचन अनेकप्रकार सांभळ्यां पण तेने वैराग्य प्राप्त थयो नहि. तेथी 'आ दुर्बुद्धि छे' एम जाणी चित्रमुनिए बंधुने जणावीने त्यांथी विहार कर्यो. ब्रह्मदत्त पण पोताने घेर आव्यो. अने अनेक पापाचरण करवा लाग्यो.

चित्रमुनि लांबाकाळ सुधी साधुमार्गने सेवी केवलज्ञान प्राप्त करीने मोक्षे गया; अने जेणे पूर्वभवे नियाणुं करेलुं छे एवो ब्रह्मदत्त धर्म पाम्या शिवाय अनेक पापकर्म आचरीने सातसें वर्षनुं आयुष्य भोगवी सातमी नरके गयो.

ए प्रमाणे बीजा माणस पण भारेकर्मी होय छे ते प्रतिबोध पामता नथी; माटे सुलभ बोधिपणुं ए घणुं दुर्लभ छे एवो आ कथानो तात्पर्य छे.

हवे बीजुं उदायी नृपने मारनारनुं दृष्टांत कहे छे—

पाटलीपुत्र नगरमां कोणिक राजानो पुत्र उदायी नामे राजा थयो. तेणे कोइ राजानुं राज्य लइ लीधुं. तेथी ते वेरी राजाए पोतानी सभामां कह्युं के-'जे कोइ उदायी राजाने मारी आवे तेने हुं मागे ते आपुं.' ते उपरथी तेना कोइ सेवके ते प्रमाणे करवानुं कबुल कर्युं. ते सेवक पाटलीपुत्र आव्यो अने अनेक उपायो चिंतव्या. परंतु कोइ उपाय लागु पड्यो नहि; तेथी ते तेणे विचार्युं के 'उदायी राजा विश्वास विना मृत्यु पामे तेम नथी' तेथी तेणे एक गुरु समीपे जइने कपटथी चारित्र ग्रहण कर्युं. ते आचार्य (गुरु) उदायी राजाने घणा मान्य हता. पेलो सेवक चारित्र ग्रहण करीने आचार्य पासे अभ्यास करवा लाग्यो अने साधुओनो अत्यंत विनय करवा लाग्यो. अनुक्रमे विनयगुणथी तेणे आचार्य विगेरेनां चित्त वश कर्यां.

हवे उदायी राजा आठमने दिवसे अने चौदशने दिवसे रात्रिदिवसना पोसह करे छे, त्यारे आचार्य धर्मदेशना आपवाने रात्रिए तेनी पोषधशाळामां जायछे. आठमने दिवसे त्यां जवाने गुरु प्रवृत्त थया ते वखते पेला नवदीक्षित साधुए कह्युं के-'हे स्वामिन! आपनी आज्ञा होय तो हुं साथे आवुं.' परंतु हृदय नहि जाणवाथी साथे लीधो नहि ए प्रमाणे दर वखते मागणी करे

पण तेने गुरु साथे [illegible], [illegible] गुरुजीने [illegible] दिवसे सांजवाने गुरु त्यां [illegible] स्वामी ! हुं साथे [illegible] !' [illegible] थी ते गुरु साथे गयो. गुरु [illegible] रा उपर बेठेला [illegible] राजाए [illegible] रापोरषी भणावीने राजाए [illegible] शिष्ये उठीने छानी रीते राखेली कंक [illegible] रवी, जेथी तत्काल ते मरण [illegible] बहार रहेला राजसेवकोए 'आ साधु छे' [illegible] अनुक्रमे रुधिरनो प्रवाह गुरुना संथारा पासे आव्यो. तेना स्पर्शथी गुरु [illegible] उठया अने विचार करवा लाग्या के–'आ शुं ?' तेणे पासे शिष्यने जोयो [illegible] एटले धार्यु के 'आ कुशिष्य राजाने मारीने नाशी गयेलो जणाय छे.' [illegible] ते वातनी खात्री करीने विचारवा लाग्या के–'आ मोटो अनर्थ थयो छे. [illegible] काळे जैन शासननो मोटो उड्डाह थशे के मुनिओ आवुं दुष्ट कर्म आचरे [illegible] तेथी तेम न थवा माटे गुरु पण पोताना गळा पर छरी फेरवीने मृत्युवश थ[illegible] बंने जणा मरण पामीने स्वर्गे गया.

ए प्रमाणे बीजा अभव्य जीवो बहु उपदेशथी पण प्रतिबोध पामता नथ[illegible] पेलो दुष्ट सेवक साधुवेष छोडीने पोताना राजानी पासे गयो अने सघळी कीकत कही. ते सांभळीने राजाए कह्युं के–'तने धिक्कार छे ! अरे दुष्ट ! तें [illegible] शुं कर्युं ?' ए प्रमाणे तिरस्कार करी तेने देशमांथी हांकी काढयो. माटे जीवे ए कोइ पण प्रकारे भारेकर्मी न थवुं एवो आ दृष्टांतनो उपनय छे.

गयकन्नचंचलाए, अपरिच्चत्ताए रायलच्छीए ।
जीवा सकम्मकलिमल–भरिय भरांतो पडंति अहे ॥३२॥

अर्थ–"हाथीना काननी जेवी चपळ राज्यलक्ष्मीने-नहीं छोडनारा जीवो पोताना कर्मकिल्बिषथी भरेला भारवडे अधोभूमिमां पडे छे अर्थात् नरके जाय छे." ३२

वुत्तुणवि जीवाणं, सुदुक्कराइंति पावचरियाइं ।
भयवं जासा सासा, पच्छाएसो-हु इणमो ते ॥३३ ॥

गाथा ३२-अपरिचताए भरांतो भरंतो
गाथा-३३ वुतुण वूतूण सुदुक्करायंमि पच्चाएसोय. पच्चापसोहु

अर्थ—"केटलाक जीवोनां पापकर्मो एवां होय छे के बीजाने कहेवाने पण मृदुपकार होय
छे, अर्थात् कहेवा योग्य पण होतां नथी. ते उपर निश्चये देशिय? 'भगवंत!
ते स्त्री ते? (मारी बहेन?), भगवंते कह्युं 'हा ते ते' आ तारे दृष्टांत जाणवुं."३३
केटलाक प्राणीनां पापकर्मो एवां होय छे के जे बीजानी समक्ष कहेतां पण
लज्जा आवे. एटलामाटे एक पुरुषे समवसरणमां आवीने भगवंतने पूछ्युं के
'ते, ते?' भगवंते कह्युं 'हा, ते.' अहीं 'जासा सासानुं' दृष्टांत जाणवुं.

'जासा सासा' नुं दृष्टांत.

वसंतपुर नगरमां अनंगसेन नामे एक सोनी रहेतो हतो. ते अति स्त्रीलंपट
हतो. ते पांचसो स्त्रीओ परण्यो हतो. ते दरेक अति रूपवती हती. ते सोनी पो-
तानी स्त्रीओने बहार काढतो नहोतो, घरमांज राखतो हतो. एक वखत ते जम-
वाने माटे पोतानाकोइ मित्रने घेर गयो. त्यारे ते सर्व स्त्रीओए विचार कर्यो
के—'आज आपणने वखत मळ्यो छे.' एम विचारीने स्नान, विलेपन, काजळ,
सिंदुरना तिलक विगेरे करीने तथा आभरणो पहेरीने सर्व स्त्रीओ पोतानां हस्त-
मां आदर्श (काच) लइ पोताना रूपने जोवा लागी; अने हसवुं, रमवुं, गीत-
गान करवां इत्यादि क्रीडा परस्पर करवा लागी. तेओ अन्योन्य कहेवा लागी
" आपणामांथी जेनो वारो होय छे तेनेज आपणो स्वामी तो आभूषण वि-
थी सुशोभित करे छे, बीजी स्त्रीओने शणगार पण करवा देतो नथी; तो हवे
णे आजे तो मरजी मुजब क्रीडा करवी जोइए." एवामां सोनी पोताने घेर
व्यो, तेणे पोतानी स्त्रीओनी पूर्वोक्त चेष्टा जोइ; एटले तेमांथी एक स्त्रीने
डीने मर्मस्थानमां मार मार्यो. जेथी ते मृत्युवश थइ गइ. त्यारे बीजी स्त्री-
ए विचार्युं के 'आणे एकने मारी नांखी तेम बीजीओने पण मारी नांखशे
ाटे एनेज मारी नांखवो जोइए.' ए प्रमाणे विचार करी, ते सघळी स्त्रीओए
ी वखते पोतपोताना हाथमां रहेलां दर्पणो तेना तरफ फेंक्यां. ते दर्पणोना
ारथी सोनी मृत्यु पाम्यो. पाछळ स्त्रीओ लोकोना अपवादथी भय पामीने
ी मुइ. तेओ बधी मरण पामीने एक पाळमां चोर थइ. जे स्त्री प्रथम मृत्यु
ामी हती ते कोइएक गाममां कोइ व्यापारीने घेर पुत्र तरीके उत्पन्न थइ, अने
ोनीनो जीव ते श्रेष्ठीने घरे पुत्रीपणे उत्पन्न थयो. तेणे पूर्वभवमां अति विषय
ेव्यो हतो तेथी ते जन्म पामतांज अति कामातुर थइ रुदन करती हती. एकदा
तेना भाइनो हस्त तेनी योनिने लाग्यो, एटले ते रोती बंध थइ गइ. आ प्रमाणे
ज्यारे ते [illegible] तेनो भाइ रु-
तेने छानी राखवानो उपाय हाथ ला

रोज ए प्रमाणे करे [illegible] [illegible] पेला [illegible]
तेने ए प्रमाणे करतो जोइने तेणी तेने [illegible]
नहि त्यारे तेने घरमांथी काढी मूक्यो. ते चोरना [illegible] पांचसो चोरो-
नो स्वामी थयो. एक दिवस ते सर्व चोरोए एकठा थइ कोइ गाममां धाड पाडी.
त्यांथी बीजे गाम गया. त्यां पेलो [illegible] कन्या के जेने युवा-
प्राप्त थइ छे ते आवी हती. तेने चोरोए जोइ [illegible] स्नेहथी कामातुर
थइ तेणेज चोरोने कह्युं के–'मने स्त्री तरीके स्वीकारो.' ए प्रमाणे प्रार्थना क-
रवाथी तेओए तेने स्वीकारी. आ प्रमाणे ते पांचसो चोरोनी पत्नी थइ. परंतु
ते पांचसो पुरुषोथी पण तृप्ति पामती नथी. अहो ! स्त्रीओनी कामलोलुपता
केवा प्रकारनी छे ! कह्युं छे के–

नाग्निस्तृप्यति काष्ठौघै, र्नापगाभिर्महोदधिः ।
नांतकः सर्वभूतेभ्यो, न पुंभिर्वामलोचना ॥

" काष्ठना समूहथी अग्नि तृप्त थतो नथी, नदीओथी समुद्र तृप्त थतो नथी, स-
प्राणीओथी यम राजा तृप्त थतो नथी, अने पुरुषोथी स्त्री तृप्त थती नथी." वळी

नागरजातिरदुष्टा, शीतोवह्निर्निरामयः कायः ।
स्वादु च सागरसलिलं, स्त्रीषु सतीत्वं न संभवति ॥

" नागरजातिमां अदुष्टपणुं, वन्हिमां शीतलपणुं, कायामां निरोगपणुं, स-
द्रजळमां स्वादिष्टपणुं अने स्त्रीओमां सतीपणुं संभवतुंज नथी. "

एक दिवसे चोरोए विचार्युं के–'आ स्त्री पांचसे पुरुषोथी सेवातां दुः
पामे छे, तेथी बीजी स्त्री लाववी जोइए.' ए प्रमाणे दयाथी तेओए बीजी
आणी; तेने जोइ पहेली स्त्रीए विचार्युं के–'अरे ! मारा उपर आ बीजी
आणी ! आ मारा विषयभोगमां भाग पाडशे.' एवी बुद्धिथी तेणे तेने कूव
नांखी दीधी, जेथी ते मृत्यु पामी. ए वात पल्लीपतिए सांभळी तेथी विचा-
लाग्यो के 'अहो ! आ कामथी अतिविव्हल छे अने महापापकारिणी छे.' वळी
तेणे विचार कर्यो के–'आवी तीव्र कामरागवाळी कदि मारी बहेन हशे !
कारणके तेनामां अति कामबुद्धि हतो.' पछी ए प्रकारनो संशय दूर करवाने
माटे ते श्री वर्धमान स्वामीना समवसरणमां गयो.

पल्लीपतिए प्रभुने वांदीने पूछ्युं के–'हे भगवन् ! 'आ ते ?' त्यारे भग-
वाने कह्युं के–'ते ते.' ए प्रमाणे सांभळी वैराग्यपरायण थइ, व्रत अंगीकार
करी, पाळीने ते शुभगतिने प्राप्त थयो.

अहीं गौतम स्वामीए प्रभुने पूछ्युं के-" हे भगवन् ! आपने पल्लीपतिए पूछ्युं के-' शा ते ? ' त्यारे आपे उत्तर आप्यो के ' से ते ' एटले शुं ? अमे काइ समज्या नहि. " भगवाने कह्युं के-" एणे समस्यामां पूछ्युं के-' जे पेली मारी बहेन हती ते आ छे के नहि ? ए प्रमाणे लज्जाथी तेणे पोतानी स्त्रीनुं स्वरूप पूछ्युं, एटले में पण समस्याथी जवाब दीधो के ' तारी पत्नी ते तारी बहेनज छे. ' ते सांभळी घणा लोक प्रतिबोध पाम्या.

' कर्मे प्रेरायेलो जीव न आचरवानुं पण आचरे छे ' आवो आ कथानो उपनय छे.

पडिवज्जिऊण दोसे, निअए सम्मंच पायवडिआए ।
तो किर मिगावईए, उप्पन्नं केवलंनाणम् ॥ ३४ ॥

अर्थ-" पोताना दोषने अंगीकार करीने सम्यक् प्रकारे त्रिकरण शुद्धे पगे पडेली एवी (गुरुणीनी सेवा करनारी) मृगावतीने तेज कारणथी निश्चये निरावरण एवुं केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. " ३४. तेथी विनयज सर्व गुणोनुं निवासस्थान छे.

अहीं मृगावती साध्वीनुं दृष्टांत जाणवुं.

मृगावतीनुं दृष्टांत.

कोशाम्बी नगरीए श्रीमहावीर स्वामी समवसर्या ते वखते सर्व सुर अने असुरोना इंद्र करोडो देवताओथी परिवृत थइ वांदवाने माटे आव्या; तेमज सूर्य अने चंद्र पण पोताना मूळ विमानमां बेसीने वांदवाने आव्या. आर्य चंदना साध्वी पण मृगावतीने साथे लइने वांदवाने आव्या. आर्य चंदना आदि साध्वीओ प्रभुने वांदीने पोताना उपाश्रये आवी, पण मृगावती तो समवसरणमांज बेसी रही. ते वखते संध्याकाळ थयो हतो छतां पण सूर्यना तेजथी ते तेना जाणवामां आव्यो नहि; कारणके उद्योत तेवो ने तेवोज रहेलो हतो. अनुक्रमे रात्रि घणी गइ, अने सर्व लोको प्रभुने वांदीने पोतपोताने घेर गया; पण मृगावतीए रात्रि घणी गइ छे एम जाण्युं नहि. पछी ज्यारे सूर्य चंद्र पोताना विमानमां बेसीने पोताना स्थानके गया त्यारे समवसरणमां तेमज पृथ्वी उपर अंधकार प्रसरी गयो, तेथी मृगावती संभ्रमित थइ. ' घणी रात्रि गइ छे ' एम जाणी शहेरमां आर्य चंदनाना उपाश्रये आवी. ए समये आर्य चंदना साध्वी पण प्रतिक्रमण करी, संथारापोरसी भणावी, संथारामां बेसीने मनमां विचार करती हती के-' मृगावती क्यां गइ हशे ? अने क्यां रही हशे ? ' एवामां मृगावतीने आवेली जोइ तेने ठपको आपवा लाग्या के-' हे मृगावती ! तने आ न

घटे. तारा जेवी प्रधानकुळमां जन्मेली. साध्वीने रात्रिए बहार रहेवुं ए उचित नथी; तें आ विरुद्ध आचरेलुं छे.' आ प्रमाणेनां आर्य चंदनानां वचन सांभळीने नेत्रमांथी गळतां अश्रुथी संतापने वहन करती ते पश्चात्ताप करवा लागी के–'में आ गुणवती साध्वीने संताप उत्पन्न कर्यो.' ए प्रमाणे पोताना आत्माने निंदती ते हाथ जोडी कहेवा लागी के–'हे भगवती! मारो आ एक अपराध क्षमा करो, हुं मंदभागी छुं; प्रमादवशथी हुं रात्रिनुं स्वरूप जाणी शकी नहि, हुं फरीथी आवुं करीश नहि.' ए प्रमाणे वारंवार खमावीने तेमना चरणमां पडी तेमनी वैयावच्च करवा लागी. आर्य चंदना तो संथारामां सूइ गया, पण मृगावती तो पोताना आत्मानी निंदा करे छे. एम करतां करतां मृगावतीनो शुक्लध्यान रूपी अग्नि वृद्धि पाम्यो अने कठिन कर्म रूपी इन्धनसमूह बळी गयो; तेथी मृगावतीने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. एवामां कोइएक सर्प आर्य चंदनाना संथारानी पासे आवतो मृगावतीए केवलज्ञानथी जोयो, एटले संथारानी बहार रहेलो आर्य चंदनानो हाथ तेणे संथारामां मूक्यो. तेथी आर्य चंदना जागी गया अने पूछ्युं के–'मारो हाथ कोणे हलाव्यो?' त्यारे मृगावतीए कह्युं के–'स्वामिनी! मारो अपराध क्षमा करो, में तमारो हाथ हलाव्यो छे.' ते सांभळी चंदनाए 'केम हलाव्यो?' एम पूछतां मृगावतीए कह्युं के–'सर्प आवे छे तेथी.' चंदनाए पूछ्युं के–'आवा अंधकारमां तें ते केम जाण्युं?' मृगावती बोली के–'अतिशयथी.' आर्य चंदनाए पूछ्युं के–'आ अतिशय केवा प्रकारनो?' मृगावतीए कह्युं के–'केवलज्ञान रूपी अतिशय.' ते सांभळी आर्य चंदना केवलज्ञानीनी आशातना थयेली जाणी पश्चात्ताप करवा लाग्या अने मृगावतीना चरणमां पड्या. ए प्रमाणे आत्मनिंदामां तत्पर थयेला आर्य चंदनाने पण केवलज्ञान उत्पन्न थयुं.

जेवी रीते मृगावतीए कषाय न कर्यो तेवी रीते बीजाओए पण कषाय करवो नहि, एवो आ दृष्टांतनो उपनयथी उपदेश आपेलो छे. इति.

किंमक्का वुत्तुं जे, सरागधम्मंमि कोइ अकसाओ।
जो पुण धरिज्ज धणिअं, दुव्वयणुज्जालिए स मुणी ॥३५॥

अर्थ—"हुं एम कही शकाय के आधुनिक सराग धर्ममां–रागद्वेष सहित चारित्रमां (कोइ मुनि) अकषायी–सर्वथा कषाय रहित होय, आ वात संभवित नथी कारण के सर्वथा कषायरहितपणुं [illegible] क्यांथी होय? परंतु जे दुर्वचन [illegible] [illegible] अत्यन्त [illegible] कषाय रूप अग्निने धरी राखे–उदय आ-

[illegible] पणिअं दुव्वयणुज्जालिए दुव्वयणुज्जालिए. [illegible]

ळाने पण प्रगट न थवा दे तेज मुनि, तेज महापुरुष; कारणके सर्वथा कषा-
त्याग तो बहु दुर्लभ छे. सर्वथा कषायरहितपणुं तो आ काळमां संभवतुंज नथी,
रंतु जेओ कोइना कहेलां दुर्वचनोथी उदयमां आववाने तैयार थयेला कषायने
ण रोकी राखे तेने धन्य छे, ते महापुरुष छे." ३५

कडुअ कसायतरूणं, पुप्फं च फलं च दोवि विरसाइं ।
ण झाइ कुविओ, फलेण पावं समायरइ ॥ ३६ ॥

र्थ—"कडवा कषाय वृक्षनां पुष्प अने फळ बंने निःस्वादु छे. तेनां पु-
कोपायमान थयो सतो परने मारवा विगेरे अनर्थ चिंतवे छे—ध्याय छे.
ाय वृक्षनां पुष्पो छे अने फळे करीने परने ताडन तर्जन करवा रुप पाप
छे ते फळ छे. तेथी कषायरूप वृक्षनां पुष्प ने फळ बंने कडवां छे अने
ाथी गति नरकनी प्राप्त थाय छे." ३६

ते वि को वि उज्झइ, को वि असंतेवि अहिलसइ भोए ।
ायइ परपच्चएणवि पभवो दट्ठूण जह जंबू ॥ ३७ ॥

अर्थ—"कोइ (महापुरुष) छता भोगने तजे छे, कोइ (नीचकर्मी जीव)
ता भोगनो अभिलाप करे छे, अने कोइ परना निमित्ते करीने पण भोगने
दे छे. अन्यने छता भोग तजतो देखी पोते बोध पामे छे. जेम जंबूस्वा-
भोग तजतां जोइने पांचसो चोर सहित प्रभव स्वामीए पण भोग तजी दीधा
. ३७. अहीं जंबू स्वामीनुं दृष्टांत जाणवुं. ११

श्री जंबूस्वामीनुं दृष्टांत.

प्रथम तेमना पूर्वभवनुं स्वरूप कहे छे—

एकदा राजगृह नगरे श्री महावीर स्वामी समवसर्या. श्रेणिक राजा वांद-
ाने माटे आव्या. ते समये कोइ देवताए प्रथम देवलोकथी आवी सूर्याभदेवनी
ेम नाटक करीने पोताना आयुष्यनुं स्वरूप पूछयुं. भगवाने कह्युं के–'आजः
ी सातमे दिवसे तुं च्यवीने मनुष्यभव पामीश.' ए प्रमाणे सांभळीने ते देव
ोताने स्थानके गयो. पछी श्रेणिक राजाए पूछयुं के–'हे स्वामी! आ देव
ंयां जन्म लेशे!' वीर प्रभुए कह्युं के–'आ राजगृह नगरमांज जंबू नामे ए
ेल्ला केवली थशे.' श्रेणिक राजाए कह्युं के–'हे प्रभु! एना पूर्वभवनुं स्वरूप
ाने कहो.' भगवाने कह्युं के–"जंबूद्वीपनां भरतक्षेत्रमां सुग्रीव नामना गाममां
ाद नामनो कोइ रंक रहेतो हतो. तेने रेवती नामे स्त्री हती. तेनाथी भवदेव
ो भावदेव नामना बे पुत्रो थया हता.

गाथा ३६—झाइ ध्याइ-ध्यायति.

एकदा भवदेवे दीक्षा लीधी. विहार करतां ते एक दिवस पोताना गामे आव्या
ते वखते भावदेवे पोतानी नवी परणेली नागिला नामनी स्त्रीने तजी दइने
ज्जावडे पोताना बंधु भवदेव मुनि समीपे चारित्र ग्रहण कर्युं. भवदेव मृत्यु पा
मीने स्वर्गे गया. भावदेव भवदेवना मरण पछी चारित्रथी भ्रष्ट थया. ते लज्ज
तजी दइ नवी परणेली नागिलाने संभारता भोगनी आशाथी घर तरफ चाल्य
अनुक्रमे पोताना गामे आवी गामनी बहार श्री ऋषभदेव भगवानना मंदिर
रह्या. ते समये तपथी कृश थयेली नागिला पण त्यां दर्शनार्थे आवी. तेणे पो
ताना पतिने ओळख्या अने इंगिताकारथी तेने कामातुर पण जाण्या. त
पूछ्युं के–' हे मुनि! आप अहीं शा अर्थे पधार्या छो?' साधुए कह्युं के–' म
री नागिला नामनी स्त्रीना स्नेहने लीधे हुं आव्यो छुं. में लज्जाने लीधे
संयम ग्रहण कर्युं हतुं, परंतु प्रेमभाव केम जाय? माटे जो नागिला मळे तो म
सर्व मनवांछित सिद्ध थाय." त्यारे नागिलाए कह्युं के–" अरे मुनि! चिंता
णिने छोडीने कांकरो कोण ग्रहण करे? हाथीने छोडीने रासभ उपर क
स्वारी करे? नावने दूर छोडी दइने मोटी शिळानो आश्रय कोण करे? क
तरुने छोडी धंतुरो कोण वावे?" इत्यादि उपदेश आपी पोताना धणीने प
चारित्रमां दृढ कर्या. भावदेव पाप आलोवी चारित्र पाळीने त्रीजा स्वर्गमां
सागरोपमना आयुष्यवाळा देवता थया. नागिला पण मरण पामीने स्वर्गे
त्यांथी च्यवी एक अवतार करीने मोक्षे जशे.

भावदेवनो जीव त्रीजा देवलोकथी च्यवी जंबूद्वीपमां पूर्व विदेहने विषे
तशोका नागरीमां पद्मरथ राजाने घेर वनमाला राणीनी कुक्षिथी पुत्रपणे उ
थयो. तेनुं शिवकुमार नाम पाड्युं. युवान वय पामतां ते पांचसो राजकन्या
परण्यो. एक दिवसे ते गोखमां बेठो हतो तेवामां तेणे एक साधुने जोया
टले गोखमांथी उतरी नीचे आवीने तेणे साधुने पूछ्युं के–' तमे आटलो
क्लेश शा माटे सहन करो छो'? साधुए कह्युं के–' धर्मनिमित्ते.' शिव
पूछ्युं के–' आ धर्म कया प्रकारनो?' साधुए कह्युं के–' जो तमारे सांभळ
इच्छा होय तो अमारा गुरु पासे आवो.' शिवकुमार तेनी साथे धर्मघोष
चार्य पासे गयो. त्यां धर्म सांभळतां तेने जातिस्मरण ज्ञान थयुं. पछी ते
नमीने घेर आव्यो. तेणे मातपिता पासे दीक्षानी आज्ञा मागी. तेमणे
आज्ञा आपी नहि; तेथी ते घरमां रही निरंतर छट्ठ तप करवा लाग्यो.
[illegible] आंबिल करवा लाग्यो. ए प्रमाणे बार वर्ष सुधी तप करीने
[illegible] पल्योपम आयुष्यवाळो विद्युन्माली नामे देव थयो.

हे श्रेणिक! ते विद्युन्माली देव अहीं आव्यो हतो." आ प्रमाणे जंबूस्वामीना चार भव वीर प्रभुए श्रेणिक राजानी आगळ कह्या.

पांचमा भवमां विद्युन्माली देव स्वर्गथी च्यवी राजगृह नगरमां ऋषभदत्त श्रेष्ठीने घेर धारणी देवीनी कुक्षिमां पुत्रपणे उत्पन्न थयो. स्वप्नमां शाश्वत जंबूतरु देखवाथी ते जन्म्यो त्यारे तेनु जंबूकुमार नाम राख्युं. तेणे बाल्यावस्थामां सकल कळानो अभ्यास कर्यो. अनुक्रमे यौवन प्राप्त थतां ते अति रुपवान होवाथी तरुणी रुपी हरिणीओने पाश रुप थयो. ते समये तेज नगरमां रहेनारा आठ शेठीआओए जंबूकुमारनी साथे पोतानी आठ कन्याओनुं वेशवाळ कर्युं.

अन्यदा श्री सुधर्मा स्वामी गणधर राजगृह नगरे समवसर्या कोणिक राजा वांदवा आव्यो. श्री सुधर्मा स्वामीए संसार रुपी दावानलना तापनी शांति अर्थे मेघजलनी धारा जेवी देशना आपी, अने संसारना स्वरूपनी अनित्यता दर्शावी तेमणे कह्युं के–'जेम कामीओनुं मन चंचळ होय छे, मूषा (सोनुं गाळवानी कुरडी)नी अंदर रहेलुं प्रवाही बनेलुं सोनुं चंचळ होय छे, जळनी अंदर पडतु चंद्रनुं प्रतिबिंब चंचळ होय छे अने वायुथी हणायेलो ध्वजनो प्रांत भाग जेम चंचळ होय छे तेवीज रीते आ संसारनुं स्वरूप अस्थिर छे. वळी जेवी रीते अंगुठो चूसी पोतानीज लाळनुं पान करतो बाळक जेम सुख माने छे, तेम आ जीव पण निंदित भोग भोगवी सुख माने छे. अहो! आ लोकोनुं मूर्खपणुं केवुं छे! के ते जेमां उत्पन्न थयो छे तेमांज आसक्त थाय छे, जेनुं पान करेलुं छे तेज स्तनोनो स्पर्श करवाथी मनमां खुशी थाय छे.' इत्यादि देशना सांभळीने जंबूकुमार प्रतिबोध पाम्या. तेमणे सुधर्मा स्वामीने कह्युं के–'हे स्वामी! मने संसारनो निस्तार करनारी दीक्षा आपीने मारो उद्धार करो,' सुधर्मा स्वामीए कह्युं के–'हे देवानुप्रिय! प्रमाद कर नहि.' ए प्रमाणे गुरुनुं वचन सांभळी ते मातापितानी आज्ञा लेवा माटे घेर आवतां राजमार्गमां आव्यो. त्यां घणा राजकुमारो हथियारोनो अभ्यास करे छे. त्यांथी एक लोढानो गोळो जंबूकुमार पासे आवीने पडयो. जंबूकुमारे विचार्युं के–'जो मने आ गोळो लाग्यो होत तो हुं मनवांछित केवी रीते करी शकत?' ए प्रमाणे विचारी पाछा वळी गुरु पासे आवी तेणे लघु दीक्षा ग्रहण करी; पछी घेर आव्या, अने मातापिताना चरणमां पडीने कहेवा लाग्या के–"हु दीक्षा लइश, आ संसार अनित्य छे, आ बाह्य कुटुंबपरिवारथी शो लाभ छे? हुं तो अंतरंग कुटुंबमां अनुरक्त थयेलो छुं, तेथी हुं उदासीनपणा रुपी घरनी अंदर वास करीश अने विरति रुपी मातानी सेवा करीश, योगाभ्यास रुपी पीता, शमता रुपी धावमाता, निरागता रुपी

प्रिय बहेन, विनय रुपी अनुयायी बंधु, विवेक रुपी पुत्र, सुमति रुपी गुणप्रिया, ज्ञान रुपी अमृतभोजन अने सम्यकत्व रुपी अक्षय भंडार—आ कुटुंब मारो प्रेम छे. तप रुपी अश्व उपर स्वारी करी, भावना रुपी कवचने धारण करी, अभयदान आदि उमरावो सहित संतोष रुपी सेनापतिने अग्रेसर करी, संयमना नाना प्रकारना गुण रुपी सेनाने सज्ज करी, क्षपकश्रेणि रुपी गजघटाथी परिवृत थइ, गुरुनी आज्ञा रुपी शिरस्त्राण[1] धारण करी, धर्मध्यान रुपी खड्गथी महा दुःख देनारी एवी अंतरंग मोहराजानी सेनाने हणीश." आ पुत्रना वचन सांभळीने मातापिता बोल्यां के—"हे पुत्र ! एक वखत आठ कन्याओने परणी अमारो मनोरथ पूर्ण करो पछी व्रत ग्रहण कर." ए प्रमाणेनां पितानां वचनथी तेणे आठे कन्याओनी साथे पाणिग्रहण कर्युः परंतु ते मनथी तद्दन निर्विकारी हतो. एक एक कन्या नव नव क्रोड सोनामहोर करीयावर लावी हती, आठ क्रोड सोनामहोर आठ कन्याना मोसाळपक्ष तरफथी आवी हती अने एक क्रोड जंबूकुमारना मोसाळपक्ष तरफथी आवी हती. ए प्रमाणे एकाशी क्रोड सोनामहोर आवेली हती. अने अढार क्रोड सोनामहोर पोताना घरमां हती. आ प्रमाणे जंबुकुमार नवाणु क्रोड सोनामहोरना अधिपति थया हता.

हवे जंबुकुमार रात्रिए रंगशाळा (शयनगृह) मां स्त्रीओ साथे बेठा; पण ते तेमने रागवाळी दृष्टिए जोता पण नथी, तेम वचनथी पण संतोष आपता नथी. स्त्रीओए तेने प्रेममय वचनोथी चलित करवा माटे घणो प्रयत्न कर्यो, पण ते चलित थया नहि. ते समये प्रभव नामनो चोर पांचसे चोरोथी परिवृत जंबुकुमारना घरमां आव्यो, तेमणे क्रोड सोनामहोर लइ तेनी गांसडीओ बांधी अने मस्तकपर मूकीने नीकळवा लाग्या, ते अवसरे जंबुकुमारे स्मरण करेला श्री पंचपरमेष्ठी नमस्कार मंत्रना महात्म्यथी ते सर्वे भींत उपर काढेल चित्रानी पेठे स्थिर थइ गया त्यारे प्रभवे कह्युं के 'हे जंबुकुमार ! तुं जीवदयापालक छे. अभयदानथी वधारे दुनियामां बीजुं कोइ पण पुण्य नथी; अमे जो अहीं रहीशुं तो प्रातःकाळे कोणिक राजा अमने सर्वने मारी नाखशे. माटे अमने छोडी दे अने मारी पासे तालोद्घाटिनी (ताळ उघाडनारी) अने अवस्वापिनी (निद्रित करनारी) नामनी बे विद्या छे ते तु ले अने तारी स्तंभिनि विद्या आप.' जंबुकुमारे कह्युं के—'मारी पासे तो धर्मकला नामनी एक मोटी विद्या छे. ते विद्यानो बीजो कोइ विद्याओ कणिका छे. हुं तो तृणनी माफक सर्व भोगोने त्याग [illegible] कळां दीक्षा ग्रहण करवानो छुं. आ [illegible]

[1] [illegible] मस्तकना रक्षण माटे माथापर मूके छे ते लोढानो [illegible]

बिंदु जेवा छे.' प्रभवे कह्युं के-'मने मधुबिंदु पुरुषनुं दृष्टांत कहो.' एटले कुमार कहेवा लाग्या के-सांभळ !

" एक वनमां सार्थथी विखुटो पडी गयेलो कोइएक पुरुष भटके छे. एवे मां एक जंगली हाथी तेने मारवाने माटे सन्मुख दोड्यो. एटले ते नाठो. थी तेनी पाछळ लाग्यो. आगळ जातां हाथीना भयथी कुवानी अंदर रहेल वडनी शाखानो आश्रय करीने ते त्यां लटकी रह्यो. कुवामां तेनी नीचे मोढुं फाडीने रहेला एवा बे अजगरो छे, अने चारे पडखे चार मोटा सर्पो हाथमां पकडेली वडनी शाखा उपर रसथी भरेलो एक मधपुडो छे. बे उंदरो ते शाखाने कोतरे छे अने मधपुडामांथी उडेली माखीओ तेने डंख मार्या करे छे. ए प्रमाणेना संकटमां पडेलो ते मूढ माणस घणे लांबे वखते मधपुडामांथी मुखमां पडता मधुबिंदु वेदीने तेना स्वादथी पोताने सुखी माने छे. एवे ते कोइएक विद्याधर त्यां आव्यो. तेणे तेने कह्युं के-'तुं आ विमानमां बेस, हुं तने दुःखमांथी मुक्त करुं.' त्यारे ते मूर्ख माणसे जवाब आप्यो के-'एक क्षण थोभो, हुं आ मधना एक बिंदुनो स्वाद लइने आवुं छुं.' ते सांभळी विद्याधर चाल्यो गयो अने ते मूर्ख दुःख पाम्यो."

माटे हे प्रभव ! आ विषयनो विपाक मधुबिंदुना जेवो छे. आनो उपनय एवो छे के-'आ संसार रूपी मोटुं जंगल छे, तेमां जीव रूपी विखुटो पडी गयेलो रंक छे, जन्म, जरा ने मरण रूपी कुवो छे. ते विषय रूपी जळथी भरेलो छे. नारकी गति अने तिर्यंच गति रूपी बे अजगरो छे, कषाय रूपी चार सर्पो छे, आयुष्य रूपी वडनी शाखा छे, शुक्ल ने कृष्ण पक्ष रूपी बे उंदरो छे. मृत्यु रूपी हाथी छे, अने विषय रूपी मधपुडो छे. तेमां आसक्त थइ आ जीव रोग, शोक, वियोग आदि अनेक उपद्रवोने सहन करे छे. माटे धर्म एज मोटुं सुख छे, तेवा सुखने आपनार गुरु ते विद्याधरनी जग्याए छे.' आ प्रमाणे मधुबिंदुनुं दृष्टांत जाणवुं.

प्रभवे फरीथी कह्युं के-'भर यौवनमां पुत्र स्त्री विगेरे सघळा परिवारनो त्याग करवो उचित नथी.' जंबूकुमारे कह्युं के-'एक एक जीवने परस्पर अनंतवार दरेक संबंध थयेला छे. जेम के एक भवमां थयेला अढार नातरानो संबंध छे.' प्रभवे कह्युं के-'ते अढार नातराना संबंधनुं स्वरूप केवुं छे ते मने कहो.' जंबूकुमारे कह्युं के-'मथुरापुरीमां कुबेरसेना नामे वेश्या हती. तेनी कुक्षिथी छोकरा ने छोकरीनुं युगल उत्पन्न थयुं. छोकरानुं नाम कुबेरदत्त राख्युं ने छोकरीनुं नाम कुबेरदत्ता राख्युं. ते युगलने तेमनां नामथी अंकित मुद्रा सहित वस्त्रमां वींटी पेटीमां नाखीने ते पेटी यमुना नदीना प्रवाहमां वहेती

करी. मातःकाळे ते पेटी सोरीपुर नामना नगर पासे पहोंची. त्यांना
ओए ते पेटी वहार काढी एक शेठे पुत्र ग्रहण कर्यो अने बीजाए पुत्री
करी. तेओ युवान थतां कर्मयोगे लग्ननी गांठथी परस्पर जोडायां. एकदा
गठाबाजी रमतां कुबेरदत्ताए पोताना पतिना हाथमां पेली मुद्रा जोइ.
'आ मारो भाइ छे' एम जाणी ते विरक्त थइ. तेणे संयम ग्रहण कर्युं.
तेने अवधिज्ञान प्राप्त थयुं. एवे समये कुबेरदत्त कार्य अर्थे मथुराए गयो.
कुबेरसेना वेश्या जे तेनी माता हती तेनी साथे लपटायो. तेमने पुत्रप्राप्ति
कुबेरदत्ता साध्वीए अवधिज्ञानथी जाण्युं के–'आ मोटो अनर्थ थाय छे.'
तेमने प्रतिबोध पमाडवाने माटे ते त्यां आव्यां. ते कुबेरसेनाने घरेज
त्यां रुदन करता पेला बाळक पासे आवीने कहेवा लाग्यां के–"हे
तुं केम रुवे छे? मौन ग्रहण कर. तुं मने वहालो छे. तारी साथे मारे छ
छे. (१) तुं मारो पुत्र छे, (२) तुं मारा भाइनो पुत्र छे, (३) तुं मारो भाइ
(४) तुं मारो दीएर छे, (५) तुं मारो काको छे, अने (६) तुं मारो पौत्र छे.
हे वत्स! तारा पिता साथे पण मारे छ संबंध छे. (१) ते मारो पति छे,
मारो पिता छे, (३) मारो ज्येष्ठ बंधु छे, (४) मारो पुत्र छे, (५) मारो
छे, अने (६) मारो प्रपिता (पितानो पिता) छे. तारी मानी साथे पण मारे
संबंध छे. [१] ते मारी भ्रातृपत्नी (भोजाइ) छे. [२] मारी सपत्नी (शोक)
[३] मारी माता छे, [४] मारी सासु छे, [५] मारी वहु छे, अने [६]
मातामही (बापनी मा) छे." ए प्रमाणेनां साध्वीनां वचन सांभळी पूर्व
स्वरूप जाणी कुबेरसेनाए व्रत ग्रहण कर्युं, अने संसारना पारने पामी.
माटे हे प्रभव! आ संसारमां अनंतवार दरेक संबंध थयेला छे. कोण कोइ
धर्म एज परम बंधु छे.

प्रभवे फरीथी कह्युं के–"हे जंबूकुमार! तमे जे कह्युं ते खरुं छे. परंतु
पुत्र नथी तेने सद्गति नथी' एवुं पुराणवाक्य छे. तेथी भोग भोगवी
पुत्रने घरे मूकीने पछी संयममां मन राखजो" जंबूकुमारे कह्युं के–"पु
तो सुगति थाय अने ते न होय तो कुगति थाय एवो कांइ नियम नथी;
संसारी जीवोने केवळ मोहजन्य भ्रम छे. जेम महेश्वरदत्तने पुत्र काममां आ
तेम." प्रभवे पूछ्युं के 'ते महेश्वरदत्त कोण हतो?' जंबूकुमारे कह्युं के

"विजयपुर नगरमां महेश्वरदत्त नामे एक शेठीओ हतो. तेने महे
एक पुत्र हतो. महेश्वरदत्ते पोताना मरणसमये पुत्रने कह्युं के–'मारा

* आ प्रभवनुं प्रथमनुं स्वरूप.

ते एक पाडाने मारीने तेना मांसथी आपणा सघळा परिवारने तृप्त करजे.' महेश्वरदत्त मरी गयो. पुत्रे पितानुं वचन याद राख्युं. महेश्वरदत्त मरीने ां पाडो थयो. महेश्वरनो माता घरमां बहु मोह होवाथी मरीने तेज घरमां ी थइ. दैवयोगथी श्राद्धने दिवसे तेज पाडो आण्यो. महेश्वरनी स्त्री व्यभि- णी हती. तेनी साथे क्रीडा करनारा जारपुरुषने महेश्वरे मारी नांख्यो. ते ने तेनेज घरे पुत्रपणे उत्पन्न थयो. तेने लाड लडाववामां आवे छे. हवे पाडाने प्राणमुक्त करवामां आव्यो, अने कुटुंबीओए ते पाडानुं मांस भक्षण एवे समये श्रीधर्मघोष नामना मुनि गोचरीने माटे त्यां पधार्या. तेमणे म- ना घरनुं सघळुं चरित्र ज्ञानथी जाणीने कह्युं के—

मारितो वल्लभो जातः पितापुत्रेण भक्षितः ।
जननी ताड्यते सेयं, अहो मोहविजृंभितम् ॥

"जारने मारी नांखवाथी ते पुत्ररूपे वल्लभ [प्रिय] थयो, पाडो थयेला ने पुत्रे भक्षण कर्यो; अने कुतरी थयेली माताने ताडन करवामां आवे छे. ! मोहनो विलास विचित्र छे."

ए प्रमाणेनो श्लोक सांभळीने महेश्वरे पूछ्युं के-'हे स्वामी ! ए केवी ?' साधुए सर्व हकीकत कही. ते महेश्वरे मानी नहि, एटले कुतरी पासे खजानो बतावीने साधुए विश्वास उत्पन्न कर्यो महेश्वर श्राद्ध छोडीने श्रा- थयो. कुतरीने पण जातिस्मरण ज्ञान प्राप्त थवाथी तेणे मिथ्यात्वनो त्याग ी अने ते स्वर्गे गइ. माटे हे प्रभव ! पुत्रथी शी कार्यसिद्धि थाय ते कहे." प्रमाणे महेश्वरदत्तनुं दृष्टांत जाणवुं.

हवे प्रभव कहे छे के-'हे जंबूकुमार ! तुं मने आ जिवितदान आपे छे ते तारुं पहेलुं पुण्य छे, हवे जो आ मारो परिवार बंधनथी छुटो थाय तो हुं तमारी साथे चारित्र ग्रहण करीश.' ए प्रकारनो तेनो निश्चय सांभळीने समु- -नामनी प्रथम स्त्री बोली के— "तमारा जेवा दुष्ट कर्म करनाराओने तो रित्र घटे छे ? दुःखी प्राणीओ सुखनी अपेक्षाथी चारित्र ग्रहण करे छे, परंतु ी लोकोने संयम-रूपी कष्ट अनिष्ट छे, अने प्राये करीने लोको पारका घरने नाराज होय छे. हे प्रभव ! जो आ जंबूकुमार तारा कहेवाथी व्रतने ग्रहण शे तो एक हाळीनो पेठे तेन पस्तावु पडशे." प्रभवे कह्युं के— 'ए हाळी ण हतो ?' समुद्रश्री कहे छे के सांभळ—

मरु देशना अंदर एक बग नामनो पामर वसतो हतो. ते खेती करतो
अने कोद्रा, कांग विगेरे धान्य वावतो हतो. ते एक दिवस पोतानी दीकरीने
सरे गयो. त्यां तेने गोळमिश्रित मालपुडा जमाडया. त्यां तेणे शेरडीनी अ
गोळनी उत्पत्ति जाणी. तेथी पोताने घेर आवीने तेणे पुष्प ने फळथी खीले
क्षेत्रने निर्मूल करी नांखीने तेमां शेरडी वावी. तेनी स्त्रीए तेने घणो वार्यो
ते अटक्यो नहि, आपमतिलो थयो. मरुभूमि होवाथी पाणी विना शेरडी तो
नहि अने पूर्वनुं धान्य हतुं ते पण गयुं. पछी ते पश्चात्ताप करवा लाग्यं
'मिष्ट भोजननी आशाथी मे प्रथमनुं पाकेलुं धान्य पण गुमाव्युं.' ते प्रमा
प्राणवल्लभ ! तमे पण पश्चात्ताप पामशो. माटे प्राप्त थयेल सुखनो त्याग
अधिक सुखनी वांछा करवी नहि.

इति बगपामर दृष्टांत १.

जंबूकुमारे कह्युं के–" तुं जे कहे छे ते सत्य छे, परंतु जेओ आ लं
सुखना अभिलाषी होय छे तेओ दुःख पामे छे. पण ज्ञानथी उत्कृष्ट बीजं
नथी, शमता जेवुं बीजुं सुख नथी, 'दीर्घ काळ जीवो' ए आशीर्वाद उ
बीजो उत्तम आशीर्वाद नथी, लोभ जेवुं बीजुं दुःख नथी, आशा जेवुं बंधन
अने स्त्री जेवी बीजी जाळ नथी. तेथी जे स्त्रीओमां अतिलुब्ध रहेछे ते का
नी माफक अनर्थ प्राप्त करेछे." स्त्रीए पूछयुं के–'ए वायस कोण हतो'

जंबूकुमार कहेछे के–मृगुकच्छमां रेवा नदीने किनारे एक हाथी
पाम्यो. त्यां बहु कागडाओ भेगा थइ आवजाव करवा लाग्या. जेम दान
मां ब्राह्मणो मळे तेम त्यां कागडाओ एकठा थयेला हता. तेमांथी एक
ते मरेला हाथीना गुदाद्वारमां प्रवेश कर्यो अने मांसलुब्ध थइने त्यांज
लाग्यो. एवामां ग्रीष्म काळ आवतां गुदाद्वार संकुचित थइ गयुं. तेथी
अंदरज रह्यो. वर्षाऋतु आवतां ते हाथीनुं शब पाणीना प्रवाहमां तणायुं. गु
विकसित थवाथी ते बिचारो कागडो बहार तो नीकळ्यो, पण चारे दिशा
णीनुं पूर जोइने त्यांज मरण पाम्यो. आ दृष्टांतनो एवो उपनय छे के मरे
थीना कलेवर जेवी स्त्रीओ छे, अने कागडा जेवा विषयासक्त पुरुष छे,
मारूपी जळमां बुडेछे, विषयना अतिशय लोभथी ते शोकने पामे छे.

इति काक दृष्टांत २.

हवे कोनी [illegible] ना लागी के–' हे प्रिय ! अति लोभथी मनु

रनी पेठे दुःख पामे छे.' प्रभव चोरे कह्युं के–'ते वानरनुं दृष्टांत कहो.' पद्मश्री कहे के सांभळो–

एक जंगलमां काइ वानरनुं जोडु सुखे रहेतुं हतुं. एक दिवस देवाधिष्टित पाणीना धरामां ते जोडामांथी वानर पडयो एटले तेने मनुष्यपणुं प्राप्त थयुं ते जोइ वानरी पण पडी एटले ते पण मनुष्यणी थइ. पछी वानरे कह्युं के–' एक-वार आ धरामां पडवाथी मनुष्यत्व प्राप्त थयुं छे तेथी जो बीजीवार पडीए तो देवत्व प्राप्त थाय.' तेनी स्त्रीए तेने तेम करतां वार्यो छतां ते पड्यो, तेथी ते पाछो वानर थइ गयो. ए समये कोइ राजा त्यां आव्यो. ते पेली दिव्य रूप-वाळी स्त्रीने पोताने घरे लइ गयो. वानर कोइ मदारीना हाथमां पड्यो, ते मदारीए तेने नृत्य शीखव्युं. ते वानर नृत्य करतो सतो एकदा राज्यद्वारे आव्यो. त्यां पोतानी स्त्रीने जोइ ते अति दुःखित थयो.

इति वानर दृष्टांत ३.

जंबूकुमार कहेछे के–हे प्रिये! आ जीवे अनंतीवार देव संबंधी भोगो पण भोगवेला छे परंतु ते तृप्त थयो नथी तो आ मनुष्यनां सुख तो शी गणत्रीमां छे? जेम एक कवाडी कायला पाडवा माटे वनमां गयो हतो. त्यां मध्यान्हकाळे अति तृषित थवाथी तेणे बधां जलपात्रा पीने खाली कर्यां, तोपण तेनी तृषा मटी नहीं. पछी ते एक झाडनी छायामां सुतो, अने तेणे स्वप्नमां सवे समुद्रो ने नदीओनुं जळ पीधुं तो पण ते तृप्त थयो नहीं. छेवट एक भागमां रहेल कादवथी मळेलुं जळ पीवा मांड्युं पण कांइ तृप्त थयो नहि. समुद्रजळथी तृप्ति न थइ तो कीचडवाळा जळथी तृप्ति क्यांथी थाय! अहीं समुद्रजळ जेवा देवना भोगो छे, अने कादवना जळ जेवा मनुष्यशरीरना भोगो छे एम जाणवुं.

इति कवाडी दृष्टांत ४.

हवे त्रीजी पद्मसेना स्त्रीए कह्युं के–'सहसा कार्य करवाथी नूपुर पंडिता-नी पेठे पश्चात्ताप थशे' प्रभवे कह्युं के–'नूपुर पंडितानुं दृष्टांत कहो.' तेणे ते दृष्टांत कह्युं.[१] तेना उपर जंबुकुमारे विद्युन्मालीनुं दृष्टांत कह्युं, जेणे मातंगीना संगथी बधी विद्या गुमावी हती. ते दृष्टांत आ प्रमाणे—

आ भरतक्षेत्रमां कुशवर्धन गाममां विप्रना कुळमां विद्युन्माली ने मेघरथ नामे बे भाइओ उत्पन्न थया हता. एक दिवसे तेओ वणमां गया हता, त्यां तेमने कोइ विद्याधरे मातंगी नामनी विद्या आपी. विद्याधरे तेमने कह्युं के–'ते [illegible]ी देवी भोगनी प्रार्थना करशे, पण जो तमे मननी स्थिरता राखशो अने

१ आ दृष्टांत परिशिष्ट पर्वादिथी जाणी लेवुं, अहीं आप्युं नथी

चलित थशो नहि तो विद्या सिद्ध थशे. पछी बंने भाइओ विद्या साधवा बेठा. तेमां एक विद्युन्माली विह्वल मननो होवाथी चलित थयो, अने बीजो मेघरथ गुरुनुं वचन याद राखीने चलित थयो नहि तेने विद्या सिद्ध थइ अने छ मासमां पुष्कळ धन प्राप्त थयुं; विद्युन्माली दुःखी थयो आ दृष्टांत कहीने जंबूकुमारे कह्युं के-मातंगी सदृश मनुष्य स्त्रीना भोगो छे, तेथी बहु सुखना अर्थी पुरुषोए तेनो त्याग करवो योग्य छे.

इति विद्युन्माली कथा ५-६.

चोथी कनकसेना नामनी स्त्री बोली के-'हे स्वामी! जो अमे मातंगी सदृश हता तो तमे शा माटे परण्या! हवे पाणी पीने घर पूछवुं ते घटित नथी. वळी हे स्वामी! अतिलोभथी तमे पेला कणबीनी पेठे पश्चात्ताप पामशो.' ते दृष्टांत आ प्रमाणे--

सुरपुर नगरमां एक कणबी वसतो हतो, तेणे पोताना खेतरमां खेड करी हती. तेथी रात्रिए पक्षी उडाडवाने माटे ते शंख वगाडतो हतो एक दिवस चोरो गायोनुं धण लइने ते क्षेत्र पासे आव्या. तेवामां शंखनो ध्वनि सांभळीने तेओ भयाक्रांत थइ गया. एटले गायोने छोडीने नासी गया. पेलो कणबी ते गायो वेचीने सुखी थयो. ए प्रमाणे त्रणवार बन्युं. एक दिवस ते चोरोए कणबीनी तमाम हकीकत जाणी, एटले तेओए त्यां आवीने कणबीने बांध्यो अने महारथी सीधो कर्यो. ए प्रमाणे हे स्वामी! अतिलोभी माणोओ दुःख पामे छे.

इति शंख वगाडनार कणबीनुं दृष्टांत ७.

जंबूकुमार कहे छे के-' अति कामनी लालसावाळा मनुष्यो वानरनी पेठे बंधन प्राप्त करे छे. ते वानरनुं दृष्टांत आ प्रमाणे---

एक वानर ग्रीष्म ऋतुमां तृषातुर थवाथी जळनी भ्रांतिए चीकणा जळवगरना कीचडमां पड्यो. जेम जेम शरीरनी उपर कोचडनो स्पर्श थतो गयो तेम तेम टाढो लागतो गयो, तेथी तेणे आखुं शरीर कादवथी लींप्युं; पण तेथी तेनी तृषा गइ नहि; अने सूर्यना तापथी ज्यारे कादव सूकायो त्यारे तेने शरीरे घणी पीडा थइ. तेनी पेठे हे प्रिये! विषयसुख रूपी कोचडथी हुं मारा शरीरने लेपन करीश नहि.

इति वानर दृष्टांत ८.

हवे ... स्त्री कनकश्री बोली के-'हे स्वामी! अतिलोभ न करवो. अतिलोभथी बुद्धि नष्ट थाय छे. ते उपर सिद्धि अने बुद्धिनुं दृष्टांत छे.' तेम

'सिद्धि बुद्धिनुं दृष्टांत'[१] ए. ते सांभळी जंबुकुमारे उत्तर आप्यो के-'हे प्रिये! बहु कहेवाथी पण जातिवंत घोडानी पेठे हुं अवळे मार्गे चालनार नथी.' ते जातिवंत घोडानुं दृष्टांत आ प्रमाणे छे--

वसंतपुर नगरमां जितशत्रु नामे राजा राज्य करतो हतो तेने घेर एक घोडो हतो. ते घोडो तेणे जिनदत्त नामना श्रावकना घरे राखेलो हतो. ते घोडो अनेक सारां लक्षणवाळो होवाथी एक दिवसे कोइ पल्लीपतिए तेने उपाडी लाववा माटे पोताना एक सेवकने मोकल्यो. तेणे खातर पाडीने ते घोडाने बहार काढयो, परन्तु ते घोडो उन्मार्गे चालतो नथी. तेणे घणो प्रयास कर्यो, पण तेणे अनुभवेला राजमार्ग शिवाय ते अन्य रस्ते कोइ रीते चाल्यो नहि, एटलामां शेठ जागी जवाथी ते आरक्ष पुरुषे चोरने बांधीने घोडो लइ लीधो. पछी चोरने दण्ड कर्यो. एवी रीते हे प्रिये! हुं पण घोडानी पेठे शुद्ध संयम रूपी मार्गने छोडी चोरो समान जे तमे तेनाथी आकर्षण करानो कुमार्ग जइश नहि.

इति घोटक दृष्टांत ९-१०

हवे छट्ठी स्त्री कनकश्री कहेवा लागी के-'हे स्वामी! तमे अति हठ करो छो ते युक्त नथी. सज्जु मनुष्ये आगामी काळनो विचार करवो जोइए. ब्राह्मणना छोकरानी पेठे गधेडानुं पूछडुं पकडी राखवुं न जोइए.' प्रभवे कह्युं के-'ए द्विज कोण हतो?'

कनकश्री कहे के सांभळो-एक गाममां एक ब्राह्मणनो पुत्र हतो ते घणो मूर्ख हतो. तेने तेनी माताए कह्युं के-'पकडेलुं छोडी देवुं नहि ए पण्डितनुं लक्षण छे. ते मूर्खाए पोतानी मानुं वचन मनमां पकडी राख्युं. एक दिवस कोइ कुंभारनो गधेडो तेना घरमांथी भाग्यो. कुंभार तेनो पळवाडे दोडयो. कुंभारे पेला ब्राह्मणना छोकराने कह्युं के-' अरे! आ गधेडाने पकड, पकड.' ते मूर्खाए गधेडानुं पूछडुं पकडयुं अने गधेडो पगनो लातो मारवा लाग्यो, तोपण तेणे पूछडुं मूक्युं नहि एटले लोको कहेवा लाग्या के-' अरे मूर्ख! पूछडु छोडी दे. त्यारे पेला छोकराए कह्युं के-' मारी माताए मने एवी शिखामण आपी छे के पकडेलुं छोडवुं नहि.' आ प्रमाणेना कदाग्रहथी ते मूर्ख कष्टपाम्यो.

इति विप्रपुत्र दृष्टांत ११

जंबुकुमार कहे छे के 'तमोए जे कह्यु ते बराबर छे, परंतु तमे बधीओ खरजेवी छो,अने तमारो स्वीकार करवो ए खरना पूछडाने पकडी राखवा बराबर छे.वळी

---

१ सिद्धिबुद्धिनुं दृष्टांत पण परिशिष्ट पर्वादिथी जाणी लेवुं.

तमे [illegible] [illegible] हुतो ते
सहन करे छे के, तेने [illegible] [illegible]
पूर्वभवनो करजदार होय [illegible] [illegible] ते विप्र
दृष्टांत आ प्रमाणे—[illegible] [illegible] तेने [illegible]
घोडी हती. तेनी चाकरीने [illegible] [illegible] ते ब्राह्मण
हमेशां घोडीने माटे जे खाराक [illegible] [illegible] हतो
खोराक ओछो मळवाथी घोडी [illegible] [illegible] मरी गइ. ब्रा
पामीने तेज नगरने विषे वेश्या थइ, अने तेनो ब्राह्मण [illegible] उत्पन्न थयो
एक दिवसे तेणे ते वेश्याने जोइ, एटले पूर्वभवना [illegible] ते वेश्याने
घरमां दास थइने रह्यो अने तेना घरनुं कामकाज करवा लाग्यो. ए दासनी जे
हुं पण भोगनी आशाथी दास थइने घरमां रहोश नहि.

इति विप्रकथा १२.

हवे सातमी स्त्री रूपश्री कहेवा लागी के–' हे स्वामी ! हमणां तमे अम
कहेवुं नहि मानो, पण पछीथी मासाहस पक्षीनी पेठे तमने संकट प्राप्त थ
त्यारे समजशो; ' ते कथा आ प्रमाणे—

एक मासाहस नामनुं पक्षी कोइ वनमां रहेतुं हतुं. ते पक्षी सुतेला वाघ
मुखमां पेसो, तेनी दाढमां वळगेल मांसनो पिंड लइ बहार आवीने एम बोल
हतो के–' आ प्रमाणे कोइए साहस करवुं नहि. ' आटला उपरथीज तेनुं न
' मासाहस ' पड्युं हतुं. ते पक्षी जे प्रमाणे कहेतो हतो ते प्रमाणे पोतेज वर
नहोतो. तेने बीजां पक्षीओए घणो वार्यो छतां पण मांसमां लोलुप थइने ते
रंवार वाघना मुखमां पेसतो हतो. एम करतां करतां वाघ जाग्यो एटले ते
क्षीनो कोळीओ करी गयो.

इति मासाहस पक्षी दृष्टांत १३.

जंबूकुमार कहे छे के ' हे स्त्रीओ ! आ संसारमां कोइ रक्षण करनार न
मात्र जेम प्रधानने तेना धर्ममित्रे सहाय आपी तेम धर्ममित्र शरणे जतां र
करेछे. ' ते दृष्टांत आ प्रमाणे—

सुग्रीवपुर नामनां नगरमां जितशत्रु नामे राजा हतो. तेने सुबुद्धि
मंत्री हतो. ते मंत्रीने त्रण मित्रो हता. एक नित्यमित्र, बीजो पर्वमित्र अने त्र
प्रणाममित्र. राजा तरफथी कष्ट प्राप्त थये आ त्रण मित्रमांथी प्रण ममित्रे
रोते रक्षण आपो प्रधानने बचाव्या तेनी कथा परिशिष्ट पर्वादिथी जाणी ले

ते त्रण मित्रनो उपनय आ प्रमाणे छे—

नित्यमित्रसमोदेहः स्वजनाः पर्वसन्निभाः
जुहारमित्रसमोज्ञेयो धर्मः परमबांधवः ॥

" नित्यमित्र समान देह छे, पर्वमित्रो समान सगांवहालां छे, अने प्रणाम
ी जेवो परमबंधु धर्म छे. " ते धर्म प्राणीने अंतसमये पण सहाय करेछे अने जे
तेनुं शरण करे तेने कुशळक्षेमे स्वस्थाने पहोंचाडे छे. "

इति त्रणमित्र दृष्टांत १४

हवे आठमी स्त्री जयश्री जे धनावह शेठनी पुत्री हती ते जंबूकुमारने कहेवा लागी
' हे स्वामी ! आ वचनविवाद शो ? अमने नवी परणेलीओने आपनी साथे
ाद करवो युक्त नथी; परंतु तमे आवी कल्पित वार्ताओ कहेवा वडे अमने शामाटे
छे ? आपे जे जे कथाओ कही छे ते तमाम कल्पित छे; अने जेवी रीते एक
णनी पुत्रीए कल्पित वार्ताओथी राजानुं मन रंजित कर्युं हतुं तेवी रीते तमे पण
त वार्ताओथी अमारुं मन रंजन करो छो. ते समये सर्व स्त्रीओए कह्युं के—
जयश्री ! ते कथा कहे के जे सांभळीने आपणो प्रियतम घरमां रहे.' जयश्री
छे के सावधान थइने सांभळो—

रक्षेत्रमां 'लक्ष्मीपुर' नगरमां 'नयसार' नामनो राजा राज्य करतो हतो. ते राजा
कथा, नाटक, महेलीका, अंतर्लीपिका विगेरेमां घणोज निपुण हतो, अने नवीन कथा
ळवामां घणो रसिक हतो. ते दररोज माणसो पासेथी नवी नवी वार्ताओ सांभळतो
एक दिवस ते राजाए नगरमां ढंढेरो पीटाव्यो के 'सर्व लोकोए वारा प्रमाणे राजा
आवीने नवीन नवीन वार्ता कहेवी.' ए प्रमाणे राजानी आज्ञा थवाथी जे माणसनो
आवेछे ते राजा पासे जइ वार्ता कहेछे. एम करतां एक दिवस एक ब्राह्मणनो वारो
यो. ते ब्राह्मण अति मूर्ख होवाथी तेने वार्ता कहेतां आवडती नहोती तेने एक कन्या
ते घणी चतुर हती. तेणे पोताना पिताने कह्युं के—'आप निश्चिंत रहो, हुं राजा पासे
नवी वार्ता कहीश.' पछी ते राजा समीपे गइ. राजाए ते बाळाने कह्युं के—'जे
ंथी मारुं मन रंजन थाय एवी वार्ता कहे.' ब्राह्मणपुत्रीए कह्युं के—'हे राजन ! हुं
अनुभवेलीज वार्ता कहुं छुं ते सावधान थइने सांभळो—हुं पिताना घरमां नव-
नवती थइ, त्यारे मारा पिताए योग्यकुळमां उत्पन्न थयेला एक ब्राह्मणपुत्र साथे
विवाह कर्यो. जेनी साथे मारो विवाह कर्यो ते भर्ता मारुं रूप जोवाने माटे मारे

घेर आव्या. ते वखते मारां मातापिता [illegible] [illegible] मारे [illegible] हतां. मैं
रीते स्नान भोजन आदिथी तेने [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
कामज्वरथी अति पीडित थयो. ते पलंग उपर [illegible] [illegible] पोतानुं अंग मरडे छे,
वाळां वचनो बोले छे, अने वारंवार मारा तरफ [illegible] [illegible] छे. मैं तेनो अभिप्राय
एटले मैं तेने कह्युं के–' हे स्वामी ! [illegible] न करो. पाणिग्रहण विना विषयो
थतुं नथी. घणो भूख्यो माणस शुं बे हाथे खावा लागे छे ? माटे हमणां
योग्य नथी.' एवुं मारुं वाक्य सांभळीने घणाज [illegible] थयेला मारा पतिने
शूळ उत्पन्न थयुं, अने ते व्याधिथी ते मरण पाम्यो. तेने मैं मारा घरनी अं
दीधो. ते वात कोइए जाणी नहि. मारां मातापिताए पण ते वात जाणी
राजन् ! मारी अनुभवेली आ वार्ता मैं कहेली छे.' ते वार्ता सांभळीने राजा घ
थयो अने ते कन्या पोताने घरे आवी. जयश्री कहे छे के–" जेवी री
वार्ताथी ते विप्रपुत्रीए राजानुं मनरंजन कर्युं तेवी रीते तमे पण अमारा म
करो छो, परंतु ए प्रवृत्ति मिथ्या छे; माटे ते माणस विचारीने पगलुं भ
माणसनी लाज रहे छे. तेथी हे स्वामी ! भोगो भोगवी पछी चारित्र ग्रह
पोतानो अर्थ साधवो उचित छे."

इति ब्राह्मणपुत्री दृष्टांत १५

ए प्रमाणे जयश्रीनुं वाक्य सांभळीने जंबुकुमारे कह्युं –' हे जयश्री ! मं
तुर थयेला प्राणीओ अधर्ममां धर्मबुद्धि मानी विषयोने स्थापित करी कर्मे
परंतु ए विषयो घणाज खराब परिणामवाळा छे. विषथी पण विषयो आं
खरेखरुं छे. कारणके विषयो ता मरेलाने पण मारे छे. कह्युं छे के—

भिक्षाशनं तदपि नीरसमेकवारं
शय्या च भूः परिजनो निजदेहमात्रं ।
वस्त्रं च जीर्णशतखंडमयी च कंथा
हाहा तथापि विषया न परित्यजन्ति ॥

" खावामां भिक्षानुं भोजन–ते पण नीरस अने एकवार, सुवामां मात्र
जनमां मात्र पोतानोज देह अने लुगडामां जीर्ण अने तद्दन फाटेली
स्थितिवाळा माणसने पण हा हा इति खेदे ! विषयो छोडता नथी." तेथ
जो जन्म, जरा, मरण, रोग, वियोग ने शोक आदि शत्रुओ मारी समी

हु तमारी साथे भोग भोगवुं. ते शिवाय जो तमे मने बळात्कारे घरमां राखशो तो
ोग आदिथी रक्षण करवामां तमारी शक्ति छे?' त्यारे स्त्रीओए कह्युं के-हे स्वामिन्!
समर्थ कोण होय के जे संसारस्थितिने अटकावी शके ?' त्यारे जंबूकुमारे कह्युं
तमे असमर्थ छो तो अशुचि वस्तुथी भरेली अने मोहनी कुंडी रूप जे
ामां हु प्रीतिवाळो थतो नथी. कारणके स्त्रीओनो जन्म अनंती पापनी
थाय छे. कह्युं छे के--

अणंता पावरासीओ, जया उदयमागया ।
तया इत्थीत्तणं पत्तं, सम्मं जाणाहि गोयमा ॥

गौतम ! अनंती पापनी राशिओ ज्यारे उदयमां आवे छे त्यारे स्त्रीपणुं
छे एम बराबर जाणजे " वळी कह्युं छे के--

दर्शने हरते चित्तं स्पर्शने हरते बलं ।
संगमे हरते वीर्यं, नारी प्रत्यक्षराक्षसी ॥

"दर्शन थतां चित्तने हरे छे, स्पर्श थतां बळने हरे छे, संगम थतां वीर्यने हरे छे-
रीते नारी साक्षात् राक्षसी छे " माटे हु ललितांगकुमारनी पेठे मोहमां निमग्न
लो नथी, के जेथी अपवित्र वस्तुना कूवा रूप आ भवकूपनी अंदर पडुं. ' त्यारे
ुं के-'हे स्वामिन् ! ललितांगकुमार कोण हतो ? के जेने आपे उपनय
तरीके ग्रहण कर्यो छे.' जंबूकुमारे कह्युं के सांभळो--
पुर नगरमां 'शतप्रभ' नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने 'रूपवती' नाे
हती. ते घणी रूपवती, यौवन आदि गुणोथी युक्त अने मोहराजानी राजधानी
ाति मोहक हती. ते राजाने घणी वहाली हती परंतु व्यभिचारिणी हती. एक
ते रूपवती राणी बारीमां बेसी नगरकौतुक जोती हती; ते समये 'ललितांग'
ना अति रूपवान युवकने मार्गे जतां तेणे जोयो. तेनुं रूप जोइ मोह उत्पन्न थवाथी
अति कामातुर थइ गइ, तेथी तेणे दासीने कह्युं के-'अरे ! तुं आ युवकने अहीं
.' दासीए जइने ललितांगने कह्युं के-'तमने मारी राणी बोलावे छे, माटे मारी
राणीना मकाने पधारो.' ते पण विषय रूपी भिक्षाने माटे भटकनार व्यभि-
तेथी ते राणीना महेलमां गयो. ललितांगने जोइ हावभाव विलास आदिने
ी, आळस मरडती, हस्तना मूळ भागने बतावती अने नाभिमंडळने वस्त्ररहित
राणीए तेना मनने वश कर्युं. कह्युं छे के--

स्त्री कांतं वीक्ष्य नाभिं प्रकटयति मुहुर्विक्षिपंति कटाक्षान्,
दोर्मूलं दर्शयन्ती रचयति कुसुमापीडमुत्क्षिप्तपाणिः
रोमांचस्वेदजृंभाः श्रयति कुचतटं स्रंसिवस्त्रं विधत्ते,
सोल्लंठं वक्ति नीवीं शिथिलयति दशत्योष्टमंगं मनक्ति ॥

" स्त्री पोताना प्रियपुरुषने जोइ वारंवार नाभि बतावे छे, कटाक्षों फेंके छे; मूळ बतावे छे, हाथ उंचा करी कामदेवने उत्पन्न करे छे, रोमांच, स्वेद अने धारण करे छे, जेना उपरथी वस्त्र खसी जाय छे एवा स्तनोने देखाडे छे, बोले छे, वस्त्रग्रंथीने शिथिल करे छे, ओष्टने डसे छे अने अंगने भांगे छे."

तेनुं तेवुं स्वरूप जोइ कामथी उछळता अंगवाळो ललितांग तेनी साथे भोग ववा लाग्यो; विषयथी चेतना हराइ जवाथी तेणे निःशंकपणे तेनी साथे भोग भो तेवामां ते राणीनो पति राजा आव्यो. ते समये बारणा पासे उभेली दासीना राजानुं आगमन सांभळीने भयथी विह्वळ बनेली राणीए ते ललितांगने अपवित्र थी भरेला कूवानी अंदर उतार्यो; अने आवेला राजानी साथे हास्यविनोद वार्ता करवा लागी.

अशुचि कूपमां रहेलो ललितांग पण क्षुधा अने तृषानी पीडा अत्यंत सहन लाग्यो. कारणके त्यां ते तद्दन परवश पडेलो हतो. ते मनमां विचार करवा ' अकृत्य करनार मारा विषयलंपटपणाने धिक्कार छे ! ' ए प्रमाणे तेवी रहेतां तेने घणा दिवसो वीति गया. राणी पण तेने भूली गइ. ' स्त्रीओना प्रेमने धिक्कार छे ! ' ललितांग त्यां रहेतां मृत्यु तुल्य थइ गयो. अनुक्रमे [illegible] जळथी भराता अपवित्र जळना प्रवाहमां खेंचाइने ते बहार नीकळ्यो. पोताना आप्त जनोने मळ्यो. तेणे पोतानी सर्व हकीकत तेओने कही. ते [illegible]थी मुक्त थयो. केटलाक दिवस घरमां रहेवाथी तेना शरीरनी स्थिति सु स्वस्थ थइने बहार नीकळ्यो एटले फरीथी राणीए तेने दीठो अने ओळख दासीने तेडवा मोकली एटले ललितांगे कह्युं के–' हुं फरीथी एवुं करीश नहीं [illegible] थवाथी में बहु पीडा भोगवी छे.' ते सांभळी दासी पाछी वळी. [illegible] विरक्त थइने सुखी थयो. माटे हे स्त्रीओ ! जो हुं विषयमां आ [illegible] ललितांगनी पेठे हुं पण दुःखी थाउं. तेथी विषयमां प्रीति राख [illegible] नथी.

सम्यक्त ने शील रूप बे तुंबडावडे आ भवसमुद्र सुखे तरी शकाय छे; तेवा बे धारण करनारो जंबूकुमार स्त्री रूपी नदीमां केम बुडे ?"

इति ललितांग दृष्टांत १६.

ए प्रमाणे जंबूकुमारे घणो उपदेश दीधो. एम परस्परना उत्तर प्रत्युत्तरमां रात्रि त थइ. एटले स्त्रीओ पण वैराग्यरसथी पूर्ण थइ गइ. तेमणे कह्युं के-'हे स्वामी ाळवां ते दुष्कर छे, बाकी आ वैराग्यरस तो अनुपम छे. जेओए आ वैराग्यरसने रीने सेवेलो छे तेओए मुक्तिपद अलंकृत करेलुं छे.' ए प्रमाणे कहेवा वडे स्त्री-जंबूकुमारनुं वचन मान्य कर्युं.

ते समये प्रभवे कह्युं के—"मारुं पण मोटुं भाग्य के में चोर छतां पण आवी पनो वार्ता सांभळी. आ विषयनो अभिलाप महा विषम छे. विषयरोग तजवो दुष्कर छे. जेणे युवावस्थामां पण इन्द्रियोने वश करी लीधी छे एवा तमने धन्य" जंबूकुमारे पण तेनो उद्धार करवा माटे तेने घणो धर्मोपदेश आप्यो. एटले युक्त थइ प्रभव चोरे कह्युं के-'तमे मारा उपर घणो उपकार कर्यो छे. हुं पण साथे व्रत ग्रहण करीश.'

अनुक्रमे प्रातःकाळ थयो, एटले कौणिक राजाए तमाम हकीकत सांभळी; पछी जंबूकुमारने गृहवासे राखवा माटे बहु उपायो कर्या, पण जंबूकुमारे मनमां कर्या नहि. पछी सवारमां मोटा उत्साह पूर्वक साते क्षेत्रमां पुष्कळ द्रव्य वापरी क राजाए कर्यो छे दीक्षामहोत्सव जेमनो एवा प्रभव आदि पांचसे चोरो,पोतानां पिता, आठे स्त्रीओ अने तेओनां मातापिता सहित जंबूकुमारे, श्री सुधर्मा स्वामी चारित्र ग्रहण कर्युं. अनुक्रमे द्वादशांगीनुं अध्ययन करी, चौद पूर्वधारी थइ, चार माप्त करी श्री सुधर्मा स्वामीनी पाटना भूषण रूप थया. त्यार पछी घातिकर्मनो करी, केवळज्ञान मेळवी मोक्षपदने पाम्या.

धन्योऽयं सुरराजराजिमहितः श्रीजंबूनामामुनि।
स्तारुण्येऽपि पवित्ररूपकलिते योनिर्जिगाय स्मरम् ।
त्यक्त्वा मोहनिबंधनं निजवधूसंबंधमत्यादरान्
मुक्तिस्त्रीवरसंगमोद्भवसुखं लेभे मुदा शाश्वतम् ॥

"अनेक इंद्रोथी पूजायेल श्री जंबू नामना मुनिने धन्य छे; कारणके तेमणे रूपवाळी युवावस्थामां पण कामदेवने जीत्यो अने मोहनां मूळ कारणभूत एवा

निज वधूना संबंधने पण छोडी दइ अति आदरथी मुक्ति रूपी स्रीना श्रेष्ठ सं
उत्पन्न थयेला शाश्वत सुख (मोक्ष) ने हर्षपूर्वक मेळव्युं."

ए प्रमाणे जंबूकुमार जेवा पुरुषो क्षणभंगुर विषयसुखोने छोडी दइ शाश्वत
मां रमण करे छे अने तेमनी प्रतीतिथी प्रभव जेवा सुलभबोधी जीवो पण संसार
तरवाने शक्तिवान थाय छे. ए प्रमाणे साडत्रीशमी गाथानो संबंध जाणवो.

इति जंबूकुमार चरित्र.

दीसंति[3] परमघोरावि[1], पवरधम्मप्पभावपडिबुद्धा[2] ।
जह[4] सो[6] चिलाइपुत्तो[7], पडिबुद्धो[8] सुसुमाणाए[5] ॥ ३८ ॥

अर्थः—" परमघोर, प्रवर रौद्रध्यानयुक्त एवा पण घणा प्राणीओ प्रवर-
एवो जे धर्मनो प्रभाव तेथी प्रतिबोध पामेला देखाय छे. जेम सुसमाना दृष्टांत
चिलातीपुत्र प्रतिबोध पाम्यो तेम." ३८.

अर्हद्दर्शनना माहात्म्यथी मिथ्यात्व निद्रा दूर जवाने लीधे धनावह शेठनी द
पुत्र, अतिरौद्र कर्मनो करनारो चिलातीपुत्र प्रतिबोध पाम्यो. तेनुं दृष्टांत आ प्र

चिलातीपुत्रकथा.

प्रथम थोडुं चिलातीपुत्रना पूर्वभवनुं स्वरूप कहे छे.

क्षितिप्रतिष्ठित नगरमां 'यज्ञदेव,' नामे ब्राह्मण वसतो हतो. ते
काव्य, तर्क अने मिमांसादि शास्त्रोना विचारमां घणो चतुर हतो अने
आगमोनो पारगामी हतो. तेणे एवो प्रतिज्ञा करी हती के 'जे मने वाद
तेनो हुं शिष्य थाउं.' ए प्रमाणे प्रतिज्ञाने धारण करनार यज्ञदेवे वादमां
प्रतिवादीने जीत्या. एक दिवस एक नाना साधुए तेने जीती लीधो. ए
प्रतिज्ञा ते यज्ञदेवे ते क्षुल्लक पासे दीक्षा लीधी अने भावयुक्त थइ व्रत
पाळ्यो; परंतु ब्राह्मणपणाने लीधे ते देहवस्त्र आदिनी मलिनता रूप परीसह
छे. ते विचारे छे के 'अरे! आ मार्गमां सर्व सारुं छे परंतु स्नान
अभाव छे ते मोटुं जुगुप्सास्थान छे.' ए प्रमाणे मलपरीसहने सहन
अशक्त एवा पण चारित्रभंगना भयथी ते स्नान आदि वडे देहादिनी शुद्धि कर

गाथा ३८—सुंसुमाणाए • सुसमाताने—उदाहरणो.

एक दिवसे उपवासना पारणे भिक्षामाटे भटकतां कपोतवृत्तिना न्याये पोतानी ने घेर गयो. त्यां मोह रूप पिशाचथी ग्रस्त थयेली ते स्त्रीए पूर्व स्नेहना वशथी नेरूपमां रहेला पोताना पतिने कामण कर्युं. ते कामणथी मुनि शरीरे अति क्षीण ा. केटलेक दिवसे ते विहार करवामां पण अशक्त थइ गया, तेथी अनशन ग्रहण ी काळधर्मने प्राप्त थइ स्वर्गमां देव थया.

पेली स्त्रीए मुनिरूपमां रहेला पोताना पतिनी मरणवार्ता सांभळी, तेथी ते श्चात्ताप करवा लागी के–' अरे ! मने धिकार छे ! पतिने मारवाथी मने मोटुं पाप ाग्युं. साधुनी हत्या करनार मने नरकमां पण स्थान नहि मळे. तेथी अशरण पेली मने तेनो वेषज शरण रूप छे.' ए प्रमाणे वैराग्यपरायण थइ तेणे चारित्र ण कर्युं अने अतिउग्र तप कर्युं. पूर्वकृत पापनी सारी रीते आलोचना ग्रहण करी काळ चारित्र पाळीने ते स्वर्गे गइ.

बीजा भवमां यज्ञदेव ब्राह्मणनो जीव देवलोकथी च्यवीने चारित्रनी जुगु- ाथी बांधेला नीच गोत्रवडे राजगृह नगरमां 'धनावह' शेठने घेर 'चिलाती' नामनी सीनी कुक्षिमां पुत्रपणे उत्पन्न थयो. तेनुं नाम 'चिलातीपुत्र' पाडवामां आव्युं. तेनी ना जीव देवलोकथी च्यवीने तेज शेठने घेर शेठनी स्त्री भद्रानी कुक्षिमां पुत्रीपणे उत्पन्न ा. ते कन्यानुं नाम 'सुसमा' पाडयुं. चिलातीपुत्र ते बाळाने हमेशां रमाडे छे. ते प्राणथी पण अति वहाली थइ. एक वखत ते चिलातीपुत्रने तेनी साथे कुचेष्टा तो जोइने ते कन्यानां मातापिताए विचार्युं के "आ दासीपुत्र व्यसनी, मद्यपानमां । अने कजीआखोर होवाथी घरमां राखवा योग्य नथी.' एम विचारी तेने घर- ी काढी मूक्यो. ते चोरनी पाळ (चोरलोकोने वसवानुं स्थान) मां जइ चोरोमां ी गयो. तेओए तेने साहसिक जाणीने पल्लीपति नीम्यो. ते पाप करवामां अति वाळो होवाथी जीवोनो वध करवामां पाछो हठतो नथी.

एक दिवसे तेणे चोरोने एकठा करी कह्युं के–' चालो आपणे धनावह शेठने घेर करवा जइए; पण धन मळे ते तमारुं ने सुसिमा कन्या मारी.' ते चोरोए ठ कर्युं. पछी घणा चोरोने एकठा करीने ते राजगृह नगरमां धनावह शेठने घेर यो. तेओए शेठनुं घर लुट्युं. चिलातीपुत्र कन्याने ग्रहण करी अने बीजा चोरोए ळ धन लीधुं. पछी सर्व पाछा फर्या. त्यारपछी धनावह शेठे बूम पाडी; पटछे ट योधाओना समूह सहित दुर्गपाळ चोरोनो पाछळ दोडयो. शेठ पण पुत्र परि- सहित दुर्गपालनी साथे दोडयो. ते चोरो पण घणा लोको पछवाडे लागवाथी अने

अन्यदा भगवान श्री अरिष्टनेमी अढार हजार साधुओथी परिवृत्त थइ द्वारकापुरीना मोटा उद्यानमां समवसर्या. तेमने वांदवाने माटे 'कृष्ण वासुदेव ढंढण कुमार सहित नीकळ्या. वांदीने योग्य स्थाने बेठा. एटले प्रभुए कुमतरूप अंधकारने दूर करनारी, पतित जनोनो उद्धार करनारी, अमृतना निझरणा जेवी, मोह मल्लने नाश करनारी, सर्व जनने आनंद आपनारी, मालव कौशिक रागनो अनुवाद करनारी अने समग्र क्लेशने नष्ट करनारी देशना आपवी शरु करी. ते सांभळतां 'ढंढण कुमारनुं मन वैराग्यरसथी व्याप्त थइ जवाने लीधे तेणे श्री नेमिनाथ स्वामी पासे चारित्र ग्रहण कर्युं. चारित्र ग्रहण कर्या पछी ते द्वारिकापुरीमां भिक्षार्थे फरे छे, परंतु कृष्ण वासुदेवना पुत्र तरीके तेमज श्री नेमिनाथ स्वामीना शिष्य तरीके प्रसिद्ध छतां पण तेने शुद्ध भिक्षा मळती नथी अने अशुद्ध भिक्षा ते ग्रहण करता नथी. एकदा श्री नेमिश्वर भगवाने तेने कह्युं के-' हे ढंढण ! तें पूर्वभवमां बांधेलुं अंतराय कर्म उदयमानमां आवेलुं छे, तेथी तने शुद्ध आहार मळतो नथी; माटे बीजा मुनिए आणेलो आहार ग्रहण कर.' त्यारे हाथ जोडी ते ढंढण कुमारे कह्युं के-' हे त्रिलोकनाथ ! ज्यारे मारुं अंतराय कर्म क्षय पामशे त्यारेज मारी पोतानी लब्धिथी मळेल शुद्ध आहार हुं ग्रहण करीश, बीजाए लावेलो आहार ग्रहण करवो मने उचित नथी. आ प्रमाणे कहीने तेणे तेवो अभिग्रह स्वामीनी साक्षीए लीधो. पछी प्रतिदिन [illegible] भिक्षार्थे फरे छे, परंतु तेने शुद्ध आहार मळतो नथी. तेथी ते तृषा अने क्षुधा सहन करे छे. आ प्रमाणे तेने केटलोक काळ व्यतीत थयो.

एक दिवस नेमीश्वर भगवानने वांदवाने माटे कृष्ण वासुदेव आव्या. प्रभुने वांदीने कृष्ण वासुदेवे पूछ्युं के-' आपना अढार हजार साधुओमां दुष्कर कार्य करनार [illegible] कोण छे ?' ते वखते भगवाने कह्युं के-' दुष्कर करनार तो सर्व साधुओ छे, पण [illegible] ढंढण मुनि विशेष छे.' वासुदेवे कह्युं के-' हे भगवन ! कया गुणथी ते [illegible] ?' [illegible] भगवाने तेनो सर्व अभिग्रह कह्यो. ते सांभळी अति हर्षित थइ कृष्ण [illegible] के- [illegible] ढंढण मुनि क्यां छे ? तेने वांदवानी मने तीव्र इच्छा थइ छे.' [illegible] के- [illegible] छे, ते तमने मार्गमां मळशे, पछी [illegible] ढंढण मुनि [illegible] आनंद पामेला कृष्णे ढंढण मुनिने [illegible] ढंढण मुनिनी [illegible] के- हे मुनि ! तमने धन्य छे ! [illegible] नथी.' [illegible]

ाईने चिंतव्युं के 'अहो ! आ मुनि महानुभाव देखाय छे, जेथी महा समृद्धि-न कृष्ण आदि राजाओ पण तेमना चरणकमळमां पडे छे. माटे मारे तेमने शुद्ध दक म्होरावीने लाभ लेवो. तेमने म्होराववाथी मने मोटुं पुण्य थशे.' आ प्रमाणे चारीने ढढण मुनिने पोताने घरे तेडी लावी तेणे बहुमावथी मोदक म्होराव्या.

ढंढण मुनिए भगवाननी समीपे आवीने पूछयुं के-'हे भगवन् ! मारुं अंतराय आजे नष्ट थयुं ?' भगवाने कह्युं के-'हे मुनि ! हजु ते नष्ट थयुं नथी.' ढंढण निए पूछयुं के-'हे स्वामिन् ! त्यारे आजे मने भिक्षानो लाभ केम थयो ?' स्वा-ए कह्युं के-'कृष्ण वासुदेवनी लब्धिथी तने आ आहार मळेलो छे, पण अंतरा-कर्मना क्षयथी उत्पन्न थयेली तमारी लब्धिथी मळेलो नथी.' आ प्रमाणेनां भगवा-नां वचन सांभळीने ढंढण मुनि ते आहारने शुद्ध भूमिमां परठववाने गया. त्यां द्र अने अतिशुद्ध अध्यवसायथी प्रबल शुक्ल ध्यानरूपी अग्निवडे कर्मरूपी इंध-े बाळी दइ पोतानां पूर्वकृत कर्मोनो समूह होयनी तेम मोदकने चूर्ण करतां तां तेमने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. ते वखते देवोए दुंदुभि वगाडी चारे तरफ जय शब्द कर्यो अने कृष्ण आदि सर्व भव्य जनो खुशी थया. घणा काळ सुधी ळीपणे विहार करीने प्रांते ढंढण मुनिए मुक्ति प्राप्त करी. आ प्रमाणे अन्य ात्माए पण वर्तवुं.

इति ढंढण मुनि कथा.

आहारेसु सुहेसुअ; रम्मावसहेसु काणणेसु च
साहूण नाहिगारो; अहिगारो धम्मकज्जेसु ॥ ४० ॥

अर्थ—"शुभ एवा आहारने विषे, रम्य एवा उपाश्रयने विषे अने (विचित्र ा) उद्यान-बागबगीचाने विषे साधुने अधिकार (आसक्तपणुं) नथी; निर्म-व होवाथी. तेओने तो मात्र धर्मकार्यमां अधिकार छे. मुनिने इंद्रियोने सुखकारी ा पदार्थोमां आसक्ति होती नथी." ४०

साहू कांतार महाभएसु, अवि जणवएवि मुइयम्मि ।
अवि ते सरीरपीडं, सहंति न लहंति य विरुद्धम् ॥ ४१ ॥

अर्थ—"अटवीमां के राज्यविप्लवादि महा भयमां पण मुनि ऋद्धिवाळा रूपद्रव जनपदमां होय तेम निर्भयपणे वर्ते छे. वळी ते मुनिओ शरीरनी पीडाने हन करे छे पण विरुद्ध वस्तु ग्रहण करता नथी." ४१, अर्थात् मुनि गमे तेवा

गाथा ४०-रम्या आवसथा=उपाश्रया
गाथा ४१-कंतार. मुइअंमि नयरलंतिम.

अन्यदा भगवान श्री अरिष्टनेमी अढार हजार साधुओनी परिवृत थइ द्वारका-
पुरीना मोटा उद्यानमां समवसर्या. तेमने वांदवाने माटे 'कृष्ण वासुदेव ढंढण कुमार
सहित नीकळ्या. वांदीने योग्य स्थाने बेठा. पछी प्रभुए कुमतना अंधकारने
दूर करनारी, पतित जनोनो उद्धार करनारी, अमृतना निर्झरणा जेवी, घोर मदने
नाश करनारी, सर्व जनने आनंद आपनारी, मालव कौशिक रागनो अनुवाद कर-
नारी अने समग्र क्लेशने नष्ट करनारी देशना आपवी शरु करी. ते सांभळतां 'ढंढण
कुमारनुं मन वैराग्यरसथी व्याप्त थइ जवाने लीधे तेणे श्री नेमिनाथ स्वामी पासे
चारित्र ग्रहण कर्युं. चारित्र ग्रहण कर्या पछी ते द्वारिकापुरीमां भिक्षार्थे फरे छे, परं
कृष्ण वासुदेवना पुत्र तरीके तेमज श्री नेमिनाथ स्वामीना शिष्य तरीके प्रसिद्ध छ
पण तेने शुद्ध भिक्षा मळती नथी अने अशुद्ध भिक्षा ते ग्रहण करता नथी. एक
श्री नेमिश्वर भगवाने तेने कह्यु के–' हे ढंढण ! तें पूर्वभवमां बांधेलु अन्तराय क
उदयभावमां आवेलुं छे, तेथी तने शुद्ध आहार मळतो नथी; माटे बीजा मुनि
आणेलो आहार ग्रहण कर.' त्यारे हाथ जोडी ते ढंढण कुमारे कह्यु के–' हे त्रिलोक
नाथ ! ज्यारे मारुं अंतराय कर्म क्षय पामशे त्यारेज मारी पोतानी लब्धिथी मळेल
शुद्ध आहार हुं ग्रहण करीश, बीजाए लावेलो आहार ग्रहण करवो मने उचित नथी
आ प्रमाणे कहीने तेणे तेवो अभिग्रह स्वामीनी साक्षीए लीधो. पछी प्रतिदिन
अव्याकुळ मने भिक्षार्थे फरे छे, परंतु तेने शुद्ध आहार मळतो नथी. तेथी ते त
अने क्षुधा सहन करे छे. आ प्रमाणे तेने केटलोक काळ व्यतीत थयो.

एक दिवस नेमीश्वर भगवानने वांदवाने माटे कृष्ण वासुदेव आव्या. प्रभु
वांदीने कृष्ण वासुदेवे पूछयुं के–' आपना अढार हजार साधुओमां दुष्कर कार्य क
नारो कयो साधु छे?' ते वखते भगवाने कह्युं के–' दुष्कर करनार तो सर्व साधुओ
पण तेमां ढंढण मुनि विशेष छे.' वासुदेवे कह्युं के–' हे भगवन् ! कया गुणथी ते वि
छे?' त्यारे भगवाने तेनो सर्व अभिग्रह कह्यो. ते सांभळी अति हर्षित थइ कृष्ण बोल
के–'ते धन्य एवा ढंढण मुनि क्यां छे? तेने वांदवानी मने तीव्र इच्छा थइ छे' भ
वाने कह्युं के–' भिक्षार्थे शहेरमां गयेला छे, ते तमने सामा मळशे, पछी स्वाम
वांदीने द्वारिकापुरीमां पाछा आवतां गजेंद्र उपर आरूढ थयेला कृष्णे ढंढण मुनि
बजारमांथी सामे आवता जोया; कृष्णे हाथी उपरथी उतरी ढंढण मुनिनी त्रण प्रदक्षि
करी घणा भाव पूर्वक तेमने वांद्या अने कह्यु के–' हे मुनि ! तमने धन्य छे ! तमे पु
शाळी छो. अति भाग्य शिवाय तमारा दर्शन थवा सुलभ नथी.' ते समये सोळ ह
राजाओ पण ते मुनिना चरणमां पड्या. ते वखते बारीमां बेठेला एक वणिक

ोइने चिंतव्युं के 'अहो ! आ मुनि महानुभाव देखाय छे, जेथी महा समृद्धि-
ान कृष्ण आदि राजाओ पण तेमना चरणकमळमां पडे छे. माटे मारे तेमने शुद्ध
ोदक व्होरावीने लाभ लेवो. तेमने व्होराववाथी मने मोटुं पुण्य थशे.' आ प्रमाणे
ेचारीने ढंढण मुनिने पोताने घरे तेडी लावी तेणे बहुमानथी मोदक व्होराव्या.

ढंढण मुनिए भगवाननी समीपे आवीने पूछ्युं के-'हे भगवन् ! मारुं अंतराय
र्म आजे नष्ट थयुं ?' भगवाने कह्युं के-'हे मुनि ! हजु ते नष्ट थयुं नथी' ढंढण
ुनिए पूछ्युं के-'हे स्वामिन् ! त्यारे आजे मने भिक्षानो लाभ केम थयो ?' स्वा-
ीए कह्युं के-'कृष्ण वासुदेवनी लब्धिथी तने आ आहार मळेलो छे, पण अंतरा-
कर्मना क्षयथी उत्पन्न थयेली तमारी लब्धिथी मळेलो नथी.' आ प्रमाणेनां भगवा-
नां वचन सांभळीने ढंढण मुनि ते आहारने शुद्ध भूमिमां परठववाने गया. त्यां
ुद्ध अने अतिशुद्ध अध्यवसायथी प्रबल शुक्ल ध्यानरूपी अग्निवडे कर्मरूपी इंध-
ने बाळी दइ पोतानां पूर्वकृत कर्मोनो समूह होयनी तेम मोदकने चूर्ण करतां
रतां तेमने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. ते वखते देवोए दुंदुभि वगाडी चारे तरफ जय
य शब्द कर्यो अने कृष्ण आदि सर्व भव्य जनो खुशी थया. घणा काळ सुधी
वळीपणे विहार करीने प्रांते ढंढण मुनिए मुक्ति प्राप्त करी. आ प्रमाणे अन्य
हात्माए पण वर्तवुं.

इति ढंढण मुनि कथा.

आहारेसु[२] सुहेसुअ[३]; रम्मावसहेसु[५] काणणेसु[४] च

साहूण[६] नाहिगारो[७]; अहिगारो[९] धम्मकज्जेसु[८] ॥ ४० ॥

अर्थ—"शुभ एवा आहारने विषे, रम्य एवा उपाश्रयने विषे अने (विचित्र
वा) उद्यान-बागबगीचाने विषे साधुने अधिकार (आसक्तपणुं) नथी; निर्भे-
त्र होवाथी. तेओने तो मात्र धर्मकार्यमां अधिकार छे. मुनिने इंद्रियोने सुखकारी
ाह्य पदार्थोमां आसक्ति होती नथी." ४०

साहू[४] कांतार[१] महाभएसु[२], अवि[३] जणवएवि[५] मुइयम्मि[६] ।

अवि[१०] ते[७] सरीरपीडं[८], सहंति[१३] न[१४] लहंति[११] य विरुद्धम्[१२] ॥ ४१ ॥

अर्थ—"अटवीमां के राज्यविप्लवादि महा भयमां पण मुनि ऋद्धिवाळा
िरुपद्रव जनपदमां होय तेम निर्भयपणे वर्ते छे. वळी ते मुनिओ शरीरनी पीडाने
हन करे छे पण विरुद्ध वस्तु ग्रहण करता नथी." ४१. अर्थात् मुनि गमे तेवा

गाथा ४०-रम्या आवसथा=उपाश्रया
गाथा ४१-कंतार. मुइअंमि नयलंतिअ.

करनारा छो, मुखथी न कहेवाय एवा स्त्रीना गुह्य स्थानना मर्दन करनारा छो उत्तम प्रकारना ज्ञानथी दूर करायेला छो, माटे हुंज सुपात्र छुं तमारा भाग्यथी तमारा यज्ञमंडपमां आवेलो छुं; माटे मने शुद्ध अन्न आपो." एवां वाक्योथी स्कार करायेला ब्राह्मणो ते मुनिने मारवा तैयार थया. तेओए लाकडी अने मुनिने केटलाक प्रहारो कर्या. एटले रुष्टमान थयेला यक्षे ते ब्राह्मणोने प्रहा मुखमांथी रुधीर वमता करी दीधा, अने शरीरना सांधा शिथिल करी नाख्या तेओ पृथ्वी उपर पड्या. मोटो कोलाहळ थइ गयो, एटले सघळा त्यां एक कोलाहळ सांभळीने सुभद्रा राजकन्या पण बहार नीकळी. तेणे मुनिने जोय तरत ओळख्या. पछी भयथी विह्वल बनी जइने तेणे रुद्रदेव विगेरेने कह्युं के दुर्बुद्धिवाळाओ! आ मुनिने पीडशो तो यममंदिरमां पहोंची जशो. आ तो तिं पूजेला महा प्रभाववाळा तपस्वी मुनि छे, में पूर्वे तेमने चलित करवा मा यत्न कर्यो हतो; परंतु ते जरा पण ध्यानथी चलित थयां नहोता. माटे आ धन्य छे धन्य छे.' एम बोलती सुभद्रा मुनिना चरणमां पडी अने कह्युं कृपासिंधु! हे जगत्बंधु! मारा आग्रहथी आ मूर्ख लोकोए करेलो अपरा फरो.' मुनिए कह्युं के-" मुनिने कोप करवाना अवकाश नथी. कारणके क्रो अनर्थकारी छे. कह्युं छे के-

जं अज्जियं चरित्तं, देसूणाए य पुव्वकोडीए ।
तंपिअ कसायमित्तो, हारेइ नरो मुहुत्तेण ॥

" देशे उणा क्रोड पूर्व पर्यंत जे चारित्र पाळ्युं होय तेने पण प्राणी ए मात्र कषाय करवाथी हारी जाय छे."

माटे साधुने कोप करवो योग्यज नथी. तेथी ते कोप करेज नहि, परं पर कोप करनार यक्षने तमे प्रसन्न करो." मुनिना कहेवाथी ब्राह्मणोए ते यक्ष कर्यो, एटले ते सर्व ब्राह्मणो साजा थया. पछी तेओ यक्षकर्म छोडी दइने चरणमां पड्या अने शुद्ध अन्नवडे मुनिने पडिलाभ्या. ते वखते त्यां पण दि थया. ते जोइ 'आ शुं?' एम बोलतां कुतूहळ जोवा माटे घणा लोको एकठ मळ्या ... ए हकीकत जाणीने त्यां आव्यो. सघळाओ सुपात्र दानना प्रशं करवा कहे छे के-

व्याजे स्याद्द्विगुणं वित्तं, व्यवसाये स्याच्चतुर्गुणम् ।
क्षेत्रे शतगुणं प्रोक्तं, पात्रेऽनंतगुणं तथा ॥ १ ॥

" व्याजमां धन बमणुं थाय छे, व्यापारमां धन चोगणुं थाय छे, क्षेत्रमां वाव· सोगणुं थाय छे, अने सत्पात्रने आपवाथी अनंतगणुं थाय छे. "

वळी—

सिथ्यादृष्टिसहस्रेषु, वरमेकोह्यणुव्रती ।
अणुव्रतिसहस्रेषु, वरमेको महाव्रती ॥ २॥
महाव्रतिसहस्रेषु, वरमेको हि तात्विकः ।
तात्विकस्य समं पात्रं, न भूतं न भविष्यति ॥ ३ ॥

" हजार मिथ्यात्वीओ करतां एक श्रावक व्रतधारी वधारे श्रेष्ठ छे, हजार श्रावक ारीओ करतां एक महाव्रती (साधु) वधारे श्रेष्ठ छे; हजार महाव्रतीओ करतां तत्त्ववेत्ता मुनि (गणधर महाराजा) वधारे श्रेष्ठ छे, एवा तात्विक मुनिनो व- ो करनारुं पात्र बीजुं कोइ थयुं नथी अने थशे पण नहि. "

माटे आ जैन साधुने दान देवुं ए धन्य छे. पछी त्यां मुनिए देशना आपी. माणसो मुनिनो देशनाथी प्रतिबोध पाम्या अने सघळा ब्राह्मणो पण क थया.

हरिकेशि मुनि शुद्ध व्रत आराधी केवलज्ञान पामीने मोक्षे गया. माटे कुळनुं ान्य नथी, पण गुणोनुंज प्राधान्य छे; गुण न होय तो कुळ कंइ करी शकतुं नथी. आ आत्मा नटनी माफक नवां नवां रूप धारण करी संसारमां परावर्तन कर्या छे (अनेक देह धारण करे छे). माटे कुळाभिमाननो अवकाशज क्यां छे ? आ कृतने त्रण गाथा वडे स्पष्ट करे छे—

देवो[१] नेरइउत्ति[२]य, कीड पयंगुत्ति[३] माणुसोवेसो[४] ॥
रूवस्सी[५]अ विरूवो[६], सुहभागी[७] दुक्खभागी[८]अ ॥ ४५ ॥
राउत्ति[१]य दमगुत्ति[२]य, एस[३] सपागुत्ति[४] एस[५] वेयविऊ[६] ॥
सामी[७] दासो[८] पुज्जो[९], खलत्ति[१०] अधणो[११] धणवइत्ति[१२] ॥ ४६ ॥

गाथा ४६–स्वपाकश्चंडाल । खलुत्ति.

नवि इत्थ कोवि नियमो, सकम्म विणिविट्ठ सरिस कयचिट्ठो ॥
अनुन्न रूववेसो, नडुव्व परियत्तए जीवो ॥ ४७ ॥

अर्थ-" आ जीव देवता थयो, नारकी थयो, कीडा अने पतंगीयो थयो, ... थयो अनेक प्रकारनो निर्धन थयो, मनुष्यमां ... थयो, विरूप एटले कद्रूप पण थयो, सुखनो भाजन थयो. दुःखनो भाजन-दुःख ... वनार पण थयो. ४५ राजा थयो, द्रमक एटले भिक्षुक पण थयो, एज जीव ... थयो, एज वेदनो जाणनारो प्रधान ब्राह्मण पण थयो, स्वामी थयो, सेवक थयो, ... एवो उपाध्यायादि थयो, खळ दुर्जन पण थयो, निर्धन थयो, अने धनवान पण थ... ४६. आ संसारमां कोइ प्रकारनो नियम नथी अर्थात् मनुष्य मरीने मनुष्यज थ... पशु मरीने पशु थाय ने देवता चवीने देवता थाय एम केटलाको कहे छे पण एवो ... कुल नियम नथी. पोतानां कर्मोनो जेवो उदय होय ते प्रमाणे चेष्टा करनारो आ ... नवां नवां रूप ने वेष धारण करनारा नटनी जेम आ संसारमां (नवा नवा रू... परिभ्रमण पण करे छे." ४७. आ प्रमाणेनुं संसारनुं स्वरूप जाणीने विवेकी प्र... मोक्षना अभिलाषीज होय छे, धनादिना इच्छक होता नथी. ते उपर कहे छे-

कोडीसएहिं धणसंचयस्स, गुणसुभरियाए कन्नाए ॥
नवि लुद्धो वयररिसी, अलोभया एस साहूणं ॥ ४८ ॥

अर्थ-" द्रव्यसमूहना सेंकडो कोडीए सहित आवेलो, रूप लावण्यादि ... भरेली एवी कन्या (अपरिणीता) ने विषे पण वैरऋषि (वज्र स्वामी मुनि) ... णा नहीं, लुब्ध थया नहीं. आवी अलोभता सर्व साधुओए करवी." ४८. अर्था... निर्लोभी थवुं.

पुष्कळ द्रव्य सहित अत्यंत रूपवंत ' रुक्मिणि ' नामनी कन्या वज्रस... गुणोथी मोह पामीने तेमने वरवा आव्या छतां वज्रस्वामीए किंचित् पण द्र... स्त्रीमां न लोभातां तेने उपदेश आपी धर्म पमाडी चारित्र आप्युं. आवी निर्लो... मुनि महाराजाए राखवा योग्य छे. अहीं वज्रमुनिनुं दृष्टांत कहे छे—

गाथा ४७-स्वकर्मविनिविष्टसदृशकृतचेष्ट । अत्रत गाथा ४८-गुणसुभरि...

श्री वज्रमुनिनुं दृष्टांत.

तुंबवन गाममां 'धनगिरि' नामनो एक व्यापारी वसतो हतो. ते अति भद्रिक हतो. 'सुनंदा' नामनी स्त्री हती. तेनी साथे भोग भोगवतां तेणे घणा दिवसो सुखथी त कर्या. एक दिवस वैराग्य उत्पन्न थवाथी धनगिरिए सगर्भा भार्याने छोडीने गिरि गुरु पासे चारित्र ग्रहण कर्युं. ते उग्र तप करवा लाग्या; अने गुरुसेवाना क थइ सारणा, वारणा, चोयणा, पडिचोयणा विगेरे[1] ग्रहण करवामां कुशळ थया. पाछळ सुनंदाने पुत्र प्रसव थयो. ते वखते, आना पिताए दीक्षा लीधेली छे अने न्यवाद आपवा लायक मुनि थयेल छे.' एवुं ते पुत्र जन्मतांज स्वजनमुखथी सांभ- मनमां चिंतन करवा लाग्यो के–'अरे! आ लोको शुं बोले छे? आ दीक्षाधर्म । होय छे? में कोइ पण वखत तेनो अनुभव करेलो लागे छे.' ए प्रमाणे ध्यानमां र थएला ते बाळकने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं एटले तेणे पूर्वे अनुभवेलुं चारित्र नुं स्वरूप जाण्युं. तेथी संसारथी विरक्त थइने ते विचार करवा लाग्यो के–'आ । जरा आदिनो दुःखपरंपराथी व्याप्त एवो संसारनो विलास क्यां! अने शाश्वत नो ज्यां प्रकाश एवो चारित्र धर्मने विषे निवास क्यां! अरे! अनंतीवार भोगव्या पण आजीव विषयोमां तृप्ति पामतो नथी.' कह्युं छे के—

> धनेषु जीवितव्येषु, भोगेष्वाहारकर्मसु ।
> अतृप्ताः प्राणिनः सर्वे, याता यास्यन्ति यान्ति च ॥

द्रव्यमां, जीवितव्यमां, भोगमां अने आहारकर्ममां अतृप्त रह्या सताज सर्व प्राणी- ला छे, जशे अने जाय छे."

ळी कह्युं छे के—

> । न भुक्ता वयमेवभुक्ता–स्तपो न तप्तं वयमेव तप्ताः ।
> ो न यातो वयमेव याता–स्तृष्णा न जीर्णा वयमेव जीर्णा ॥

भोगो भोगवाया नथी पण अमे ज भोगवाया छीए, तप तप्युं नथी, पण अमे । छीए, काळ गयो नथी पण अमेज गया छीए, अने अमारी तृष्णा जीर्ण थइ ण अमे पोते ज जीर्ण थया छीए." माटे सांसारिक सुखो सुलभ छे, परंतु धिरत्न परम दुर्लभ छे. कह्युं छे के—

---

[1] सारणा–संभारी आपवुं, वारणा–अशुद्ध भणतां वारवुं, चोयणा–प्रेरणा करवी, यणा–वारंवार प्रेरणा करवी इत्यादि.

सुलहो विमाणवासो, एगच्छत्तावि मेइणी सुलहा ।
दुल्लहो पुण जीवाणं, जिणंदवरसासणे बोहि ॥

"विमानवासी एटले देवता थवु ते सुलभ छे अने एकछत्र पृथ्वी पण छे. अर्थात् चक्रवर्ती थवुं ते सुलभ छे, परंतु जिनेंद्रना श्रेष्ठ शासनमां बोधिबीज ते जीवोने परम दुर्लभ छे."

आ प्रमाणे विचार करीने ते बाळक पोतानी माताने उद्वेग पमाडवा गाढ स्वरथी रुदन करवा लाग्यो. माताए घणा उपायो कर्या, परंतु ते जरा पण बंध थतो नथी. जो के मातानुं मन तेना पर स्नेहयुक्त हतुं तोपण आथी विरक्त गयुं. बाळक पण जेम जेम मातानुं मन विरक्त थतु जाणवा लाग्यो तेम तेम ते रुदन करवा लाग्यो. ए प्रमाणे छ मास व्यतीत थया. ए समये श्री 'सिंहगिरि' सूरि त्यां पधार्या. नगरना लोको तेमने वंदन करवाने गया. गुरुए देशना दी [illegible] देशनाने अंते सभा वीखराइ जतां धनगिरिए गुरु पासे आवीने भिक्षा माटे ज[illegible] आज्ञा आपी. त्यारे गुरुए कह्युं के–'आज गोचरीमां सचित्त के अचित्त जे म[illegible] सघळु ग्रहण करवुं.' ए प्रमाणेनुं गुरुनुं वाक्य स्वीकारीने धनगिरि भिक्षा माटे न[illegible]मां गया. गोचरी माटे फरतां फरतां ते पोतानी स्त्री सुनंदाने घेर आव्या अने [illegible] लाभ आप्यो त्यारे सुनंदाए कह्युं के–'हे स्वामी! आ पुत्रने ग्रहण करो, आ पुत्रे घणो संताप उपजाव्यो छे.' एवुं सांभळीने गुरुनुं वचन जेमणे स्मृतिमां राख्युं [illegible] एवा धनगिरिए सुनंदाए आपेला पुत्रनी भिक्षा स्वीकारी. झोळीमां पुत्रने लइने ते समीपे पाछा आव्या. गुरुए वज्र जेवो ते बाळकमां भार जाणीने तेनुं नाम [illegible] पाड्युं. ते बाळकने साध्वीओना उपाश्रये सोंप्यो. त्यां घणी श्राविकाओ तेनी [illegible] करवा लागी. श्रीसंघने पण ते अति प्रिय थयो त्यां पारणामां सूतां सूतां ते [illegible] अनेक प्रकारनां सिद्धांतोनो अभ्यास करती साध्वीओना मुखथी सांभ[illegible] अग्यार अंगोनुं अध्ययन कर्युं. अनुक्रमे ते त्रण वर्षनो थयो. तेनी माता दर्शने आवती हती. ते पुत्रने दिव्य रूपाळो जोइने मोहथी मन विह्वल करी तेडवाने आवी. तेणे कह्युं के–'हुं मारो पुत्र लइ जइश.' धनगिरिए कह्युं के–'[illegible] आपीश नहि, कारणके तमे पूर्वे आ बाळक तमारा हाथथी अर्पण कर्यो छे. [illegible] विचार करीने सुनंदा पुत्र सहित राजानी कोर्टमां [illegible] आ पुत्र [illegible] छे. [illegible] लागे छे.' ते सांभळीने सुनंदा अनेक [illegible]

वानी चीजो. सुखडी. विविध प्रकारनां आभरणो अने बाळकना चित्तने रंजित
एवी वस्तुओ (रमकडांओ) मोटा आगळ मूकीने पुत्रने बोलाववा लागी के-'हे
! आ ले, आ ले.' परंतु तेणे ए प्रमाणे बोलती माताना सन्मुख पण जोयुं नहि
ी ते खिन्न थइ. पछी धनगिरिए कह्युं के-'हे बाळक! अमारी पासे तो आ धर्म
न (रजोहरण) छे, जो तने पसंद पडे तो ते ग्रहण कर.' एवुं सांभळी ते बाळक
तो गुरु पासे जइ धर्मध्वजने माथे चडावी प्रफुल्लित नेत्र करीने नृत्य करवा लाग्यो.
ाए कह्युं के-'आ पुत्र गुरुनोज छे.' सर्व लोको ते जोइने आश्चर्य पाम्या के 'अरे!
त्रण वर्षना बाळकनुं ज्ञान तो जुओ!' पछी सघळा संघना माणसो गुरु सहित
ाश्रये आवीने पोतपोताना स्थाने गया.

अनुक्रमे ते बाळक आठ वर्षनो थयो एटले गुरुए तेने दीक्षा दीधी. पुत्रना
हथी शून्य थयेली सुनंदाए पण चारित्र ग्रहण कर्युं. पछी गुरुए 'आ बाळक योग्य
' एम जाणी पोताना स्थाने (आचार्यपदे स्थापित कर्या. दश पूर्व जाणनार अने
प्र तप करनार एवा वज्रमुनिने पूर्वभवना मित्र कोइ देवे आवीने वैक्रिय लब्धि अने
काशगामिनी विद्या आपी.

एकदा विहार करतां अतिशयोथी युक्त श्री वज्रस्वामी पाटलीपुत्र नगर (पटणा)·
सावर्या वांदवाने माटे नगरना लोको आव्या. वज्रस्वामीए पण विद्याना बळथी
ानुं रूप विशेष करीने धर्मदेशना आपी ते देशनावडे लोकोनां चित्त बहु आक-
यां अने परस्पर बोलवा लाग्या के-'अहो! आ गुरुमहाराजनो रूपने अनुसरतोज
र्णविलास छे!' पछी देशनानी समाप्ति थये सर्व लोको स्वस्थाने गया अने ते
वस व्यतीत थयो.

हवे ते नगरमां 'धनावह' नामनो एक शेठ वसेछे. तेने 'रुक्मिणी' नामे घणी
पवंती पुत्री छे. तेणे एक दिवस कोइ आर्याना मुखथी वज्रस्वामीना गुणो सांभळ्या
ा, अने आर्या पण रुक्मिणीनी पासे वारंवार वज्रस्वामीना गुणोनुं कथन करती हती.
ी तेना रूप, लावण्य, विद्या विगेरे अतिशयोथी मोहित थइने रुक्मिणीए प्रतिज्ञा
ी के-'वज्रस्वामी शिवाय अन्यने हुं परणीश नहि.' तेणे पोताना पिताने पण कह्युं
-'हुं वज्रस्वामी शिवाय अन्यने वरवानी नथी.' आ प्रमाणे केटलोक काळ व्य-
त थया पछी वज्रस्वामीनुं आगमन सांभळीने धनावह शेठ पुत्री उपरना स्नेहने
धे बीजे दिवसे अनेक कोटि रत्नो सहित देवांगनाओनां करतां पण वधारे सुंदर
ी अने अलंकृत करेली पोतानी पुत्रीने लइने भगवान् वज्रस्वामी पासे आव्या. शेठ

हाथ जोडी बोल्या के 'हे भगवन ! प्राणथी पण अधिक वहाली एवी आ मारी कन्या रत्नराशि सहित पाणिग्रहण करवा कृपा करो.' भगवान वज्रस्वामीए कह्युं के "हे भद्र! आ कन्या मुग्ध छे. ते कइ पण समजती नथी. अमे तो मुक्तिरूपी कन्याना आलिंगनमां उद्युक्त होवाथी अशुचिथी भरेली स्त्रीओमां रति पामता नथी. स्त्रीनुं शरीर मळमूत्रनी खाण छे. तेने स्पर्श करवो ए पण अनर्थकारी छे." कह्युं छे के-

वरं ज्वलदयस्तंभःपरिरंभो विधीयते ।
न पुनर्नरकद्वाररामाजघनसेवनम् ॥

"प्रज्वलित लोढाना थांभलाने आलिंगन करवुं ए वधारे सारुं छे, पण नरकना द्वाररूप स्त्रीना जघननुं सेवन करवुं सारुं नथी." माटे आ मोहना निवासरूप स्त्रीनो देह प्राणीओने पाशरूपज छे. कह्युं छे के—

आवर्तः संशयानामविनयभवनं पत्तनं साहसानां
दोषाणां सन्निधानं कपटशतमयं क्षेत्रमप्रत्ययानाम् ।
स्वर्गद्वारस्य विघ्नं नरकपुरमुखं सर्वमायाकरंडं
स्त्रीयंत्रं केन सृष्टं विषममृतमयं प्राणिनामेकपाशः ॥

" संशयोनुं वमळ, अविनयनुं घर, साहसनुं नगर, दोषोनो भंडार, हजारो कपटथी भरेलु, अविश्वासनुं क्षेत्र, स्वर्गद्वारनुं विघ्न, नरकपुरनो दरवाजो, सर्व प्रकारनी मायानो कंडीयो-एवुं आ स्त्रीरूप यंत्र कोणे सर्ज्युं हशे ? के जे प्राणीओने विष छतां अमृतमय देखातुं पाशरूप छे." माटे ब्रह्मचारीओने स्त्रीनो संगज करवो योग्य नथी अने तेनां अंगोपांग पण जोवां योग्य नथी. वळी—

स्नेहं मनोभवकृतं जनयंति भाव
नाभीभुजस्तनविभूषणदर्शितानि ।
वस्त्राणि संयमनकेसविमोक्षणानि
भ्रूक्षेपकंपितकटाक्षनिरीक्षणानि ॥

"स्त्री कामदेवथी उत्पन्न थयेला स्नेहने पेदा करेछे, हावभावथी भुजा, स्तन विभूषण, वस्त्र अने छुटा करेला केस देखाडेछे, तेमज भ्रगुटीना आक्षेपथी कंपित क

कर्मणो हि प्रधानत्वं, किं कुर्वन्ति शुभा ग्रहाः ।
वसिष्टदत्तलग्नोऽपि, रामः प्रव्रजितो वने ॥

" कर्मनुंज प्रधानत्व छे, तेमां शुभ ग्रहो पण शुं करे ? रामने गादीए माटे वशिष्ट मुनिए मुहूर्त्त आपेलुं हतुं छतां पण ते मुहूर्त्ते तेने वनमां जवुं पड्युं."

आ प्रमाणे विचारी दुःखगर्भित वैराग्यवडे ते मामाना घरमांथी नीकळी फरतो रत्नपुर नगरे गयो. त्यां उपवनना कोइ एक भागमां वस्त्ररहित थइ क्रीडा कामरसथी उन्मत्त थयेलुं, परस्पर गाढ आलिंगनथी जोडायेलुं स्त्रीपुरुषनुं जोडुं नंदिषेण मनमां बहुज खिन्न थयो अने आत्महत्या करवा माटे वनमां गयो. त्यां सुस्थित नामना मुनि मळ्या. मुनिए कह्युं के-हे मुग्ध ! आवा अज्ञान मृत्युथी शो लाभ थवानो छे ? पूर्वे अनंतीवार विषयादिकना सेवनथी कोइ पण सिद्धि थइ नथी; माटे कांइक धर्मकार्य कर के जेथी कार्यसिद्धि थाय. आ फण जेवा भयंकर अने परिणामे अति कटु एवा विषयसुखथी शो लाभ छे रोगनो भंडार एवुं आ शरीर पण अनित्य छे.' कह्युं छे के—

पणकोडी अडसठी, लक्खा नवनवइ सहस्स पंचसया ।
चुलसी अहिआ निरए, अपइट्ठाणंमि वाहिओ ॥

"सातमी नरकना अप्रतिष्ठान नामना नरकावासमां पांच क्रोड अडसठ लाख नवाणुं हजार पांचसें ने चोराशी व्याधिओ छे."[1]

तेथी आ अनित्य देहवडे सारभुत एवा धर्मने अंगीकार कर. कारण मनुष्यभव अत्यंत दुर्लभ छे अने ते धर्म विना व्यर्थ छे. कह्युं छे के—

संसारे मानुष्यं सारं, मानुष्ये च कौलिन्यम् ।
कौलिन्ये धर्मित्वं, धर्मित्वे चापि सदयत्वम् ॥

संसारमां मनुष्यजन्म साररूप छे, मनुष्यजन्ममां कुलिनपणुं सार, कुलिनपणामां धर्म पाळवो ए साररूप छे अने धर्म पाळवामां पण दयायुक्त सारभूत छे."

---

१ आ प्रमाणेना व्याधि सत्तागत सर्व शरीरमां रहेला होय छे. फक्त नरकना नारकीने विपाकोदये वर्ते छे अने अन्य जीवोने विपाकमां वर्तता न [illegible] क्रोड रोमराय कहेवाय छे तेनी साथे संबंध करता [illegible]ओ गणो शकाय छे.

आ प्रमाणेनी गुरुमहाराजनी अमृत तुल्य देशना सांभळीने विषयतापथी निवृत्त तेणे गुरु पासे दीक्षा लीधी, अने उग्रविहारीपणे गुरुनी सेवा करतां विचरवा या. तेओ छठ्ठ छठ्ठने अंते पारणुं करवा लाग्या अने अत्यंत वैराग्यथी मनने पूर्ण 'दरराज मारे पांचशे साधुओनी वैयावच्च करवी' एवो नियम ग्रहण कर्यो. साधुनी वच्चनुं मोटुं पुण्य कर्युं छे के—

वेयावच्चं नियमं, करेह उत्तमगुणे धरंताणं ।

सव्वं किर पडिवाई, वेयावच्चं अप्पडिवाई ॥

"उत्तम गुण धारण करनाराओनी वैयावच्च निरंतर कर. कारणके सर्व गुण पाति छे अने वैयावच्च गुण अप्रतिपाती छे."

आ प्रमाणे विचारीने नंदिषेण मुनि गाममां आहार पाणी वहोरी लावी पछी साधुओने अर्पण करीने पारणुं करे छे. आ कारणथी संघनी अंदर तेनी घणी ा थइ. एक दिवस सौधर्म इंद्र नंदिषेणना नियमनी प्रशंसा करी. तेने नहि सर्दे- ये देवो नंदिषेणना नियमनी परीक्षा करवाने माटे रत्नपुरे आव्या एक देव नगर र उद्यानमां ग्लान मुनिनुं रूप धारण करीने रह्यो, अने बीजो देव मुनिने रूपे नग- अंदर ज्यां नंदिषेण मुनि छठ्ठनु पारणु करवा बेसेछे त्यां आव्यो. जेवामां पहेलो । (कोळीओ) मुखमां मूके छे तेवामां पेलो साधुवेषवाळो देव त्यां आवीने बोल्यो अरे! नंदिषेण ! मारा गुरु नगरनी बहार उध्यानमां अतिसारना रोगथी पीडा पामेछे तुं वैयावच्च करनार कहेवाय छे छतां निश्चिंतपणे भोजन करवा केम बेठो छे ?' । वचन सांभळतांज हाथमां लीधेलो ग्रास छोडी दइ आहार उपर वस्त्र ढांकीने ते । साथे नंदिषेण मुनि बहार चाल्या. साधुदेवे कह्युं के 'अरे ! प्रथम देहशुद्धि ाने माटे तुं जळ लइ ले.' एटले नंदिषेण जळ वहोरवा चाल्या. परंतु ते ज्यां जायछे त्यां त्यां अशुद्ध जळ मळे छे तोपण ते खिन्न थता नथी. ए प्रमाणे आखा रमां बेवार फरतां छतां देवना उपरोधथी तेने शुद्ध जळ मळ्युं नहि. त्रीजी वार लेवा फरतां लाभांतराय कर्मना क्षयोपशमनी प्रबलता थवाथी अने तपलब्धिथी देवे लो उपरोध निवृत्त थतां शुद्ध जळ मळ्युं, ते जळ लइने देवमुनिनी साथे वननी र ग्लान मुनि पासे आव्या. ग्लान मुनिए नंदिषेणने घणां कर्कश वचनो कह्यां, तु नंदिषेण पोतानोज दोष जुएछे. मननी अंदर जराये क्रोधथी कलुषित थता नथी. ो कह्युं के 'हे ग्लान मुनि ! मारो अपराध क्षमा करो.' एटलुं बोली तेनुं शरीर वडे साफ करी कह्युं के 'हे स्वामी ! आप उपाश्रये पधारो, जेथी औषध करवा

वने समाधि पमाडी शकाय.' [illegible] साधु [illegible] के 'हे नंदिषेण ! मारा
चालवानी शक्ति नथी तेथी हुं केवी रीते आवुं?" त्यारे नंदिषेण ग्लान मुनिने
खांध उपर बेसाडीने चाल्या. मार्गमां तेने तेना उपर [illegible] दुर्गंधवाळो अशुचि
अने 'अरे नंदिषेण ! तने धिक्कार छे ! [illegible] मारे
मने बहु कष्ट थाय छे.' इत्यादि कटु वाक्योथी तेनी बहु तर्जना करे छे. परंतु ते
तो तीव्रतर शुभ परिणामवाळा थया सता चिंतवे छे के 'आ महात्मा केवी रीते
(निरोगी) थशे.' आम विचारीने ते बोल्या के–'अरे ग्लान मुनि ! मारुं
मिथ्या थाओ. हवे हुं तमने सारी रीते लइ जइश' एम बोलता आगळ चालवा ला
पछी देवे विचार कर्यो के 'अहो ! आ मुनिने धन्य छे ! तेने अत्यंत खेद प
छतां ते जरा पण चलित थया नहि. माटे इंद्रनुं वचन सत्य छे.' आ प्रमाणे
करी देवमायाने संहरी लइ दिव्य रूप धारण करीने बोल्यो के–'हे स्वामी ! इं
रीते तमारुं वर्णन कर्युं हतुं तेवुंज में जोयुं पवित्र आत्मावाळा तमने धन्य छे !
क्रोधने जीत्यो छे. मारो अपराध क्षमा करो.' आ प्रमाणे वारंवार कही
मुनिना पगमां पडी ते देव पोताने स्थाने गयो.

गोशीर्षचंदनथी जेना शरीर उपर लेप करायेलो छे एवा नंदिषेण मुनि
स्थाने आव्या. पछी घणा काळ सुधी वैयावच्च करी नाना प्रकारना अ
पाळतां दुष्कर तप कर्युं. बार हजार वर्ष पर्यंत चारित्रधर्म पाळी अंत समये सं
करीने दर्भना संथारा उपर बेसी चतुर्विध आहारनो त्याग कर्यो. हवे ते समये
कोइ प्रकारना कर्मनो उदय थवाथी पोतानुं संसारीपणानुं दुर्भाग्य याद करी
मुनिए एवुं नियाणुं कर्युं के 'आ तपचारित्रादिना प्रभावथी हुं आवता भवे
स्त्रीप्रिय थउं.' ए प्रमाणे निदान करी, मरण पामीने आठमा सहस्र
देवपणे उत्पन्न थया.

देवलोकथी च्यवीने नंदिषेणनो जीव सोरीपुर नगरमां अंधकविष्णु
सुभद्रा राणीनी कुक्षिमां समुद्रविजय आदि नव मोटा भाइओ पछी वसुदेव नामे
भाइ तरीके जन्म्यो. तेणे पाछला भवमां निदान करेलुं होवाथी ते अति सौं
सुभग अने लोकप्रिय थयो. ते निश्चितपणे नगरमां स्वेच्छाए फरे छे. तेनुं रूप जो
पामेली नगरवासी स्त्रीओ घरकाम छोडी तेनी पाछळ भम्या करे छे. लाजवाळ
वान स्त्रीओ पण पोतानो धर्म तजी दे छे आ प्रमाणे स्त्रीओनुं व्याकुळपणुं जाणी
थयेला नगरवासी लोकोए समुद्रविजय पासे आवी अरज करी के "स्वामि

परनी अंदर जरा रहेवा जोइए. कारणके तेना रूपथी मोहित थयेली पौरस्त्री-
आचार आदिनो पण त्याग करेल छे. तेने लीधे कुलांगनाना आचारनी हानि
, अने आ अनाचारने नहि अटकाववाथी तमारो पण दोष गणाय छे." ए
सांभळीने समुद्रविजये वसुदेवने योग्य रीते शिखामण आपीने महेलनी अंदर
ने त्यां कल्याम्वास करवा लाग्या.

क दिवसे उनाळानी ऋतुमां शीतादेवीए गोशीर्षचंदन घसी सोनानुं कचोळुं
सीना हाथे पोताना पति समुद्रविजयने मोकल्युं. मार्गमां वसुदेवे बळात्कारथी
पोताना शरीर उपर विलेपन कर्युं. तेथी दासीए कयुं के–अटकावाळा छो
आवा गुप्तिस्थानमां राखवामां आव्या छे. पछी ते संबंधी वधो व्यतिकर
ने पाछली राते एकाकी नगरना बहार नीकळी कोइ स्थानेथी एक मृतक लइ
दरवाजा पासे तेने बाळीने पत्र लख्युं के–'वसुदेव अग्नि बळी मुओ छे, तेथी
रना सर्व लोकोए कुशळ रहेवुं' आ प्रमाणे लखीने ते नगरमांथी नीकळी
प्रातःकाळे समुद्रविजये ते वात सांभळीने अति शोक कर्यो अने विचारवा लाग्या
" आ मारीए दुष्कृत्य उचित शुं कर्युं ? पण हवे शुं करीए ? भावि कोइ प्रकारे
थतुं नथी." वसुदेव पण पृथ्वीमां भ्रमण करता सता नवां नवां रूप, नवानवां
नवा नवां आचरणाथी भाग्यवशात् हजारो विद्याधरनी कन्याओ अने हजारो
याओ परण्या. ए प्रमाणे एकसो वीश वर्ष पर्यंत देशाटन करतां तेणे ७२०००
पाणिग्रहण कर्युं. पछी रोहिणीना स्वयंवरमां आवीने कुब्जरूपथी तेने परणी,
साथे युद्ध करी, चमत्कार देखाडी, पोतानुं स्वरूप प्रगट करी समुद्रविजय
आनंद उत्पन्न कर्यो. लोको आश्चर्य पाम्या अने कहेवा लाग्या के " अहो !
पुण्यनो माहात्म्य तो बहु विशेष जणाय छे." पछी स्वजनोनी साथे वसुदेव
नगरे आव्या. अने छेवटे देवक राजानी पुत्री देवकीनुं पाणिग्रहण कर्युं. ते
कुक्षिथी श्रीकृष्ण वासुदेव उत्पन्न थया अने तेना पुत्रो शांब, प्रद्युम्न विगेरे
आ प्रमाणे वसुदेव हरिवंशना पितामह थया.

आ सघळुं पूर्व भागमां आचरेला वैयावच्च रूप अभ्यंतर ने छठ्ठ अट्ठमादि बाह्य
फळ जाणवुं. ए प्रमाणे बीजाओए पण बने प्रकारनां तपने विषे प्रयत्न करवो.

सपरक्कम राउलवाइएण, सिसे पलाविए निअए ।

गयसुकमालेण खमा, तहा कया जह शिवं पत्तो ॥५५॥

बंदीखानामां.

" पराक्रमवाळा अने राजाना बंधु बहु लालनपालन करेला एवा मुनिए पोतानुं मस्तक बळते सते पण एवी क्षमा करी के जेथी तेओ मोक्ष प्रत्ये अहीं गजसुकमाळनुं दृष्टांत जाणवुं. १८.

गजसुकमाळनी कथा.

द्वारिका नगरीमां श्री कृष्ण नामे वासुदेव राजा हता. तेनी माता देवकी हती. त्यां श्री नेमिनाथ जिनेश्वर समवसर्या. देवोए आवीने समवसरण कर्युं भगवाने देशना आपी. सभाजनो पोतपोताना स्थाने जतां भद्दिलपुरमां भाइ साधुओ भगवाननी आज्ञा लइ छठने पारणे बबेना संघाडे त्रण भागे भिक्षा अर्थे नीकळ्या. तेमांना पहेला बे मुनि फरतां फरतां देवकीना मंदिरे तेमने जोइने मनमां अति हरखाती देवकीए लाडुवडे प्रतिलाभ्या. तेओना ग बीजा बे मुनि पण त्यांज आव्या. तेमनुं पण देवकीए भाव पूर्वक मोदक सन्मान कर्युं. तेओना गया पछी दैवयोगे त्रीजा बे मुनि पण आव्या. सरखं तिवाळा अने अति उल्लास उत्पन्न करनारा तेमने जोइने देवकी विचार करवा के 'आ प्रमाणे एकने एक ठेकाणे त्रीजीवार आहार माटे आववुं शुद्ध साधुओ नथी, तेथी आनुं शुं कारण हशे ?' ए प्रमाणे विचार करी तेमने पूछयुं के-' नुभाव ! आ द्वारका नगरी बहु विशाल छे, तेमां श्रावको पण घणा छे; वारेवारे अहीं आववानुं शुं प्रयोजन छे ? शुं आ नगरीमां आहार मळतो अथवा शुं साधुओ वधारे छे ? के भूलथी आववुं थयुं छे ? " ए प्रमाणे पूछवाथी ते साधु बोल्या के-'हे सुश्राविका ! अमे छ भाइओ छीए. छठ पृथक् पृथक् वहोरवा नीकळतां जुदा जुदा तमारे घेर आवेला छीए. अमे ए आकृतिवाळा होवाथी तमने संशय उत्पन्न थयेलो छे.' ते सांभळी देवकीए कर्यो के "आ छए मुनि सरखी आकृतिवाळा छे अने कृष्ण जेवा देखाय पण एओने जोवाथी पुत्रदर्शन तुल्य आनंद थायछे. पूर्वे पण 'अतिमुक्त' मु कह्युं हतुं के 'तने आठ पुत्र थशे.' तेथी आ मारा पुत्रो तो नहि होय संदेह तेने थयो. बीजे दिवसे ते नेमीश्वर भगवान पासे गइ अने वांदीने पूछ के-'हे स्वामिन ! गइ काले छ साधुओना दर्शनथी मने घणो आनंद थय ते उपरना अति स्नेहनुं शुं कारण छे ?' भगवाने कह्युं के-" ए छए साधु पुत्रो छे. कंसना भयथी हरिणगमेषी देवे तेने जन्मतांज उपाडी तेने बदले मृतक पुत्रो मूकीने भद्दिलपुरमां नागपत्नी 'सुलसा'ना घरे तेमने सोंप्या

ओ मोटा थया. युवान वय पामतां तेओने बत्रीश बत्रीश कन्याओ परणावी. ते मोए
री देशना सांभळीने वैराग्य प्राप्त थवाथी संसारनो त्याग करी चारित्र ग्रहण कर्युं.
ओ कायम छठनो तप करवा लाग्या. आजे छठने पारणे मारा आदेशथी नगरीमां
हार अर्थे नीकळ्या, अने तमारे घेर पृथक् पृथक् जोडले आव्या. तेमने जोवाथी
संबंधने लीधे तमने हर्ष उत्पन्न थयो."

आ प्रमाणे भगवानना वचन सांभळीने देवकी घरे आवी पश्चात्ताप करती सती
मां विचारवा लागी के 'विकसित मुखवाळा अने कोमळ हाथ पगवाळा पोताना
ने जे रमाडे छे अने खोळामां बेसाडे छे ते स्त्रीने धन्य छे! हुं तो अधन्य अने
भागी छुं; कारणके में मारा एक पुत्रने पण रमाडयो नथी.' आ प्रमाणे चिंता-
क्त थइने भूमि तरफ दृष्टि राखी रहेला पोतानी माता देवकीने कृष्णे दीठा, एटले
मणे चिंतानुं कारण पूछयुं. देवकीए चिंतानुं कारण कही बताव्युं. पछी मातानो
नोरथ पूर्ण करवा माटे अठम तप करीने तेणे देवनुं आराधन कर्युं. देवे आवी
रदान आप्युं के 'देवकीने पुत्र थशे, पण ते घणा काळ सुधी घरमां रहेशे नहि.'
वुं कही देव स्वस्थाने गयो.

अनुक्रमे सिंहना स्वप्नथी सूचित पुत्र थयो. तेनुं नाम 'गजसुकमाल' राखवामां
आव्युं, क्रमे करीने ते आठ वर्षनो थयो. माताना आग्रहथी तेने सोमिल ब्राह्मणनी
आठ पुत्री परणावी. पछी नेमीश्वर भगवाननी देशना सांभळी संसारनी असारता
जाणी गजसुकमाले चारित्र ग्रहण कर्युं; अने प्रभुनी आज्ञा लइ स्मशानभूमिमां कायो-
त्सर्ग मुद्राए रह्या.

ते अवसरे फरतां फरतां त्यां आवेला सोमिले तेने जोइने कह्युं के-'आ दुष्टे
मारी निरपराधी बाळाओने फोगट परणीने वगोवी.' आ प्रमाणे उत्पन्न थयेल छे.
प जेने एवा सोमिले तेना मस्तक उपर माटीनी पाळ बांधीने तेमां धगधगता अंगारा
र्या. अग्निवडे मस्तक बळतां छतां पण गजसुकमाले अपूर्व क्षमा धारण करी अने
क्ल ध्यानवडे अंतकृत् केवली थइने मोक्षे गया.

बीजे दिवसे श्रीकृष्ण प्रभुने वांदवा आव्या. तेणे प्रभुने पूछयुं के-'गजसुकमाळ
यां छे?' भगवाने कह्युं के-'तेणे पोतानुं काम साधी लीधुं.' एम कहीने पछी तेनुं
कळ वृत्तांत कह्युं. कृष्णे कह्युं के-'हे स्वामिन्! आ कुकर्म कोणे कर्युं?' भगवा-
कह्युं के-'तने जोइने जेनुं हृदय फाटी जाय ते मृत्यु पामे तेनाथी ए कार्य थयुं छे
म समजजे.' श्रीकृ [illegible]

सोमिल सामो मळयो. भयथी नासतां तेनुं हृदय फाटी जवाथी ते मरण पा
हत्याना पापथी सातमी नरके गयो.

धैर्यवान गजसुकमाले जे प्रमाणे क्षमा धारण करी ते प्रमाणे अन्य
पण समग्र सिद्धिने देनारी क्षमा धारण करवी एवो आ कथावडे उपदेश

रायकुलेसुवि जाया, भीया जरमरणगब्भवसहीणं ।

साहु सहंति सव्वं, नीयाणवि पेसपेसाणं ॥ ५६ ॥

अर्थ–" राजकुळमां उत्पन्न थएला छतां पण जरा मरण ने गर्भावासनां
पामेला एवा मुनि पोताना दासना करेला सर्व उपसर्गो पण सहन करे

पणमंति य पुव्वयरं, कुलया न नमंति अकुलया पु

पणओ पुव्विं इह जइ–जणस्स जह चक्कवट्टिमुणी

अर्थ–" कुळवान पुरुषो प्रथम नमे छे. अकुलीन नमता नथी. अहीं
र (पूर्वना) यतीजनने प्रथम नम्या [तेनुं दृष्टांत जाणवुं). ५७. अ
ऽनी ऋद्धि छोडीने मुनि थयेला छतां पूर्वना–दीक्षा पर्याये ज्येष्ठ मु
ने प्रथम नम्या ". ५७.

जह चक्कवट्टीसाहू सामाईअ साहूण निरुवयारं ।

भणिओ नचेव कुविओ, पणओ बहूअत्तण गुणेणं

अर्थ–" जेम चक्रवर्ती साधुने (प्रथम बीजा मुनिओने नमस्कार
सामान्य साधुए निष्ठुरपणे तुंकारो करीने कह्युं के तुं आ ताराथी दी
मुनिओने वंदना कर। तथापि ते बिलकुल कोपायमान थया नहि अ
चारित्र गुणवडे श्रेष्ठ–बहुपणावाळा मुनिओने नम्या." ५८.

अहीं सामान्य साधु ते दीक्षापर्याये लघु समजवा.

ते धन्ना ते साहू, तेसिं नमो जे अकज्ज परिविरया ।

धीरा वय मसिहारं–चरंति जह थूलिभद्दमुणी ॥ ५९ ॥

गाथा ५६—भीताः अस्माः साह गाथा ५८— चकवट्टि. साहू.
त्तुग. निरुवयारं. गाथा ५९.—परिवटिया. थूलभद्दमुणो.

र्थ–" ते पुरुष धन्य–कृतपुण्य, ते साधु–सत्पुरुष, ते पुरुषने नमस्कार थाओ
मकार्यथी निवृत्त थया छे. एवा धीर पुरुषो जेम थूलिभद्र मुनिए आचर्युं तेम
चतुर्थ व्रत ते असिधार सदृश–खड्गनी धार उपर चालवानी जेवुं आचरे छे
." ५९. अहीं श्रीस्थूलिभद्रनुं दृष्टांत जाणवुं. १९.

श्री स्थूलिभद्रनुं दृष्टांत.

लीपुरमां नंद नामे राजा हतो. तेने 'शकडाल' नामे नागरब्राह्मण ज्ञातिनो मंत्री
ने लाच्छलदे नामनो स्त्री हती. तेने 'स्थूलिभद्र' नामे मोटो पुत्र हतो अने बीजो
' नामे हतो, तथा 'यक्षा' आदि सात पुत्रीओ हती. स्थूलिभद्र युवावस्थामां विनोद
रतो एक दिवस मित्रोथी परिवृत्त थइ वन जोवाने गयो. पाछो आवतां तेने 'कोशा'
वेश्याए जोयो. तेना रूपथी मोहित थयेली ते वेश्याए तेने वात करवाना मिष-
ो करी चातुर्यगुणथी तेनुं चित्त वश करी लीधुं.स्थूलिभद्र पण तेना गुण ने रूपथी
थइ ते वेश्याने घेर रह्यो; अने तेनी साथे विषयसुख भोगवतो सतो ते नवा नवा
करवा लाग्यो.तेना पिता पण पुष्कळ द्रव्य मोकलवा वडे तेनुं इच्छित पूर्ण करवा
.ए प्रमाणे त्यां वार वर्ष सुधी रहेला स्थूलिभद्रे साडीवार क्रोड सोनामहोरनो व्यय
ते अवसरे वररुचि ब्राह्मणे करेला प्रयोगथी शकडाल मंत्रीनुं मरण थयुं. ते वखते
जाए श्रीयकने प्रधानपद आपवाने माटे बोलाव्यो. त्यारे श्रीयके कह्युं के–' हे
! मारो मोटो भाइ कोशा वेश्याने घरे छे, ते प्रधानपदने योग्य छे.' नंदे बोला-
सेवको मोकल्या. ते आव्यो. तेने मंत्रीपद आपतां तेणे एकाएक न स्वीकार्युं.
[कारण पूछतां स्थूलिभद्रे कह्युं के–' स्वामीन् ! विचार करीने ग्रहण करीश. '
र विचार करवानी रजा आपी, एटले अशोकवाटिकामां एकांत स्थले जइने विचार
[लाग्यो के–" आ संसारमां कोइ कोइनुं नथी सर्व स्वार्थी छे.' कह्युं छे के–

वृक्षं क्षीणफलं त्यजन्ति विहगाः शुष्कं सरं सारसाः ॥
पुष्पं पर्युषितं त्यजन्ति मधुपा दग्धं वनांतं मृगाः ।
निर्द्रव्यं पुरुषं त्यजन्ति गणिका भ्रष्टं नृपं सेवकाः॥
सर्वः स्वार्थवशाज्जनोऽभिरमते नो कस्य को वल्लभः ॥

"पक्षीओ फळ विनाना वृक्षनो, सारस पक्षीओ जळ विनाना सरोवरनो, भ्रमरो
ायेलां पुष्पोनो मृगो बळेला वननो, गणिका निर्धन पुरुषनो अने सेवकलोको

संदष्टेऽधरपल्लवे सचकितं हस्ताग्रमाधुन्वती ।
मामा मुंच शठेति कोपवचनैरानर्त्तितभ्रूलता ॥
सीत्कारांचितलोचना सरभसं यैश्चुंबितो मानिनी ।
प्राप्तं तैरमृतं श्रमाय मथितो मूढैस्सुरैः सागरः ॥

अधर पल्लवनो दंश करतां चकित थइने हस्तना अग्र भागने धूणावती, अने
हि, हे शठ ! छोडी दे' ए प्रमाणे कोपवचन बोलवा साथे भ्रूलताने नचावती
त्कारथी सत्कार करायेलां जेनां नेत्र छे एवी मानिनीने जुस्साथी जेणे चुंबन
ेओए खरुं अमृत मेळव्युं छे एम हुं मानुं छुं, बाकी मूढ देवताओए तो
मने माटेज समुद्र मथेलो छे." तेथी हे स्थूलिभद्र ! आ त्याग साधवानो समय
टे मारी साथे यथेच्छ विषयसुख भोगवी तेनो स्वाद ल्यो. फरीथी आ मनु-
पामवो दुर्लभ छे. अने आ यौवन पण दुर्लभ छे. माटे हे स्वामिन् ! हमणा
अंगसंगथी उत्पन्न थयेलुं सुख भोगवो. पाछळथी वृद्धावस्थामां आ तप करवो
छे." ते सांभळीने स्थूलिभद्र बोल्या-'हे भद्रे ! अपवित्र अने मलमूत्रनुं
कामिनीना शरीरने आलिंगन करवाने कोण इच्छे ? कह्युं छे के-

स्तनौ मांसग्रंथी कनकलशावित्युपमितौ ।
मुखं श्लेष्मागारं तदपि च शशांकेन तुलितम् ॥
स्रवन्मूत्रक्लिन्नं करिवरशिरःस्पर्द्धिजघनं ।
मुहुर्निंद्यं रूपं कविजनविशेषैर्गुरुकृतम् ॥

स्तनो मांसनी गांठ छे छतां कविजनोए तेने सोनाना कळशनी उपमा आपी
श्लेष्म (कफ)नुं स्थान छे तोपण कविओए तेनी चंद्र साथे सरखामणी करी छे
वता मूत्रथी व्याप्त एवा जघनने हाथीना गंडस्थलनी साथे सरखाव्युं छे. ए प्रमाणे
निंदवा लायक स्त्रीना स्वरुपने कविओएज विशेष महत्वता आपी छे." वळी—

वरं ज्वलदयस्तंभः, परिरंभो विधीयते ।
न पुनर्नरकद्वाररामाजघनसेवनम् ॥

तपावेला लोढाना थांभलाने आलिंगन करवुं ए सारुं छे, परंतु नरकना द्वार
ना जघननुं सेवन करवुं ए सारु नथी." वळी एक वखतना स्त्रीसंभोगथी अनेक
घात थाय छे. कह्युं छे के-

मेहुणसन्नारूढो, नवलक्ख हणेइ सुहुमजीवाणं ।
तित्थयराणं भणियं, सद्दहियव्वं पयत्तेणं ॥

" मैथुनसंज्ञाने विषे आरूढ थयेलो जीव नव लाख सूक्ष्म जीवोने हणे तीर्थंकर भगवंते कहेलुं छे तेने प्रयत्न पूर्वक सर्दहवुं.

वळी हे कोशा ! आ विषयो अनेकवार भोगव्या छतां तेनाथी तृप्ति कह्युं छे के–

अवश्यं यातारश्चिरतरमुषित्वापि विषया ।
वियोगे को भेदस्त्यजति न जनो यत्स्वयममून् ॥
व्रजंतः स्वातंत्र्यादतुलपरितापाय मनसः ।
स्वयं त्यक्त्वा ह्येते शिवसुखमनंतं विदधति ॥

" आ विषयो लांबा वखत सुधी रहीने पण छेवटे जनारा छे ए तो नक्की तो पछी तेना वियोगमां फेर शो छे के जेथी माणसो पोतानी मेळे विषयाने छो नथी; केमके जो ए विषयो पोतानी मेळे आपणाथी छुटा पडे छे तो मनने अति ताप उत्पन्न करे छे. पण जो आपणे पोतेज खुशीथी तेनो त्याग करीए छीए तो मोक्षसुख आपे छे." एटला माटे सर्पनी फण जेवा आ विषयोने छोडी दइ शील अलंकारथी तारा सुंदर अंगने अलकृत कर. आ मनुष्यभव फरीथी मळवो मुश्केल अने ते भव धर्म विना हारी जइश. कारण के सर्व कार्योमां उत्तम कार्य धर्म कह्युं छे के—

न धम्मकज्जा परमत्थि कज्जं, न पाणिहिंसा परमं अकज्जं ।
न पेमरागा परमत्थि बंधो, न बोहिलाभा परमत्थि लाभो ॥

धर्मकार्यथी उत्कृष्ट बीजुं कोइ कार्य नथी, प्राणीनी हिंसा उपरांत बीजुं को अकार्य नथी, प्रेमरागथी विशेष कोइ बंधन नथी, अने बोधि (सम्यक्त) ना लाभ उपरांत बीजो कोइ परम लाभ नथी. " इत्यादि उपदेश आपीने जेनुं मन वाळेलुं एवी कोशा बोली के–' हे कंदर्पनु विदारण करनार ! हे शासननो उद्योत करनार ! मिथ्यात्वने निवारनार ! तमने धन्य छे, तमेज खरेखरुं जीवितनुं फळ मेळव्युं छे. अधन्य छुं, में तमने बहु रीते चळाववा प्रयास कर्यो पण तमे चळ्या नहि. हवे फरीने सम्यक्त्व आपीने मारो उद्धार करो.' आ प्रमाणे कहीने स्थुलिभद्रनी पासे प्रवचना उच्चार पूर्वक बार व्रत अंगीकार करी ते कोशा परम श्राविका थइ. ते

ाए मोकलेल पुरुष शिवाय अन्य पुरुषनो वचनथी पण हुं स्वीकार करीश नहि' ाणे भोग संबंधी पच्चख्खाण लीधुं, तेमज जीव अजीव आदि तत्त्वोनो पण ार थइ.

ए प्रमाणे कोशा वेश्याने प्रतिबोध पमाडी चातुर्मास पूर्ण करी स्थूलिभद्र मुनि श्री विजयाचार्यनी पासे आव्या. पेला त्रण मुनिओ स्थूलिभद्रनी पहेलां आव्या हता. ते त्रणेने 'दुष्कर कार्य कर्युं' ए प्रमाणे एकवार कहीने मान आप्युं हतुं; परंतु भद्र मुनिने 'दुष्कर कार्य कर्युं' एम त्रणवार कही घणा आदर पूर्वक मान आप्युं. ाइ सिंहगुफावासी मुनिना मनमां मत्सर आव्यो के "गुरुनो विवेक तो जुओ के ए क्षुधा ने तृषाथी पीडायेला अमोने 'दुष्कर कर्युं' एम मात्र एक वखत कह्युं, षट्रसने खानार तथा मोह उपजावे एवा स्थाननी अंदर रहेनारने 'दुष्कर दुष्कर एम त्रण वखत कह्युं." ए प्रमाणे तेणे मनमां मत्सर धारण कर्यो.

हवे एक दिवस नंद राजानी आज्ञाथी कोइ रथकार कोषा वेश्याना मंदिरे ो. तेनी बारीमां रहीने तेणे बाणसधान विद्याथी आम्रफलनी लुंब त्यां बेठा बेठा । पोतानी कला बतावी, एटले कोशाए पण पोताना आगणामां सरसवनो ढग- रावी, तेना उपर सोय मूकी, तेना उपर एक पुष्प मूकीने तेना उपर नृत्य कर्युं. ाइ रथकार चमत्कार पामीने बोल्यो के-'आ अति कठिन काम छे.' त्यारे ए कह्युं के—

डुक्करं अंबयलुंबतोडणं, न डुक्करं सिरसव नच्चिआए ॥
डुक्करं तं च महानुभावं, जं सो मुणी पमयवणंमि वुच्छो ॥ १ ॥

"आंबानी लुंब तोडवी ते दुष्कर नहि तेमज सरसव उपर नाचवुं ते पण दुष्कर दुष्कर तो ए छे के जे ते महानुभाव स्थुलिभद्रे कर्युं अने प्रमदा रुपी वनमां न पामतां शुद्ध रह्या."

गिरौ गुहायां विजने वनान्तरे, वासं श्रयंतो वशिनः सहस्रशः ।
र्म्येति रम्ये युवतीजनांतिके, वशी स एकः शकडालनंदनः॥२॥

"पर्वतमां, गुफामां, एकांतमां अने वनमी अंदर निवास नारा हजारो छे, पण अति रम्य हवेलीमां अने श राखनार तो ते शकडालनंदन एकज छे."

ए प्रमाणे जेम स्थूलिभद्रे दुर्धर व्रतने धारण करी चोराशी चोवीशी सुधी तानुं नाम राख्युं तेम अन्य मुनिओए पण गुरुनी आज्ञाने अनुसरी ग्रहण करेला पाळीने कीर्तिवंत थवुं.

विसयासिपंजरमिव, लोए असिपंजरंमि तिक्खंमि ॥
सिंहा व पंजरगया, वसंति तवपंजरे साहु ॥ ६० ॥

अर्थ–" लोकने विषे जेम तीक्ष्ण खड्गना पंजरथी भय पामेल सिंह काष्ठना रामां वसे छे तेम विषय रूप खड्ग पंजरथी भय पामेला मुनिओ तप रूप पंजरमां छे, अर्थात् बार प्रकारनो तप आचरे छे." ६०

विषय पांच इंद्रियोना शब्दादि जाणवा. तद्रुप पंजरथी अथवा तत्तुल्य जे तेथी भय पामेला मुनिओ संसार तजी दृढ चारित्र अंगीकार करीने बाह्य अभ्यंतर आचरे छे, एटले तप रूप पंजरमां वसे छे.

जो कुणइ अप्पमाणं, गुरुवयणं नय लहेइ उवएसं ।
सो पच्छा तह सोअइ उवकोसघरे जह तवस्सी ॥ ६१ ॥

अर्थ–" जे प्राणी आत्ममान करे छे अर्थात् पोताना गुणनुं अभिमान करे छे गुरुना वचनने–उपदेशने–आज्ञाने अंगीकार करतो नथी ते प्राणी पाछळथी एवो करे छे के जेवो उपकोशाने घरे गयेला तपस्वी मुनिए कर्यो." ६१

'अहीं जे गुरुना वचनने अप्रमाण करे छे' एम कह्युं छे त्यां 'जे गुरुना उ ने मानतो नथी' एवो अर्थ पण थाय छे.

स्थूलिभद्रजीनी ईर्ष्याथी कोशा वेश्याना बहेन उपकोशा वेश्याने घरे ग सिंहगुफावासी मुनि जे चतुर्मासमां चारे मासना उपवास करीने सिंहनी गुफाने कायोत्सर्ग रहेता हता तेमनुं दृष्टांत अहीं जाणवुं. २०

सिंहगुफावासी मुनिनुं दृष्टांत.

एक दिवस पाडलीपुरमां श्री संभूतिविजय आचार्यना सिंहगुफावासी शिष्ये स्थू भद्र उपर ईर्ष्या करी बीजुं चातुर्मास कोशा वेश्यानी बेन 'उपकोशा' वेश्याने घेर वानी गुरु पासे आज्ञा मागी. गुरुए अयोग्यता जाणी आज्ञा आपी नहि. गुरुए कह्युं

गाथा ६०—सिंहा. गाथा ६१—नयलएइ न लहेइ.

थूलिभद्रने जे कह्युं ते सत्य छे.' ए प्रमाणे कही पापनी आलोचना करी, फरीथी
त्र ग्रहण करीने ते मुनि सद्‌गतिए गया. माटे गुरुनी आज्ञा पूर्वक जे आचरवुं
श्रेष्ठ छे, एवो आ कथानो उपदेश छे.

जिट्ठव्वयपव्वयभर–समुव्वहणववसिअस्स अच्चंतं ।
जुवइ जण संवइयरे, जइत्तणं उभओ नट्ठं ॥ ६२ ॥

अर्थ–" ज्येष्ठव्रत जे महाव्रत ते पर्वतना भार सदृश छे, तेने वहन करवामां
ा उद्यमी एवा मुनि पण युवतिजननो संसर्ग कर्ये सते द्रव्यथी ने भावथी बंने
ना यतिपणाथी भ्रष्ट थाय छे. "

जइ ठाणी जइ मोणी, जइ मुंडी वक्कली तवस्सी वा ।
पत्थितो अ–अबंभं, बंभावि न रोचए मज्झं ॥ ६३ ॥

र्थ–"जो स्थानी के० कायोत्सर्ग करनारो होय, जो मौनी के० मौन धारण करनार
जो मुंडी के० माथे मुंडन करावनारो होय, अथवा वल्कली के० झाडनी छालनां वस्त्र
नारो होय के तपस्वी के० अनेक प्रकारनां तप करनारो होय तो पण अब्रह्म जे मैथुन
मार्थतो–वांछतो होय तो ते कदि ब्रह्मा होय तो पण ते मने रूचतो नथी. अर्थात्
तेवुं कष्ट करनार होय पण जो ते मैथुनाभिलाषी होय तो ते श्रेष्ठ नथी." ६३

तो पढियं तो गुणियं तो मुणियं तो अ चेइओ अप्पा ।
आवडिय पल्लिया मंतिओवि, जइ न कुणइ अकज्जं ॥६४॥

अर्थ–"जो अकुलिनना संसर्ग रूप आपदामां पडयो सतो एटले कुमित्रे प्रेर्यो
अने स्त्रीए आमंत्रित कर्यो सतो–बोलाव्यो सतो पण जे अकार्य मत्ये जतो नथी.
रतो नथी तो तेनुं भणेलुं प्रमाण, गणेलुं प्रमाण, जाणेलुं प्रमाण अने आत्म
रूपनुं चिंतवन पण प्रमाण समजवुं." ६४. नहीं तो ते बधुं अप्रमाण जाणवुं.

पागडिय सव्वसल्लो, गुरुपायमूलंमि लहइ साहू पयं ।
अविसुद्धस्स न वड्ढइ, गुणसेढी तत्तिया ठाइ ॥ ६५ ॥

गाथा ६२—स्त्रीजनससंर्गेकृते. गाथा ६३—ठाणि. पथ्थंतो. रोयए.
गाथा ६४— मुणीयं. पिल्लिया. गाथा ६५—पादमुलंमि. साहुपयं तित्तिया.

अर्थ-" गुरु महाराजना पादमूले-गुरुसमीपे जेणे सर्व शल्य प्रगट कर्या, पाप आळोव्यां छे ते प्राणी साधुताने पामे छे; अने अविशुद्धनी-अनालोचित कर्मवाळानी गुणश्रेणि तेटलीज रहे छे-वृद्धि पामती नथी."६५. अर्थात् पाप आलोचीने निःशल्य थया विना गुणो वृद्धि पामता नथी; तेटलेज अटको रहे छे.

जइ दुक्कर दुक्करकारउत्ति, भणिओ जहट्ठिओ साहू।
तो कीस अज्जसंभूअ-विजयसीसेहिं नवि खमियं ॥६६॥

अर्थ-' जो यथास्थित एवा श्री स्थूलिभद्र नामना साधुने गुरुए ([illegible] चोमासुं रहीने आव्या त्यारे) 'दुष्कर दुष्कर कारक' एवा बहुमानपूर्वक [illegible] ते गुरुवचनने श्री संभूतिविजयना शिष्य सिंहगुफावासी मुनिए शामाटे न सहन कर्युं ?" आ तेमनुं निर्विवेकीपणुं छे; माटे यथास्थित गुणोने जोइने [illegible]ने तेना पर तो अनुरागज करवो; द्वेष न करवो.

जइ ताव सव्वओ सुंदरुत्ति, कम्माण उवसमेण जइ।
धम्मं वियाणमाणो, इयरो किं मच्छरं वहइ ॥ ६७ ॥

[illegible] जो कोइ प्रथम कर्मना उपशमवडे करीने सर्व प्रकारे सुंदर [illegible] धर्मने जाणतो [illegible] शामाटे तेना उपर मत्सर वहन करे ?" [illegible] आ [illegible] कोइ जीवनी 'आ सर्व प्रकारे सारो छे' [illegible] धर्मना जाण एवा मुनिए तेना प्रत्ये मत्सर धारण [illegible] मत्सर धारण करवो ते व्यर्थज छे.

[illegible] गुणसमिद्धोत्ति, जो न सहइ जइ प[illegible]
[illegible] परभवे, जहा महापीढपीढ रिसी ॥ ६८

[illegible]

पीठ अने महापीठ मुनिनी कथा.

ःविदेह क्षेत्रमां 'वज्रनाभ' चक्री राज्य छोडी चारित्र ग्रहण करी चौदपूर्वधारी
ना बीजा चार नाना भाइओ बाहु, सुबाहु, पीठ अने महापीठ पण दीक्षा लइ
अंगने धारण करनारा थया. तेमां बाहु मुनि पांचसे साधुने आहार लावीने
हता, सुबाहु मुनि तेटलाज साधुओनो वैयावच्च करता हता, अने पीठ महा-
ते अध्ययन करता हता. एक दिवसे गुरुए बाहु अने सुबाहु मुनिनी प्रशंसा करी.
ओने पीठ अने महापीठने इर्ष्या उत्पन्न थइ. तेओ विचारवा लाग्या के 'अहो!
अविवेकीपणुं तो जुओ ! तेओ हजु राजस्वभाव तजता नथी. पोतानी वैयावच्च
अने अन्न पाणी लावी आपनारने वखाणे छे. आपणे बंने जणा दररोज अ-
ने तप करीए छीए' परंतु गुरु आपणी प्रशंसा करता नथी.' ए प्रमाणे इर्ष्या-
रेत्र पाळता छेवटे पांचे साधुओ काळ करीने सर्वार्थसिद्ध विमानमां देवपणे
थया. त्यांथी च्यवी वज्रनाभनो जीव श्रीऋषभदेव थया, बाहु सुबाहुना जीवो
वना पुत्र भरत अने बाहुबलि थया अने पीठ महापीठना जीवो इर्ष्या करवा-
वेद बांधेल होवाथी ऋषभदेवनी पुत्रीओ ब्राह्मी अने सुंदरी थया.

प्रमाणे जेओ गुणप्रशंसामां इर्ष्या करेछे तेओ पीठ अने महापीठनी पेठे हीनप-
ामे छे; तेटलामाटे विवेकीओए कदि पण गुणी प्रत्ये मत्सर धारण करवो नहि.

परपरिवायं गिण्हइ, अट्ठमयविरल्लणे सया रमइ ।
डज्झइ य परसिरीए, सकसाओ दुक्खिओ निच्चं ॥ ६९ ॥

र्थ—" जे पारका अपवादने ग्रहण करे छे-बोले छे, आठ मदने विस्तारवामां
मे छे-मदमां आसक्त रहे छे अने पारकी लक्ष्मी-शोभा देखीने दाझे छे-बळेछे
सकषायी पुरुष निरंतर दुःखीओ जाणवो."

विग्गहविवायरुइणो, कुलगणसंघेण बाहिरकयस्स ॥
नत्थि किर देवलोए वि, देवसमिइसु अवगासो ॥ ७० ॥

अर्थ—" विग्रह ने विवादनी रुचिवाळा अने कुळ गण संघे बहार करेला एवाने
ोकमां देवसभाने विषे पण अवकाश एटले प्रवेश प्राप्त थतो नथी."७०-अर्थात् युद्ध
मां के मिथ्या विवाद करवामां तत्पर एवा अने कुळ ते नागेंद्रादि, गण ते कुळनो

ा ६९—अष्टमदविस्तारणे. गाथा ७०—देवसभायां अवकाशः प्रवेशः

समुदाय अने संघ चतुर्विध (साधु, साध्वी, श्रावक ने श्राविका) तेमणे अयोग्य ने जेने वहार कर्यो होय-कुळ, गण के संघथी दूर करेल होय तेने स्वर्गमां देवसभामां पण अवकाश मळतो नथी एटले ते किल्बिष जातिना नीच देवपणे उपजे छे. तेने देवसभामां बेसवानो हक मळतो नथी. ए किल्बिष देवो मनुष्यमां जेम ढेढ छे तेम देवताओमां हलकी जातिना देव गणाय छे.

जइ[1] ता[2] जणसंववहार-वज्जिय[4] मकज्ज[5] मायरइ[6] अन्नो[3]।
जो[7] तं[8] पुणो[9] विकत्थइ[11], परस्स[12] वसणेण[10] सो[13] दुहिओ ॥ ७१ ॥

अर्थ-"जो प्रथम कोइ अन्य, जनव्यवहार-लोकाचारमां वर्जित-निषिद्ध एवं चौर्यादि अकार्यने-पापकर्मने आचरे छे अने जे पुरुष ते पापकर्मने (लोकसमक्ष) स्तारे छे ते पारके दुःखे दुःखीओ थाय छे अर्थात् बीजो माणस परनिंदा करवाथी निरर्थक पापनो भाजन थाय छे." ७१

सुट्ठुवि[1] उज्जमयाणं[2], पंचेव[10] करिंति[9] रित्तयं[11] समणं[3]।
अप्पथुइ[4] परनिंदा[5], जिब्भो[6] वत्था[7] कसाया[8] य ॥ ७२ ॥

अर्थ-"तपसंयम क्रियाने विषे भले प्रकारे उद्यमवंत एवा साधुने पण १ आत्मस्तुति, २ परनिंदा, ३ जीह्वा, ४ उपस्थ इंद्रिय अने ५ कषाय ए पांच दोष, गुणरिक्तगुण, रहित करे छे. अर्थात् तप संयम क्रियावान होय छतां पण जो आ पांच दोषमांथी कोइ दोष होय तो ते मुनि गुणरहित थइ जाय छे." ७२

आत्मस्तुति ते पोतानी प्रशंसा स्वमुखे करवी, परनिंदा ते पारका अपवाद बोलवा, जीह्वा शब्दे रसेंद्रियनुं परवशपणुं, उपस्थ शब्दे पुरुषचिन्ह या स्त्रीचिन्ह तेना विषयनुं अभिलाषीपणुं अने कषाय ते क्रोधादि चार-आ पांच प्रकारना दोषथी गुणरहित थवाय छे.

परपरिवायमईओ[1], दूसइ[2] वयणेहिं[4] जेहिं[3] जेहिं[3] परं[5]।
ते[7] ते[6] पावइ[10] दोसे[9], परपरिवाई[11] इअ[12] अपिच्छो[13] ॥ ७३ ॥

अर्थ-"पारका अपवाद बोलवामां निपुण बुद्धिवाळा पुरुष जे जे वचनोए करीने

गाथा ७१—कश्चित्. गाथा ७२—सुष्ठ्वपि उद्यममानं करोति आत्म-निन्दोपस्था जिह्वा उपस्थाः गाथा ७३—परपरिवादमतिक. अपिच्छा-अदर्शनीय

रने दोषवंत करेछे ते ते दोषने पोते पामे छे. ए हेतु माटे परपरिवादी पुरुष अप्रेक्ष्य–अदर्शनीय–न जोवा लायक छे, अर्थात् परनिंदाकारक पुरुषनुं मुख पण तोवा लायक नथी." ७३

थद्धा छिद्दप्पेही अवन्नवाई सयंमई चवला ।
वंका कोहणसीला, सीसा उव्वेअगा गुरुणो ॥ ७४ ॥

अर्थ–"स्तब्ध ते अनम्र–अभिमानी, छिद्रान्वेषी ते अवर्णवादि, स्वयंमति ते स्वेच्छाचारी, चपळ स्वभावी, वक्र अने क्रोधस्वभावी–एवा शिष्यो गुरुने उद्वेगना करावनारा होय छे." ७४

जस्स गुरुंमि न भत्ती, न य बहुमाणो न गउरवं न भयं ।
नवि लज्जा नवि नेहो, गुरुकुलवासेण किं तस्स ॥ ७५ ॥

अर्थ–" जे शिष्यने गुरुने विषे भक्ति न होय, बहुमान न होय, गुरुनुं गौरव न होय, गुरुनो भय न होय, गुरुनी लज्जा न होय अने गुरु उपर स्नेह पण न होय तेवा शिष्यने गुरुकुलवासे करीने शुं ? अर्थात् तेवा दुर्विनीत शिष्यने गुरु समीपे वसवाथी कांइ पण फळ नथी." ७५

भक्ति एटले विनय–गुरुने आवता देखीने उभा थवुं, आसन आपवुं विगेरे अने बहुमान ते अभ्यंतर भक्ति समजवी.

रूसइ चोइज्जंतो, वहइ हियएण अणुसयं भणिओ ।
नय कम्हि करणिज्जे, गुरुस्स आलो न सो सीसो ॥ ७६ ॥

अर्थ–"जे शिष्य गुरुए प्रेरणा कर्यो सतो रोष करेछे अने बोलाव्यो सतो अनुशय एटले क्रोधने हृदयमां धारण करे छे तथा कोइ पण कार्यमां काम आवतो नथी. तेवो शिष्य ते गुरुने आळरूप छे, शिष्य नथी." ७६ शिक्षाने ग्रहण करे ते शिष्य कहेवाय जेनामां शिक्षाग्रहणनो अभाव छे ते शिष्य कहेवायज नहि.

उव्विल्लण सूअण परिभवेहिं, अइ भणिय दुट्ठ भणिएहिं ।
सत्ताहिया सुविहिया, नचेव भिंदंति मुहरागं ॥ ७७ ॥

गाथा ७४—उवेअगा–उद्वेगकारकाः गाथा ७५— गोरवं.
गाथा ७६—चोयंज्जंतो. कम्मिं. गाथा ७७—परभवेहिं. भिंदंति.

थी अल्प फळवाळो थयो." ८१ एटलो तप जो दयायुक्त कर्यो होत तो तेनुं मुक्ति फळ प्राप्त थात. तेथी जिनाज्ञायुक्त तपज प्रमाण छे.

अहीं आटला बधा तपथी मात्र जेने इशानइंद्रपणानी प्राप्ति थइ एवा तामलि नुं दृष्टांत जाणवुं. २२.

तामलि तापसनी कथा.

तामलिप्ती नगरीमां 'तामलि' नामे शेठ वसतो हतो. एक दिवस तेणे पोताना गृहभार सोंपीने वैराग्यपरायण थइ तापसी दीक्षा लीधी अने नदीना कांठा उपर लाग्यो. तेमज कायम छठ्ठ करीने पारणुं करवा लाग्यो पारणाना दिवसे पण जे आर लावतो तेने नदीना जळथी एकवीशवार धोइ निरस करीने खातोहतो अने उपर छठ्ठ करतो हतो. ए प्रमाणे साठ हजार वर्ष सुधी तेणे दुष्कर अज्ञानतप कर्युं.छेवट न अंगीकार कर्युं. ते अवसरे बलींद्र च्यवी गयेल होवाथी बलिचंचा राजधानीना रा असुरोए आवी, अनेक प्रकारना नाट्य अने समृद्धि बतावी तामलि तापसने ति करी के—'हे स्वामिन् ! तमे नियाणुं करी अमारा स्वामी थाओ. अमे स्वामी छीए.' ए प्रमाणे त्रणवार कह्या छतां पण तेणे तेमनुं वचन अंगीकृत कर्युं नहि. पछी पुर्ण थये कषाय अल्प होवाथी तेमज अत्यंत कष्ट करेलुं होवाथी तेना प्रभाववडे ते करीने इशान देवलोकमां इंद्रपणे उत्पन्न थया, अने तरतज समकित प्राप्त कर्युं. ज्ञानपूर्वक तप करवुं एज मोक्ष आपनारुं छे. तेथी थोडुं पण तप दया अने ज्ञानयुक्त वुं; पण तामलि तापसनी पेठे अज्ञान ने हिंसायुक्त करवुं नहि.

छज्जीवकायवहगा, हिंसकसत्थाइं उवइसंति पुणो ।
सुबहुंपिं तवकिलेसो, बालतवस्सीण अप्पफलो ॥ ८२ ॥

अर्थ—"छ जीवकायना वध करवावाळा अने वळी हिंसक शास्त्रोनो उपदेश करे छे बाळ तपस्वीओनो अति प्रचुर एवो तपक्लेष पण अल्प फळवाळो थाय छे. तेथी गना त्यागवडेज तप महाफळने आपे छे एम समजवुं." ८२

अहीं छ जीवकाय ते पृथ्वी, पाणी, अग्नि, वायु, वनस्पति अने बेइंद्रियादि त्रस ो समजवा. बालतपस्वी ते अज्ञान कष्ट करनारा तापसादि जाणवा.

परियच्छंति सव्वं, जहट्ठियं अवितहं असंदिद्धं ।
तो जिणवयणविहिन्नू, सहंति बहुअस्स बहुआइं ॥ ८३ ॥

गाथा ८३—परियच्छंतिय. बहूअस्स. बहुआए.

अर्थ-" (जे साधु होय छे ते) यथास्थित, सत्य अने संदेह विनानुं म. सर्व पदार्थोनुं स्वरूप जाणे छे तेथी तेवा जिनवचननी विधिना जाणवावाम घणां जनोनां घणां दुर्वचनादि सहन करे छे." ८३ तेथी तेमनुं तप अर्थे थाय छे.

जो जस्स वट्टए हियए, सो तं ठावेइ सुंदरसहावं ।
वग्धी ठावं जणणी, भद्दं सोमं च मन्नेइ ॥ ८४ ॥

अर्थ-" जे जेना हृदयमां वर्त्ततुं होय छे ते तेने सुंदर स्वभाववाळु स्था छे. अहीं दृष्टांत कहे छे के वाघण माता पोताना बाळकने भद्र अने सोम्य मा

जेम वाघण अज्ञानपणाथी अभद्र अने अशांत-सर्व जीवनुं भक्षण करा पोताना बाळकने पण भद्र अने शांत माने छे तेम अज्ञानीओ पोताना गयेला पोताना अज्ञान तपने पण सम्यग् तप जाणेछे-मानेछे; परंतु ते मानवुं

मणिकणगरयणधणपूरियंमि, भवणंमि सालिभद्दोवि ।
अन्नोवि किर मज्झवि, सामिओत्ति जाओ विगयकामो

अर्थ " मणि, कंचन, रत्न अने धनवडे पूरित-भरेला एवा भुवनमां पण शालिभद्र नामे श्रेष्ठी निश्चये 'मारो पण बीजो स्वामी छे' एम वि विषयाभिलापरहित थइ गयो." ८५ अर्थात् 'हजु मारे माथे पण बीजो एम लक्षमां आवतां, जो एम छे तो तो आ मारा वैभवने धिक्कार छे' शालिभद्रे विषयभोग तजी चारित्र अंगीकार कर्यु.

अहीं शालिभद्रनो संबंध प्रसिद्ध होवाथी संक्षेपे कहे छे. २२

श्री शालिभद्रनुं दृष्टांत.

पूर्व भवमां शालिग्राममां रहेनारी 'धन्या' नामनी कोइ दरिद्री स्त्रीहतो. वाने माटे'संगम'नामना पोताना पुत्रनेलइने राजगृह नगरीमां आवी,अने पा करवा लागी. संगम पण गामना वाछरडाओ चारवा लाग्यो. एक दिवस क मने दरेक घरे क्षीर थती जोइ ते खावानी इच्छा थवाथी संगमे पण पासे क्षीरभोजन माग्युं. तेणे पण पाडोशणोए आपेल दूध विगेरेथी क्षीर मने थाळीमां पीरसी. ते क्षीर अति उष्ण होवाथी संगम फुंके छे तेवामां

गाथा ८४- ठावं-सुत. गाथा ८५—पूरयंमि. अन्नो.

तेइ साधु त्यां वहोरवा माटे पधार्या. तेमने जोइ संगमने अति हर्ष थवाथी
; भावपूर्वक वधी क्षीर ते मुनिने वहोरावी दीधी. पछी ते विचार करवा
के–'आजे साधु रूपी सत्पात्र मने प्राप्त थवाथी हुं अति धन्य छु!' ए प्रमाणे
कार्यनी प्रशंसा करवा लाग्यो. आ प्रमाणे अनुमोदना सहित दान घणुं फळ
थाय छे. कह्युं छे के—

ानंदाश्रूणि रोमांचो, वहुमानं प्रियंवचः ।
केंचानुमोदना पात्र–दानभूषणपंचकम् ॥

आनंदथी नेत्रमां आंसु आववां, रोमराय विकस्वर थवा. वहुमान सहित
ं, प्रिय वचन बोलतां आपवुं अने तेनी अनुमोदना करवी; ए पांच सुपात्र
ूषण छे."

ां संगमे साधुने दान आपवाथी घणुं पुण्य उपार्जन कर्युं. कह्युं छे के—

यांजेस्याद्विगुणं वित्तं, व्यवसाये चतुर्गुणम् ।
ेत्रे शतगुणं प्रोक्तं, पात्रेऽनंतगुणं भवेत् ॥

्याजनी अंदर धन बमणुं थाय छे, व्यवसाय (व्यापारादि)थी चारगणुं
क्षेत्रमां सोगणुं थायछे, अने पात्रमां आपवाथी तो अनंतगणुं थायछे." वळी
दान आप्युं ते अति दुष्कर छे कारणके–

ाणं दरिद्दस्स पहुस्स खंती, इच्छानिरोहोय सुहोइयस्स ।
ारुण्णए इंदियनिग्गहोय, चत्तारि एयाइं सुदुक्कराइं ॥

दरिद्री छतां दान आपवुं, सामर्थ्य छतां क्षमा राखवी, सुखनो उदय छतां
ेाध करवो अने तरुणावस्थामां इंद्रियोनो निग्रह करवो–आ चार वानां अति
."

धुना गया पछी संगमनी मा आवी. तेणे थाळी खाली जोइने बाकी रहेली
ासी. पछी ते विचार करवा लागी के–"आटली वधी भुखवाळो मारो पुत्र दर-
्योज रहेतो जणाय छे, तेथी मारा जीवितने धिक्कार छे!" ए प्रमाणेनी स्नेह-
ोपथी (पुत्रने दृष्टि लागवाथी) तेज रात्रिए शुभ ध्यानथी मृत्यु पामीने संग-
त तेज शहेरमां गोभद्र नामना शेठने घेर तेनी स्त्री भद्रानी कुक्षिमां परिपूर्ण
शालि (डांगर)थी भरपूर क्षेत्रना स्वप्नथी सूचित पुत्रपणे उत्पन्न थयो.

पिताए तेनुं नाम शालिकुमार पाड्युं. युवावस्था प्राप्त थतां तेने बत्रीश स्त्रीओ एक लग्ने परणावी. त्यारपछी गोभद्र शेठ चारित्र ग्रहण करी प्रांते अनशन करी सौधर्म देवलोकमां देवता थया पछी अवधिज्ञानथी पोताना पुत्रने जोइने अति स्नेहवाळा बनी त्यां आवी तेने दर्शन दीधुं अने भद्राने कह्युं के-'शालिभद्रने सर्व प्रकारनी सामग्री हुं पूरी पाडीश.' एटलुं कहीने ते गयो. पछी गोभद्रनो जीव देवता तेमने पूरवा लाग्यो. दररोज ३२ स्त्रीओ अने शालिभद्रने माटे ३३ पेटी वस्त्रोनी, ३३ आभूपणोनी अने ३३ पेटी भोजनादि पदार्थोनी कुल ९९ पेटी मोकलवा लाग्यो.

> यद्गोभद्रः सुरपरिवृढो भूषणाद्यं ददौ य-
> ज्जातं जायापदपरिचितं कंबलिरत्नजातम् ।
> पण्यं यद्राजनि नरपतिर्यच्च सर्वार्थसिद्धि-
> स्तद्दानस्याद्भुतफलमिदं शालिभद्रस्य सर्वम् ॥

"देवताओमां श्रेष्ठ एवा गोभद्रे जेने भूपणादि आप्यां, रत्नकंबल जेनी स्त्रीओना पगनी साथे परिचयवाळां थयां, एटले जेनी स्त्रीओए रत्नकंबल तो पग लुछवामां वापर्या, जेने राजा (श्रेणिक) करियाणा रूप बन्यो अने जेणे प्रांते सर्वार्थसिद्धि विमान प्राप्त कर्युं–आ प्रमाणे शालिभद्रने दाननुं सर्व प्रकारनुं अद्भुत फळ प्राप्त थयुं."

> पादांभोजरजः प्रमार्जनमपि क्ष्मापाललीलावती-
> दुःप्रापाद्भुतरत्नकंबलदलैर्यद्वल्लभानामभूत् ।
> निर्माल्यं नवहेममंडनमपि क्लेशाय यस्यावनी-
> पालालिंगनमप्यसौ विजयते दानात्सुभद्रांगजः ॥

'जेनी स्त्रीओना चरणकमळ उपर लागेली रजनुं प्रमार्जन राजानी राणीओने पण दुष्प्राप्य एवा रत्नकंबलना ककडावडे थयुं, जेने नवीन सुवर्णनां घरेणां दरेक दिवसे निर्माल्य रूप थयां, अने जेने भूपतिनुं आलिंगन पण क्लेशरूप थयुं एवो सुभद्रानो पुत्र शालिभद्र पूर्वे करेला दानथी विजय पामे छे."

आवी शालिभद्रनी समृद्धि जोईने श्रेणिक राजाए पण आ प्रमाणे वि[illegible] के—

> [illegible] महानसे वह्निर्गृहे भानुर्यथोच्यते ।
> [illegible]ऽपि नरदेवास्तथा वयम् ॥

"जेम स्नुही नामनुं झाड बहु नानुं होयछे छतां महातरु कहेवायछे, अने अग्नि जेटलो होय छतां पण ते बृहद् भानु (मोटामां मोटो सूर्य) कहेवाय छे, तेवीज अमे सारभूत तेज वगरना छतां पण नरदेव कहेवाइए छीए."

शालिभद्रे पण पोताने घेर आवेला श्रेणिक राजाने पोताना स्वामी जाणीने युं के-'आ मारी पराधीन लक्ष्मीने धिक्कार छे !' ए प्रमाणे वैराग्यपरायण बनी ज एकेक स्त्रीने तजवा लाग्यो. ते हकीकत सांभळीने धन्य नामना तेना बनेवीए ने एक साथे सर्वस्त्रीओनो त्याग करी दीक्षा लेवानी तेने प्रेरणा करी. आ प्रमा- प्रेरणाथी उत्साहित बनी श्री महावीर स्वामीनी पासे जइ चारित्र ग्रहण करी र तप तपी बार वर्ष पर्यंत दीक्षापर्याय पाळी प्रांते एक मासनी संलेखना करी र्वसिद्धि विमानमां तेत्रीश सागरोपम आयुष्यवाळा अहमिन्द्र[1] देवपणे उत्पन्न थया. आ मुनिने धन्य छे के जेमणे सघळुं अनुत्तर (सर्वथी उत्तम) प्राप्त कर्युं.

अनुत्तरं दानमनुत्तरं तपो, ह्यनुत्तरं मानमनुत्तरं यशः ।
श्रीशालिभद्रस्य गुणा अनुत्तरा, अनुत्तरं धैर्यमनुत्तरं पदम् ॥

"तेनां (शालिभद्रनां) दान, तप, मान, यश, गुणो, धैर्य अने पद[2]-ए सर्व त्तर (जेनाथी अन्य श्रेष्ठ नथी एवां) छे."

आ प्रमाणे ज्ञान सहित तप करवामां आवे तो मोटुं फळ प्राप्त थायछे.

न करंति जे तव संजमं च ते तुल्लपाणिपायाणं ।
पुरिसा सम पुरिसाणं, अवस्स पेसत्तण मुविंति ॥ ८६ ॥

अर्थ-" जे प्राणी तप (बार प्रकारे) अने संयम (सत्तर प्रकारे) करता-आदरता ते पुरुषो समान हाथपगवाळा अने सदृश पुरुषाकार धारण करनारनुं सेवकपणुं श्य प्राप्त करे छे." ८६

शालिभद्रे एज विचार कर्यो हतो के-" श्रेणिकमां ने मारामां कांइ पण हाथपगनुं ोषपणुं नथी ते छतां ते स्वामी ने हुं सेवक, तेनुं कारण मात्र में पूर्वजन्ममां सुकृत नथी ते ज छे." आम विचारीने तेणे चारित्र ग्रहण कर्युं.

सुंदर सुकुमाल सुहोइएण, विविहेहिं तवविसेसेहिं ।
तह सोसविओ अप्पा, जह नवि नाओ सभवणेपि ॥८७॥

---

१ जेने स्वामी तरीके इन्द्र होता नथी तेओ पोतेज पोताना विमानना ाथी अहमिंद्र कहेवाय छे. २ पद ते स्थान-अनुत्तरविमान.

ा ८७—सभवणेवि.

अर्थ—"सुंदर (रूपवान), सुकुमाळ(मृदु शरीरवाळा)अने सुखोचित अर्थात् सुखना अभ्यासी एवा शालिभद्रे विविध प्रकारनां तप विशेषवडे करीने पोताना देहने एवो शोषव्यो–दुर्बळ कर्यो के जेथी पोताने घेर पण ते ओळखी शकाया नहि."

शालिभद्र मुनि थया पछी पाछा राजगृहीए आव्या त्यारे पोतानी माताने घेर गोचरी निमित्ते जतां तेना सेवकपुरुषोए पण तेमने ओळख्या नहि एवो तपस्यावडे देह सुकवी नाख्यो हतो.

दुक्कर[१] मुद्धोसकरं[२], अवंतिसुकुमाल[३] महरिसीचरियं[१]।
अप्पावि[५] नाम[४] तह[१] तज्ज[७]–इत्ति[८] अच्छेरयं[८] एयं ॥ ८८ ॥

अर्थ—"दुष्कर अने सांभळतां पण रोमोत्कंप करे–रुंवाडां उभां थाय एवुं अवंतिसुकुमाळ महर्षिनुं चरित्र छे; जे महात्माए पोताना आत्माने पण एवा प्रकारे पीडित कर्यो के जेमनुं चरित्र संपूर्ण आश्चर्यकारक थयुं." ८८

अहीं अवंतिसुकुमाळनो संबंध जाणवो. २४

अवंतिसुकुमाळ कथा.

अवंती देशमां उज्जयिनी नगरीमां भद्रा नामनी एक शेठनी स्त्री हती तेने नलिनीगुल्म विमानथी च्यवीने आवेलो अवंतिसुकुमाल नामे पुत्र थयो. ते बत्रीश स्त्रीओ साथे विषयसुखनो अनुभव करतो हतो. एक दिवस पोताना घरनी नजीक सुस्थित आचार्यना मुखथी रात्रिनी पहेली पोरषीमां नलिनीगुल्म विमाननुं वर्णन सांभळी जातिस्मरणज्ञान थवाथी पूर्वभवनुं स्वरूप जाणी, त्यां (नलिनीगुल्म विमानमां) जवाने उत्सुक थयेलो अवंतिसुकुमाल गुरु पासे जइ विनयपूर्वक पूछवा लाग्यो के 'आपे नलिनीगुल्म विमाननुं स्वरूप केवी रीते जोयुं?' गुरुए कह्युं के 'सिद्धांतरूप नेत्रथी जोयुं छे.' पछी अवंतिसुकुमाले पूछयुं के 'ते केवी रीते प्राप्त थाय?' गुरुए कह्युं के 'चारित्र पाळवाथी. कारणके चारित्र आलोक अने परलोकमां सर्व प्रकारनुं सुख आपे छे.' कह्यु छे के–

नो दुष्कर्मप्रयासो न कुयुवतिसुतस्वामिदुर्वाक्यदुःखम् ।
राजादौ न प्रणामोऽशनवसनधनस्थानचिंता न चैव ॥
ज्ञानाप्तिर्लोकपूजा प्रशमपरिणतिः प्रेत्यनाकाद्यवाप्ति ।
चारित्रे शीवदायके सुमतयस्तत्र यत्नं कुरुध्वम् * ॥

गाथा ८८— चरीयं. २ तज्जयति. *आ चोथुं पद भूलवाळु जणाय छे.

" जेनी अंदर दुष्कर्म संबंधी प्रयास नथी, जेनी अंदर खराब स्त्री, पुत्र के स्वा-
मीं दुर्वाक्यश्रवणनुं दुःख नथी, जेनी अंदर राजा आदिने प्रणाम करवो पडतो नथी,
ना अंदर भोजन, वस्त्र धन के स्थान माटे चिंता करवी पडती नथी, जेनी अंदर
ज्ञानी प्राप्ति थाय छे, लोको पूजा करे छे, शांतभाव परिणमे छे, अने परभवे
आदिनी प्राप्ति थाय छे एवा मोक्षदायक चारित्रमां हे विद्वान् पुरुषो ! तमे
न करो."

'माटे चारित्र ग्रहण करी, अनशन करवावडे नलिनीगुल्म विमान मेळवी शकाय
' ए प्रमाणे गुरुमुखथी सांभळीने अवंतिसुकुमाळे कह्युं के 'में चारित्र अने अनश-
नावथी अंगीकार कर्युं छे.' गुरुए ज्ञानथी जाण्युं के 'आवुं कार्य आ प्रमाणेज
द थवानुं छे तेथी तेने रात्रिएज साधुवेष आप्यो. ते वेष धारण करीने ते शहेरथी
र स्मशानभूमिए जइ कंथेर (थोर) ना वनमां कायोत्सर्ग मुद्राथी रह्या. त्यां जतां
मां कांटा, कांकरा आदिना प्रहारथी अतिकोमळ एवा तेना चरणना तळीयामांथी
र स्रववा लाग्युं. तेना गंधथी पूर्व भवमां अपमानित करेली स्त्रीनो जीव शियाळ-
पणां बच्चांओथी परिवृत्त थइ त्यां आवी अने तेनुं शरीर खावा लागी. परंतु ते मुनि
पण क्षुभित थया नहि. तेमनुं चित्त स्थर होवाथी अति वेदना सहन करता सता
करीने ते नलिनीगुल्म विमानमां देवपणे उत्पन्न थया. प्रातःकाळमां ते सगळुं
माता भद्राए जाण्युं. एटले एक गर्भवंती वहुने घरमां राखीने बाकीनी तमाम
ी साथे भद्राए चारित्र ग्रहण कर्युं. घर आगळ रहेली वहुने एक पुत्र थयो. ते
स्मशानभूमिमां एक जिनप्रासाद चणाव्यो अने तेमा जिनप्रतिमा स्थापी. स्मशा-
नाम 'महाकाळ' पड्युं.

जे प्रमाणे अवंतिसुकुमाळे धर्मने अर्थे पोताना शरीरनो त्याग कर्यो परंतु ग्रहण
ा व्रतनो भंग कर्यो नहि, तेवी रीते अन्य जनोए पण धर्मविषयमां यत्न करवो,
आ कथानो उपदेश छे.

अच्चूढ सरीरघरा, अन्नो जीवो सरीर मन्नंति ॥
धम्मस्स कारणे सुविहिया, सरीरंपि छड्डंति ॥ ८९ ॥

अर्थ—" तजी दीधो छे शरीर रूपी घरनो मोह जेणे एवा सुविहितो—उत्तम पुरुषो
कारणे 'आ जीव अन्य छे अने शरीर अन्य छे' एवीबुद्धिवडे करीने शरीरने
जी दे छे." ८९

गाथा ८९—उच्छूढ, आच्छुढ.

आ देहनो संबंध एक भवनोज छे अने ते शरीर जन्मे जन्ममां नवुं नवुं छे, पण धर्म जो तजी दीधो तो ते फरीने प्राप्त थवो दुर्लभ छे, तेथी उत्तम धर्मने कारणे शरीरने तजे छे पण शरीरने कारणे धर्मने तजता नथी. माटे पण धर्मने न तजवो.

एक दिवसंपि जीवो, पवज्जमुवागओ अनन्नमणो ।
जइवि न पावइ मुक्खं, अवस्सं वेमाणिओ होइ ॥ ९० ॥

अर्थ—" चारित्र धर्मनुं फळ कहेछे—अनन्य मनवाळो जीव एक दिवस पण (दीक्षा) प्रतिपन्न करे अर्थात् भवमांते एक दिवस पण शुद्ध दीक्षा पाळे तो ते संहनन काळादिना अभावथी—मोक्ष न पामे, परंतु अवश्य वैमानिक देव तो थाय." ९०

एक दिवसना विशुद्ध मनयुक्त चारित्रनुं फळ आ काळमां पण वैमानिक देवपणानी प्राप्ति थवा रूप छे.

सीसावेढेण सिरंमि—वेढिए निग्गयाणि अच्छीणि ।
मेयज्जस्स भगवओ, नय सो मणसावि परिकुविओ ॥ ९१ ॥

अर्थ—" लीलो चामडानी वाधरवडे मस्तकने वेष्टित कर्ये सते (ते सुकाइने) आंखो नीकळी पडी, परंतु ते मेतार्य भगवंत मनथी (लेश मात्र) पण (सोनी उपर) कोपायमान थया नहि." ९१

मेतार्य मुनिना मस्तके सोनीए लीली वाधर वींटी ते सुकावाथी नसोनुं खेंचाणथवाने लोधे बंने नेत्र नीकळी पड्यां, परंतु मेतार्य मुनि किंचित् मात्र पण ते उपर कोपायमान थया नहि. एवी रीते बीजा मुनिराजोए पण क्षमा करवी.

अहीं मेतार्य मुनिनुं दृष्टांत जाणवुं. २५

मेतार्यमुनिनी कथा.

साकेतनपुरमां 'चंद्रावतंसक' नामे अत्यंत धार्मिक राजा हतो. तेने 'सुदर्शना' नामनी स्त्री हती. ते स्त्रीनी कुक्षिथी 'सागरचंद्र' ने 'मुनिचंद्र' नामे बे पुत्र उत्पन्न थया हता. ते बेमां मोटाने युवराजपद आप्युं अने नानाने उज्जयिनी राज्य आप्युं. बीजी 'प्रियदर्शना' नामे राणीथी 'गुणचंद्र' अने 'बाळचंद्र' नामे बे पुत्र थया. ए प्रमाणे चार पुत्र विगेरेथी परिवृत्त थइ ते राजा राज्य करतो हतो.

गाथा ९०—पइ नहि. अवश्य. गाथा ९१—सिरंमि आर्द्रचर्म.

क दिवस चंद्रावतंसक राजाए पैाषध कर्यो हतो. ते रात्रिए एकांतवासमां रह्या
णे एवो अभिग्रह कर्यो के 'ज्यांसुधी आ दीवो वळे त्यांसुधी मारे कायोत्स-
थत रहेवुं' ते अभिग्रहने नहि जाणनारी कोइ दासीए ते दीवामां तेल पूर्या
णो वखत कायोत्सर्गमां स्थित रहेवाथी राजाने शिरोवेदना थइ, तेथी ते
म्यो अने देवलोकमां गयो. ते जोइ सागरचंद्रे विचार्यु के-'आ देहनो संबंध
छे, जे प्रातःकालमां जोवामां आवेछे ते मध्यान्हे जोवामां आवतुं नथी अने
ान्हे जोवामां आवेछे ते रात्रिए नाश पामेछे. वायुए कम्पावेला पत्र जेवुं आ
क्षणे क्षणे क्षीण थतुं जाय छे. कह्युं छे के-

आदित्यस्य गतागतेरहरहः संक्षीयते जीवितम्
व्यापारैर्बहुकार्यभारगुरुभिः कालो न विज्ञायते ॥
दृष्ट्वा जन्मजराविपत्तिमरणं त्रासश्च नोत्पद्यते
पीत्वा मोहमयीं प्रमादमदिरामुन्मत्तभूतं जगत् ॥

'सूर्यना गमन ने आगमनथी आयुष्य दररोज क्षय पामेछे, बहु प्रकारना कार्य-
मोटा मोटा व्यवसायोथी काळ केटलो गयो ते जणातुं नथी, अने जन्म, वृद्धा-
विपत्ति ने मरण जोइने माणसोने त्रास उत्पन्न थतो नथी; तेथी (जणायछे के)
पी प्रमाद रूपी मदिरानुं पान करीने आ जगत उन्मत्त थयेलुं छे."
इत्यादि कारणथी जेनुं चित्त वैराग्यवान थयेलुं छे एवो 'सागरचंद्र राज्यथी परा-
हतो छतां पण तेनो ओरमान माताए कह्युं के 'मारा बंने पुत्रो हाल राज्यभार
करवाने अशक्त छे, तेथी तुं आ राज्यधुराने ग्रहण कर.' ए प्रमाणे बळात्कारथी
रचंद्रने राज्य उपर स्थापित कर्यो, परंतु ते विरक्त मनथी राज्यनुं पालन करेछे.
क्मे तेने समृद्धि ने कीर्त्तिथी वधी गयेलो जोइने तेनी ओरमान माता दुभाणी,
ते दररोज तेनी ईर्ष्या करेछे अने छिद्र खोळेछे. एक दिवस क्रीडाने वास्ते
ां गयेला 'सागरचंद्रने' माटे तेनी माताए दासी मारफत एक लाडु मोकल्यो.ते
। लाडु आपवा जती हती ते वखते तेने बोलावीने ओरमान माताए पूछ्युं के-
शुं छे?' तेणे कह्युं के-'हुं राजाने माटे लाडु लइ जाउंछुं.' तेणे कह्युं के-'जोउं,
क्वो छे?' दासीए तेने आप्यो, एटले ते ओरमान माताए विषथी खरडायेला
वडे ते लाडुने सारी रीते स्पर्श करी विषमिश्रित करीने दासीने पाछो आप्यो.
ीए ते लाडु लइ जइने राजा पासे मूक्यो. राजाए ते मनोरंजक लाडु ग्रहण कर्यो.

णो लइ नगरनी वहार नीकळी वनमां कायोत्सर्गमुद्राए स्थित थया. अहीं राज-
ने पुरोहितपुत्र बंनेने घणी वेदना थवाथी ते पोकार करवा लाग्या. एटले राजाए
ने पूछ्युं के–' तमने शुं थयुंछे ? ' त्यारे बीजा लोकोए कह्युं के–' अहीं एक मुनि
ा हता तेणे कंइक करेलुं जणाय छे. ' एटले राजा ते मुनिने खोळतो खोळतो
गयो. त्यां पोताना मोटा भाइने जोइ वांदीने अरज करवा लाग्यो के–' हे
ा ! आपनी जेवा महात्माओने बीजाने पीडा करवी घटती नथी. ' ते सांभळीने
रचंद्रे कह्युं के–' तुं चंद्रावतंसक राजानो पुत्र पांचमो लोकपाळ छे, छतां साधुओने
देतां तारा पुत्रने तेमज पुरोहितपुत्रने शामाटे अटकावतो नथी ? आवो अन्याय
वर्तावे छे ? ' त्यारे मुनिचंद्र राजाए कह्युं के–' मारो अपराध क्षमा करो ते
जेवुं कर्युं तेवु तेनुं फळ भोगव्युं. परंतु आप पिताने स्थाने छो, माटे कृपा
ते बंनेने साजा करो. आपना शिवाय तेओनां अस्थि ठेकाणे लाववाने बीजो कोइ
ान नथी." एम कहीने बंनेने सागरचंद्र मुनि समीपे लाववामां आव्या. त्यारे
कह्युं के ' जो जीववानी इच्छा करता हो तो संयम लेवानु कबुल करो. ' तेमणे
ाणे कबुल करवाथी तरतज तेओने साजा करवामां आव्या, एटले चारित्र ग्रहण
तेओ साथेज नीकळ्या.

ए बे मुनिमां पुरोहितपुत्र जाते ब्राह्मण होवाथी तेणे जातिमद करवाने लीधे
गोत्र बांध्युं. चारित्र पाळीने अंते ते बंने देवता थया. तेओ परस्पर स्नेहवाळा
तेथी तेओए संकेत कर्यो के ' आपणामांथी जे प्रथम च्यवीने मनुष्य थाय तेने
मां रहेला बीजाए प्रतिबोध पमाडवो.' पछी कालांतरे प्रथम पुरोहितजीव च्यवीने
इ नगरमां ' महेर ' नामना चंडालना घरमां ' मेती ' नामनी भार्यानी कुक्षिमां
मद करवाथी अवतर्यो. ते चंडालनी भार्या ते शहेरमां कोइ शेठने घेर हमेशां आवेछे.
शेठनी स्त्री साथे अत्यंत मैत्री थइछे. शेठाणी मृतवत्सा [छोकरां जीवे नहि ते]
ोषवाळी होवाथी तेने छोकरां जीवतां नथी. ते वात तेणे चांडालनी स्त्रीने कही
कह्युं के–' आ वखते जो मने पुत्र थशे तो हुं तमने आपीश. ' काळे करीने तेने
न्म्यो एटले ते पुत्र तेणे शेठाणीने गुप्तपणे आप्यो. शेठाणीए पुत्रजन्मनो महोत्सव
्यो, अने मेतार्य एवुं ते छोकरानुं नाम पाडयुं. अनुक्रमे ते सोळ वर्षनो थयो.
वसरे मित्रदेव (राजपुत्रनो जीव) पूर्वनो संकेत होवाथी तेनी पासे आवीने तेने
करवा लाग्यो, पण ते प्रतिबोध पाम्यो नहि. अन्यदा तेना पिताए आठ
कपुत्रीओनी साथे तेनो विवाह कर्यो. तेना लग्नवखते मित्रदेवे आवी चांडाल-
ना शरीरमां प्रवेश कर्यो तेथी ते लोकोने कहेवा लागी के–' आ मारो पुत्र छे.तमे

सुनक्षत्र मुनिनुं वृत्तांत.

एक वखत श्रीवीरप्रभु श्रावस्ती नगरीमां समवसर्या, त्यां गोशालक पण
नगरमां एवी वात फेलाइ के आजे नगरमां बे सर्वज्ञ आवेला छे. एक
अने बीजो गोशालक.ए वात गोचरीए गयेला श्रीगौतम स्वामीए सांभळी, तेथी
भगवंतने पूछ्युं के 'आ गोशालक कोण छे के जे लोकोनी अंदर सर्वज्ञ एवुं नाम
छे.' भगवाने कह्युं के-"हे गौतम! सांभळ. सरवण नामना गाममां मंखलि नामनो
जातिनो एक पुरुष हतो. तेने भद्रा नामनी स्त्री हती, तेनी कुक्षिथी ते जन्म्यो छे.
घणी गायो हती तेवा एक ब्राह्मणनी गोशाळामां जन्मवाथी तेनुं नाम गोशालक
हतुं. ते युवान थयो तेवामां हुं छद्मस्थ अवस्थाए फरतो राजगृह नगरने विशे
रह्यो हतो.ते पण फरतो फरतो त्यां आव्यो.में चार मासक्षपणनां पारणां परमान्न
वडे कर्यां.तेनो महिमा जोइने ते विचार करवा लाग्यो के 'जो हुं आनो शिष्य थाउं
दररोज मिष्टान्न मळे.' ए प्रमाणे विचारी 'हुं तमारो शिष्य छुं' एम कही मारी
लाग्यो.ते मारी साथे छ वर्ष पर्यंत भम्यो.एक दिवस कोइ योगिने जोइने तेणे
करी के'आ जूओनुं शय्यातर छे' तेथी क्रोधितथयेला ते योगिए तेनापर तेजोलेश्या
में शीतलेश्या मूकीने तेने बचाव्यो. पछी तेणे तेजोलेश्या उत्पन्न करवानो उपाय
पूछ्यो.में पण भावि भाव जाणीने तेनो उपाय कह्यो,एटले ते माराथी जुदो पड्यो.
छ मास कष्ट वेठी तेजोलेश्या साधी,अने अष्टांग निमित्तोनो पण जाण थयो.पछी
प्रमाणे जनसमुदाय आगळ ते पोतानुं सर्वज्ञपणुं स्थापित करे छे; परन्तु ते खोटुं छे.
कांइ जिन नथी अने सर्वज्ञ पण नथी." आ प्रमाणेनो भगवंते कहेली हकीकत सां
ळीने त्रिक (त्रण मार्ग मळे ते स्थान) मां, चोकमां अने राजमार्गमां सघळा लोको
कहेवा लाग्या के 'आ गोशालक सर्वज्ञ नथी.' ए सघळुं वृत्तांत गोशालके
मुखथी सांभळ्युं, एटले तेने क्रोध उत्पन्न थयो. ते अवसरे आनंद नामना एक
गोचरीए जतां जोइने तेणे बोलाव्या अने कह्युं के "हे आनंद! तुं एक दृष्टांत सां
केटलाएक वाणीआ करियाणांना गाडां भरीने चाल्या. तेओ जंगलमां गया. त्यां
घणी तृषा लागवाथी पाणीनी शोध करतां तेओए चार राफडानां शिखरो जोयां. ते
एक शिखर तोड्युं, एटले तेमांथी गंगाजळ जेवुं निर्मल जळ नीकळ्युं. सघळाओ ते
वारंवार पीने संतुष्ट थया. बीजुं शिखर तोडवा जतां साथेना कोइ एक वृद्ध मा
तेमने वार्या, परंतु तेओ वार्या रह्या नहि. ते शिखर तोडतां अंदरथी सोनुं नीकळ्युं
— —णे त्रीजुं शिखर भेदतां अंदरथी रत्नो नीकळ्यां. चोथुं शिखर भेदवा वखते
णा वार्या छतां पण तेओए ते शिखर तोड्युं तो तेमांथी अति भयंकर दृष्टि
कळ्यो. तेणे सूर्य सामुं जोइने तेमनी उपर दृष्टि फेंकी, जेथी ते सघळा

या. पेलो वृद्ध वाणीयो बच्यो तेवी रीते हे आनंद ! तारो धर्माचार्य पण पो-
ऋद्धिथी तृप्त न थतां मारी इर्ष्या करेछे तेथी हुं तेने बाळीने भस्म करी ना-
परंतु तुं तेने हितोपदेश देनार थवाथी तने हु बाळीश नहि." ए प्रमाणे सां-
भयभीत थयेला आनंदे भगवानने सर्व हकीकत कही. भगवंतनी आज्ञाथी गौ-
आदि मुनिओने ते वात जणावी; जेथी तेओ सर्व भगवतथी दूर पोतपोताने स्थाने
गया. एटलामां गोशालक त्यां आवी प्रभुने कहेवा लाग्यो के 'हे काश्यप ! तुं
पोतानो शिष्य कहेछे ते खोटु छे. ते तारो शिष्य तो मरी गयो. हुं तो तेनुं श-
बळवान जाणीने ते शरीरमां स्थिति करीने रह्यो छुं.' ए सांभळीने 'आ
ाननी अवज्ञा करेछे' एम जाणी गुरुभक्तिमां अत्यंत रागवाळा सुनक्षत्र नामना
र गोशालकने कह्युं के 'अरे ! तु तारा धर्माचार्यनी निंदा केम करेछे? तेज तुं
ालक छे (बीजो नथी).' ए सांभळीने गोशालके क्रोधवश थइ तेजोलेश्याथी
त्र मुनिने बाळी नाख्या. समाधिथी मृत्यु पामी ते आठमा देवलोकमां देवपणे
न थया. ए समये बीजा सर्वानुभुति नामना साधुए पण सर्व जीवोने खमावी
न करी गोशाळकनी सन्मुख आवीने कह्युं के 'तुं स्वधर्माचार्यनी निंदा केम करे
तेथी दुष्ट गोशालके तेमने पण बाळी नाख्या. ते मरीने बारमा देवलोकमां उ
थया. पछी भगवाने कह्युं के " हे गोशालक ! तुं शा माटे तारा देहने गोपवे
ेम कोइ चोर भागतो सतो कोड न देखे तेटला माटे तरणुं पोतानी आडुं धरेछे
तेथी ते छानो रहेतो नथी, तेवी रीते तुं पण माराथीज बहुश्रुत थयो छे अने
न अपलापना करेछे." इत्यादि वचनोथी क्रोधित थइने तेणे भगवाननी उपर
तेजोलेश्या मूकी ते तेजोलेश्या भगवानने त्रण प्रदक्षिणा करी पाछी वळीने
लकना शरीरमांज पेठी. पछी गोशालक बोल्यो के 'हे काश्यप तु आजथी सा-
दिवसे मरण पामीश.' त्यारे भगवाने कह्युं के 'हुं तो सोळ वर्ष सुधी केवळीपणे
ीश, परंतु तुंतो आजथी सातमे दिवसे मोटी वेदना भोगवीने मरण पामीश.'
गोशालक पोताने स्थाने आव्यो. सातमे दिवसे शांत परिणामथी समकित फ-
तेथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो के 'अरे ! में आ अत्यंत विरुद्ध आचरण
में भगवाननी आज्ञानो लोप कर्यो ! में साधुओनो घात कर्यो ! आवता भवमां
शी गति थशे?' ए प्रमाणे विचारी शिष्योने बोलावी कह्युं के "मारा मरण पछी
कलेवरने पगथी बांधीने श्रावस्ती नगरीमां चारे तरफ फेरवजो. कारणके हुं
नहि छतां 'हु जिन छुं' एवुं में लोकमां कहेराव्युं छे." आ प्रमाणे आत्मनिंदा
सतो मरण पामीने ते बारमा देवलोकमां उत्पन्न थयो. पछी शिष्योए गुरुनुं
मान्य करवा मांटे उपाश्रयनी अंदर श्रावस्ती नगरी आलेखी कमाड बंध करी
रने पगे रज्जु बांधीने चारे तरफ फेरव्युं.

ए प्रमाणे सुनक्षत्र मुनिनी पेठे अन्य साधुए पण गुरुभक्तिमां राग करवो, एवो
स्थानो उपदेश छे.

पुन्नेहिं चोइया पुरकडेहिं, सिरिभायणं भविअसत्ता।
गुरु मागमेसिभद्दा, देवयमिव पज्जुवासंति ॥ १०१ ॥

अर्थ–" पूर्वकृत पुण्यवडे मेरायला, लक्ष्मीना भाजन अने आगामि काळे कल्याण थवानुं छे एवा भव्य जीवो पोताना गुरुने देवतानी जेम सेवे छे. जेवी रीते देवनी सेवा करे तेवी रीते गुरुनी पण सेवा करे छे." १०१.

बहु सुख्ख सयसहस्साण, दायगा मोयगा दुहसहस्साणं
आयरिआ फुड मेअं, केसि पएसिअ तहेउ ॥ १०२ ॥

अर्थ–"बहु प्रकारना लाखोगमे सुखना आपनारा, अने संकडो अथवा दुःखथी मूकावनारा धर्माचार्य होय छे. ए वात प्रगट छे (एमां संदेह जेवुं प्रदेशी राजाने केशी गणधर तेवीज रीते सुखना हेतु थयेला छे." १०२.

अहीं केशी गणधर अने प्रदेशी राजानो उपनय जाणवो. ३९

जंबूद्वीपना भारतवर्षमां कैकयार्द्ध देशमां श्वेतांबी नामनी नगरी छे. त्यां नो शिरोमणि जेना हस्त निरंतर रुधिरथी लेपायेलाज रहे छे एवो, परलोकनी फार विनानो अने पुण्यपापमां निरपेक्ष प्रदेशी नामनो राजा हतो. तेने चित्र नामनो मंत्री हतो. तेने एक दिवसे प्रदेशी राजाए श्रावस्ती नगरीमां जितशत्रु पासे मोकल्यो. त्यां ते केशिकुमार नामना मुनिनी देशना सांभळीने परम थयो. पछी तेणे केशिकुमारने विज्ञप्ति करी के ' हे स्वामीन् ! एक वखत श्वेतांबी नगरीए पधारवानी कृपा करवी. आपने तेथी लाभ थशे. ' केशिगणधरे के 'तमारो राजा बहु दुष्ट छे तेथी केवी रीते आवीए?' चित्रसारथिए कह्युं के दुष्टछे तो तेथी शुं? त्यां बीजा भव्य जीवो पण घणा वसेछे.' त्यारे केशिकुमारे ' प्रसंगे जोइशुं ' पछी चित्रसारथि श्वेतांबीए आव्यो. अन्यदा केशिकुमार पण मुनिओथी परिवृत थइ श्वेतांबीनी बहार मृगवन नामना उपवनमां सम चित्रसारथि तेमनुं आववुं सांभळी मनमां विचार करवा लाग्यो के ' हु राज्य छतां दुर्बुद्धि अने पापी एवो मारो राजा नरके न जवो जोइए; माटे तेने आ पासे लइ जाउं.' एवुं विचारी अश्वक्रीडाना मिषथी राजाने नगर लइ गयो. पछी अति श्रमथी थाकी गयेल राजा श्री केशिकुमारे अलंकृत वनमां आव्यो. त्यां घणा लोकोने देशना देतां तेमने जोइने राजाए चि पूछयुं के ' आ मुंडो जड अने अज्ञानी लोकोनी आगळ शुं कहे छे ? ' चित्र...

गाथा १०१–पुण्णेहिं. गाथा १०२–दुहसयाणं. तहेउ–तद्वत्: सुखहेतुः

के 'हुं जाणतो नथी.' जो आपनी इच्छा होय तो चालो. त्यां जइने सांभळीए.
प्रमाणे कहेतां राजा चित्रसारथिनी साथे त्यां गयो, अने वंदनादि विनय कर्या विना
ने पूछयुं के 'आपनो हुकम होय तो वेसुं ?' गुरुए कह्युं के 'आ तमारी भूमि छे,
ने इच्छा मुजब करो.' ए सांभळीने राजा तेमनी आगळ वेठो. तेने वेठेलो
इने आचार्ये विशेषे करीने जीव आदिनुं स्वरूप वर्णव्युं. ते सांभळीने राजाए
के "आ सर्व असंबद्ध छे. जे वस्तु प्रत्यक्ष देखाय तेज सत् होय छे. जेम पृथ्वी
, तेज ने वायु प्रत्यक्ष देखाय छे तेम आ जीव प्रत्यक्ष देखातो नथी तेथी आकाश-
वत् अविद्यमान एवी जीवसत्ता केम मानी शकाय ?" त्यारे केशिकुमारे कह्युं के
राजा ! जे वस्तु तारी नजरे देखाय नहि ते शुं सघळानी नजरे न देखाय ?
तुं कहीशके 'जे हुं देखुं नहि ते सर्व असत्य छे' तो ते मिथ्या कथन छे. कारण
सघळाए जोयुं होय अने एके न जोयुं होय तो ते असत्य ठरतुं नथी. वळी जो कही
'सघळाओ जोइ शकता नथी' तो तुं शुं सर्वज्ञ छे के जेथी बधा जोइ शकता नथी
ते तने खबर पडी ? जे सर्वज्ञ छे ते तो जीवने प्रत्यक्ष जुए छे. तुं तारा शरीरना
भाग जोइ शकेछे पण पृष्ठ भाग जोइ शकतो नथी तो जीवनुं स्वरूप के जे अरूपी
छे तो शी रीते जोइ शके ? माटे जीवसत्ता छे एम मानीने परलोकनुं साधन छे
प्रमाण कर." त्यारे प्रदेशि राजाए कह्युं के 'हे स्वामी ! मारो पितामह अत्यंत
पी हतो ते तमारा मत प्रमाणे नरके जवो जोइए. तेने हुं घणोज प्रिय हतो, पण तेणे
वीने मने कह्युं नहि के पाप करीश नहि. पाप करीश तो नरके जवुं पडशे, त्यारे
वसत्ताने हुं केवी रीते मान्य करुं ?' केशिकुमार मुनिए कह्युं के 'तेनो उत्तर सांभळ--
री सूरीकंता राणीनी साथे विषयसेवन करतां कोइ परपुरुषने जो तुं जुए तो तेने
शुं कर ?' राजाए कह्युं के 'हुं तेने एक घाए बे टुकडा करी मारी नाखुं, एक क्षण
कुटुंबमेळाप करवाने माटे तेने घेर जवानी पण रजा आपुं नहि.' गुरुए कह्युं के 'ए
प्रमाणे नारकीओ पण कर्मथी बंधायेला होवाथी अत्रे आवी शकता नथी.' फरीथी
राजाए कह्युं के 'अति धर्मिष्ठ एवी मारी माता तमारा मत प्रमाणे स्वर्गमां गइ हशे.
ते पण आवीने मने कह्युं नहि के वत्स ! पुण्य करजे. पुण्य करवाथी स्वर्ग मळे छे,
हुं जीवसत्ताने केवी रीते प्रमाण करुं ?' त्यारे केशिगणधरे कह्युं के 'तमे भव्य
पहेरी चंदन आदिथी शरीरने लिप्त करी स्त्रीनी साथे महेलमां क्रीडा करता हो
वखते कोइ चंडाल तमने अपवित्र भूमिमां बोलावे तो तमे त्यां जाओ के नहि ?'
राजाए कह्युं के 'न जाउं.' गुरुए कह्युं के तेवी रीते देवो पण पोताना भोगोने छोडीने
अपवित्र भरेला आ मृत्युलोकमां आवता नथी. कह्युं छे के:—

चत्तारिपंचजोयणसयाइं, गंधोअ मणुअ लोगस्स।
उड्ढं वच्चइ जेणं, न हु देवा तेण आवंति ॥

"आ मनुष्यलोकनो दुर्गंध चारशें पांचशें योजन सुधी उंचो जाय छे, देवताओ अहीं आवता नथी." फरीथी राजाए कह्युं के 'हे स्वामी ! एकवार चोरने जीवतो पकड्यो अने लोढानी कोठीमां नाखी तेनुं बारणुं बंध कर्युं.काळे ते कोठीनुं बारणु उघाडी जोयुं तो चोर मरी गयो हतो अने तेना कलेवरमां जीवडांओ उत्पन्न थयां हतां पण तेमां छिद्र पडेलां नहोतां तो ते जीवने नीक अने बीजा जीवोने आववाना छिद्रो तो होवां जोइए.में ते जोयां नहि तेथी अ जीव नथी.'केशिकुमारे कह्युं के 'कोइ एक पुरुषने घरना गर्भागारमां राखवा अने घरनां सर्व द्वार बंध करवामां आवे;पछी ते मध्ये रह्यो सतो शंख ने भेरी वाजित्र वगाडे, तो तेनो शब्द बहार संभळाय के नहि ?' राजाए कह्युं के 'संभळा गुरुए कह्यु के 'बहार शब्द आववाथी शु ओरडानी भींतमां छिद्रो पडे छे ?' राजाए के 'पडतां नथी.' गुरुए कह्युं के 'जो रूपी शब्दथी छिद्र पडतां नथी तो अ जीवथी छिद्रो केम पडे ?' फरीथी प्रदेशी राजाए कह्यु के 'हे स्वामी ! एक में ककडे ककडा करी तेना दरेक प्रदेश जोया पण तेमां जीव जोवामां आव्यो नहि. केशिगणधरे कह्युं के "तु कठीयारानी जेवो मूर्ख देखाय छे. केटलाएक कठीय लाकडां लेवाने माटे वनमां गया. तेमांथी एक कठीयाराने कह्यु के 'आ अग्नि तेथी रसोइनो वखत थाय त्यारे रसोइ करजे. कदि आ अग्नि बुझाइ जाय आ अरणीना काष्टमांथी अग्नि उत्पन्न करजे.' ए प्रमाणे कहीने तेओ गया. अग्नि बुझाइ गयो तेथी पेला मूर्ख कठीयारे अरणीनुं लाकडुं लावी तेना करी. परंतु अग्नि उत्पन्न थयो नहि. तेटलामां पेला कठीयाराओ आव्या. तेनी मूर्खता जाणी बीजुं अरणीनुं काष्ट लावी तेनु मथन करीने तेमांथी अग्नि कर्यो, अने रसोइ करी भोजन कर्युं. पण जेवी रीते काष्टनी अंदर रहेलो अग्नि दथी मथाय छे तेवी रीते देहमां रहेलो जीव पण साधी शकाय छे." ए सांभळीने प्रदेशि राजाए कह्युं के "हे स्वामिन् ! में एक चोरनुं वजन [illegible] [illegible] करीने तेने मारी नाख्यो. तेने फरीथी तोल्यो तो ते तेटलाज [illegible] [illegible] त्यारे में जाण्युं के 'जीव नथी.' जो तेनामां जीव होत तो जीव जतां [illegible] [illegible]." केशिकुमारे कह्युं के "हे महीपति ! जेम पूर्वे जोखेली चामडानी [illegible] [illegible] पूर्ण करीने जोखता पण ते तेटलीज थाय छे-भार वधे [illegible] [illegible] मार्ग रीते विचार कर. ज्यारे रूपी द्रव्य [illegible]

र बध्यो नहि तो अरूपी द्रव्य जीवना जवाथी न्यूनता शी रीते थाय? सूक्ष्म एवा रूपी
योनी पण विचित्र गतिछे तो अरूपी द्रव्यनी विचित्र गति होय तेमां तो शुं कहेवुं! माटे
बाबतमां तुं शामाटे शंकित थाय छे! आत्मा आपणने अनुमान प्रमाणथी गम्य छे
केवलीने प्रत्यक्ष प्रमाणथी गम्य छे. वळी 'हुं सुखी छुं हुं दुःखी छुं' ए प्रकारनुं जे
थाय छे ते आत्मानुंज लक्षण छे. माटे जेम तलनी अंदर तेल, दुधनी अंदर घी
काष्ठनी अंदर अग्नि रहेल छे तेम देहनी अंदर जीव रहेलो छे." इत्यादि अनेक
ोना उत्तर शास्त्रयुक्तिथी आप्या. तेथी संदेहरहित थयेलो राजा विचार करवा लाग्यो
'आ वात सत्य छे, आ ज्ञानने धन्य छे, पछी गुरुने नमस्कार करीने राजाए वि-
करी के 'हे भगवन्! तमारा उपदेश रूपी मंत्रथी मारा हृदयमां रहेलो मिथ्यात्व
पिशाच भागी गयो, परंतु कुलपरंपराथी आवेला नास्तिक मतने हुं केवी रीते
ुं?' त्यारे केशिकुमार मुनिए कह्युं के "हे प्रदेशि राजा! तुं लोहवणिकनी पेठे
केम बने छे? ते वार्ता आ प्रमाणे छे–

केटलाक वणिको व्यापार करवाने माटे परदेश जवा चाल्या. मार्गमां तेओए
लोढानी खाण दीठी, एटले तेओए लाढानां गाडां भर्यां. आगळ चालतां तां-
ी खाण जोइ, तेथी लोढुं खाली करीने तांबु भर्युं. मात्र एक वाणीआए लोढुं
ली कर्युं नहि. आगळ चालतां तेओए रुपानी खाण जोइ, एटले तांबुं खाली करी
भर्युं. घणुं कहेतां छतां पण पेला लोहवणिके लोढुं काढी नांख्युं नहि आगळ
ालतां तेओए सोनानी खाण जोइ, तेथी रुपुं खाली करी सोनुं भर्युं. आगळ चालतां
ोनी खाण जोइ, एटले सोनुं खाली करी रत्नो भर्यां. ते वखते तेओ पेला लोह-
िकने कहेवा लाग्या के 'हे मूर्ख! आ मेळवेलो रत्नसमूह तुं शामाटे गुमावे छे!
ुं तजी दइने रत्नो ग्रहण कर, नहि तो पाछळथी जरुर तने पश्चाताप करवो पडशे'
प्रमाणे तेने घणुं कहेवामां आव्युं छतां तेणे मान्युं नहि अने कहेवा लाग्यो के
मारामां स्थिरता नथी, तेथी एकने छोडी बीजाने ग्रहण करोछो अने बीजाने छोडी
ाने ग्रहण करोछो पण हुं ए प्रमाणे करता नथी. में तो जेनो स्वीकार कर्यो तेनो
ी.' पछी ते सघळा घेर आव्या, अने रत्नना प्रभावथी पेला वणिको सुखी थया.
ने सुखी थयेला जोइने लोहवणिक मनमां पश्चाताप करवा लाग्यो के 'अरे! में
शुं कर्युं! तेओनुं कहेवुं में मान्युं नहि.' एम तेणे घणा काळ सुधी शोच कर्यो. ए
ाणे हे प्रदेशि राजा! तने पण लोहवणिकनी पेठे पश्चाताप करवो पडशे. वळी जे
की होयछे ते शुं कुळपरंपराथी आवेल रोग के दारिद्र्यनो त्याग करवा नथी इच्छ-
? जो कुळमार्ग तेज धर्म होय तो पछी दुनियामां अधर्मनुं नाम पण नष्ट थशे. वळी–

दारिद्र्यदास्यदुर्नयदुर्भगताद्:खितादि पितृनाचितम ।
नैवं त्याज्यं तनयैः स्वकुलाचारैककमितनगैः ॥

" दारिद्र्य, दासपणुं, अनीति, दुर्भागीपणुं अने दुःखीपणुं आदि जे पोताना।
तादिए आचर्यु होय तेने पोतानो कुळाचार एज नीति छे, एम कहेनारा पुत्रोए
तजवुं जोइए." माटे हे राजा ! कुळाचार ए धर्म नथी, किंतु जंतुनी रक्षा करवी इत्या
दिज धर्म छे." इत्यादि वचनोथी प्रतिबोध पामेलो प्रदेशि राजा विनय पूर्वक
के ' हे भगवन् ! आ आपनुं वाक्य सत्य छे अने तत्त्व रूप छे, एज खरो अर्थ छे,
शिवाय बीजुं सर्व अनर्थज छे.' ए प्रमाणे कहीने प्रदेशि राजाए समकितमूळ
व्रतो ग्रहण कर्या. फरीथी शिक्षाने अवसरे केशि गणधरे कह्यु के—

माणं तुम पएसी पुव्विं रमणिज्जे भवित्ता पच्छा अरमणिज्जे
भविज्जासिइति.

आं राजप्रश्नीय सूत्रनो आळावो छे. तेनो भावार्थ ए छे के ' प्रदेशि राजा
तुं पूर्वे रमणिक थइने पश्चात् (हवे) अरमणिक न थइश.' एटले प्रथम अन्यनो
थइ सांप्रत काळे जिनधर्मनी प्राप्ति थवाथी तेमनो अदाता न थइश; केमके तेम
अमने अंतराय कर्म बंधाय अने जिनधर्मनी अपभ्राजना (निंदा) थाय. वळी
वखतथी चाल्या आवता दाननो निषेध करवाथी लोकविरुद्धता अने अपभ्राजनादि
तने पण प्राप्त थाय. माटे जेने आपतो हो तेने आपवुं पण पात्रबुद्धिए न आपवुं
हंत विगेरे पण उचित दाननो निषेध करता नथी, माटे तारे तो मिथ्यात्वने तजवुं
सर्वथी उत्तम एवा दयादानने निरंतर धारण करवुं." ए प्रमाणे गुरुनी शिक्षा
फरीने प्रदेशि राजा घेर आव्यो, अने पोताना धननो (राज्यनी आवदानीनो)
भाग अंतःपुर माटे, बीजो भाग सैन्य माटे, त्रीजो भाग भंडार माटे अने चोथो
दानशाला माटे उपयोगमां लेवो. ए प्रमाणे मुकरर करीने सर्व उपज चार भाग
हेंची दीधी. अनुक्रमे श्रावकपणुं पाळतां केटलोक काळ व्यतीत थया बाद एकदा
पुरुषमां लुब्ध थयेली ' सूर्यकान्ता ' नामनी तेनी पट्टराणीए तेने भोजनमां विष
ते वातनी भोजन कर्या पछी प्रदेशि राजाने खबर पडी, परंतु अव्याकुळ चित्ते राणी
किंचित् पण क्रोध कर्या विना पौषधशाळामां आवी, दर्भनो संथारो करी, ईशान
सन्मुख बेसी, भगवान धर्माचार्य श्रीकेशि गणधरने नमस्कार करी, पोते लीधेला
लागेला अतीचारोनी सम्यक् प्रकारे आलोचना प्रतिक्रमणा करीने तेणे काळ
अने सूर्याभ नामना विमानमां चार पल्योपम आयुष्यवाळो सूर्याभ नामनो देव
पाछो त्यांथी च्यवी महाविदेहमां अवतरीने मोक्षे जशे.

प्रमाणे नरकमां जवाने तैयार थयेला अतिपापी प्रदेशि राजाए जे देवविमान प्राप्त
ते केशिगणधरनुंज महात्म्य छे. माटे "दुःखनुं निवारण करनार अने सुखने प्राप्त
नार धर्माचार्योनीज यत्न पूर्वक सेवा करवी" एवो आ कथानो उपदेश छे.

आज हकीकत गाथा १०३ मां ग्रंथकर्ता पोतेज कहे छे ते आ प्रमाणे–

नरयगइगमणपडिहत्थएकए, तह पएसिणा रन्ना ।
अमराविमाणं पत्तं, तं आयरियप्पभावेणं ॥ १०३ ॥

अर्थ–"तेमज नरकगतिए जवानुं प्रस्थानुं कर्या छतां प्रदेशि राजाए जे देवविमान
कर्युं ते आचार्यना प्रभावथीज जाणवुं." १०३. तेथी गुरुनी सेवनाज मोटा फळने
ारी छे. वळी–

धम्ममइएहिं अइसुंदरेहिं कारणगुणोवणीएहिं ।
पल्हायंतो य मणं, सीसं चोएई आयरिओ ॥ १०४ ॥

अर्थ–"आचार्य धर्ममय, अतिसुंदर अने ज्ञान दर्शन चारित्र रूप कारण संबंधी
ए सहित एवां वचनो वडे (शिष्यना) मनने आनंद उपजावता सता शिष्यने
। करे छे–शिक्षा आपे छे." १०४

धर्ममय ते धर्मनी प्रचूरतावाळां अने अतिसुंदर एटले दोपरहित एवां वचन
ां.

जीअं काऊण पणं, तुरमणि दत्तस्स कालिअज्जेण ।
अविअ सरीरं चत्तं, नय भणिअ महम्मसंजुतं ॥ १०५ ॥

र्थ–"तुरमणि नगरीमां कालिकाचार्ये दत्त राजानी आगळ जीवितव्यनुं पण करीने
पण (मनवडे) तज्युं, परंतु अधर्मसंयुक्त (असत्य वचन) बोल्या नहि." १०५
दत्त राजाए यज्ञनुं फळ पूछये सते कालिकाचार्ये तेनो भय मात्र अवगणीने
हे शरीर पण तजीदइने 'तेनु फळ नरक छे' एम स्पष्ट कह्युं, पण धर्म विरुद्ध
आप्यो नहि. ए प्रमाणे अन्य मुनिए भयना प्रसंगमां पण असत्य वचन बोलवुं
अहीं कालिकाचार्यनो संबंध जाणवो. ३०

कालिकाचार्यनी कथा.

तुरमणि नामना नगरमां 'जितशत्रु' नामे राजा हतो. ते गाममां एक 'कालिक'
नो ब्राह्मण रहेतो हतो. ते ब्राह्मणने 'भद्रा' नामे बहेन हती, अने ते भद्राने 'दत्त'
पुत्र हतो. एकदा कालिक ब्राह्मणे पोतानी मेळे प्रतिबोध पामीने चारित्र ग्रहण

ा १०३–नरइगइ. प्रस्थानके कृत. गाथा १०४–धम्ममयहिं. गाथा १०५–तुरिमणा.त्य कं.

कर्युं अने अनुक्रमे तेमणे आचार्यपद मेळव्युं. तेमनो भाणेज दत्त स्वच्छंदी
द्यूत आदि व्यसनोथी पराभव पामी राजानी सेवा करवा लाग्यो. कर्मयोगे र
मंत्रीपद आप्युं. अधिकार मळतां राजानेज पदभ्रष्ट करीने ते राज्य पचावी
राजा पण तेना भयथी नासी गयो अने गुप्तपणे कोइ स्थानके रह्यो. पछी म
करनारो ते दत्त राजा मिथ्यात्वथी मोह पामीने अनेक यज्ञो कराववा ला
संख्याबंध पशुओनो घात करवा लाग्यो. अन्यदा अवसरे कालिकाचार्य म
समवसर्या, त्यारे भद्रा माताना आग्रहथी दत्त राजा वांदवाने आव्यो. गु
देशना आपी के—

> धर्माद्धनं धनत एव समस्तकामा
> कामेभ्य एव सकलेंद्रियजं सुखं च ।
> कार्यार्थिना हि खलुकारणमेषणीयं
> धर्मो विधेय इति तत्त्वविदो वदन्ति ॥

"धर्मथी धन मळे छे, धनथी समस्त कामनाओ सिद्ध थाय छे अने
नानी सिद्धिथी समग्र इंद्रियजन्य सुख प्राप्त थायछे माटे कार्यार्थीए तो अव
शोधवुं जोइए, तेथी धर्म करवो एवुं तत्त्ववेताओ कहे छे."

आ प्रमाणे सांभळीने दत्ते यज्ञनुं फळ पूछयुं. गुरुए कह्युं के 'ज्यां
त्यां धर्मनो अभाव छे.' कह्युं छे के—

> दमोदेवगुरूपास्तिर्दानमध्ययनं तपः ।
> सर्वमप्येतदफलं हिंसां चेन्न परित्यजेत् ॥

"इंद्रियोनुं दमन, देवगुरुनी सेवा, दान, अध्ययन अने तप-ए स
हिंसानो त्याग न करे तो व्यर्थ छे."

फरीथी दत्ते यज्ञनुं फळ पूछयुं. त्यारे गुरुए कह्युं के 'हिंसा दुर्गतिनुं
कह्युं छे के—

> पंगुकुष्ठिकुणित्वादि दृष्ट्वा हिंसाफलं सुधीः ।
> निरागस्त्रसजंतूनां हिंसां संकल्पतस्त्यजेत् ॥

"डाह्या माणसे पांगळापणुं, कोढीआपणुं ने ठुंठापणुं विगेरे हिंसा
फळ जाणीने निरपराधी एवा त्रस प्राणीओनी हिंसा संकल्पथी पण न कर
वळी दत्ते कह्युं के ' तमे आवो आडो आडो उत्तर केम आपो छो? यज्ञनुं फ

त्य कहो.' त्यारे कालिकाचार्ये विचार कर्यो के 'जोके आ राजा छे अने प्रीतिवाळो छे ते छतां जे बनवानुं होय ते बनो पण हुं मिथ्या बोलीश नहि. पण मिथ्या बोलवुं कल्याणकारी नथी.' कह्युं छे के—

निंदन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु
लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा
न्यायात्पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥

" नीपुण गणाता लोको भले निंदा करो अथवा स्तुति करो, लक्ष्मी भले प्राप्त अथवा मरजी मुजब चाली जाओ, मरण आज थाओ अथवा युगने अंते , परंतु धीर पुरुषो नीतिना मार्गथी एक पगलुं पण खसता नथी. "

आ प्रमाणे विचारी कालिकाचार्ये कह्युं के 'हे दत्त ! हुं निश्चय पूर्वक कहुं छुं रकगति एज यज्ञनुं फल छे." कह्युं छे के—

यूपं छित्वा पशून् हत्वा, कृत्वा रुधिरकर्दमम्
यद्येवं गम्यते स्वर्गे, नरके केन गम्यते ॥

" यज्ञस्तंभ छेदो, पशुओने हणो अने रुधिरनो कोचड करी जो स्वर्गे जवातु तो पछी नरकमां कोण जशे ? " दत्ते कह्यं के 'ए केवी रीते जणाय ?' गुरुए के 'आजथी सातमे दिवसे घोडाना पगना डाबलाथी उडेली विष्टा तारा मुखमां , अने पछी तुं लोढानी कोठीमां पूराइश. आ अनुमानथी तारी अवश्य नरकगति ी छे एम जाणजे.' दत्ते कह्युं के 'तमारी शी गति थशे ?" गुरुए कह्यं के धर्मना प्रभावथी स्वर्गे जइशुं.' आ प्रमाणे सांभळीने क्रोधित थयेला दत्ते विचार के 'जो सात दिवसनी अंदर आ वाक्य प्रमाणे नहि बने तो पछी हुं अवश्य ने मारी नांखीश.' आम विचारी कालिकाचार्यनी आसपास राजसेवकोने मूकी नगरमां आव्यो, अने आखा शहेरना तमाम रस्ताओमांथी अपवित्र पदार्थो काढी ी साफ कराव्या अने सर्व स्थळे पुष्पो वेराव्यां. पोते अंतःपुरमांज रह्यो. ए गे छ दिवसो व्यतीत थया पछी आठमा दिवसनी भ्रांतिथी सातमे दिवसे क्रोधवनो घोडा उपर स्वार थइ गुरुने हणवा चाल्यो. तेवामां कोइएक वृद्ध माळी जरानी हाजतथी पीडा पामवाने लीधे रस्तामांज विष्टा करी तेने पुष्पोथी ढांकीने ी गयो. तेना उपर दत्त राजाना घोडानो पग पड्यो, तेथी विष्टानो अंश उछळीने ना मुखमां पडयो. एटले गुरुना वचनपर विश्वास आववाथी राजा पाछो वळयो

त्यां एकांत जाणीने जितशत्रु राजाना सेवकोए तेने पकडी लीधो अने गादीए बेसार्यो. पछी सामंतराजाओए विचार्युं के 'जो आ जीवतो रहेशे तो दायी थशे.' एम विचारी तेओए तेने लोढानी कोठीमां नांख्यो. पछी मरण पर्यंत महान दुःख भोगवतो सतो विलाप करतो अने पोकार करतो ते मृत्यु पामी मरीने ते सातमी नरके गयो, अने श्रीकालिकाचार्य तो चारित्रने सेवीने स्वर्गे गया.

ए प्रमाणे साधुए प्राणांते पण मिथ्या भाषण न करवुं एवो आ उपदेश छे.

फुडपागडमकहंतो, जहट्ठिअं बोहिलाभ मुवहणइ।
जह भगवओ विसालो, जरमरणमहोअही आसि ॥

अर्थ—"स्फुट प्रगट (सत्यार्थ) न कहेवाथी यथास्थित—सत्य एवा बोधि—आगामी भवे धर्मप्राप्तिने हणी नाखे छे—विनाश करे छे. जेम भगवंत श्री वीर स्वामीने (मरिचिना भवमां सत्य न कहेवाथी) विशाळ एवो जरा मरण रूप महासमुद्र थयो. अर्थात् कोटाकोटि सागरोपम प्रमाण संसार वधार्यो." १०

अहीं श्री महावीर स्वामीना पूर्वभवनो संबंध जाणवो ३१.

प्रथम भवमां पश्चिम महाविदेहने विषे 'नयसार' नामे कोइ ग्रामाधिपति हतो. ते एक दिवस काष्ट लेवाने माटे वनमां गयो. मध्यान्हसमये भोजन ते अवसरे साथथी विखुटा पडी गयेला कोइ एक मुनि त्यां आव्या तेने जो घणो खुशी थयो अने भावथी श्रद्धा पूर्वक तेने आहार आप्यो. आहार करी पछी साधुने मार्ग बताववाने माटे ते साथे गयो. साधुए पण योग्य जीव जाणी देशनावडे सम्यक्त्व प्राप्त कराव्युं. पछी ते साधुने नमीने घेर गयो. मरण पामीने ते सौधर्म देवलोकमां उत्पन्न थयो. ए बीजो भव थयो.

त्यांथी च्यवीने त्रीजा भवमां मरिचि नामे भरत चक्रवर्तीनो पुत्र थयो. ऋषभदेव भगवाननी देशना सांभळी, भोगोनो त्याग करी स्थविर मुनि पासे चारित्र ग्रहण कर्युं. पछी अग्यारअंगनुं अध्ययन करी चारित्र पाळतां एकवार ... तापथी पीडित थइने ते विचार करवा लाग्यो के 'माराथी चारित्र पळवुं ... आ चारित्रधर्म अति दुष्कर छे, तेथी माराथी ते पाळी शकाय तेम नथी अने ... ए पण योग्य नथी.' ए प्रमाणे विचार करीने तेणे एक नवो त्रिदंडी वेष ग्रहण ... परंतु जे कोइ तेने धर्म पूछे तेनी आगळ साधुधर्म प्रकाशित करे अने जे ... देशनाथी प्रतिबोध पामे तेने भगवाननी पासे मोकले. आ प्रमाणे तेणे अनेक

गाथा १०६-महोअहि.

प्रतिबोध पमाड्यो. आ स्थितिमां पण मरीचि भगवाननी साथे विचरे छे. विहार करतां एक वार भगवान अयोध्यामां समवसर्या. भरत चक्री प्रभुने वांदवा अने देशनाने अंते पूछ्युं के ' हे भगवन् ! आ आवी मोटी सभामां कोइ पण (थनार) तीर्थंकर छे ?' भगवाने कह्युं के 'आ त्रिदंडी सन्यासी वेषधारी मरीचि तारो पुत्र आ चोवीशीमा चोवीशमा 'वर्धमान' नामे तीर्थंकर, महाविदेहने विषे नगरीमां ' प्रियमित्र' नामे चक्रवर्ती अने आ भरतक्षेत्रमांज 'त्रिपृष्ठ' नामे पहेलो व थशे. ए प्रथम बे पदवीने भोगवी छेवटे तीर्थंकर थशे. ' ए सांभळी भरते पासे जइ, त्रण प्रदक्षिणा दइ, नमस्कार करीने कह्युं के " हे मरीचि ! आ मां जेटला लाभ छे तेटला वधा तें मेळव्या छे. कारणके तुं चक्रवर्ती, वासुदेव तीर्थंकर थनार छे; माटे हुं तारा परिव्राजक वेषनी अनुमोदना करतो नथी; परंतु श्री तीर्थंकर थनार छे तेथी हुं तने वांदु छुं. " ए प्रमाणे कहीने भरत चक्रीना पछी मरीचिए त्रण वखत पग पछाडी नाचतां नाचतां कह्युं के ' हुं त्रण पद श तेथी मारुं कुळ उत्तम छे. ' ए प्रमाणे वारंवार कुळनो मद करवाथी तेणे गोत्र बांध्युं. अन्यदा प्रथम प्रभु मोक्षे गया पछी साधु साथे विहार करतां तेना मांदगी आवी, परंतु साधुना आचारथी रहित होवाने लीधे तेनी कोइए सेवा चाकरी नहि. तेथी ते विचार करवा लाग्यो के 'जो हुं साजो थाउं तो एक शिष्य करुं.' क्रमे ते स्वस्थ थयो. एक दिवस कोइ ' कपिल ' नामे राजपुत्र मरीचिनी देशना ळी प्रतिबोध पाम्यो. त्यारे मरिचिए कह्युं के ' हे कपिल ! तुं साधु पासे जइ चाग्रहण कर.' तेणे कह्युं के ' हुं तमारो शिष्य थइश. ' पछी मरीचिए पोतानुं स्वयथार्थ कही बताव्युं अने कह्युं के ' मारामां चारित्र नथी. ' तोपण कपिल मान्यो अने कहेवा लाग्यो के ' शुं तमारा दर्शनमां सर्वथा धर्म नथीज ?' त्यारे मरीचिए के ' आ कपिल मने योग्य मळ्यो छे.' एम जाणी मरीचिए कह्युं के ' कपिला पि इहंपि ' हे कपिल ! साधु समीपे महान धर्म छे, अने मारी पासे अल्प धर्म ' ए प्रमाणे सूत्रविरुद्ध कथनथी तेणे एक कोटाकोटि सागरोपम प्रमाण संसारनी करी. तेनी आलोचना कर्या वगर चोराशी लाख पूर्वनुं आयुष्य पाळीने ते चोथा पांचमा देवलोकमां दश सागरोपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

त्यांथी च्यवी पांचमा भवमां कोल्लाग संनिवेष गाममां एंशी लाख पूर्वना आयुष्यो ब्राह्मण थयो. ते भवमां त्रिदंडी थइ घणो काळ संसारमां भटक्यो. (आ भवो शीमां लीधा नथी, स्थूल भवोज गणेला छे.) छट्ठा भवमां स्थूणा नगरीमां बोंतेर लक्ष ना आयुष्यवाळो 'पुष्प' नामे ब्राह्मण थयो, ते त्रिदंडी थइ मरण पामीने सातमा भवे

प्रथम देवलोकमां मध्यम स्थितिवालो देव थयो. त्यांथी च्यवी आठमा भवमां निवेष नामना गाममां साठ लाख पूर्वना आयुष्यवालो 'अग्निद्योत' नामे ब्राह्मण छेवटे त्रिदंडी थइ मृत्यु पामीने नवमा भवे बीजा देवलोकमां मध्यम स्थितिवालो. त्यांथी च्यवी दशमा भवे मंदिरसन्निवेशे साठ लाख पूर्वना आयुष्यवालो 'अ...' ब्राह्मण थयो.मांते त्रिदंडी थइ मृत्यु पाम्यो. अगीआरमा भवे त्रीजा देवलोकमां मध्यम स्थितिवालो देव थयो.त्यांथी च्यवी बारमा भवमां श्वेताम्बरी नगरीमां चोराशी लाख पूर्वना आयुष्यवालो भारद्वाज नामे ब्राह्मण थयो.छेवटे त्रिदंडीपणे मृत्यु पामी तेरमा भवे चोथा देवलोकमां मध्यम स्थितिवालो देव थयो.पछी घणो काळ संसारमां भटकी चौदमा भवे ... नगरमां चोत्रीश लाख पूर्वना आयुष्यवालो 'स्थावर' नामे ब्राह्मण थयो.छेवटे ... थइ मृत्यु पाम्यो. पंदरमा भवे पांचमा देवलोकमां मध्यम स्थितिनो देव थयो. ... च्यवी सोळमा भवमां एक क्रोड वर्षना आयुष्यवालो 'विश्वभूति' नामे ... थयो. ते जन्ममां तेणे वैराग्यपरायण थइ सम्भूति मुनि पासे चारित्र ग्रहण ... तीव्र तप कर्युं.एक दिवस मासक्षपणने पारणे मथुरा नगरीमां गोचरीए गया ... दुर्बलपणाथी एक गायना अथडावाथी ते भूमिउपर पडी गया.तेने जोइने तेना ... छोकरो वैशाखनंदी हास्य करीने बोल्यो के 'तुं एक मुष्टिना प्रहारथी कोठा ... तमाम फळने भूमि पर पाडी नाखतो हतो ते दिवस क्यां गयो?' आ वच... क्रोधायमान थइ ते गायने शींगडावती पकडी आकाशमां फेरवीने एवुं नि... 'जो आ तपनुं फळ होय तो आगामी भवे हुं घणो बळवान थाउं.' ए ... वर्ष तप तपी मांते पापनी आलोचना कर्या विना मरण पामी सत्तरमा भवे ... लोकमां उत्कृष्ट स्थितिवालो देव थयो. त्यांथी च्यवी अढारमा भवे पोत... प्रजापति नामना राजाने घेर पोते परणेली पोतानी पुत्री जे मृगावती तेनी ... स्वप्नथी सूचन करायेल 'त्रिपृष्ठ' नामनो वासुदेव थयो ते भवमां भरतार्धने साधी ... पाप करी चोराशी लाख वर्षनुं आयुष्य भोगवी ओगणीशमा भवे सातमी नरके ... त्यांथी च्यवीने वीशमा भवे सिंहपणे उत्पन्न थयो.एकवीशमा भवे चोथी नरकमां ना... पणे उत्पन्न थयो.त्यारपछी पाछो घणा काळ सुधी संसारमां भटक्यो. पछी बा... भवे एक क्रोड वर्षना आयुष्यवालो मनुष्य थयो.ते भवमां शुभ कर्म करी त्रेवीशमा ... महाविदेहमां मूका राजधानीमां 'धनंजय' राजाने घेर धारिणी राणीनी कुक्षिमां ... स्वप्नथी सूचन करायेला 'प्रियमित्र' नामे चक्रवर्ती थयो मांते पोट्टिलाचार्य पासे ... ग्रहण करी एक कोटी वर्ष सुधी चारित्र पाळी पूरेपुरुं चोराशी लाख पूर्वनुं

१ आ भवो पण गणत्रीमां नथी.

चोवीशमा भवे सातमा देवलोकमां देवपणे उत्पन्न थयो.त्यांथी च्यवी पचीशमा
त्रिका नगरीमां जितशत्रु राजाने घेर भद्रा नामनी राणीनी कुक्षिमां पचीश
वर्षनो आयुष्यवाळो नंदन नामे पुत्र थयो. तेणे ते भवमां पोट्टिलाचार्य पासे
लइ यावज्जीव मासक्षपण करी वीशस्थानकनी आराधनावडे तीर्थकरनामकर्म
न कर्युं. एक लाख वर्ष सुधी चारित्र पाळीने अंते एक मासनी संलेखनवडे
मा भवने विषे दशमा देवलोकमां पुष्पोत्तरावतंस विमानमां वीश सागरोपमना
यवाळा देवता थया. त्यांथी च्यवी सतावीशमा भवे चोवीशमा तीर्थंकर थयां.
आ प्रमाणे मरीचिना भवमां तेणे उत्सूत्र भाषणथी कोटाकोटि सागरोपम प्रमाण
नी वृद्धि करी. ए प्रमाणे अन्य जीवो पण जो उत्सूत्र भाषण करे तो संसारनी वृद्धि
माटे उत्सूत्र भाषण कदि पण करवुं नहि, एवो आ कथानो उपदेश छे.

कारुन्नरुन्नसिंगार–भावभयजीविअंतकरणेहिं ॥
साहू अविअ मरंति, नय निअनिअमं विराहंति ॥१०७॥

अर्थ–"कारुण्यभाव, रुदन, शृंगारभाव (हावभावादि) राजादिकनो भय अने
तांतकारी अनुकूळ प्रतिकूळ उपसर्गवडे साधु कदाचित् मरण पामे छे, परंतु
ना नियमने विराधता नथी." १०७अर्थात् पूर्वोक्त कारणो प्राप्त थतां प्राण तजी
पण व्रत तजता नथी–कारुण्यादिवडे व्रतनी विराधना करता नथी.

अप्पहिअ मायरंतो, अणुमोअंतो अ सुग्गइं लहइ ॥
रहकार दाणअणुमोअगो–मिगो जह य बलदेवो ॥ १०८ ॥

अर्थ–'आत्महित एटले तप संयमादि तने आचरतो सतो प्राणी सद्गतिने
छे, तेमज तेने–दानादि धर्मने अनुमोदतो सतो पण सद्गतिने पामेछे.जेम मुनिने
देनार रथकार, तेना दाननी अनुमोदना करनार मृग अने तपसंयम आचरनार
देव मुनि सद्गतिने पाम्या तेम." १०८

बळदेवमुनि, रथकार ने मृग ए त्रणे पांचमे देवलोके गया, तेथी तप संयमादि
ज दान शीलादि धर्म कर्यो, कराव्यो अने अनुमोद्यो सतो पण बहु फळने आपेछे.
हीं बळदेव, रथकार ने मृगनो संबंध जाणवो. ३२

बळदेव रथकारने मृगनी कथा.

द्वारिका नगरीने बाळी नांखवानुं जेणे नियाणुं करेल छे एवा द्विपायन ऋषि
सिकुमारपणे उत्पन्न थइ ज्यारे द्वारिकाने बाळी त्यारे मात्र कृष्ण अने बल[illegible] जेम

गाथा १०७-निअमधुर. गाथा १०८-सोगइ दाणुअणुमोइगो.

बचवा पाम्या. त्रीजा सर्व बळी गया. बंने भाइओ वनमां गया. त्यां कृष्णने तृषा लागी तेथी बलभद्र पाणी लाववाने गया. त्यां वैरीनी साथे युद्ध थतां रात्रि... अहीं कृष्ण एक वृक्षनी नीचे पग उपर पग चढावीने सुता हता. त्यां कृष्णनुं पोताने हाथे थवानुं छे एवुं श्री नेमीश्वरना मुखथी जाणीने जेणे ते प्रमाणे न... माटेज वनवास ग्रहण करेलो छे एवो वसुदेवनी जरा राणीनो पुत्र जराकुमार आव्यो. तेणे फरतां फरतां रात्रिए कृष्णना पगने लक्षीए रहेलुं पद्म दूरथी दीठुं. आ चकचकित मृगनुं नेत्र जणाय छे एवुं धारी तेणे कर्ण पर्यंत बाण खेंचीने चरण वींधी नांख्यो. पासे आवतां ते पोतानो भाइछे एम जाणी पश्चात्ताप करतां जराकुमार विलाप करवा लाग्यो. ते वखते कृष्णे कह्युं के 'हे पापी! तुं अहींथी चाल्यो जा, हमणा बलभद्र आवशे तो ते तने मारी नांखशे.' ए प्रमाणे कहेवाथी जराकुमार तरतज त्यांथी चाल्यो गयो. पछी आयुष्यना प्रांत भागे कृष्णने क्रोध उत्पन्न थयो तेथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो के 'अरे! जुओ त्रणसें ने साठ संग्राममां जय पामेलो एवो हुं महाबळवान छतां मने बाणथी हणीने आ राजकुमार क्षेमकुशळ गयो!' ए प्रमाणे दुर्ध्यानने वश थइ मरण पामीने कृष्ण त्रीजी नरके गया.

ते समये जळ लइने बलभद्र पण त्यां आव्या तेणे कृष्ण प्रत्ये कह्युं के 'हे भाइ! में तारा माटे ठंडु जळ आण्युं छे, तुं उठ अने जळ पी.' ए प्रमाणे कहेवामां आव्युं छतां कृष्णे उत्तर आप्यो नहि त्यारे बळदेवे विचार कर्यो के 'में जळ लाववामां घणो वखत गुमाव्यो तेथी आ मारा बंधु क्रोधित थयेला जणाय छे तेथी हुं तेने मनावुं.' ए प्रमाणे विचार करी पगमां पडीने अरज करवा लाग्या के 'हे बंधु! आ क्रोधनो अवसर छे? आ मोटा जंगलमां आपणे बंने एकला छीए माटे तुं उठ.' ए प्रमाणे वारंवार कहेतां छतां पण ज्यारे ते बोल्या नहि त्यारे बलदेव मोहवश थवाथी कृष्ण मृत्यु पामेला छे छतां तेने जीवता जाणी पोताना स्कंध उपर लइने चाल्या. आ संसारमां भ्रातृ स्नेह सर्वथी अधिक छे. कह्युं छे के—

> तीर्थकराणां साम्राज्यं, सपत्नीवैरमेव च ।
> वासुदेवबलस्नेहः, सर्वेभ्योऽधिककं मतम् ॥

अर्थ—"तीर्थकरोनुं साम्राज्य, सपत्नी (शोक) नुं वैर अने वासुदेव ने बळदेवनो स्नेह ए त्रण बानां सर्वथी अधिक गणायेलां छे."

एवी रीते मरण पामेला भाइने स्कंध उपर धारण करीने तेनी सेवा करता सता... देवने एकदिवसे सिद्धार्थ नामना देवे आवी यंत्रमां रेतीपीलवानुं बतावीने बोध... पण ते देव समजाव्यो नहि. उत्तर... तमारा भाइने मरण पामेलो तुं कंध...

बोलता तेनी पछवाडे मारवाने दोडया,पण देव अदृश्य थइ गयो. वळी फरीथी ते
पर्वतनी शिला उपर कमल वावतो जोइने बलदेवे कह्युं के ' रे मूर्ख ? शिलानी
शुं कमलनी उत्पत्ति संभवे छे ?' देवे कह्युं के "जो तारो मृत्यु पामेलो भाइ उभो
तने 'हे भाइ !' ए प्रमाणे कहेशे तो आ शिलानी विषे पण कमलनी उत्पत्ति थशे."
ने कहेतां छतां पण बलदेवजी मोहने वश थयेला होवाथी पोताने भाइ मृत्यु
छे एम तेमणे जाण्युं नहि. ए प्रमाणे तेमणे छ मास सुधी परिभ्रमण कर्युं. पछी
ते शरीरने विनाश पामेलुं जाण्युं एटले छोडी दीधुं. सिद्धार्थदेवे ते शरीरने समु-
क्षेपन कर्युं. पछी बहु विलाप करता एवा बलदेवने श्री नेमिनाथे मोकलेला चारण
र आवीने प्रतिबोध पमाडयो,तेथी वैराग्यपरायण थइने तेमणे ते चारण मुनि पासे
लीधी.पछी पर्वत उपर रही उग्र तप करवा लाग्या.एक वार मासक्षपणने पारणे
नी अंदर आहार लेवाने माटे आवतां तेमने कुवाने कांठे उभेली एक स्त्रीए जोया.
रूपथी मोहित थयेली ते स्त्रीए घडानी भ्रांतिथी पुत्रना गळामां दोरडानो गा-
ो नाख्यो. ते जोइने बलराम मुनिए कह्युं के 'हे मुग्धे ! तुं आ शुं करे छे ? मोहथी
धीन थइने पुत्रने केम मारे छे ?' पछी तेमणे विचार कर्यो के 'मारा रूपने धिक्कार
हवेथी मारे नगरमां आववुं श्रेयस्कर नथी; वनवास सेववाज सारो छे.' ए प्रमाणे
ग्रह करीने तुंगिका पर्वत उपर रह्या. त्यां पारणाने दिवसे जो कोइ सार्थ अथवा
यारो आवे छे अने ते तेमने शुद्ध अन्न वहोरावे छे तो ते आहार करे छे.
तपमां वृद्धि करेछे. ए प्रमाणे तप करतां तेमने अनेक लब्धिओ उत्पन्न थइ
नावडे अनेक व्याघ्र तथा सिंह विगेरे प्राणीओने प्रतिबोध पमाडयो.पेलो सिद्धा-
पण तेमनी सेवामांज रहेवा लाग्यो.त्यां एक अतिभद्रक मृग देशनाथी प्रतिबोध
.ते अहर्निश तेमनी सेवा करेछे अने वनमां भमेछे.ज्यां ते आहारनो योग जाणेछे
ते संबंधी संज्ञावडे बलभद्र मुनिने जणावेछे.मुनि पण तेने आगळ करीने त्यां जायछे.
एक दिवस कोइ रथकार (सुतार) ते वनमां आव्यो. ते कोइ मोटा वृक्षनी
खा कापतां कापतां अरधी मूकी तेनी रसोइ करवा लाग्यो. पेला मृगे ते जोइने
ावडे मुनिने निवेदन कर्युं. मुनि मृगनी साथे त्यां आव्या. साधुने आवेला जोइ
कार घणो हर्षित थइने वहोराववा लाग्यो. ते वखते पेलो मृग पण आगळ उभो
भावना भावेछे, तेवामां पेली अरधी कापेली डाळी एकाएक त्रुटी पडी ने
ना उपर पडवाथी ते त्रणे जणा काल करी पांचमा देवलोके उत्पन्न थया.
रनार बलदेव साधु,सहाय करनार रथकार अने अनुमोदना करनार मृग—ए
सरखुं फळ मेळव्युं. माटे आ जैनधर्म आचर्यो होय,बीजा पासे पळाव्यो
कोइ पाळनारनी अनुमोदना करी होय तो ते समान फळ पण आपेछे;

तेथी निरंतर धर्ममां उद्यम करवो. एवो आ कथानो उपदेश छे.

ज तं कयं पुरा पूरणेन,अइदुक्करं चिरकालं।
जइ तं दयावरो इह, करिंतु तो सफलयं हुंतं ॥ १०९॥

अर्थ-" जे ते अतिदुष्कर एवो तप पूर्वे चिरकाल-घणा काळ पर्यंत पूरणे कर्यो. ते तप जो आ संसारमां (ते भवमां) दयातत्परपणे कर्यो होत तो ते सफल थात." १०९. परंतु तेणे करेलो तप घणो छतां अज्ञान दोषवाळो होवाने लीधे तुच्छ फळ प्राप्त थयेलु होवाथी ते निष्फळ गयोज कहेवाय.

पुरण तापसे तामली तापसनी जेवो बार वर्ष पर्यंत तप कर्यो तेने परिणामे चमेरन्द्र थयो, विशेष फळ मळयुं नहि. अहीं पूरण तापसनो संबंध जाणवो. ३३

पूरण तापसनो वृत्तांत.

विंध्याचळ पर्वत पासे पेढाल नामे गाममां पूरण नामे एक शेठ रहेतो हतो. दिवस वैराग्यवान थवाथी पोताना पुत्रने पोताने स्थाने स्थापीने तेणे तामलि पेठे तापसी दीक्षा लीधी. ते हमेशां छठ करीने पारणुं करेछे; अने पारणाने चतुष्कोण (चार खानावाळुं) पात्र लइने परिमित घरे भिक्षा अर्थे भमेछे. तेमां अन्नादि पात्रना प्रथम खंडमां (खानामां) पडे ते पक्षीओने आपी देछे, बीजा खंडमां पडयुं होय ते मत्स्यने आपी देछे, त्रीजा खंडमां पडयुं होय ते स्थलचर जीवोने आपी देछे, अने चोथा खंडमां पडयुं होय ते पोते खायछे. आ प्रमाणे अति उग्र अज्ञान तप बार वर्ष सुधी करी एक मासनी संलेखनाथी काळधर्म पामी चमरचंचा नामनी राजधानीमां चमरेन्द्र थयो. आटलुं तप जो तेणे दया पूर्वक कर्युं होत तो तेने बहु फळ प्राप्त थात. माटे ज्ञान पूर्वक तप करवुं, एवो आ कथानो उपदेश छे.

कारण नीयावासी, सुठ्ठुयरं उज्जमेण जईयव्वं।
जह ते संगमथेरा, सपाडिहेरा तया आसि ॥ ११० ॥

अर्थ-" वृद्धावस्थादि कारणे करीने नित्यावासी एटले एक स्थानके रहेतां छतां पण अतिशय उद्यमे करीने (चारित्रविषये) प्रयत्नवान रहेवुं. जेम तेवा-चारित्रमां उद्यमवंत ' संगम स्थविर ' नामे आचार्य ते काळे (देवसानिध्यथी) सप्रातिहार्य के० महात्म्यवाळा होता हवा." ११०

एगंत नीयावासी, घरस्सरणाइसु जइ ममत्तंपि।
कह नपडिहंति कलिकलुसरोसदोसाण आवाए ॥ १११ ॥

गाथा १०९—पुरणेण चिरकालं करंतो होतं. गाथा ११०—नीयावासे. तया. गाथा १११—नीयावासे. घरसरणाइसु. आवाए-आपदि.

अर्थ-" रोगादि कारण विना एकांत नित्यावासी के० नित्य एक स्थाने रहेनार घर सज्ज करवा विगेरेमां एटले पोते जे मकानमां रहेता होय ते मकान दुरस्त विगेरेमां जो ममत्वपणुं धारण करेछे तो ते मुनि कलि के० क्लेश-कलह,कलुष लेन आचरण अने रोष के० क्रोध तद्रूप अथवा तेना जे दोष तेनी आपदामां न पडे ? अर्थात् पडेज." १११.

अविकिंत्तिऊण जो वे कत्तो घरसरणगुत्तिसंठप्पं ।

अविकिंत्तिआइ तं तह, पडीआ असंजयाण पहे ॥ ११२ ॥

अर्थ-" जीवने हण्याविना घरनुं संमार्जन अने घर फरतुं वाड विगेरे नाखवा रक्षण क्यांथी थाय ? नज थाय. तेथी तेवा प्रकारना वेषधारी जीवघातको अ-ना मार्गमां पडेलाज जाणवा." ११२

उपाश्रयने घर करी बेसनारा अने तेनी सारसंभाळ विगेरे करवा कराववा वाळा वेषधारीने माटे आ उपदेश जाणवो. तेमने असंयतिज जाणवा.

थोवोवि गिहिपसंगो, जइणो सुद्धस्स पंक मावहइ ।

जह सो वरित्तरिसि, हसीओ पज्जोअनखइणा ॥ ११३ ॥

अर्थ-" थोडो पण गृहस्थनो प्रसंग शुद्ध मुनिने पण पाप रूप पंक के० कर्दम-प लगाडेछे. जेम ते वार्तक नामना मुनिनी चंडप्रद्योत नामे राजाए हांसी करी के नैमित्तिक ! तमने वंदन करुं छुं.' माटे मुनि महाराजाए थोडो पण गृहस्थनो न करवो." ११३. अहीं वरदत्त मुनिनो संबंध जाणवो. वार्त्तक ऋषिनुं बीजुं वरदत्तमुनि जाणवुं. ३४

वरदत्त मुनिनुं दृष्टांत.

चंपानगरीमां 'मित्रप्रभ' नामे राजा हतो.तेने 'धर्मघोष' नामे मंत्री हतो ते नग-'धनमित्र' नामे एक अत्यंत राजमान्य शेठ हतो. ते शेठने 'धनश्री' नामे भार्या तेमने 'सुजातकुमार' नामे अति कांतिवान, रूपलावण्यथी युक्त अने स्त्रीओने प्रिय लागे तेवो पुत्र थयो हतो. एक दिवस धर्मघोष मंत्रीना अंतःपुर पासे थइने तो हतो, तेवामां 'प्रियंगुमंजरी' नामनी मंत्रीपत्नीए तेने जोयो. ते कुमारनुं रूपला-जोइ मोहित थयेली मंत्रीनी सर्व स्त्रीओ परस्पर कहेवा लागी के 'हे सखीओ ! मने आ पुरुष घणो प्रिय लागेछे, परंतु जे स्त्रीनो आ भोक्ता थशे ते स्त्रीने धन्य ' ए प्रमाणे विचार थयेलो होवाथी एक दिवसे प्रियंगुमंजरी गुप्तपणे सुजातकुमा-

गाथा ११२-अविकत्तिऊण. संठप्पं. अविकत्तिआय. पडिया. अस्संजयाण. अहत्वा पालका. गाथा ११३-थेवोवि. वारित्तरिसि. वारत्तिरिसि. नरवयणा

ी दूधपाकनुं भोजन लइने सन्मुख वहोराववा आव्यो अने कह्युं के 'हे स्वामी! आ
दोंष अन्न ग्रहण करो.' तेवामां ते पात्रमांथी एक बिंदु नीचे पड्युं. ते जोइ धर्मघोष
नि पाछा वळी गया. त्यारे वरदत्त मंत्रीए विचार कर्यो के 'मुनि आहारमाटे आवेल
तां आ शुद्ध आहार तेमणे शा माटे ग्रहण कर्यो नहि!' ए प्रमाणे ते विचार करेछे
वामां नीचे पडेला दूधपाकना बिंदु उपर एक मक्षिका (मांखी) बेठी, ते मांखीने जोइने
ना उपर एक गरोळी आवी, ते गरोळी उपर एक काकीडो आव्यो ते काकीडाने
रवाने एक बिलाडी दोडी, ते बिलाडीना वध माटे घरनो कूतरो आव्यो, अने ते
तराने मारवाने माटे शेरीनो कूतरो दोड्यो, शेरीना कूतराने घरना नोकरोए मारी
रूयो. त्यारे शेरीना लोकोए घरना कूतराने मारी नांख्यो. पछी घरना नोकरो अने
रीना लोको वच्चे परस्पर गाळागाळी थवा लागी. तेमांथी कजीओ वध्यो, अने क्रोध
धी जवाथी बाणो अने खड्गोवडे युद्ध थवा लाग्युं. ते जोइ वरदत्त मंत्रीए विचार
र्यो के 'अहो! आ साधुने धन्य छे के जेणे आवो भावी उपद्रव जाणीने शुद्ध अन्न
आपतां छतां पण ग्रहण कर्युं नहि. आ जिनधर्मने पण धन्य छे हवे ए जंगम तीर्थ रूप
ाधुओ मने केवी रीते मेळाप थशे?' एम विचार करतां तेने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न
युं एटले सघळुं पूर्व भवनुं वृत्तांत दीक्षाग्रहणादि स्मरणमां आव्युं. पछी स्वयमेव चा-
त्र लइ देवताए आपेलो वेष धारण करी स्वयंबुद्ध एवा वरदत्त मुनि विहार करतां
सुमारनगरे आव्या, अने नागदेवना चैत्यमां कायोत्सर्ग करीने स्थित थया.

सुसमारपुरना राजा धुंधुमारने 'अंगारवती' नामे अति रुपवती पुत्री हती. तेणे
क दिवस कोइ योगिनीनी साथे विवाद कर्यो अने योगिनीने निरुत्तर करी. योगिनीने
ोध उत्पन्न थयो, तेथी तेणे अंगारवतीनुं रूप चित्रपटमां आलेखीने उज्जयिनीना राजा
डप्रद्योत' ने बताव्युं. तेना रुपथी मोहित थइने अने योगिनीना मुखथी पण ते
इ रुपवती छे एम सांभळीने ते राजाए धुंधुमार राजा पासे दूत मोकली अंगारवतीनी
ागणी करी. धुंधुमारे कहेवराव्युं के 'पुत्री मननी प्रसन्नताथी अपाय छे पण बळा-
ारथी लइ शकाती नथी.' ए प्रमाणे दूतना मुखथी सांभळी चंडप्रद्योत राजाने अति
ोध उत्पन्न थयो, तेथी मोटुं लश्कर लइ सुसमारपुर आवीने घेरो घाल्यो. अल्प सैन्य-
ाळो धुंधुमार राजा नगरनी अंदरज रह्यो बहार नीकळ्योज नहि. ए प्रमाणे घणा
वसो व्यतीत थतां धुंधुमार राजाए कोइ निमित्तियाने पूछ्युं के 'मारो जय थशे के
जय?' निमित्तिये कह्युं के 'हुं निमित्त जोइने कहीश.' पछी पेला निमित्तियाए
कयां आवीने घणां बाळकोने व्हीवराव्यां: एटले ते बाळको भय पामीने नागमासा-
ो रहेला वरदत्त मुनिनी पासे गयां. भयथी आकुळव्याकुळ थयेला ते बाळकोने

काळमां ज मूळगुण जे प्राणातिपातविरमणादि तेने पण तजे छे-उत्तर गुणनो नाश थये सते मूळगुणनो नाश पण थायज छे. कारण के जेम जेम आ जीव प्रमाद-शिथिलता करेछे तेम तेम ते क्रोधादि कपाये करीने प्रेराय छे." ११७. एटले प्रथम शिथिलता थवाथी उत्तर गुणनी हानि थायछे, पछी कपायनो उद्भव थवाथी मूळगुणनी हानि थायछे; माटे उत्तर गुण पण तजवा नहि.

जो निच्छएण गिन्हइ, देहच्चाएवि न य धिइं मुअइ ।
सो साहेइ सकज्जं, जह चंदवडिंसओराया ॥ ११८ ॥

अर्थ-" जे प्राणी निश्चयवडे-स्थिरताए करीने व्रत नियमादि ग्रहण करेछे अने देहत्यागे-प्राणांत कष्ट प्राप्त थये सते पण जे धैर्यने मूकता नथी अर्थात् ग्रहित अभिग्रहने तजता नथी ते प्राणी पोताना मुक्ति साधनरूप कार्यने साधे छे. जेम चंद्रावतंसक राजाए प्राणांत कष्ट उत्पन्न थये सते पण ग्रहण करेलो अभिग्रह तज्यो नहि तेम बीजाए पण प्रवर्त्तवुं." ११८. अहीं चंद्रावतंसक राजानुं दृष्टांत जाणवुं. ३५.

चंद्रावतंसक राजानुं दृष्टांत.

साकेतपुर नगरमां चंद्रावतंस नामनो राजा हतो. तेने सुदर्शना नामे राणी हती. ते राजा परम श्रावक हतो, अने समकितमूळ श्रावकनां बार व्रतो सारी रीते पाळतो थको राज्य करतो हतो. एक दिवस सभा विसर्जन करी अंतःपुरमां जइ सामायिक करी कायोत्सर्गमुद्राए मनमां एवुं धारीने स्थित थयो के 'ज्यांसुधी आ दीवो बळे त्यांसुधी मारे कायोत्सर्गमुद्राथी अहींज स्थिर रहेवुं.' ए प्रमाणे पहेलो पहोर गयो पछी दीवाने झांखो पडेलो जोइ राजाना अभिग्रहने नहि जाणता दासीए तेमां तेल पूर्युं. ए प्रमाणे बीजो पहोर गयो. एटले फरीने तेल पूर्युं. ए प्रमाणे तेल पूरावाथी चार पहोर सुधी अखंड दीवो बळयो; अने अखंड अभिग्रहवाळा राजाए पण प्रातःकाळे दीवो ओलवाया पछी कायोत्सर्ग पार्यो. परंतु राजा घणो कोमळ होवाथी चार पहोर सुधी एक स्थाने स्थिति करवाने लीधे घणी वेदना अनुभवी विशुद्ध ध्यानवाळो थई देवलोकमां उत्पन्न थयो.

ए प्रमाणे अन्य मनुष्योए पण दृढता राखवी, एवो आ कथानो उपदेश छे.

सीउण्हखुप्पिवासं, दुस्सिज्जापरिसहं किलेसं च ।
जो सहइ तस्स धम्मो, जो धिइमं सो तवं चरइ ॥ ११९ ॥

[illegible]

अर्थ–" जे मुनि शीत परीसह, उष्ण परीसह, क्षुधा परीसह, पिपासा ते तृषा-
ह तथा दुष्ट शय्या ते तृण संस्तारके तद्रूप परीसह अने क्लेश ते लोचादि काय-
तेने सहन करेछे तेने चारित्रधर्म होयछे. जे पुरुष परीसह सहवामां धृतिमान् के०
ठ चित्तवाळा होयछे तेज तपने आचरेछे–आचरी शकेछे. " ११९.

धम्म मिणं जाणंता, गिहिणोवि दृढव्वया किमुअ साहू ।
कमलामेलाहरणे, सागरचंदेण इत्थु वमा ॥ १२० ॥

अर्थ–" आ जिनभाषित धर्मने जाणनारा–तेने सम्यग् प्रकारे समजनारा एवा
य श्रावको पण दृढव्रतवाळा–व्रत धारण करवामां दृढ होय छे, तो पछी साधु केम
तवाळा न होय ? होयज. अहीं कमळामेळाना संबंधमां आवेला सागरचंद्र कुमा-
उपमा अर्थात् तेनुं दृष्टांत जाणवुं."१२० अहीं सागरचंद्र कुमारनो संबंध जाणवो. ३६

सागरचंद्र कुमारनुं दृष्टांत.

द्वारिका नगरीमां कृष्ण राजा राज्य करेछे. तेमने बलभद्र नामे मोटा भाइ छे,
निषध नामे पुत्र छे. ते निषधने सागरचंद्र नामे कुमार छे. ते नगरीमां धनसेन
नी पुत्री कमळामेला नामे छे. तेने उग्रसेनना पुत्र नभसेन वेरे आपेली छे.

एकदा नभसेनने घेर नारद मुनि आव्या. ते वखते नभसेने क्रीडामां व्यग्र चित्त
कीधे तेमने आदर आप्यो नहि; तेथी अति क्रोधित थइ नारद मुनि त्यांथी
सागरचंद्रने घेर आव्या. तेणे नारद मुनिनो विनय पूर्वक घणो आदरसत्कार कर्यो
सिंहासन उपर बेसाड्या. पछी सागरचंद्र तेमना पग धोइ हाथ जोडी उभो रहीने
लाग्यो के ' हे स्वामिन् ! आपे जोयेलुं, अनुभवेलुं के जाणेलुं आश्चर्यकारी
क कौतुक कहो.' तेना विनयथी रंजित थयेला नारद मुनिए कह्युं के "हे कुमार!
मां कौतुको तो घणा जोवायछे, पण कमळामेलानुं रूप जे में जोयुंछे ते महा आश्च-
क छे. एना जेवुं रूप कोइ पण स्त्रीनुं नथी. जेणे ए स्त्रीने जोइ नथी ते माणसनो
वृथा छे, परंतु तेना मातापिताए तेने नभसेनने आपीने काच अने मणिनी पेठे
अयोग्य संबंध कर्योछे." ए प्रमाणे कही सागरचंद्रना मनमां प्रीति उत्पन्न करीने
मुनि कमळामेलाना मंदिरे आव्या. तेणे पण नारद मुनिनो अति सत्कार कर्यो अने
के ' कांइक आश्चर्यकारी वार्ता कहो.' त्यारे नारदे कह्युं के ' जेवुं आश्चर्यकारक
सागरचंद्रनुं छे तेवुं रूप आ पृथ्वीमां बीजा कोइ पुरुषनुं नथी. तेना रूपनी उपमा
उपर तो नथी. तेना रूपमां अने नभसेनना रूपमां मोटो तफावत छे.' ए प्रमाणे
नारद मुनि उत्पती गया.

गाथा १२०–आहरणे–दृष्टांते इत्थुवमा–अत्रोपमा.

लानो मेळाप करावनारो तारो काको छुं. माटे आंखो उघाड अने सारी रीते जो.
हो ! कामांधपणुं केवुं छे ! कह्युं छे के—

दिवा पश्यति न घूकः, काको नक्तं न पश्यति ।
अपूर्वः कोऽपि कामांधो, दिवा नक्तं न पश्यति ॥

" घुवड दिवसे जोइ शकतो नथी, कागडो रात्रिए जोइ शकतो नथी, पण कामांध तो कोइ अपूर्व अंध छे के ते दिवसे तेमज रात्रिए-कोइ वखत जोइ शकतो नथी. " एटलुं कहेतां सागरचंद्रे काकाने जोया एटले ते तेना चरणमां पड्यो; अने पोतानो अविनय खमावी लज्जा मूकीने बोल्यो के ' हे तात ! आप बोल्या छो के हुं कमलामेलानो मेळाप करावनार छुं तो ते वात सत्य करो. सत्पुरुषो पोतानुं बोलेलुं पाळे छे.' कह्युं छे के-

जं आलंतेणावि सज्जणेण, जं भासियं मुहे वयणं ।
तव्वयणसाहणत्थं, सप्पुरिसा हुंति उज्जमिया ॥

" बोलतां बोलतां सज्जनो पोताने मुखे जे वचन बोले छे ते वचन साधवाने-सत्य करवाने माटे सत्पुरुषो उद्यमवंत होय छे." वळी सत्पुरुषो परोपकार करवामां पण कुशळ होय छे. कह्युं छे के-

मनसि वचसि काये पुण्यपीयूषपूर्णा-
स्त्रिभुवनमुपकारश्रेणिभिः प्रीणयन्तः ।
परगुणपरमाणून् पर्वतीकृत्य नित्यं
निजहृदि विकसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः ॥

" मन वचन अने कायामां पुण्यरूपी अमृतथी भरेला, अनेक प्रकारना उपकारोथी आखा त्रिभुवनने प्रसन्न करनारा अने हमेशां अन्यना परमाणु जेवा अल्प गुणोने पण पर्वत जेवा मोटा करीने स्वहृदयमां आनंद पामता एवा कोइकज सत्पुरुषो होय छे. " ए कारणथी हे काका ! कमलामेलानो मेळाप मने करावो. '

आ प्रमाणे सांभळीने शांबकुमारे ते वात कबुल करी. पछी पोतानो विद्याना बळथी कमलामेलाना घर सुधी सुरंग देवरावीने ते सुरंगद्वाराए कमलामेलानुं हरण कर्युं अने द्वारिका नगरीना उद्यानमां आणी. पछी नारद मुनिने बोलावीने तेनी साक्षीए शुभ मुहूर्ते सागरचंद्रनी साथे तेने परणावी. अहीं ते कन्याना मातापिताए कन्यानुं हरण थयुं जाणी सर्वत्र तपास करी तो ते वनमां मालम पडी, एटले तेमणे कृष्णनी

नीय कर्मना उपशमादिकथी अरिहंते कहेला जीवादि तत्त्वोमां सम्यग् श्रद्धा थवी
सम्यक्त्व जाणवुं; अथवा आत्माना शुभ परिणाम एटले ज्ञान दर्शन चारित्र रूप त्रण
ना अध्यवसाय ते सम्यक्त्व जाणवुं. कह्युं छे के–

अरिहं देवो गुरुणो. सुसाहुणो जिणमयं मह्प्पमाणं ।
इच्चाइ सुहो भावो, सम्मत्तं विंति जगद्गुरुणो ॥

"अरिहंत देव, सुसाधु गुरु अने जिनमत ए मारे प्रमाण छे, इत्यादि शुद्ध
ने जगद्गुरुओ समकित कहे छे." अर्हतधर्मनुं मूळ समकित छे. कह्युं छे के 'श्राव-
बार व्रतना तेरसें चोराशी क्रोड, बार लाख, सत्तावीश हजार, बसो ने बे
थायछे; ए सर्व भांगाओमां समकित पहेलो भांगो छे. समकित विना बीजा
पण भांगानो संभव नथी. कह्युं छे के–

मूलं दारं पइठाणं, आहारो भायणं निही ।
दुवाल सा‌िधम्मस्स सम्मत्तं परिकित्तियं ॥

"दुवाल० बार प्रकारना श्रावकधर्मनुं मूळ, द्वार, प्रतिष्ठान, आधार, भाजन
निधि सम्यक्त्व कहेलुं छे."

सम्यक्त्वनुं फळ आ प्रमाणे–

अंतोमुहुत्तमित्तंपि, फासिअं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं ।
तेसिं अवड्ढपुग्गल, परिअट्टो चेव संसारो ॥ १ ॥
जं सकइ तं कीरई, जं नसकइ तयंमि सद्दहणा ।
सद्दहमाणो जीवो, वच्चइ अयरामरं ठाणं ॥ २ ॥

अंतर्मुहूर्त मात्र पण जे जीवने समकित फरस्युं होय तेने अर्ध पुद्गलपरावर्तन
रहेछे–वधारे रहेता नथी व्रतादि जे कांइ बनी शके ते करवुं अने जे न बनी
मां श्रद्धा राखवी ए प्रमाणे सर्दहनारो जीव पण अजरामर स्थानकने पामे
बारे समकित मूळ रूप व्रतो समकित सहित सारी रीते आराध्यां होय तो
कमां ने परलोकमां बहु फळदायी थायछे"

आ प्रमाणे भगवाननी देशना सांभळीने परम संवेग जेने प्राप्त थयेल छे एवो
... हित ... इच्छाए पूर्व... ... धारी थयो. अने जीवाजीवादि तत्त्वनो
... ... आवकपणे पाळवा लाग्यो.

एक दिवस सौधर्म इंद्रे तेनां वखाण कर्यां के 'कामदेव श्रावक दृढधर्मी है; पण तेने धर्मथी चळाववाने समर्थ नथी. अरे शु तेनु धैर्य छे!' ए प्रमाणे कामदेवनी बहु प्रशसा साभळी कोइ एक मिथ्यादृष्टि देव देवेन्द्रनी वाणी अन्यथा करवाने कामदेव पासे आव्यो, ते अवसरे कामदेव पोसह करी पौषधशाळामां कायोत्सर्ग मुद्राए रह्यो हतो. पेलो देव मध्य रात्रिए भयंकर राक्षसनु रूप ग्रहण करी हाथमां जिह्वा जेवुं खड्ग लइ पादप्रहारथी भूमिने कंपावतो. मुख पहोळु करी अट्टहास करतो कामदेवनी पासे आव्यो अने बोल्यो के 'आ पच्चक्खाणने तु छोडी दे अने कायोत्सर्गमुद्रानो त्याग कर, नहितो आ खड्गवडे तारा टुकडे टुकडा करी नाखीश, जेथी तुं आर्तध्यानथी अकाळे मृत्यु पामीश.' ए प्रमाणे वारंवार कहे छतां ते ध्यानथी चलित थयो नहि. पछी क्रोध उत्पन्न थवाथी ते देवे खड्गवडे कामदेवनु शरीर छेद्युं, जेथी तेने घणी वेदना थवा लागी, पण ते ध्यानथी क्षोभ पाम्यो नहि. पछी देवे पर्वत जेवुं मोटुं हाथीनुं रूप विकुर्व्यु, अने सुंढने उछाळतो भयंकर हाथीरूपे कामदेव प्रत्ये बोल्यो के 'हे कामदेव? आ व्रतोने छोडी दे अने आ [illegible] त्याग कर, नहितो आ सुंढवडे [illegible] उपाडी, आकाशमां उछाळी [illegible] तने रंदी नाखीश.' आ प्रमाणे कहेतां छतां पण ते ध्यानथी चलित थयो नहि [illegible] तेने सुंढवडे उंचे उछाळीने पृथ्वी उपर पछाड्यो अने दंतप्रहारोथी [illegible] नाख्यो; छतां ते जरा पण क्षोभ पाम्यो नहि अने मनमां विचार करवा लाग्यो के

सर्वेभ्योऽपि प्रियाः प्राणास्तेऽपि दीयन्तु नापि हि ।

न पुनः स्वीकृतं धर्मं, खण्ड्याम्यल्पमप्यहम् ॥

'[illegible] काढी नाख वहाला होयछे परंतु ते पण हमणां भले जाओ, [illegible] मात्र पण खंडित करीश नहि." पछी ते देव [illegible] कामदेव [illegible] नी काया छे, [illegible] वर्ण छे, [illegible] [illegible] रूप [illegible] थइ रहेलो छे [illegible] [illegible] विकराळ [illegible] [illegible] त्याग कर, नहितो [illegible] [illegible]

अत्यल्पादप्यतीचाराद्, धर्मस्यासारतैव हि ।
अंघ्रिकंटकमात्रेण, पुमान्पंगूयते न किम् ॥

"अति अल्प अतीचारथी पण धर्मनो निःसारता थइ जायछे. पगमां मात्र
ो वागवाथी शुं पुरुष लंगडो थतो नथी !" थायछे. ए प्रमाणे निश्चय आत्मावाळो
जाणीने सर्परूप देव तेने डस्यो. अत्यंत दुःख उत्पन्न करनारा ते दंशथी कामदेवनुं
र काळज्वरथी जाणे पीडायलु होय तेवुं थइ गयुं अने तेने घणी वेदना थवा लागी,
ते ध्यानथी चलित थयो नहि. ते मनमां विचार करवा लाग्यो के-

खंडनायां तु धर्मस्यानंतैरपि भवैर्भवैः ।
दुःखांतो भविता नैव, गुणस्तत्र च कश्चन ॥

"धर्मनुं खंडन करवाथी अनंता भवो भमतां पण दुःखनो अंत आवतो नथी
तेमां कोइ जातना लाभ तो छेज नहि."

दुःखं तु दुष्कृतााज्जातं, तस्यैव क्षयतः क्षयेत् ।
सुकृतात्तत्क्षयश्च स्यात्, तत्तस्मिन् सुदृढो न कः ॥

"दुःख दुष्कृतथी उत्पन्न थायछे अने दुष्कृतने। क्षय करवाथी तेने। क्षय थायछे;
तेने। क्षय सुकृतथी थायछे, त्यारे ते सुकृतमां कोण प्राणी सुदृढ न होय ?" ए
ण कामदेवने शुभध्यानपरायण जाणी देवे पोतानुं स्वरूप प्रगट कर्युं अने तेने सारी
खमाव्यो. पछी ते कहेवा लाग्यो के 'हे कामदेव ! तने धन्य छे, तुं पुण्यशाळी छे
ने जीवितनुं फळ मेळव्युं छे. सौधर्म देवलोकमां इंद्रे तारी प्रशंसा करी ते शब्दे।
मने श्रद्धा न आववाथी हुं अहीं तारी परीक्षा करवाने माटे आव्यो हतो, परंतु जे
ण इंद्रे तारी प्रशंसा करी हती ते प्रमाणेज में तारो नजरे जोयुंछे." आ प्रमाणे
स्तुति करीने ते देव पाताने स्थानके गया.

प्रातःकाळे कायोत्सर्गने पारी कामदेव श्रावक समवसरणमां भगवानने वांदवा
. त्यां तेने भगवंते कह्युं के 'हे कामदेव ! आज मध्यरात्रिए कोइ देवे तने त्रण
र्ग कर्यां ए वात खरी छे ?' कामदेवे कह्युं के 'हे स्वामी ! ते वात खरी छे. पछी
गवाने सर्व साधुओ अने साध्वीओने बालावीने कह्युं के "हे देवानुप्रियो ! ज्यारे
आ कामदेव श्रावकधर्ममां रहेतो सतो पण देवाए करेला उपसर्गोने सहन करेछे तो श्रुतना
ण साधुओए तो ते सम्यक प्रकारे सहन करवाज जोइए." आ प्रमाणेनुं भगवाननुं
वचन विनय पूर्वक सघळा साधु साध्वीए सांभळ्युं अने अंगीकार कर्युं.

आ कामदेव धन्यात्मा छे के जे कामदेवनी भगवाने पोताना मुखे प्रशंसा कर्युं छे के—

धण्णा ते जिअलोए, गुरवो निवसन्ति जस्स हिययंमि ।
धन्नाण वि सो धन्नो, गुरूणहियए वसई जो ऊ ॥

" आ जीवलोकमां ते पुरुष धन्य छे के जेना हृदयमां गुरुमहाराज वसे छे, ते तो धन्यमां पण धन्य छे के जे गुरुमहाराजना हृदयमां वसे छे. "

आ प्रमाणे लोकोथी स्तुति करातो कामदेव भगवानने वांदी पोताने घेर आव्यो. पछी तेणे श्रावकोनी दर्शन आदि अग्यार प्रतिमाओने सारी रीते आराधी अने वीस वर्ष सुधी श्रावकपर्याय पाळी छेवटे एक मासनी संलेखणावडे सारी रीते सर्व पापनी आलोचना प्रतिक्रमणा करीने काळ मासे काळ करी सौधर्म नामना देवलोकमां अरुणाभ नामना विमानमां चार पल्योपमना आयुष्यवाळो देव थयो. त्यांथी च्यवीने महाविदेहमां सिद्धिपदने पामशे.

जेवी रीते कामदेवे श्रावक छतां पण भयंकर उपसर्गो सहन कर्या तेवी रीते मोक्षार्थी साधुओए पण उपसर्गो सहन करवा, एवो आ कथानो उपदेश छे.

भोगे अभुंजमाणावि, केइ मोहा पडंति अहर गइं ।
कुविओ आहारत्थी, जत्ताइजणस्स दमगुव्व ॥ १२२ ॥

अर्थ—" केटलाक प्राणीओ भोगने भोगव्या विना तेनी इच्छा करता सता [illegible] अज्ञान. ते थकी अधोगति—नरक तिर्यंच गतिमां पडे छे कोनी जेम ? [illegible] [illegible] अर्थे वनमां गयेला लोकोनी उपर (आहार न आपवाथी) कोपायमान [illegible] आहारना अर्थी द्रमक एटले भिक्षुकनी जेम. " १२२

[illegible] दुर्ध्यान चिंतववाथी जेम तेणे दुर्गतिरूप फळ प्राप्त कर्युं तेम [illegible] [illegible]. अहीं ते द्रमकनो संबंध जाणवो. २८

द्रमकनुं दृष्टांत.

[illegible] नगरने विषे कोइ एक उत्सवमां सर्व लोको वैभारगिरि उपर [illegible] [illegible]. ते नगरने विषे कोइ एक भिक्षुक भोजननी इच्छाथी नगरमां घणा [illegible] [illegible] अन्न [illegible] त्यां पण ते सर्वत्र भटक्यो. पण अंतराय कर्मना [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

गरना लोको अति दुष्ट छे. कारणके तेओ खायछे, पीएछे, इच्छा मुजब भोजन
, परतु मने जरा पण खावानुं आपता नथीः तेथी हुं वभारगिरि उपर चडी
शिला गवडावीने आ सर्व दुष्टोने चूर्ण करी नांखुं " ए प्रमाणे विचार करतो
ध्यानथी वैभारगिरि उपर चडयो अने त्यांथी एक मोटी शिला गवडावी ते शिला
जोइ सर्व लोको नासी दूर गया. परतु तेज भिक्षुक दुर्भाग्यने लीधे ते गवडती
नी नीचे आवी गयो अने तेना भारथी दवाइ जइ तेनुं वधुं शरीर चूर्ण थइ गयुं;
ते रौद्र ध्यानवडे मृत्यु पामी सातमी नरके गयों. अहो! मननो व्यापार केवो
ान छे! कह्युं छे के-

मनोयोगो बलीयांश्च भाषितो भगवन्मते ।
यः सप्तमीं क्षणार्द्धेन नयेद्वा मोक्षमेव च ॥

" सर्व योगोमां मननो योग वळवान छे, ए प्रमाणे भगवाने कह्युं छे. कारणके
ननो योग अर्ध क्षणमां सातमी नरके लइ जायछे अथवा मोक्षे पण लइ
छे." वळी-

मन एव मनुष्याणां, कारणं बंधमोक्षयोः ।
यथैवालिंग्यते भार्या, तथैवालिंग्यते स्वसा ॥

" मनुष्योने बंध तथा मोक्षनुं कारण मनज छे. कारणके जेवी रीते भार्यानुं
लिंगन करायछे तेवीज रीते (मळती वखते) बेनने पण आलिंगन करायछे."
रंतु तेमां मनना विचारनोज तफावत छे).

एवी रीते जेम ते भिक्षुके रौद्र ध्यानथी नरकनुं दुःख मेळव्युं तेवीज रीते अन्य
नरकनुं दुःख मेळवेछे माटे मनथी पण भोगनी इच्छा न करवी,एवो आ कथानो
दश छे.

भवसयसहस्सदुलहे, जाइजरामरण सागरुत्तारे ।
जिणवयणंमि गुणायर, खणमवि माकाहिसि पमायं ॥१२३॥

अर्थ-" हे गुणाकर ! लाखो भवे पण पामवा दुर्लभ अने जन्म जरा मरण रूप
द्रथी पार उतारनार एवा जिन वचनने विषे क्षणमात्र पण प्रमाद न करीश."
२३. अर्थात् प्रमाद तजीने जिनवचन आराधवा योग्य छे.

जं न लहइ सम्मत्तं, लद्धूणवि जं न एइ संवेगं ।
विसयसुहेसु य रज्जइ. सो दोसो रागदोसाणं ॥ १२४ ॥

गाथा १२३-दुलहे । गाथा १२४-समत्त । न एइ-न प्राप्नोति.

अर्थ–"आ जीव जे सम्यक्तने पामतो नथी, सम्यक्त पाम्या छतां पण जे पामतो नथी अने विपयसुख जे शब्दादि तेने विपे जे रक्त थायछे ते सर्व राग, ज दोप छे." १२४. तथी दोपना हेतु एवा रागद्वेपज तजवा योग्य छे. अ[illegible] ने वैराग्य–संसारथी उदासो भाव ने मोक्षनो अभिलाप समजवो.

तो बहुगुणनासाणं, सम्मत्त चरित्त गुणविणासाणं ।
न हु वस मागंतव्वं, रागद्दोसाण पावाणं ॥ १२५ ॥

अर्थ–"ते माटे बहु गुणनो नाश करनार अने सम्यक्त ते शुद्ध श्रद्धान, ते पंचाश्रवनिरोध अने गुण ते उत्तरगुण तेनो विनाश करनार एवा रागद्वेप पाप तेने वश निश्चे न आववुं." १२५.

नवि तं कुणइ अमित्तो, सुट्ठुवि सुविराहिओ समत्थोवि
जं दोवि अणिग्गहिया, करंति रागोय्य दोसोय्य ॥ १२६

अर्थ–"जेवो अनर्थ निग्रह नहि करेला–नहि रोकेला एवा राग अने द्वे[illegible] करेछे तेवो अनर्थ अतिशय सारी रीते विराधेलो अने समर्थ एवो पण अमित्र ज[illegible] करी शकतो नथी." १२६ अर्थात् शत्रु तो विराध्यो सतो एक भवमां मरण [illegible] रागद्वेप तो अनंता जन्ममरण आपे माटे रागद्वेपज तजवा योग्यछे.

इहलोए आयासं अजसं च करंति गुणविणासं च ।
पसवंति परलोए सारीरमणोगए दुक्खे ॥ १२७ ॥

अर्थ–"रागद्वेपनां फळ कहेछे–आ लोकमां आयास के० शरीर ने मन [illegible] तथा अपयश अने गुण ते ज्ञान दर्शन चारित्र तेनो विनाश करेछे अने पर[illegible] [illegible] ने मन संबंधी दुःखो प्रसवेछे–आपेछे अर्थात् रागद्वेप ना[illegible] [illegible] होवाथी तेमज अनर्थमूळक होवाथी परलोकमां पण अनेक प्रकारनां [illegible] [illegible]." १२७

[illegible] अहो अकज्जं, जं जाणंतोवि रागदोसेहिं ।
[illegible] कडुअरसं, तंचेव निसेवए जीवो ॥ १२८ ॥

[illegible] अहो एवा अनर्थकारी आ अकार्य छे ! धिक्कार छे धिक्कार [illegible] [illegible] छे ! [illegible] (एवा अनर्थकारी छे एम) जाणतो सतो अने [illegible]

[illegible] गाथा १२८–[illegible] [illegible]

पाक) अतुळ (विस्तीर्ण) अने अति कडवां छे एम पण जाणतो मतो तेनेज ते द्रुमनेज अथवा तेना फळने जीव (अमृतरसनी बुद्धिए) फरी फरीने सेवे छे." : तेथी आ संसारवासी जीवोने धिक्कार छे !

को दुक्खं पाविज्जा, कस्सवि सुक्खेहिं विम्हओ हुज्जा ।
को नवि लभिज्ज मुक्खं, रागदोसा जइ न हुज्जा ॥ १२९ ॥

अर्थ–" जो रागद्वेष न होत तो कोण दुःख पामत ? कोने सुखे करीने विस्मय ? (के अहो आ महासुखी छे) अने कोण जीव मोक्ष न पामत ? अर्थात् सर्वे मोक्षे जात." १२९

माणी गुरुपडिणीओ, अणत्थभरिओ अमग्गचारीय ।
मोहं किलेसजालं, सा खाइ जहेव गोसालो ॥ १३० ॥

अर्थ–' जे शिष्य मानी (अहंकारी), गुरुनो प्रत्यनिक (गुरुना अपवाद नारो), पोताना अशुद्ध स्वभावथीज अनर्थनो भरेलो अने उत्सूत्र प्ररूपणारूप उन्मार्गे चालनारा होय ते शिष्य फोगट अनेक प्रकारना क्लेश (शिरोमुंडन संयमादि) ने भोगवे छे. अर्थात् निष्फळ तप संयमादि कष्टने सहन करे छे, गोसाळानी जेम."१३०

भगवंतना शिष्याभास गोसाळे जेम फोगट तप संयमादि कष्ट भोगव्युं. उपर वेला दोषवाळो होवाथी तेने तप संयमादिनुं कांइ पण फळ प्राप्त थयुं नहीं, तेम जवुं.

कलहण कोहणसीलो, भंडणसीलो विवायसीलो य ।
जीवो निच्चुज्जलिओ, निरत्थयं संयमं चरइ ॥ १३१ ॥

अर्थ–" जे जीव कलह करवाना स्वभाववाळो होय, क्रोध करवाना स्वभाववाळो होय, भंडन करवाना स्वभाववाळो होय अने विवाद करवाना स्वभाववाळो होय नित्य प्रज्वलित रहे छे तेथी ते निरर्थक चारित्रने आचरे छे." १३१ अर्थात् क्रोध चारित्रनो विनाश थाय छे अने आ बधा क्रोधनाज प्रकार छे, तेथी क्रोधने तजीने चारित्र पाळवुं तेज श्रेयकारी छे.

गाथा १२९- विम्हिओ। लहिज्जा। लभेज्ज। रागदोसा. गाथा १३०-मोह-दुख। खाइ मुंजते. गाथा १३१-विवागसिलोअ। संजमं.

परस्पर राडो पाडीने बोलवुं ते कलह समजवो. पाप्का गुणने सहन न शकवु ने ते स्वभाव ते क्रोधनशील समजवो, यष्टि मुष्टि विगेरेथी युद्ध करवानो जे भाव ते भंडनशील जाणवो अने वचनवडे वादविवाद करवो ते विवादशील।

जह वणदवो वणं, दवदवस्स जलिओ खणेण निद्दहइ।
एवं कसायपरिणओ, जीवो तव संजमं दहइ ॥ १३२ ॥

अर्थ–' जेम वनमां लागेलो दाव नळ उतावळो उतावळो ज्वलित थइने मात्रमां आखा वनने बाळी नाखेछे तेम कषायपरिणत कषाय परिणाम वततो तपसंयमने पण शीघ्र बाळे छे–नाश पमाडेछे." १३२. तेथी समतान चारित्र मूळछे एम समजवु.

परिणामवसेण पुणो, अहिओ ऊणयरउ व्व हुज्ज खओ।
तहवि ववहारमित्तेण, भन्नइ इमं जहा थूलं ॥ १३३ ॥

अर्थ–' वळी परिणामने वशे एटले जेवा जेवा परिणाम थाय ते प्रमाणे अधिक अथवा ओछो तपसंयमनो क्षय थाय छे, तथापि व्यवहार मात्रे करीने आ कहेवायछे जेम स्थूल क्षय थायछे." १३३. परंतु ते व्यवहारनयनु वचन समजवुं. निश्चयथी तो कषायना तीव्रतर परिणामे करीने चारित्रनो तीव्रतर क्षय थायछे अने मंद परिणामे मंद क्षय थायछे तेथी जेवा जेवा परिणाम ते अनुसारे क्षय थायछे एम जाण

फरुसवयणेण दिणतवं, अहिक्खवंतो हणइ मासतवं।
वरिसतवं सवमाणो, हणइ हणंतो अ सामन्नं ॥ १३४

अर्थ–"कठण वचन कहेवाथी–गाळ देवा विगेरेथी ते दिवसना करेला तपसंयमने हणेछे क्षय पमाडेछे), अधिक्षेप एटले अत्यंत क्रोध करीने जाति कुळ प्रकाशतो सतो महिनाना तपसंयमनो क्षय करेछे, 'तारुं आवु थशो थशे' एम देतो सतो वर्ष पर्यंतना तपसंयमने हणेछे अने यष्टि खड्गादि वडे परनो घात करतो जन्म पर्यंतना श्रामण्यने (श्रमणपणाने) हणे छे." १३४.

आ बधा व्यवहारिक वचनो समजवां.

अह जीविअं निकिंतइ, हंतूण य संजमं मलं चिणइ।
जीवो पमायबहुलो, परिभमइ जेण संसारे ॥ १३५ ॥

गाथा १३२ ववदवस्स न जीओ व्व हुज्ज। गाथा १३३ ... ।
गाथा १३४ फरुसवयणेण। अहिक्खिवंतो। गाथा १३५ हणइ ।

अर्थ-" अथ एटले कषायनां फळ कह्यांथी अनंतर प्रमादनां फळ कहेछे- बहुल एटले बहु प्रमादवाळो (प्रमादपरवश) संसारी जीव संयम रूपी तने हणेछे अने संयमने हणीने पापकर्म रूप मळने पुष्ट करेछे, जेणे करीने ते रमां परिभ्रमण करेछे. " १३५. तेथी प्रमादने परिहरवा-त्यजवा. अहीं संयमना-पांच आश्रवनो त्याग, पांच इंद्रियोनो निग्रह, चार कषायनो अने त्रणदंडनो विरति रूप सत्तरभेद समजवा.

अक्कोसण तज्जण ताडणा, अवमाण हीलणाओ अ ।
मुणिणो मुणियपरभवा, दढप्पहारिव्व विसहंति ॥ १३६ ॥

अर्थ-" जेमणे अग्रतन-परभवनुं स्वरूप जाण्युं छे एवा मुनिओ आक्रोश, तर्जना ना, अपमान अने हिलणा विगेरे दृढप्रहारीनी जेम सहन करेछे. " १३६ जेम दृढप्रहारीए सहन कर्युं तेम अन्य बीजाओए पण सहन करवुं आक्रोश ते श्राप , तर्जन ते भृकुटि भंगादिवडे निर्भत्सना करवी, ताडन ते लाकडी विगेरेथी कुटवा, मान ते अनादर अने हीलना ते जात्यादिनुं उद्घाटन करीने निंदवा-ए प्रमाणे वुं. अर्थात् ए सर्व सहन करवुं एवो आ गाथानो उपदेश छे. अहीं दृढप्रहारीनुं हरण समजवुं ३९

दृढ प्रहारीनुं वृत्तांत.

माकंदी नामनी मोटी नगरीमां समुद्रदत्त नामे एक ब्राह्मण वसतो . तेने समुद्रदत्ता नामे भार्या हती. एक दिवस तेणे एक पुत्रने जन्म यो. ते प्रतिदिन वधतो सतो सेंकडो अन्याय करेछे. युवावस्था प्राप्त थतां ते लोकोने छे, खोटुं बोलेछे, चोरी करेछे, परस्त्रीसमागम करेछे, भक्ष्याभक्ष्यना विवेकने ाता नथी, कोइनी शीखामण मानतो नथी, मातापितानी अवज्ञा करेछे, ए प्रमाणे अन्यायाचरणमां चतुर एवो ते शहेरमां भम्या करेछे एक दिवस राजाए तेना यो हकीकत सांभळीने आ अयोग्य छे एम जाणी दुर्गपाळने बोलावीने कह्युं के बेरस वाजित्रो वगाडतां आ अधम ब्राह्मणने शहेरनी बहार काढी मूको ' लोकोए ए बाबतमां अनुमोदन आप्युं. दुर्गपाळे ते प्रमाणे कर्युं. ते ब्राह्मण पण मनमां ष राखी नगरमांथी नीकळी भीलपल्लीमां गयो. त्यां ते भिल्लपतिने मळयो. पतिए पण ' अमारा काममां आ कुशळ छे ' एवुं लक्षणोथी जाणी तेने स्वपुत्र कि स्थापित कर्यो अने पोताना घरनो सघळो संपति तेने स्वाधीन करी. ते ारपणे विचरेछे. त्यां रहेतो सतो ते घणा जीवोने निर्दयपणे मारे छे तेथी लोकमां हारी ए नामथी ते प्रसिद्ध थयो

गाथा१३६-उ क्कोसण । ताड्डणाइ।

एक दिवस ते मोटुं धाडुं लइने कुशस्थल नगर लूंटवाने गयो. ते वखते ते नगरमां देवशर्मा नामनो एक दरिद्री ब्राह्मण वसतो हतो. ते दिवसे घणा मनोरथ पूर्वक तेणे पोताना घर आगळ क्षीरनुं भोजन रंधाव्युं हतुं, अने पोते स्नानार्थे नदीए गयो हतो. ते अवसरे कोइ एक चोरे ते ब्राह्मणना घरमां दाखल थइ ते क्षीरनुं भाजन उपाड्युं. ते जोइने रुदन करतां करतां ते ब्राह्मणनां बाळकोए नदीए जइ तेमना पिताने ते कह्युं. क्षुधातुर थयेल ते ब्राह्मण पण जल्दी घेर आवी क्रोधित थइने मोटी भोगळ लइ मारवाने माटे ते चोर पासे आव्यो. बंने परस्पर लडवा लाग्या तेवा मां ते दृढप्रहारीए आवीने खड्गथी ब्राह्मणने मारी नांख्यो. तेने भूमिपर पडेलो जोइने क्रोधावेशथी परवश थइ पोतानुं पूछडुं ऊंचुं करी ते ब्राह्मणना घरनी गाय ते दृढप्रहारीने मारवाने माटे दोडी. परंतु दृढप्रहारीए भयंकर परिणाम पूर्वक ते गायने पण [illegible] नांखी. ते अवसरे पोताना पतिने मरेलो जोइने आंसु पाडती, विलाप करती [illegible] ते ब्राह्मणनी सगर्भा स्त्री त्यां आवी. तेने पण ते दृढप्रहारीए [illegible] तेना पेट उपर प्रहार करवाथी तेनो कुक्षिमां रहेलो गर्भ [illegible] ते गर्भने भूमि उपर तरफडतो जोइने ते निर्दय [illegible] थइ. ते विचारवा लाग्यो के "अरेरे ! अति भयं[illegible] [illegible] ब्राह्मण, गाय अने गर्भवती [illegible] [illegible] पण हत्यानो निभाव नरकगति [illegible]

अने इंटोवडे ते गळा सुधी ढंकाइ गयो. छेवटे पोतानो श्वास रुंधाय छे एम जाण्युं त्यारे कायोत्सर्गने पारी ते बीजे दरवाजे जइने काउस्सग्ग करी उभो रह्यो. त्यां पण तेणे तेज प्रमाणे परीसहोने सहन कर्या. पछी त्रीजे दरवाजे गया पछी चोथे दरवाजे गयो. त्यां गाळ, मार अने प्रहार विगेरे सहन करतां जेणे चतुर्विध आहारनुं पच्चक्खाण कर्युं छे एवा ते दृढप्रहारीने छ मास व्यतीक्रम्या, परंतु ते पोताना नियमथी जरा पण चलित थयो नहि. विशुद्ध ध्यानथी तेनुं अंतःकरण क्षमावडे निर्मळ थयुं अने घातिकर्मनो क्षय थवाथी तेने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. पछी घणा जीवोने प्रतिबोध पमाडी दृढप्रहारी केवली मोक्षे गया.

ए प्रमाणे बीजा पण जेओ आक्रोश आदि अनेक प्रकारना उपसर्गोने सहन करेछे तेओ अनंत सुखना भोगवनारा थायछे, एवो आ कथानो उपदेश छे.

अहमाहओत्ति नय पडिहणंति, सत्तवि नय पडिसवंति ॥
मारिज्जंतावि जइ, सहंति सहस्समल्लुव्व ॥ १३७ ॥

अर्थ—" मुनिओ आणे मने हण्योछे एम जाण्या छतां पण तेने हणता नथी, कोइए श्राप दीधा छतां पण तेने सामो श्राप देता नथी अने मार्या छतां पण ते सहन करेछे. सहस्रमल्लनी जेम. " १३७

अहीं हण्योछे एटले पीडा उपजावी छे—सामान्य प्रहारादि करेलछे एम समजवुं जेम सहस्रमल्ल साधुए प्रहारादि सहन कर्या तेम बीजाए पण सहन करवा. अत्र सहस्रमल्लनुं दृष्टांत जाणवुं. ४०

सहस्रमल्लनी कथा.

शंखपुर नगरमां कनकध्वज राजा राज्य करतो हतो तेनी सभामां वीरसेन नामनो कोइ सुभट राजसेवा करतो हतो. राजाए तेने पांचसे गाम आपवा मांड्या छतां तेणे ते लीधां नहि तेणे कह्युं के ' हे राजन् ! मारे आपनी सेवा पगार पण लीधा वगर करवी जोइए आप प्रसन्न थशो तो सघळुं सारुं थशे. ' ए प्रमाणे कहो हमेश राजानी सेवा करेछे हवे ते वखते कालसेन नामना ते राजानो एक दुर्जय शत्रु छे, ते कोइनाथी वश थतो नथी. अनेक गामो ने शहेरोने ते उपद्रव करेछे. एकदा सभामां बेठेला राजाए कह्यु के ' एवो कोइ बळवान छे के जे कालसेनने जीवतो पकडीने मारी पासे लावे ?' राजानु ते वचन सांभळीने सघळा मौन रह्या,कोइ बोल्युं नहि. एटले वीरसेन बोल्यो के ' हे राजन् ! आप बाळाओने शामाटे कहोछो ? मने आज्ञा करो तो हुं एकलो जइ तेने बांधीने आपनी समक्ष लावुं. ' राजाए आज्ञा

गाथा १३७—उक्त सहस्समल्लव्व, सहस्समल्लुव । अहमाहतः इति । शप्ता अपि-शापिता अपि । यति ।

अर्थ-" पथ्थरथी हणायेलो कुतरो पथ्थरने करडवाने इच्छेछे अने सिंह बाणने मीने अर्थात् पोताने बाण लागवाथी बाण तरफ न जोतां शरोत्पत्तिने एटले आ ण ज्यांथी आव्युंछे ते स्थानने अथवा बाण मुकनारने जुएछे-शोधेछे, " १३९. मुनि पण दुर्वचन रू ी तीरने पामीने ते बोलनार तरफ द्वेप करता नथी पण आ वचन-ार भाग पूर्वोपार्जित कर्मनुं फळ छे एम विचार करी ते कर्मोने हणवा प्रयत्न करेछे.

तह पुव्विं किं नकयं, न बाहए जेण मे समथ्थोवि।

इण्हिं किं कस्सव कुप्पि--मुत्ति धीरा अणुप्पिच्छा ॥ १४० ॥

अर्थ-" धीर पुरुष एवी रीते विचार छे के-हे आत्मा! तें पूर्वभवे शामाटे एवुं (सुकृत) न कर्युं के जेथी मने समर्थ एवो पुरुष पण बाधा करी न शके? (जो शुभ होत तो तने कोण बाधा करी शकत?) हवे अत्यारे शामाटे कोइना उपर कोप (करे) छे? कारणके पूर्वना अशुभ कर्मनो उदय थये सते पर उपर क्रोध करवो ते व्यर्थ (छे). आम विचारीने ते कोइना पर क्रोध करता नथी." १४०.

अणुराएण जइस्सवि, सियायपत्तं पिया धरावेइ।

तहविय खंदकुमारो, न बंधुपासेहिं पडिबद्धो ॥ १४१ ॥

अर्थ-" यति थयेला एवा पण पोताना पुत्रना अनुरागे करीने तेना पिता (तेना) पर श्वेत छत्र (सेवको पासे) धरावेछे, ते छतां पण स्कंदकुमार नामना मुनि (जे)ओनो आवो स्नेह छतां बंधुवर्गना स्नेह रूप पासे करीने बंधाणा नहि." १४१. अहीं (स्कं)दकुमारनुं दृष्टांत जाणवुं. ४१

स्कंदकुमारनुं दृष्टांत.

श्रावस्ती नामे एक मोटी नगरी हती. त्यां तमाम शत्रुमंडळने धूमकेतु जेवो (जितश)त्रु नामे राजा हतो. तेने देवांगना करतां पण अति सुंदर एवी मलयसुंदरी (नामे) राणी हती. तेमने स्कंदकुमार नामे प्राणप्रीय तनुज (कुमार) हतो अने मनुष्योने (आनं)द आपनारी सुनंदा नामे पुत्री हती. रूप ने यौवनथी गर्वित थयेली (ते) कांतिपुर नगरमां राजा पुरुषसिंहने आपेली हती. एकदा श्रावस्ती नगरीए विजयसेन सूरी पधार्या. स्कंदकुमार परिवार सहित वांदवाने आव्यो. गुरुए देशना आपी के हे भव्य जीवो! आ संसार अनित्य छे, आ शरीर नाशवंत छे, लक्ष्मी नदीतरंग जेवी चंचळ छे, यौवन पर्वतमांथी नीकळती नदीना प्रवाह जेवुं

गाथा १४० इन्हि। कम्सवि। कुप्पमुत्ति।
गाथा १४१-सिआयवत्तं-सीतआतपत्रं-श्वेतछत्र।

छे; माटे आ कालकूट विष जेवा विषयसुखना आस्वादथी शुं! कयुं छे के-

संपदो जलतरंगविलोला, यौवनं त्रिचतुराणि दिन
शारदाभ्रमिव चंचलमायुः, किं धनैः कुरुत धर्मसनिष्ट

" संपत्तिओ जळना तरंग जेवी चपळ छे, यौवन मात्र त्रण चार दि छे अने आयुष्य शरदऋतुना मेघ जेवुं चंचळ छे, तो धनथी शुं विशेष छे एवो धर्मज करो. " वळी-

सव्वं विलवियं गीयं, सव्वं नट्टं विडंबणा।
सव्वे आभरणा भारा, सव्वे कामा दुहावहा॥

" सर्व गीतो विलाप रूप छे, सर्व नृत्यो विडंबना रूप छे, सर्व प्रकारना रणो भार रूप छे अने सर्व प्रकारना कामो (विषयो) परिणामे दु आपनारा छे. "

इत्यादि गुरुनी देशना सांभळीने स्कंदकुमार प्रतिबोध पाम्य हथी मातापितानी आज्ञा लइ तेणे श्री विजयसेन सूरि पासे चारि दिवसथी आरंभीने राजाए पण स्नेहथी पोताना पुत्र उपर श्वेत छत्र अने सेवा करवाने माटे तेनी पासे सेवको राख्या. ते नोकरो मार्गमां क होय ते आघा फेंकी दे छे अने परम भक्तिथी सेवा करे छे. अनुक्रमे ते रूपी समुद्रना पारगामी थया. गुरुनी आज्ञा लइ जिनकल्पमार्ग एकला विहार करवा लाग्या. तेमने अति उग्र विहारी जाणीने सर्व सेव स्थानके गया.

एक दिवस विहार करतां कांतिपुरीए आव्या. त्यां महेलना झरुखा पति साथे सोगठाबाजी रमती सुनंदा नामनी तेमनी बहेने तेमने जोया. भ नथी तेने अत्यंत हर्ष थयो, आंखमां हर्षनां आंसु आव्यां, अने हर्षथी कदंब पुष्पोनी माफक तेनां रोमराय विकस्वर थयां. ते मनमां विचार करवा ' आ मारो सहोदर हशे के नहि ? ' ए प्रमाणे बंधुप्रेमथी नेत्रमां हर्षअश्रु आव्यां दाने स्कंदमुनिए ओळखी, पण तेणे तेना उपर जरा पण स्नेह आण्यो नहि. रा बनेनुं स्वरूप जोइ भाइबहेनना संबंध नहि जाणतो होवाथी मनमां विचार ' आ सुनंदाने आ साधु साथे अत्यंत राग होय एम जणाय छे. ' ए प्रमाणे दुर्बुद्धिथी रात्रिए कायोत्सर्गमुद्राथी वनमां रहेला स्कंदऋषिने राजाए मारी न

ऱ्यां लोहीथी लाल थयेली मुहपत्तीने कोइ पक्षीए चांचमां लइने राणीना आंगणामां नांखी. ते मुहपत्ती जोइने राणीने मनमां शंका पडी,एटले तरतज बोलावीने ते संबंधी पूछ्युं.दासीए कह्युं के 'आपे गइ काले जे साधुने जोया साधुने कोइ पापीए मारी नांख्या होय तेम जणायछे. आ तेनीज मुहपत्ती ' ते सांभळीने राणी मूर्छित थइ अने वज्रथी हणाइ होय तेम भूमि उपर शीतळ उपचारोथी तेने सावध करी एटले रुदन करती सती ते बोलवा "कदाच ते मारो भाइ हशे तो हुं शुं करीश ? कारणके मारा भाइए दीक्षा नुं सभळायछे,अने ते साधुना दर्शनथी मने पण बंधुने जोवाथी जेवो आनंद आनंद थयो हतो." एवुं विचारी तेणे एक सेवकने पोताना पिताना घरे बर मंगावी. ते उपरथी ' पोते धारेल ते सघळु खरुं छे' एम जाणी तेनुं दुःखथी भराइ आव्युं. ते मोकळे कंठे रुदन करवा लागी के " हे बंधु ! हे सहोदर ! हे वीर ! तुं मने मारा प्राण करतां पण वधारे वहालो छे. तें ? तारुं स्वरूप मने पण जणाव्युं नहि ? तें तो आ पृथ्वी विहार करीने नावीछे, पण हुं तो महा पाप करनारी छुं. कारणके तारा उपर मारी दृष्टि निमित्ते तारो घात थयोछे. मारुं शुं थशे ? हुं क्यां जाउं ? शुं करुं ? " ए क प्रकारे विलाप करती सुनंदाने मंत्रीओए अनेक प्रकारनां अपूर्व नाटक रीने लांबे वखते शोकरहित करी.

ाणे बीजाओए पण स्कंदक मुनिनी पेठे निर्मोहपणुं धारण करवुं एवो आ देश छे.

गुरुतरो अइगुरु, पियमाइअवच्चपियजणसिणेहो ।

तिज्झमाण गुविलो, चंतो अइधम्मतिसिएहिं ॥१४२॥

र्थ-" गुरु के० घणो, गुरुतर के० तेथी वधारे, अतिगुरु के० तेथी पण पितामाता पुत्रादि अने प्रियजन ते स्त्री तथा परिजनादि तेनो अनुरूपे ाइ ते विचार्यो सतो गुविलो के० महा गहन छे-अनंत भवना हेतुभूत छे धर्मना अति तृषित के० धर्मना अत्यंत इच्छक एवा प्राणीओए तेने तजो रण के ते धर्मना शत्रुभूत छे. " १४२ एम जाणीने बीजा पण धर्मना ए बंधुवर्गना स्नेहमां न मुंझाता तेने तजी देवो.

ाणियपरमथ्थाणं, बंधुजणसिणेहवइयरोहोइ ।

गयसंसारसहाव--निच्छयाणं समं हियंयं ॥ १४३ ॥

१४२ गुरुतरक । प्रियमाता । गिविज्झमाण । अतिधर्मतृषितैः ।
१४३-बंधुजन । निच्छयवाले । व्यतिकरः-संबंधः ।

[illegible] अकता नहोता. ते पांचे जणा प्रतिवर्ष अनुक्रमे एक एकना शहेरमां जइने एकठा [illegible]ता हता.

ए प्रमाणे एक वखत पांचे राजाओ कांपिल्यपुरमां एकठा मळ्या हता. ते वर्षे ब्रह्म[illegible]ा मस्तकना व्याधिथी परलोकवासी थया. ते वखते ब्रह्मदत्त कुमार बारवर्षनी अघु-[illegible]नो हतो तेथी चारे मित्रोए विचार्युं के 'आपणा प्रीतिपात्र परममित्र ब्रह्मराजा पंचत्व [illegible]म्या छे अने तेनो पुत्र नानो छे, माटे आपणामांथी एकेक जणे दरवर्षे आ राज्यनी [illegible] करवा माटे अहीं रहेवुं.' ए प्रमाणे विचार करी दीर्घ राजाने त्यां मूकी बीजा त्रण [illegible]जाओ पोतपोताने नगरे गया. दीर्घ राजाए त्यां रहेता सता ब्रह्मराजाना कोठार अने [illegible]तःपुरमां जतां आवतां एक दिवसे चुलणी राणीने नवयौवना जोइ, तेथी ते कामरागथी [illegible]राधीन थयो. चुलणी पण दीर्घ राजाने जोइने रागवती थइ. बंनेने परस्पर वातचीत [illegible] महान कामराग उत्पन्न थयो. तेथी ते बंनेने परस्पर शरीरसंबंध थयो. अनुक्रमे [illegible]र्घ राजा पोतानी स्त्रीनी माफक चुलणी राणीनी साथे भोग भोगववा लाग्यो. तेणे [illegible]इनो भय गण्यो नहिं. लोकापवादनो डर पण तजी दीधो. धनु नामना वृद्ध मंत्रीए [illegible] बधी हकीकत जाणी, तेथी ते मनमां विचारवा लाग्यो के 'अरेरे! आ दुष्ट दीर्घ राजाए [illegible]म अविचारी कार्य कर्युं. अन्य त्रण मित्रोए पण शो विचार करीने आने राज्यनो [illegible]धिकार सोंप्यो? एमणे पण विपरीत कार्य कर्युं. आ दीर्घ राजा पोताना मित्रनी स्त्रीनी [illegible]थे व्यभिचार करतां लज्जा पण पामतो नथी.' ए प्रमाणे विचारी घेर आवी पोताना [illegible] वरधनुने आ हकीकत जणावी. तेणे जइने ब्रह्मदत्तने आ खबर कही. ते सांभळी [illegible]दत्त अति क्रोधित थइ रक्त नेत्रवाळो थयो. पछी दीर्घ राजा सभामां बेठा छे ते [illegible]ते सभामां जइने कोकिला ने कागडानो संगम करावी ते कहेवा लाग्यो के 'अरे [illegible]! काग! तुं कोकिलनी स्त्री साथे संगम करे छे ए अति अयुक्त छे. आ तारुं अयोग्य [illegible]चरण हुं सहन करीश नहि.' एम कही कागने हाथमां पकडी मारी नांख्यो अने लोक-[illegible] कह्युं के 'जे कोइ आवुं दुष्ट कार्य मारा नगरमां करे छे अथवा करशे तेने हुं [illegible] करीश नहि.' ए सांभळीने दीर्घ राजाए चुलणी राणीने कुमारनी ते हकीकत [illegible]णी. त्यारे चुलणीए कह्युं के 'ए तो बाळक्रीडा छे, तेनाथी शुं बीओ छो? माटे स्व-[illegible] थाओ.' ए प्रमाणे केटलाक दिवसो व्यतीत थतां फरीथी ब्रह्मदत्ते दीर्घ राजानी [illegible] हंसी ने बगलानो समागम करावी पूर्ववत् जनसमूहनो आगळ कह्युं. प्रथमी आ-[illegible] बधेला दीर्घ राजाए चुलणीराणीने कह्युं के 'तारो पुत्र आपणा बेना संबंधनो [illegible]कत जाणी छे, तेथी आपणो निःशंक समागम हवे केवी रीते थइ शके? माटे तुं [illegible] मारी नाख; जेथी आपणे निर्भयपणे विषयरसनो आस्वाद अनुभवीए.' चुलणीए

मध्य रात्रिए सर्व लोको सुइ जतां चुलणी राणीए आवीने लाक्षागृहने आग लगाडी, लाक्षागृहने चोतरफथी बळतुं जोइने ब्रह्मदत्ते कह्युं के 'हे मित्र ! हवे शुं करवुं ?' रे वरधनुए कह्युं के 'मित्र ! चिंता शामाटे करोछो ? आ जग्या उपर पगनो प्रहार ।' पछी ब्रह्मदत्ते पगना प्रहारथी सुरंगनुं वारणुं उघाडयुं. बंने जण पेलो स्त्रीने न रहेवा दइने ते मार्गे नासी गया. सुरंगने छेडे मंत्रीए पवनवेगी बे घोडा तैयार ख्या हता. बंने जण ते बे घोडा उपर स्वारी करीने भाग्या. पचास योजन गया । बंने घोडा अत्यंत श्रमित थइ जवाथी मरी गया. तेथी ते बंने जणा पगे चालीने एक नगरे गया. त्यां कोइ ब्राह्मणने घेर भोजन लीधुं अने ते ब्राह्मणनी पुत्री साथे दत्त परण्यो. पछी घणां शहेरो अने घणां गामोमां कोइ ठेकाणे गुप्त रीते अने ठेकाणे प्रगटपणे फरतां फरतां ते ब्रह्मदत्त अनेक स्त्रीओ परण्यो. ए प्रमाणे सो वर्ष भम्या. अनुक्रमे कांपिल्यपुरमां आवी दीर्घ राजाने मारी नांखीने पोतानुं ज्य लीधुं. पछी छ खंड साधीने ते बारमो चक्री थयो

एक दिवसे राज्यनुं पालन करतां पुष्पनो गुच्छ जोइने ब्रह्मदत्तने जातिस्मरण-न थयुं. पूर्व भवनो भाइ चित्रनो जीव प्रतिबोध पमाडवाने त्यां आव्यो, परंतु ते तिबोध पाम्यो नहि. सोळ वर्षनुं आयुष्य बाकी रहेतां कोइ गोवाळीआए तेना नना डोळा काढी लीधा, अर्थात् आंखो फोडी नाखो. 'आ बधुं एक ब्राह्मणनुं रित्र छे' एम जाणी ब्राह्मणोनां नेत्रो कढावतो सतो रौद्र ध्यानवडे घणां अशुभ कर्मोने ध्यां, सातसो वर्षनुं आयुष्य पूरुं करी सातमी नरकमां अप्रतिष्ठान नरकावासामां कृष्ट स्थितिए उत्पन्न थयो.

आ सघळो संबंध वधारे विस्तारथी उवएस सहस्सेहिं वीति ए गाथाना विवरणथी णवो. अहीं तो आ प्रमाणे मातानो स्नेह कृत्रिम छे, एवो आ गाथानो उपदेश छे.

सव्वंगोवंगविगत्तणाओ, जगडण विहेडणाओ अ ॥

कासीय रज्जतिसिओ, पुत्ताण पिया कणयकेउ ॥ १४६ ॥

अर्थ —" राज्यनो तरश्यो एवो कनककेतु नामनो पिता पोताना पुत्रोने सर्व पांग छेदन करीने कदर्थना अने विविध प्रकारनी यातना जे पीडा ते करतो तो. माटे पितानो संबंध पण कृत्रिम छे." १४६

कनककेतु राजा राज्यना लोभथी तेमां अंध थइ जवाथी पोताने जे पुत्र थाय तेना

गाथा १४६-विगत्तना-छेदनानि. जगडण-कदर्थना, क्लामो. विहेडणा-विविध तना-पीडाः कार्यतेन.

आज्ञाभंगो नरेन्द्राणां, गुरूणां मानमर्दनम् ।
प्रथक शय्या च नारीणामशस्त्रवध उच्यते ॥

" राजाओनी आज्ञानो भंग करवो, गुरुओना माननुं मर्दन करवुं अने स्त्रीओनी ी शय्या करवी-ए शस्त्र वगरनो वध छे."

भर्तारना अपमानथी पीडित थयेलो पोट्टिला विशेष प्रकारे दान विगेरे धर्मकृत्यो ा लागी. ते समये तेने घेर एक सुव्रता नामना साध्वी आहारने माटे आव्या. ी सन्मुख जइ, शुद्ध आहार वहोरावी, हाथ जोडीने पोट्टिलाए कयुं के 'हे भग- ी! तेवुं कांइक करो के जेथी मारो भर्तार मारे वश थाय. परोपकार एज मोटुं प छे. कयुं छे के-

दोपुरिसे धरइ धरा, अहवा दोहिं वि धारिया धरणी ।
उवयारे जस्स मई, उवयारो जं न वीसरइ ॥

" बे पुरुष उपर आ पृथ्वी धारण करायेली छे अथवा बे पुरुषोए आ पृथ्वीने रण करीछे. (ते बे पुरुष कोण ?) एक तो जेनी उपकार करवामां बुद्धि वर्तेछे- कार करवामां जे तत्पर छे, अने बीजो जे उपकारने विसरतो नथी-कोइए उप- र कर्यो होय तो ते भूली जतो नथी "

ए प्रमाणे पोट्टिलानुं कहेवुं सांभळीने सुव्रता साध्वीए कयुं के-" आ तुं शुं ी ? उत्तम स्त्रीए आवी प्रवृत्ति करवी योग्य नथी. कारणके मंत्र विगेरेथी पतिने करवो ए मोटो दोष छे, अने अमे तो सर्वविरति ग्रहण करेलीछे, तेथी कामण गेरे करवां ए अमने तो उचितज नथी. तुं जे भोगो भोगववाने माटे वशीकरण वा इच्छेछे ते भोगो सांसारिक दुःखोना कारणभूत छे. विषयो किंपाक फळनी प्रारंभमां रम्य लागेछे पण परिणामे अति दारुण छे. लांबो वखत तेनुं सेवन ापतो पण तेनाथी तृप्ति थती नथी. तेथी आ विषयनी अभिलाषाने तजी दइने ोदित शुद्ध धर्म आचार के जेथी तने सर्व प्रकारनी सिद्धि प्राप्त थशे. " पोट्टि- ाए ते वात कबुल करी अने पोताना भर्तारनी आज्ञा लइने तेणे चारित्र ग्रहण युं. भर्तारे पण क्रोधरहित थइने कयुं के " तने धन्य छे के तें आवो उत्तम धर्म ण कर्यो, हवे तुं देवी रुप थशे, माटे देवी थइने तारे मने प्रतिबोध पमाडवाने माटे म आववुं. " तेणे ते कबुल कर्युं. ते पोट्टिला पृथ्वी उपर विहार करवा लागी, अने रकाळ सुधी निर्दोष चारित्र पाळी देवलोकमां उत्पन्न थइ.

पछी अवधिज्ञानथी पोतानो पूर्व भव जाणी पूर्व भवना भर्तारने प्रतिबोध करवा ारे ते पोट्टिलादेव मंत्री पासे आव्यो. तेणे घणो उपदेश कर्यो, पण तेतलीपुत्र प्रधान

प्रतिबोध पाम्यो नहि. तेथी देवे विचार्युं के 'आ राज्यमोहथी प्रतिबोध पामतो नथ
पछी ते देवे राजानुं चित्त प्रधान उपरथी फेरवी नांख्युं. एटले मंत्री ज्यारे सभा
आव्यो त्यारे राजा पराङ्मुख थइने बेठो, मंत्रीने दर्शन आप्युं नहि. तेथी तेतली
विचार्युं के "राजा मारा उपर रुष्टमान थया छे. कोइ दुष्टे मारुं छिद्र तेमने क
जणाय छे. आमां खबर पडती नथी के राजा मने शुं करशे ? अथवा कया प्रका
मरणथी मने मारशे ? तेथी आत्मघात करीने मरवुं एज वधारे सारुं छे." ए प्रम
विचार करी घरे आवीने तेणे गळामां फांसो नांख्यो. देवना माहात्म्यथी ते
त्रुटी गयो; एटले विष खाधुं ते पण अमृत जेवुं थइ गयुं. त्यारे तरवारथी पो
मस्तक कापवानो आरंभ कर्यो. देवे खड्गनी धार बांधी लीधी. वळी अग्निमां
फरवा तैयार थयो. ते अग्नि जळरूप थइ गयो. ए प्रमाणे तेणे लीधेला मरणना
उपायो ते देवे व्यर्थ कर्या. पछी प्रगट थइने पोट्टिलादेव बोल्यो के 'आ सव
कर्युंछे, तुं शामाटे आत्मघात करेछे ? चारित्र ग्रहण कर.' ते सांभळीने तेत
प्रधाने चारित्र ग्रहण कर्युं. राजा आवीने तेना पगमां पडयो. घणो काळ पृ
विहार करी, चौद पूर्वनो अभ्यास करी, घातिकर्मनो क्षय थवाथी केवळज्ञान
तेतलीपुत्र मुनिमोक्षे गया.

विसयसुहरागवसओ, घोरो भायावि भायरं हणइ ।
आहाविओ वहत्थं, जह बाहुबलिस्स भरहवई ॥ १४७

अर्थ—" विषयसुखनो जे राग तेना वशपणाथी घोर के० (शस्त्रादि ग्रहण
हावाथी) भयंकर एवो भाइ पण भाइने हणे छे. जेम भरतपति (भरत चक्र
बाहुबळीना वधने माटे दोडया हता तेम." १४७ आ दृष्टांत प्रथम आवी गये

जायावि इंदियविगार—दोसनडिया करेइ पइपावं ।
जह सो पएसिराया, सूरियकंताइ तह वहिओ ॥ १४८

अर्थ—" इंद्रियोना विकार संबंधी दोषथी विडंबित थयेली भार्या पण प
रूप—पतिने मारी नाखवा रूप पापने करे छे. जेम ते प्रदेशी राजाने तेनी
नामनी राणीए विष देवा विगेरे वडे मारी नांख्यो तेम समजवुं." १४८
पण पूर्वे आवी गयेल छे.

गाथा—भायरं । आधाविओ वधार्थं । बाहुबलिस्स ।
गाथा—पइपावं । पतिपाप-पतिविनाशरूपं पापं.

सासयसुक्खतरसी, नियअंगसमुब्भवेण पियपुत्तो ।
जइ सो सेणियराया, कोणियरन्ना खयं निओ ॥ १४९ ॥

अर्थ-"हवे पुत्रना स्नेहनुं पण व्यर्थपणुं बतावे छे. जेम शाश्वत सुख मेळववाने [illegible] एवो ते श्रेणिक राजा भगवंतनां वचनमां रक्त अने क्षायक समकितधारी तेने [illegible]ना अंगथीज उत्पन्न थयेला अने प्रिय-वहाला एवा पुत्रे कोणिक राजाए क्षय [illegible]डयो-विनाश पमाडयो तेम." १४७ अर्थात् पुत्रनो स्नेह पण एवो व्यर्थ समजवो. [illegible] कोणिकराजानुं दृष्टांत जाणवुं.

कोणिक राजानुं दृष्टांत.

[illegible]शोभायमान घरोथी भरपूर अने नगरमां प्रसिद्ध एवा इभ्यजनोनी श्रेणीथी पूर्ण राजगृह नामे एक शहेर हतुं. त्यां जिनभक्तिमां रक्तचित्तवाळो श्रेणिक नामे राजा [illegible] करतो हतो. ते श्रेणिक राजाने उत्तमशील अने लावण्यथी भरपूर, सुंदर रूप[illegible], अत्यंत प्रीतिवाळी अने निर्मळ गौर वर्णवाळी चिल्लणा नामे पट्टराणी हती. [illegible]क राजा साथे पूर्व जन्ममां जेणे वैर बांध्युं छे अने जेणे पुष्कळ तप कर्युं छे एवो [illegible]जीव छीपनी अंदर जेम मोती उत्पन्न थाय तेम चिल्लणाना गर्भमां उत्पन्न थयो. पछी [illegible]णाने गर्भना प्रभावथी त्रीजे महिने पोताना प्राणनाथना हृदयनुं मांस खावारूप अशुभ [illegible] उत्पन्न थयो, तेथी ते घणी दुर्बळ थती गइ. राजाए राणीने दुर्बळना संबंधी आग्रह[illegible]पूर्वक पूछयुं त्यारे तेणे पोतानो दुष्ट विचार जणाव्यो. ते सांभळी कामरागवडे राजाए तेने [illegible] 'हे कमलाक्षी! तुं जरा स्वस्थ था.' पछी राजाए ते वात अभय कुमारने करी. तेणे [illegible]ना हृदय उपर अन्य प्राणीनुं मांस बांधी, छळथी तेने कापीने राणीना दोहद[illegible] पूर्ण कर्यो. ते कृशांगीए क्रमे करी पुत्रने जन्म आप्यो अने ते जोरना पुत्रने [illegible]वाडीमां कोइ वृक्षना मूळमां मूक्यो. ते वात दासीमुखथी सांभळीने राजाए [illegible] ते पुत्रने लइ आवी पाळो राणीने आप्यो. राजाए हर्षथी प्रथम ते पुत्रनुं नाम [illegible]चन्द्र पाड्युं. परंतु कुकडाए तेनी आंगळीने दंश कर्यो हतो तेथी ते बाळक [illegible] कोणिक नामथी ओळखावा लाग्यो. ते आंगळीनी वेदनाथी ते [illegible] मोटेथी रडवा लाग्यो. तेथी राजाए ते आंगळी पोताना मुखमां नाखीने तेने [illegible] कर्यो. बाल्यावस्था व्यतीत थतां तेणे अन्य राजपुत्रीनो साथे पाणिग्र[illegible] अने तेनी साथे विषयसुख भोगववा लाग्यो.

गाथा १४९-शाश्वतसौख्यतर्षी

चाणाक्य नामना मंत्रीए (पोतानुं कार्य थइ गया पछी राज्यलुब्धपणाथी पोताना थवा) पर्वत नामना राजानो घात कर्यो." १५०, अहीं चाणाक्यनो संबंध लो. ४५,

चाणाक्यनुं वृत्तांत.

चणक नामना गाममां चणी नामे ब्राह्मण वसतो हतो. तेने चणेश्वरी नामे स्त्री. बंने जैन हता अने जिनभक्तिमां प्रीतिवाळा हता. एक दिवस तेमने दांत साथे जन्म्यो. तेनुं नाम चाणाक्य पाड्युं. ए समये तेमने घेर साधुओ आव्या. एटले बालकने साधु महाराजना चरणमां मूकीने चणी भटे पूछ्युं के 'हे भगवन्! मारे आ पुत्र दांत सहित जन्म्यो छे तेनुं शुं कारण? तेनुं महात्म्य शुं हशे?' साधु राजे कह्युं के 'ते राजा थशे.' त्यारे मातापिताए विचार कर्यो के 'आ छोकरो दिवस सुधी राज्यमां आसक्तिवाळो थवाथी जरुर नरके जशे.' एवुं जाणी तेओए दांत घसी नाख्या. पछी फरीने मुनिने पूछतां मुनिराजे कह्युं के 'दांत घसवाथी राजानो मंत्री थशे अने कोइने अग्रेसर करीने पोते राज्यपालन करशे.' पछी केटलेक काळे मोटो थवाथी, सर्व विद्यामां कुशळ थयो. यौवनावस्था प्राप्त उत्तम द्विजपुत्रीनी साथे पाणिग्रहण करी सांसारिक सुख भोगववा लाग्यो. एक चाणाक्यनी पत्नी पोताना भाइना लग्नप्रसंगे पिताने घेर गइ, परंतु सामान्य वेष- ने धनरहित होवाथी पिताने घेर पण तेने योग्य सन्मान मळ्युं नहि. तेनी बीजी त्यां आवेली हती. तेओए घणां घरेणां अने सुंदर कपडां धारण करेलां होवाथी तेमने बहु सन्मान आप्युं. 'अहो! आ जगतनुं मूळ कारण धनज छे.' कह्युं छे के-

> जातिर्यातु रसातलं गुणगणस्तस्याप्यधो गच्छतां
> शीलं शैलतटात्पतत्वभिजनः संदह्यतां वह्निना ।
> शौर्ये वैरिणि वज्रमाशु निपतत्वर्थोऽस्तु नः केवलं
> येनैकेन विना गुणास्तृणलवप्रायाः समस्ता इमे ॥

जाति रसातळमां जाओ अने गुणसमूह तेथी पण नीचे जाओ, शील पर्वतना उपरथी नीचे पडो, सगांवहालां अग्निथी बळी जाओ, शूरवीरपणा उपर वज्र पडो, परंतु अमने मात्र धन मळो; केमके एक धन विना आ समग्र गुणो तृणवत् छे."

ऐनी बेनोने तेनो भाइ सघळां कार्यो विगेरेमां पण पूछे छे, परंतु चाणाक्यनी पोतानी बेन तेनी तो सामुं पण जोतो नथी; तेथी ते खेद करती छती

नी साथे मैत्री करी. केटलाक दिवस गया पछी पर्वत राजाने अर्धु राज्य आपवुं
कबूल करी मोटुं सैन्य मेळवी आसपासना अनेक देशोने साधीने पछी चाणाक्य
पाटलीपुत्र आव्यो. नंदराजानी साथे मोटुं युद्ध थयुं. तेमां नंदराजा हार्यो. तेथी तेणे
धर्मद्वार मागी लीधुं, एटले पोताने नीकळी जवानो रस्तो आपवानी याचना करी.
चाणाक्ये ते वात स्वीकारी तेथी ते रथमां बेसी पोतानी स्त्री,पुत्री अने थोडुं सारभूत
द्रव्य लइ नगर बहार नीकळी गयो.

ते वखते रथमां बेठेली नंदराजानी पुत्री नगरमां प्रवेश करता चंद्रगुप्तनुं लावण्य
जोइ मोह पामी. नंदराजाए ते जाण्युं, एटले चंद्रगुप्त उपर पुत्रीनो स्नेह जोइ नंदरा-
जाए तेने पोताना रथमांथी उतारी मूकी. ते तरतज चंद्रगुप्तना रथ उपर चढी गइ. ते
वखते रथना नव आरा भांगी गया. ते जोइ चंद्रगुप्ते चाणाक्यने कयुं के 'हे पिताजी!
प्रवेश वखते आ अपशुकन थायछे.' चाणाक्ये कह्युं के 'हे वत्स! आ शुभ शुकन
छे कारणके रथना नव आरा भांग्याछे तेथी तारुं राज्य नव पुरुष सुधी (नव पेढी
सुधी) स्थिर थशे.' पछी नगरमां आवी चंद्रगुप्ते नंदराजानी पुत्री साथे पाणिग्रहण कर्युं.

नंदराजा राज्यमहेलनी अंदर एक रुपवती विषकन्या मूकी गयो हतो.तेने चाणा-
क्ये अनुमानथी दोषवडे दुषित जाणीने पर्वत राजानी साथे परणावी. तेना अंगना
स्पर्शथी पर्वत राजानुं शरीर विषव्याप्त थइ गयुं. ते वखते चंद्रगुप्ते कह्युं के ' आ पर्वत
राजानी सहायथी आपणे राज्य मेळव्युं छे अने आ मित्र मरी जायछे, माटे तेनी
चिकित्सा करवी जोइए.' चाणाक्ये कह्युं के ' चिकित्सा करवाथी सर्युं, औषध विना
शांति जायछे.' आ प्रमाणे कार्य साधी मरता मित्र प्रत्ये तद्दन बेदरकारी बतावी.
माटे मित्रस्नेह पण कृत्रिम छे, एवो आ कथानो उपदेश छे.

नियया[1]वि नियय[2]कज्जे, विसंवयंतंमि[3] हुंति[4] खरफरुसा।

जह[5] राम सुभुमकओ, बंभ[8] खत्तस्स[10] आसि खओ ॥ १५१ ॥

अर्थ-" पोताना स्वजनो पण पोतानुं कार्य विघटमान थये सते अर्थात् धार्यो
प्रमाणे सिद्ध नहि थये सते खर के० रौद्र कर्मना करनारा अने फरुस के० कठिन
वचनो बोलनारा थायछे.जेम राम ने फरशुराम अने सुभूम चक्रवर्तीनो करेलो ब्राम्हणो
अने क्षत्रियोनो क्षय थयो तेम." १५१. परशुरामे सात वखत निःक्षत्री पृथ्वी करी,
सुभूमे एकवीश वखत अब्राम्हणी पृथ्वी करी. पोताना कार्यनी सिद्धिने माटे आ
बन्नेए मोटो क्षय कर्यो, जेमां पोताना स्वजनोनो पण क्षय थइ गयो. माटे स्वजन-
स्नेह पण स्वार्थ छे. अहीं परशुराम ने सुभूमनो संबंध जाणवो. ४६

गाथा १५१-नियकज्जे-नियय कज्जो स्वकार्यमां. सुभूम. राम-परशुराम.

परशुराम अने सुभूमनी कथा.

सुधर्मा नामना देवलोकमां विश्वानर अने धन्वंतरि नामना वे मित्रदेवो हता. पहेलो जैन हतो अने बीजो तापसभक्त हतो. तेओ परस्पर धर्मवार्ता करता सता पोत पोताना धर्मने वखाणता. तेनो निर्णय करवा माटे धर्मनी परीक्षा करवाना हेतुथी तेओ मृत्युलोकमां आव्या. ते समये मिथिला नगरीनो राजा पद्मरथ राज्य छोडीने श्रीवा पूज्य मुनिनी पासे चारित्र ग्रहण करवाने जतो हतो. नवीन भावचारित्रवाळा तेने जोई जैनदेवे कह्युं के 'प्रथम आपणे आनी परीक्षा करीए, पछी तमारा तापसनी परी करीशुं.' पछी भिक्षाने माटे अटन करता ते नवीन भावचारित्रीने अनेक प्रकार उत्तम रसवती बतावी, पण ते भावसाधु सत्त्वथी चलित थया नहि. पछी बीजी शेरी जतां तेना मार्गमां चारे तरफ देडकाओ विकुर्व्यां अने बीजे रस्ते कांटा वेर्या. पण भावमुनि मंडुकीवाळो मार्ग तजी दइ कांटावाळा रस्ते चाल्या. ते वखते कांटा प भोंकावाथी लोहीनी धारा वहेवा लागी अने अत्यंत वेदना थवा लागी. परंतु ते जरा पण खिन्न थया नहि, तेमज ईर्यासमितिथी चालतां लेशमात्र पण क्षोभ पाम नहि. पछी त्रीजो वार देवे निमित्तियो थइ हाथ जोडी विनय पूर्वक कह्युं के " भगवन् ! तमे दीक्षा लेवाने जाओछो, पण हुं निमित्तना प्रभावथी जाणुंछुं के तम आयुष्य हजु लांबुं छे अने तमने युवावस्था प्राप्त थइछे तो हमणा राज्यमां रही वि प्रकारना भोग भोगवो, पछी वृद्धावस्थामां चारित्र ग्रहण करजो; कारणके ते व सारुं छे. वळी आ सरस विषयोनो स्वाद क्यां अने रेतीना कोळीआ जेवो आ वि योगमार्ग क्यां ?" त्यारे भावसाधुए कह्युं के 'हे भव्य ! जो मारुं आयुष्य लांबुं तो वधारे सारुं, हुं घणा दिवस सुधी चारित्र पाळीश, जेथी मने मोटो लाभ वळी धर्म संबंधी उद्यम तो युवावस्थामांज करवो जोइए. आगममां पण कह्युंछे के

जरा जाव न पीडेई, वाही जाव न वड्ढई ।
जाविंदिआ न हायंति, ताव सेयं समायरे ॥

" ज्यांसुधी जरा पीडा करे नहि, ज्यांसुधी कोइ प्रकारनो व्याधि थाय नहि, ज्यांसुधी इंद्रियो हानि पामे नहि त्यांसुधीमां धर्म आचरवो." वृद्धावस्थामां प्रमत्त थये मनुष्य इंद्रियो निर्बळ थवाथी धर्मकरणीमां उद्यम केवी रीते करी शके ?" कह्युं छे

दंतैरुच्चलितं धिया तरलितं पाण्यंघ्रिणा कंपितं
दृग्भ्यां कुड्मलितं बलेन कुलितं रूपश्रिया प्रोषितम् ।

प्रासाद्या यमभूपतेरिहमहाधाटया जरायामियं
तृष्णा केवलमेककैव सुभटी हृत्पत्तने नृत्यति ॥

" यम राजानी मोटी धाडरूप आ वृद्धावस्था प्राप्त थतां दांत हालेछे, बुद्धि नष्ट
य, हाथपग कंपेछे, नजर क्षीण थायछे, बळ जतुं रहेछे अने रूप तथा लावण्य
जायछे, मात्र तृष्णा एकलीज सुभटनुं आचरण करती सती हृदयरूपी नगरमां
ती रहेछे. "

ा प्रमाणे ते भानुमुनिनी दृढता जोइ बने देव खुशी थया अने प्रशंसा करवा
पछी जैनदेवे तापसदेवने कह्युं के 'जैनोनुं स्वरूप जोयुं? हवे आपणे तापसनी
रीए.' ए प्रमाणे कही तेओ वनमां गया. त्यां तेओए एक जटाधारी. वृद्ध. तीव्र
तो अने ध्यानमां आरूढ थयेलो यमदग्नि नामनो तापस जोयो. तेनी परीक्षा क-
टे ते देवो चकला चकलीनुं रूप धारण करी तेनी दाढीनी अंदर माळो बांधीने
छी चकलो मनुष्यवाणीथी बोल्यो के 'हे वाल्ला! तुं अत्र सुखथी रहे. हुं हिमा-
वंते जइने आवुंछुं.' त्यारे चकलीए कह्युं के 'हे प्राणनाथ! हुं तमने जवा दइश
ारण के तमे पुरुषो ज्यां जाओछो त्यां लुब्ध थइ जाओछो. जो तमे पाछा न
तो मारी शी गति थाय? हुं अबळा एकली अहीं केम रही शकुं? तमारो वियोग
केवी रीते सहन थइ शके?' ते सांभळी चकलाए कह्युं के 'हे बाळा! तुं शामाटे
करेछे? हुं जलदी आवीश. जो हुं आवुं नहि तो मने ब्राह्मणनी. स्त्रीनी. बाळ-
गायनी हत्यानुं पाप लागे.' त्यारे चकलीए कह्युं के 'हुं सोगनो मानती नथी.
तमे न आवो तो यमदग्नि तापसनुं पाप मस्तक उपर धारण करो तो हुं तमने
दउं.' त्यारे चकलो बोल्यो के 'तुं एम बोल नहि एनुं पाप कोण अंगीकार करे?'
ते सांभळीने यमदग्नि ध्यानथी चलित थयो अने क्रोधवश थइ चकला चकलीने
कहेवा लाग्यो के 'मारुं शुं एटलुं बधुं पाप छे?' चकलीए कह्युं के 'हे मुनि!
करो नहि. आपनां धर्मशास्त्र जुओ. कारण के—

अपुत्रस्य गतिर्नास्ति, स्वर्गं नैव च नैव च।
तस्मात् पुत्रमुखं दृष्ट्वा. स्वर्गं गच्छंति मानवाः ॥

' पुत्र विनाना माणसनी सद्गति थती नथी. वळी स्वर्गमां तो तेवी गति होय
तेथी माणसो पुत्रनुं मुख जोइने स्वर्गमां जायछे.'

जे पुत्ररहित छो तो तमारी शुभ गति केवी रीते थाय? तेथी तमारुं पातक

मोटुं छे.' ए प्रमाणे कही परीक्षा करीने देवो पोताने स्थाने गया, अने मि
दव हतो ते पण परम जैन थयो.

तेमना गया पछी यमदग्नि पण पक्षिना मुखनां वचनो सांभळी विचा
रवा लाग्यो के 'एमणे कह्युं ते बाबत खरी छे, तेथी कोइ स्त्रीनी साथे पाणि
ग्रहण करी पुत्र उत्पन्न करुं तो मारी शुभ गति थाय.' ए प्रमाणे विचार करी कोष्टक
राजा जितशत्रु समीपे जइ एक कन्या मागी. त्यारे राजाए कह्युं के 'मारे सो
छे, तेओमांथी जे तमने पसंद करे ते कन्या तमे ग्रहण करो.' ते सांभळीने
अंतःपुरमां आव्यो. त्यां रहेली सर्व कन्याओए जटाधारी, दुर्बळ, मळथी मली
वाळा अने विपरीत रूपवाळा यमदग्निने जोइने थुथुकार कर्यो (थुंकी). ते
कोपवान थइने ते सर्व कन्याओने कुब्जा करी नांखी. पाछा वळतां तेणे
आंगणामां धूळमां रमती एक राजपुत्रीने जोइ, तेने तेणे बीजोरुं बताव्युं;
लेवाने तेणे लांबो हाथ कर्यो, तेथी तापसे राजा पासे जइने कह्युं के '
मने इच्छे छे.' एम कहीने तेने ग्रहण करी. भय पामेला राजाए हजार गायोने
दासदासीओ सहित ते पुत्री तेने आपी; तेथी प्रसन्न थयेला ऋषिए ते
[illegible] शक्तिथी पेली सर्व कुब्जा राजपुत्रीओने सारी करी. ए प्रमाणे
[illegible] तेना बाळाने लइने ते वनमां आव्यो. त्यां एक झुंपडी बनावीने ते

[illegible] रेणुका यौवनवती थइ, एटले तेनी साथे तेणे पाणिग्रहण [illegible]
[illegible] रेणुकाने कह्युं के 'हे सुलोचना! सांभळ, तारे माटे एक [illegible]
[illegible] थी तने एक सुंदर पुत्र थशे.' त्यारे रेणुकाए कह्युं के '[illegible]
[illegible] एक चरुथी ब्राह्मणपुत्र थाय अने बीजाथी
[illegible] हस्तिनापुरना राजा अनंतवीर्यनी स्त्री मारी बेन अनंगसेना
[illegible]' ए प्रमाणे रेणुकाना कहेवाथी यमदग्निए [illegible]
[illegible] रेणुकाए विचार कर्यो के 'मारो पुत्र शूरवीर
[illegible] क्षत्रियचरु भक्षण कर्युं अने ब्राह्मणचरु बेनी [illegible]
[illegible] तेने एक पुत्र थयो तेनुं नाम [illegible]
[illegible] आव्युं.

[illegible]

सिद्ध थयो. पछी देवताथी अधिष्ठित थयेली परशु (कुहाडी) ने लइने अजस्त्र ते ज्यां त्यां फरवा लाग्यो.

अन्यदा परशुरामनी माता रेणुका हस्तिनापुरमां पोतानी बेनने मळवा अर्थे गइ. पोतानी बेनना पति अनंतवीर्यनी साथे संबंध थवाथी तेने गर्भ रह्यो. अनुक्रमे तेने थयो. पछी पुत्र सहित रेणुकाने यमदग्नि पोताना आश्रममां आणी परशुरामे मातानुं रित जाणी पोतानी पुत्रवती माताने मारी नांखी आ खबर अनंतवीर्यने पडवाथी त्यां आवी यमदग्निना आश्रमने भांगी नांख्यो. तेथी क्रोधित थयेला परशुरामे थी अनंतवीर्यनुं मस्तक छेदी नांख्युं. पछी तेनो पुत्र कीर्तिवीर्य राज्याधिकारी थयो. पितानुं वेर वाळवा माटे परशुरामना पिता यमदग्निने मारी नांख्यो. तेथी परशु- त्यां जइ परशुना प्रभावथी कीर्तिवीर्यने हणी हस्तिनापुरनुं राज्य लइ लीधुं. ते ते चौद स्वप्नथी सूचित गर्भ जेणे धारण कर्यो छे एवी कीर्तिवीर्य राजानी तारा नी स्त्री पोताना पतिना मरण समये नासी गइ. ते वनमां तापसोना आश्रमे आवी पहों- त्यां जइ तेणे तापसोने पोतानुं सर्वस्व (वृत्तांत) कह्युं. दयाथी आर्द्र चित्तवाळा तापसोए गुप्त रीते भोंयरामां राखी. अनुक्रमे तेने त्यां पुत्र थयो. तेनुं नाम सुभूम नाम पाड्युं. क्रमे ते मोटो थवा लाग्यो. परशुरामे क्षत्रियो उपर क्रोध करीने सात वार नक्षत्री ती करी अने मारेला क्षत्रियोनी दाढोने एकठी करीने एक थाळ भरी मूक्यो.

एक दिवस फरतो फरतो परशुराम पेला तापसोनी झुंपडीए आव्यो, त्यारे परशुनी ांथी ज्वाळा नीकळवा लागी. तेथी परशुरामे तापसोने पूछ्युं के 'अहं बोलो कोइ क्षत्रिय अहीं छे? कारणके मारी परशुमांथी अंगारा वर्षे छे.' त्यारे तापसोए कह्युं 'अमे क्षत्रियो छीए. परशुरामे तपस्वीओ धारीने तेमने छोडी दीधा. ए प्रमाणे सर्व क्षत्रियोने मारीने ते निष्कंटकपणे हस्तीनापुरनुं राज्य भोगववा लाग्यो. एक दिवसे परशुरामे कोइ निमित्तियाने पूछ्युं के 'मारुं मृत्यु कोनाथी थशे?' निमित्ति के कह्युं के जे दृष्टिथी आ क्षत्रियोनी दाढो क्षीररूप थइ जशे अने तेनुं भोजन जे करशे ते थी थाशे.' ते सांभळीने परशुरामे पोताना मारनारने ओळखवा माटे एक महाशाळा बंधावी अने त्यां सिंहासन उपर दाढोनो थाळ मूक्यो.

अहीं वैताढ्यवासी मेघनाद नामना विद्याधरे निमित्तियाना कहेवाथी पोतानी दीकरीनो वर सुभूम थशे एम जाणीने त्यां आवी सुभूमने पोतानी पुत्री अर्पण करी, अने ते तेनो सेवक थइ त्यां रह्यो. एक दिवस सुभूमे पोतानी माताने पूछ्युं के 'हे माता! शुं आटलोज लोक छे?' एवा पुत्रना शब्दो सांभळीने तेणनां अश्रु लावी गद्गद

मोटा श्रीआर्यमहागिरिसूरि आर्यसुहस्तीसूरिने गणनिश्रा (गच्छनुं शिक्षण (गच्छ) सोंपीने पोते विशेष वैराग्यथी जिनकल्पनी तुलना करवाने माटे उग्रपणे ...ला विचरवा लाग्या. ते विशेषपणे क्रियामां उपमर्वत रहे छे. ज्यारे आर्य- ...सूरि गामनी अंदर समवसरे छे त्यारे श्रीआर्यमहागिरि गामनी बहार रहे छे, ...छनी निश्राए विहार करे छे.

...कदा श्रीसुहस्तीसूरि विहार करतां पाटलीपुर पधार्या. त्यां आर्यमहागिरि ...छ विभाग करीने पांच पांच दिवस सुधी एक एक विभागमां भिक्षार्थे जायछे ...नीरस आहार ग्रहण करे छे. एक वखत श्रीआर्यसुहस्तीसूरि वसुभूति नामना ...ना कुटुंबने प्रतिबोध करवाने माटे तेने घेर गया हता अने धर्मदेशना आपता हता. ...ये श्रीआर्यमहागिरि अजाणतां वसुभूतिने घेर भिक्षार्थे आव्या. तेमने जोइ आर्य- ...सूरिए उभा थइ विनयपूर्वक वंदन कर्युं. एटले आर्यमहागिरि भिक्षा ग्रहण कर्या ...र पाछा वळी गया. वसुभूति श्रावके आर्यसुहस्ती महाराजने पूछ्युं के ' जेमनो आटलो विनय कर्यो ए महामुनि कोण छे ? ' त्यारे आर्य सुहस्तीसूरिए कह्युं ... अमारा मोटा गुरुभाइ छे अने महा अनुभाववाळा जिनकल्पनी तुलना करेछे.' ...पळाने वसुभूति श्रावके बीजे दिवसे आखा नगरमां घेर उत्तम आहार कराव्यो. ...महागिरिए तेने अकल्प्य जाणीने ग्रहण कर्यो नहि. पछी उपाश्रये आवीने तेमणे ...सूरिने ओळंभो आप्यो के ' तमे बहु विरुद्ध आचरण कर्युं के वसुभूतिने घेर अभ्युत्थानादि विनय कर्यो. तेम करवाथी तमे सर्वत्र अशुद्ध आहार करी दीधो छे. ...वे आजथी मारे तमारी साथे एक क्षेत्रमां रहेवुं उचित नथी. ' ए प्रमाणे कही ...महागिरिए जुदो विहार कर्यो अने गच्छनो आश्रय छोडी दइ एकाकी तपसंयम ... स्वर्गे गया. ए प्रमाणे बीजाए पण प्रतिबंध करवो नहि, एवो आ कथानो उपदेश छे.

रूवेण जुव्वणेण य, कन्नाहिं सुहेहिं वरसिरीए य ।

नेय लुभंति सुविहिया, निदरिसणं जंबुनामुत्ति ॥ १५३ ॥

अर्थ—" रूपे करीने, यौवने करीने, गुणवती कन्याओथी, सांसारिक सुखोथी श्रेष्ठ एवी लक्ष्मीथी सुविहितो—साधु पुरुषो—उत्तम जनो लोभाता नथी. अहीं ...नामे महा मुनिनुं निदर्शन के० दृष्टांत जाणवुं." १५३. जंबूस्वामीनुं दृष्टांत पूर्वे ...युं छे तेथी अहीं लख्युं नथी.

उत्तमकुलप्पसूया, रायकुलवडिंसगावि मुणिवसहा ।

बहुजणजइसंघट्टं, मेहकुमारुव्व विसहंति ॥ १५४ ॥

गाथा १५३—रूपेण । कन्याभिः । वरश्रिया च । निदर्शनं । जंबुनामेति ।
गाथा १५४—मेघकुमारवत् ।

अर्थ–" उत्तम कुळमां उत्पन्न थयेला, राजकुळमां मगर समान एवा मुनि श्रेष्ठो अनेक कुळमां उत्पन्न थयेला एवा मुनिजनोनो संघट्ट मेघकुमारनी जेम प्रकारे सहन करेछे." १५४. अहीं मेघकुमारनुं दृष्टांत जाणवुं. ४८

मेघकुमारनुं दृष्टांत.

मगधदेशमां राजगृह नगरमां श्रेणिक राजा राज्य करतो हतो. तेनी धा नामे राणी हती. तेनी कुक्षिने विषे कोइ जीव उत्पन्न थयो. तेना प्रभावथी तेने मेघनो दोहद थयो. अभयकुमारे अष्टमभक्तथी कोइ देवने आराधीने तेनी सहा दोहद पूर्ण कर्यो, उत्तम समये पुत्रनो प्रसव थयो. स्वप्नने अनुसारे तेनुं नाम मेघ पाड्युं. अनुक्रमे तेणे युवावस्था प्राप्त करी. श्रेणिक राजाए तेने स्वरूपवती कन्या एक लग्ने परणावी. ते स्त्रीओ साथे विषयसुख भोगवतो मेघकुमार वीरप्रभु त्यां समवसरवाथी वांदवाने गयो. प्रभुनी देशना सांभळी तेणे प्राप्त थवाथी चारित्र ग्रहण कर्युं. भगवते तेमने शिक्षा ग्रहण करवा माटे स्थविर मुनि पासे मोकल्या. हवे रात्रिए पोरुषी भणाव्या पछी संथारा करतां वृद्धल (नाना मोटाना) व्यवहारथी मेघमुनिनो संथारो सर्व साधुनी पछी उपाश्रयनो आव्यो. त्यां रात्रिए जता आवता साधुना चरणना प्रहारथी अने तेमना अथडाव तेथी मेघमुनि बहु खिन्न थया. ते विचारवा लाग्या के "अरे! मारो सुखकारी अ क्यां! मारी कोमळ पुष्पशय्या क्यां! अंगनाना अंगसंगथी उत्पन्न थतुं सुख अने आ कठिन भूमिमां आळोटवुं क्यां! आ साधुओ प्रथम तो मारा प्रति आदर हता अने हवे तो तेज साधुओ मने पग विगेरेना संघट्ट करेछे, तेथी जो आजनी सुखे सुखे जाय तो प्रातःकाळमां वीरप्रभुने पूछी रजोहरण आदि वेष पाछो सोंपी मारे घेर चाल्यो जइश." ए प्रमाणे चिंतवी मेघमुनि प्रातःकाळे प्रभु पासे आव्या. प्र ने मेघमुनिना बोल्या पहेलांज कह्युं के 'हे मेघ! तें आज रात्रिना चारे पहोर अनुभव्युं छे अने घेर जवानो विचार करेलो छे आ हकीकत खरी छे?' मेघ कह्युं के 'ए हकीकत खरी छे,' त्यारे भगवाने कह्युं के "हे मेघमुनि! आ दुःख तें छे! पण जे दुःख तें आ भवथी त्रीजे भवे अनुभवेलुं छे ते सांभळ–पूर्वे वैताढ्य तनी भूमिमां श्वेतवर्णो, घणो उंचो अने एक हजार हाथणीना टोळानो अधिपति दांतवाळो सुमेरुप्रभ नामनो हाथी हतो. एक दिवस वनमां दावानळ लाग्यो. ते भय पामी तृषातुर थइ वनमां भटकतां थोडा पाणिवाळा ने घणा कीचडवाळा सरो पेठो. त्यां तुं कीचडनी अंदर खुती गयो. तुं जळ सुधी पहोंच्यो नहि एटले तने

युं नहि, अने बहार पण नीकळी शक्यो नही. पछी घणा वैरी हाथीओए आवीने तने
शूळना प्रहार कर्या. सात दिवस सुधी पीडा अनुभवी सो वर्षनुं आयुष्य
करी काळ करीने तुं विंध्यभूमिमां चार दांतवाळो, रक्तवर्णवाळोने सातसे हाथणीनो
मेरुप्रभ नामे हाथी थयो. त्यां पण अग्नि लागेलो जोइ जातिस्मरथी तें तारो पूर्वभव
यो. पछी दावानळथी भय पामीने तें एक योजनप्रमाण भूमिनी अंदरथी तृण काष्ट
दि सर्व दूर फेंकी दीधुं, अने नवा उगेला तृण वल्ली अंकुरो विगेरेने शुंढवडे परिवारनी
हथी मूळमांथी उखेडी नांखवा लाग्यो. एक वखत फरीथी दावानळ प्रगट्यो. ते
ते तुं परिवार सहित पेला एक योजन प्रमाणवाळा मंडळमां आवी गयो. बीजां पण
णां वनचर प्राणीओ त्यां आव्यां. ते पुखते तें शरीर खणवाने माटे एक पग ऊंचो
र्यो, तेवामां एक ससलो कोइ जग्याए तेने स्थान नहि मळवाथी तारा पग नीचेनी
ग्याए आवीने उभो रह्यो. पग नीचे मूकतां तें ससलाने जोयो; एटले तेना उपरनी
याने लीधे तारुं मन आर्द्र थवाथी तें तारो पग ऊंचो ने ऊंचो राख्यो. ए प्रमाणे अढी
दिवस सुधी एक पग ऊंचो राखीने रह्यो. दावानळ शांत थतां सर्व प्राणीओ पोतपोताने
ठेकाणे गया. एटले पग नीचे मूकतां शरीर घणुं स्थूळ होवाथी पर्वतनुं शिखर तूटी पडे
तुं पडी गयो, अने घणी वेदना भोगवी, सो वर्षनुं आयुष्य पूरुं करी दयाना परि-
णामथी शुभ कर्म बांधी श्रेणिक राजानो पुत्र थयो. हवे तुं विचार कर के समकितनो
लाभ मळ्यो नहोतो ते वखतमां तिर्यंचना भवमां थोडुं कष्ट सहन करवाथी तें मनु-
ष्यनुं आयुष्य बांध्युं, तो चारित्र ग्रहण कर्या पछी कष्ट सहन करवाथी तो मोटुं फळ मळशे;
वळी आ जीवे घणी वार नरकादिनां घणां दुःखो भोगव्यां छे. तो तुं आ साधुओना
संघट्टथी उत्पन्न थयेला दुःखथी शा माटे दुभाय छे ? साधुना चरणनी रज पण
वंद्य छे, तेथी आ चारित्र तजी देवानो तारो मनोरथ योग्य नथी. अग्निमां प्रवेश करवो
सारो, विषनुं भक्षण करवुं सारुं, पण ग्रहण करेला व्रतनो भंग करवो ए सारुं नहि."
इत्यादि भगवंतनां कहेलां वचनोथी मेघमुनिने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं, एटले भगवंतना
कहेवा प्रमाणे जोयुं. पछी भगवानने वांदीने मेघमुनी बोल्या के "हे भगवन् !
[illegible] पडतां तमे मारो बचाव कर्यो छे. आजथी मांदीने बे चक्षु शिवाय बीजा
[illegible] अंगनी मारे शुश्रुषा करवी नहि एवो हुं अभिग्रह करुं छुं. आ प्रमाणेनो अभिग्रह
[illegible], निर्दोष चारित्र पाळी, गुणरत्न संवत्सरादि तप करी, निर्मळ ध्यानवडे पोतानुं आयु-
ष्य पूर्ण करी, समाधियथी मृत्यु पामीने विजय नामना अनुत्तर विमानने विषे देव-
[illegible] थया. त्यांथी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्य थइने मोक्षे जशे.

होवाने तेनाथी तेने निरंतर भय रह्या करे छे; अने बहु मुनिना मध्यमां तो अकार्य नुं मन पण करवाने शक्तिवान थवातुं नथी तो अकार्य करे तो कोनोज ? माटे एकली मुनिओने एकाकी विहार युक्त नथी." १५८.

उच्चार पासवण वंत पित्त मुच्छाइ मोहिओ इक्को ।

सद्दव भायण विहत्थो, निक्खिवइ कुणइ उड्डाहं ॥ १५९ ॥

अर्थ-"उच्चार ते पुरीष, पासवण ते मूत्रवण (लघुनीति), वांत ते वमन अने मूर्छा विगेरे—आदिशब्दथी वायुविकार विशुचिकादिनुं ग्रहण करवुं. एवा व्याकुळथी व्याकुळ थयेलो एकलो साधु पाणी सहित जे भाजन तेनाथी व्यग्र होतो सतो जो ते भाजन हाथमांथी मूकी दे तो संयम विराधना-आत्मना थाय. अने जो ते भाजन हाथमां रहेवा दइने उच्चार (वडी नीति) विगेरे शासननी उड्डाह (लघुता) थाय.तेथी मुनिने एकला रहेवुं कोइ रीते योग्य " १५९

एगदिवसेण बहुआ, सुहाय असुहाय जीवपरिणामा ।

इक्को असुहपरिणओ, चइज्ज आलंबणं लद्धुं ॥ १६० ॥

अर्थ-"एक दिवसमां पण जीवना परिणाम शुभ अने अशुभ एवा बहु प्रकारना छे, तेथी एकलो मुनि अशुभ परिणामवाळो थयो सतो कांइक आलंबन-कारणने चारित्रने तजी दे छे अथवा अनेक प्रकारना दोष लगाडे छे." १६०

सव्वजिणपडिकुट्टं, अणवत्था थेरकप्पभेओअ ।

इक्को अ सुहाउत्तोवि हणइ तवसंजमं अइरा ॥ १६१ ॥

अर्थ-"एकाकीपणे विचरवुं सर्व जिनेश्वरोए निषेध्युं छे. वळी तेथी अनवस्था मर्यादानो भंग थाय छे अने स्थविरोनो कल्प जे आचार तेनो भेद थाय छे,तेथी एकलुं रहेवुं अयुक्त छे. वळी एकलो शुभ आयुक्त केवळ आचारयुक्त होय तोपण अल्पकाळमां तप अने संयमने हणी नाखे छे. अर्थात् तेमां दोष लगाडे छे." १६१

वेसं जुन्नकुमारिं, पउत्थवइअं च बालविहवं च ।

पासंडरोह मसइं नवतरुणिं थेरभज्जं च ॥ १६२ ॥

गाथा १५९-[illegible] । गाथा १६०-[illegible] । [illegible]
गाथा १६१-सुहाउत्तोवि । सुहाउत्तोवि । पडिकुट्ठ-निषिद्ध । अइरा-अचिरात्

११ १४ १० १२ १५ १३

सविडकुव्वरुवां, दिट्टा मोहेइ जा मणं इथ्थी ।

१७ १८ १९

आयहियंचितंता, दुरयरेणं परिहरंति ॥ १६३ ॥

अर्थ—वेश्या, वृद्ध कुमारिका एटले मोटी उम्मरवाळी कुमारिका, परदेश गये पतिवाळी स्त्री,बाळ विधवा एटले जेनो पति बाल्यावस्थामांज मरण पामेलो छे अति कामविह्वळ स्त्री,पाखंडव्रते करीने जेणे विषयनो रोध करेलो छे एवी स्त्री—सणी प्रमुख,असती ते व्यभिचारिणी स्त्री,नवयौवना,वृद्ध भर्त्तारनी भार्या.शुभ आसायने दुर करी दे एवा उद्भट रूपवाळी अथवा विकार सहित मनोहर रूप अने देखवा मात्रथीज जे मनने मोहित करे एवी स्त्री—आटला प्रकारनी स्त्री आत्महितने चिंतवनार पुरुष अति दूरथीज त्यजी दे छे." १६२. १६३.

१ २ ३

सम्मदिट्टीवि कयागमोवि, अइविसयरागसुहवसओ ।

४ ५ ६ ८

भवसंकडंमि पविसइ, इथ्थं तुह सच्चइनायं ॥ १६४ ॥

अर्थ—"सम्यग् दृष्टि छतां अने सिद्धांतनो जाण छतां अतिशय विषयराग जे सुख तेना परवशपणाथी भवसंकटने विषे प्रवेश करेछे, अर्थात् बहु भव करेछे. ते संबंधमां हे शिष्य ! तारे सत्यकीनुं उदाहरण जाणवुं."१६४. आ विद्याधरनो संबंध जाणवो. ४९

सत्यकी विद्याधरनी कथा.

विशाळ लक्ष्मीवाळी विशाळा नगरीमां चेटक नामे राजा राज्य करतो तेने सुज्येष्टा अने चिल्लणा नामे बे पुत्रीओ हती. ते बंनेने अरसपरस प्रगाढ हतो. अभयकुमारनी सलाहथी ते बन्ने कन्याओए श्रेणिक राजानी साथे परणवानो अभिग्रह कर्यो हतो.पछी अभयकुमारे एक सुरंग खोदावी,अने ते सु श्रेणिक राजाए विशाळा नगरीए आवी बन्ने कन्याओने लीधी. सुरंगना मुख आवतां चिल्लणाए विचार कर्यो के 'सुज्येष्टा रूपमां माराथी अति श्रेष्ठ छे,तेथी राजा तेने बहु मान दइ पट्टराणी करशे.' ए प्रमाणे विचारी चिल्लणाए सुज्ये के 'हे भगिनी! तुं पाछी जइने मारो रही गयेलो घरेणांनो डाबलो जल्दी ला ए प्रमाणे कही सुज्येष्टाने पाछी मोकली. पछी चिल्लणाए श्रेणिक राजाने क स्वामिन ! अहींथी जल्दी चालो.जो कोइ जाणशे तो बहु विपरीत थशे.' ए प्र कह्यावीने तेओ सुरंगमांथी बहार नीकळी गया त्यार पछी आवेली सुज्येष्टाए के "मामथी पण वधारे प्रिय एवी मारी बेन चिल्लणाए मारा उपर आवुं क

गाथा १६३-दूरतरम-आत्महितम् ।

(कपाळ) थतास्युं. रोहिणी विद्या महादेवनी संगमां रही, अने महादेवनां त्रण लोचन उत्पन्न थयुं. पछी तेणे प्रथम पोताना पिता पेढालनेज सार्ध्वीना व्रतनो भंग करनार जाणी विद्याबळथी मार्यो. कालसंदीपक विद्याधर सत्यकीने विद्यावडे दुर्जय जाणीने मायाथी त्रिपुरासुरनुं स्वरूप धारण करीने नासी गयो, अने त्रिपुरासुरमां जइने पाताळकळशमां पेठो. लोकनी अंदर एवी सिद्धि थइ के 'आणे त्रिपुरासुरने पाताळमां पेसाडी दीधो, तेथी आ सत्यकी अग्यारमो रुद्र पेदा थयोछे.'

पछी सत्यकी विद्याधरे भगवाननी पासे समकित अंगीकार कर्युं, अने देवगुरुनो अत्यंत भक्त थयो.त्रणे संध्याए ते भगवाननी आगळ नृत्य करेछे. परंतु अत्यंत विषयसुखमां लोलुप होवाथी राजानी, प्रधाननी के कोइ व्यापारी विगेरेनी रूपवती स्त्रीने जुए के तरतज तेने गाढ आलिंगन आपीने ते भोगवे छे. तेने मारवाने माटे कोइ शक्तिमान थतुं नथी. एक दिवस महापुरी उज्जयिनीमां चंडप्रद्योत राजाना अंतःपुरमां प्रवेश करीने तेणे पद्मावती शिवाय बीजी तमाम राणीओने भोगवी. तेथी चंडप्रद्योत राजा क्रोधित थइ कहेवा लाग्यो के 'जे कोइ आ दुष्ट सत्यकीने मारी नांखशे तेने हुं मनवांछित आपीश.' आ प्रमाणे पटह वगडावीने तेणे लोकोने जणाव्युं. ते वखते ते नगरमां रहेनारी एक उमा नामनी वेश्याए बीडुं झडप्युं.पछी एक दिवसे उमा पोताना घरना गोखमां बेठी हती ते वखते तेणे सत्यकीने विमानमां बेसीने आकाशमार्गे जतो जोइ कह्युं के 'हे चतुरशिरोमणि ! हे कुरूपजनमां इष्ट रूप ! हे तेजथी सूर्यने जीतनार ! तुं प्रतिदिवस मुग्धा (विषयरसनी अजाण) स्त्रीओने चाहेछे; परंतु अमारा जेवी कामकळामां कुशळ स्त्री तरफ दृष्टि पण करतो नथी. माटे आजे तो मारुं आंगणुं कृतार्थ कर, अने एक वखत तुं अमारुं कामचातुर्य जो.' इत्यादि वचनोथी रंजित थयेलो अने कटाक्षविक्षेपथी जेनुं मन आकर्षायु छे एवो सत्यकी विमानमांथी उतरीने ते नायिकाना घरमां गयो.ते वेश्याए पण अनेक प्रकारना कामक्रीडाना विनोदथी तेनुं मन आधीन करी लीधुं. तेथी ते तेने छोडीने अन्य कोइ स्थाने जतो नथी; हमेशां त्यांज आवेछे. तेमनी वच्चे परस्पर घणीज प्रीति थइ गइ छे.आ प्रमाणे अत्यंत विश्वास पमाडीने तेणे एकवार सत्यकीने पूछ्युं के 'हे स्वामिन् ! तमे स्वेच्छाए परस्त्रीओने भोगवो छो पण तमने मारवाने कोइ शक्तिमान थतुं नथी ते कोना बळथी ?' त्यारे सत्यकीए कह्युं के 'हे सुंदर लोचनवाळी स्त्री ! मारी पासे विद्यानुं बळ छे, तेना प्रभावथी मने कोइ मारतुं नथी.' फरीथी वेश्याए पूछ्युं के 'तमे ते विद्याने कोइ वखत दूर राखोछो के नहि ?' सत्यकीए कह्युं के 'ज्यारे हुं विषयसेवन करुंछुं त्यारे विद्याने दूर राखुंछुं.' ते सांभळीने ते उमा वेश्याए जइ राजाने

थुं के 'सत्यकीने मारवानो एकज उपाय छे, परंतु जो तमे मारो बचाव करो तो तेने सुखेथी मारो.' ए प्रमाणे प्रस्तावना करीने तेणे सर्व हकीकत कही बतावी. पछी वेश्याना उदर उपर कमलपत्रो रखावी तेणे ते कमलपत्रोने छेदी नांख्या, परन्तु वेश्याना शरीर उपर जरा पण खड्ग लाग्युं नहि. एम करी 'आवी रीते तारो बचाव करशुं' एवो विश्वास उत्पन्न करावीने तेने घेर मोकली.पछी रात्रिए पोताना सेवकोने तेने मारी नाखवानुं समजावी तेने घेर मोकल्या. ते सेवकोने वेश्याए गुप्त रीते राख्या. तेवामां सत्यकी आव्यो अने उमा साथे विषयसेन करवा लाग्यो. एटले गुप्त रहेला राजसेवकोए आवीने बंनेनां मस्तको छेदी नांख्यां.

सत्यकी विद्याधरना नंदीश्वर नामना गणे ते हकीकत सांभळी, एटले ते क्रोधित थइने त्यां आव्यो अने आकाशमां शिला विकुर्वीने कहेवा लाग्यो के 'तमे मारा विद्यागुरुने मार्या छे, तेथी जेवी स्थितिमां तेने मार्या छे तेवीज स्थितिमां तेनी मूर्ति बनावीने जो तमे सर्व नगरजनो पूजशो तो तमने सवळाने छोडीश, नहि तो आ शिलाथी सर्वने चूर्ण करी नाखीश.' एवुं सांभळीने भयभीत थयेला राजा आदि सर्व लोकोए तेवीज स्थितिवाळी युग्मरुप मूर्ति करावीने एक मकाननी अंदर स्थापी, अने तेनी पूजा करवा लाग्या. सत्यकी काळे करीने नरकभूमिमां गयो. पछी केटलेक काळे ते लज्जा उत्पादक मूर्तिने जोइने ते काढी नांखी तेनी जग्याए लिंगनी स्थापना करी. माटे विषयमां अनुराग न करवो एवो आ कथानो उपदेश छे.

सुतवस्सियाण पूया, पणाम सक्कार विणयकज्जपरो ।
बंधंपि कम्ममसुहं, सिढिलइ दसारनेयावा ॥ १६५ ॥

अर्थ-"श्रुतपस्वी-भला चारित्री-महामुनिओनी पूजा ते वस्त्रादि आपवुं, प्रणाम ते मस्तकवडे वंदन करवुं, सत्कार ते तेमना गुणनुं वर्णन करवुं, अने विनय ते तेमनो आवे एटले उभा थवुं-इत्यादि कार्यमां तत्पर एवो पुरुष, बांधेलुं-आत्म प्रदेशनी साथे श्लिष्ट करेलुं एवुं पण अशुभ--पापरुप जे कर्म तेने शिथिल करे छे. कोनी जेम ? दशारनेता जे दशारना स्वामी कृष्ण तेनी जेम." १६५ अहीं कृष्णनो संबंधथी [illegible] जाणवा. ५०

श्रीकृष्ण प्रबंध.

[illegible] विहार करतां करतां श्रीनेमिनाथ भगवान द्वारिकामां समवसर्या. तेमने

गाथा १६५-पूआ । कम्मसेवडुवा । दसारनेता इव ।

वांदवाने माटे श्रीकृष्ण परिवार सहित आव्या. तेने मनमां एवी इच्छा थइ के 'आवे
आ अढार हजार साधुओमांना दरेकने द्वादशावर्त वंदनथी वांदु.' ए प्रमाणे विचा
पोताना भक्त वीरा साळवीनी साथे सर्व साधुओने उपर प्रमाणे वंदन करवाथी श्रा
थयेला कृष्ण, भगवान पासे आवी बोल्या के 'हे भगवन् ! आज हुं अढार ह
साधुओने वांदवाथी अति श्रमित थयो छुं. में आज सुधीमां त्रणसे ने साठ युद्धो
तेमां कोइ वखत हुं आटलो श्रमित थयो नहोतो.' ते वखते भगवाने कह्युं के
महानुभाव ! जेम वंदन करवाथी तुं घणो श्रमित थयो छे तेम तें लाभ पण घणो
व्यो छे. कारणके वंदनदानथी तें क्षायक समकित मेळव्युं छे अने तीर्थंकरना
उपार्जन कर्युंछे. वळी संग्राम करीने सातमी नरकभूमिने योग्य जे कर्म बांध्युं हतुं
खपावीने त्रीजी नरकभूमि योग्य रहेवा दीधुं छे. एटलो लाभ तने थयोछे.' ते
भीने कृष्णे कह्युं के 'फरीथी अढार हजार मुनिने वांदीने त्रीजी नरकभूमि योग
पण खपावी दउं.' त्यारे भगवाने कह्युं के 'हे कृष्ण ! हवे तवो भाव आवे नहि, क
हवे तमे लोभमां प्रवेश करेलो छे.' कृष्णे फरीथी पूछयुं के 'मने ज्यारे आटल
लाभ थयो छे ?' त्यारे मारा अनुयायी वीरा साळवीने केटलो लाभ थयं
भगवाने कह्युं के 'एने तो मात्र कायक्लेश थयोछे, कारणके तेने तो मात्र तारी
वृत्तिथीज वंदन कर्युं छे, तेथी भाव विना कांइ फल मलतुं नथी.' आ प्रमाणे
श्रोए साधुओनी पूजाभक्ति विगेरे भावपूर्वक करवी.

अभिगमण[2] वंदण[3] नमंसणेण[4], पडिपुच्छणेण[5] साहूणं[1] ।
चिरसंचियंपि[1] कम्मं[7], खणेण[8] विरलत्तण[9] मुवेइ[10] ॥ १६६ ॥

अर्थ—"अभिगमन ते सन्मुख जवुं, वंदन ते वंदना करवी. नमंसण के० नमस्कार करवो, अने पडिपुच्छण ते शरीरना निराबाधपणा विगेरेनी पृच्छा करवा. मा एटली बाबतो करवाथी चिरसंचित के० घणा काळनुं बहुभवनुं उपार्जन करेलुं कर्म क्षणमात्रमां—थोडा काळमां विरलपणाने पामेछे अर्थात् पापकर्मनो क्षय थायछे." १६६

केइ सुसीला सुहमाइ सज्जणा, गुरुजणस्सवि सुसीसा ।
विउलं जणंति सद्धं, जह सीसो चंडरुद्दस्स ॥ १६७ ॥

अर्थ—"कोइक सुशील के० निर्मळ स्वभाववाळा अने सुधर्मी के० अतिशय धर्म
अने सज्जन के० सर्वनी उपर मैत्रीभाववाळा एवा सुशिष्यो, गुरुजननी- पोताना ग

[illegible]

द्धाने विस्तीर्ण करेछे, अर्थात् आस्तिक्य लक्षणवाळी श्रद्धाने दृढ करेछे. कोनी· चंडरुद्र आचार्यना शिष्यनी जेम. चंडरुद्र आचार्यनी श्रद्धा तेना शिष्ये दृढ बंध." १६७. अहीं चंडरुद्र आचार्य ने तेना शिष्यनो संबंध जाणवो. ५१

चंडरुद्राचार्य कथा.

महापुरी उज्जयिनीमां अन्यदा चंडरुद्राचार्य समवसर्या. ते अत्यंत ईर्षाळु अने [illegible] हता, तेथी ते पोतानुं आसन शिष्योथी दूर राखता हता. एक दिवस एक नवो [illegible] वणिकपुत्र पोताना मित्रोथी परिवृत थइने त्यां आव्यो अने तेणे सर्व साधु· [illegible] वांद्या. पछी तेना बाळमित्रोए हांसी करी के 'हे स्वामिन् ! आने नमे शिष्य करो.' [illegible] मुनिओए कहुं के 'हे महानुभाव ! जो तेने दीक्षा ग्रहण करवानो मनोरथ होय [illegible] दूर बेठेला अमारा गुरुनी पासे जाओ.' तेथी ते बाळमित्रो वणिकपुत्र सहित [illegible] पासे आव्या.त्यां पण गुरुने वांदीने तेओ हास्यथी बोल्या के 'महाराज ! आने [illegible] आपो.' ते सांभळीने आचार्य मौन रह्या. त्यारे बाळकोए फरीथी कहुं के 'हे [illegible]मिन् ! आ नवा परणेला अमारा मित्रने आप शिष्य करो.' तो पण गुरु तो मौन [illegible]. त्यारे तेओए त्रीजीवार पण तेज प्रमाणे कहुं, एटले चंडरुद्राचार्यने क्रोध चढ्यो [illegible] बलात्कारे ते नवा परणेला बालकने पकडी,ने पगनी नच्चे राखी तेना केशनो [illegible] करी नांख्यो.ते जोइने बीजा सर्व बाळको त्यांथी नासी गया.तेओ विचार करवा [illegible]गा के 'अरे ! आ शुं थयुं !' ए प्रमाणे विलखा पडी तेओ जोया पण ह्या नहोता [illegible]. पछी नवदीक्षित शिष्ये गुरुने कहुं के 'हे भगवन् ! हवे आपणे अहींथी अन्य [illegible]ने चाल्या जइए. कारणके मारां मातपिता तथा श्वसुरपक्ष विगेरे जो आ वात [illegible] तो तेओ अहीं आवी तमने मोटो उपद्रव करशे.' त्यारे गुरुए कहुं के 'हुं रा[illegible] [illegible] चालवाने असक्त छुं.' त्यारे ते नवदीक्षित शिष्य गुरुने पोताना खांध उपर बेसाडी [illegible] चाल्यो. अधारी रात्रिए चालतां तेना पग ऊंची नीची भूमिपर पडवाथी [illegible] क्रोधित थइ तेना मस्तक उपर दंडनो प्रहार करवा लाग्या.तेथी तेना मस्त[illegible] [illegible] रुधिर नीकळ्युं अने घणी वेदना थवा लागी; पण तेना मनमां लेश मात्र पण [illegible] थयो नहि. ते तो तेमां पोतानोज वांक माने छे अने विचार करे छे के [illegible] पापीने धिक्कार छे ! कारण के आ गुरु मारे लीधे कष्ट भोगवे छे. प्रथम तो गुरु [illegible] स्वाध्याय अने ध्याननां स्थिर थयेला हता. तेने में दुष्टे अस्थिर बनाव्या, [illegible]आशातनाथी हुं केवी रीते मुक्त थइश ?' आ प्रमाणे शुभ भावनाने भावता शुभ [illegible] घातिकर्मनो क्षय करीने ते केवळज्ञान पाम्या. पछी तो सर्वत्र प्रकाश थवाथी

ते सारी रीते सरळतायी चालवा लाग्या. एटले गुरुए पूछयुं के 'हवे तुं केम रीते चालेछे ? संसारमां दंडप्रहार एज साररूप जणाय छे दंडप्रहारने लीधेज हुं सरलताथी चाले छे.' त्यारे शिष्ये कह्युं के 'हुं सरल गतिए चालुं छुं ते आपनो प्रसाद छे.' एटले गुरुए पूछयुं के 'तने कांइ ज्ञान थयुं छे?' त्यारे शिष्ये कह्युं 'हा, स्वामिन् ! मने केवलज्ञान थयुछे.' एवुं शिष्यनुं वाक्य सांभळी गुरुने पश्चात्ताप थयो के 'में अति विरुद्ध कर्म कर्युं. केवलीनी आशातना करनार मने धिक्कार छे ! एना मस्तकमां में दंडप्रहार करेला छे, तो आ मारुं पातक केम नष्ट थशे ?' ए प्रमाणे पश्चात्ताप करतां गुरु, शिष्यना स्कंध उपरथी उतरी पगमां पड्या अने पोतानो अपराध खमाववा लाग्या. ए प्रमाणे वारंवार अपराध खमावतां विशुद्ध ध्यानथी तेमने पण केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. बन्ने केवलीपणे लांबा वखत सुधी विहार करीने मोक्षे गया. आ प्रमाणे सुविनित शिष्य विनीत धर्म पमाडे छे, एवो आ कथानो उपदेश छे.

अंगारजीवबहगो, कोइ कुगुरू सुसीसपरिवारो ।
सुमिणे जईहिं दिठ्ठो, कोलो गयकलहपरिकिन्नो ॥ १६८ ॥

अर्थ—"अंगारा (कोयला) रूप जीवनो वध करनारो (अजीवमां जीव संज्ञाने धरनारो) [illegible] (इंगालमर्दक गुरु) सुशिष्योथी परवरेलो तेने स्वप्नमां मुनिओए [illegible] [illegible] कोइ [illegible] शूकर छे, एवा स्वरूपे दीठो." १६८.

[illegible] [illegible], सयंवरमुवागएहिं राएहिं ।
[illegible] [illegible], दिठ्ठो पोराणसीसेहिं ॥ १६९ ॥

अर्थ—[illegible] [illegible] परिभ्रमण करतां [illegible] [illegible] अने [illegible] थयेला राजपुत्रो के जेओ [illegible] [illegible] [illegible] प्रकारनो). " १६९. एनी विशेष [illegible]

अंगारमर्दकाचार्य कथा.

[illegible]

फळ जेवा अने चिरपरिचित एवा भोगथी सर्युं. हस्तीना कर्ण जेवी चंचळ आ ऋद्धिने धिक्कार छे !' आ प्रमाणे वैराग्यपरायण थइ तेओए चारित्र ग्रहण अंते सर्वे सद्गतिना भाजन थया.

आ प्रमाणे सुशिष्यो अन्य भवमां पण उपकारी थायछे.एवो आ स्थाने उ

संसारवंचणा नवि गणंति, संसारसूअरा जीवा ।

सुमिणगएणवि केइ बुझ्झंति पुप्फचूलावा ॥ १७० ॥

अर्थ–" संसारने विषे आसक्त शूकर–भुड जेवा जीवो संसारनी वंचना नथी (विषयासक्त जीवो विषयनेज सारभूत गणे छे); अने केटलाक (जीवो) स्वप्न मध्ये देखवा मात्रथी पण पुष्पचूलानी जेम प्रतिबोध पामे छे जेम पुष्पचूला नामे राणी स्वप्नमां नरकादि स्वरूपने जोइने प्रतिबोध पामी, केटलाक जीवो होय छे. ५२

पुष्पचूलानी कथा.

पुष्पभद्र नामना नगरमां पुष्पकेतु नामे राजा हतो. तेने पुष्पवती पट्टराणी हती. एक दिवस तेणे बे बाळको (पुत्रपुत्री रूप युग्म) ने जन्म आ तेमां पुत्रनुं नाम पुष्पचूल पाडयुं अने पुत्रीनुं नाम पुष्पचूला पाडयुं. अनुक्रमे ते यौवनावस्था पाम्या अने सर्व कळामां कुशळ थया.तेओने परस्पर अति स्नेह बं तेथी एक बीजा विना तेओ एक क्षण पण रही शकता नहोता.ते जोइने एकदा पिताए विचार कर्यो के 'आ साथे जन्मेला पुत्रपुत्री परस्पर अत्यंत स्नेहवाळा छे जो तेमांथी पुत्रीने बीजे परणावीश तो तेमना स्नेहनो भंग थशे;माटे ए बंनेनो प लग्नसंबंध थाय तो तेमनो वियोग न थाय.' ए प्रमाणे चिंतवी नागरिक लोकोने बोलावीने राजाए पूछयुं के 'अंतःपुरमां उत्पन्न थयेला रत्नने स्वेच्छाथी जोडवाने समर्थ छे ते कहो.' ते सांभळीने तेनो आशय नहि जाणनारा प्रधान पुरुषोए 'हे राजन् ! नगरमां जेजे रत्न उत्पन्न थाय छे तेने अन्यनी साथे जोडवाने राजा थाय छे, तो अंतःपुरमां उत्पन्न थयेला रत्नने जोडवाने राजा समर्थ थाय तेमां कहेवुं !' ए प्रमाणे छळवडे तेओनी अनुज्ञा मेळवीने अंतःपुरनी स्त्रीओए अ छतां पण राजाए ते बे भाइ बेननो लग्नसंबंध कर्यो.ए कार्य घणुंज असमंजस । करेलुं जोइ तेनी माता पुष्पवती वैराग्यपरायण थइने दीक्षा ग्रहण करी.पछी ते

गाथा १७०—सूयरा । पुप्फचूला इव ।

करीने देवपणे उत्पन्न थइ.पुष्पकेतु राजा पण अनुक्रमे परलोकमां गयो एटले पुष्पचूल कुमार राजा थयो.तेणे पोतानी परणेली बेन पुष्पचूलाने पटराणी करी अने तेनी साथे विषयसुख भोगवतो सतो घणो काळ व्यतीत कर्यो.

एक समये तेमनी मातानो जीव जे देव थयो छे तेणे अवधिज्ञानथी जोयुं, एटले पूर्व भवना पुत्रपुत्री उपर प्रीति उत्पन्न थवाथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो के मारा पूर्व भवना पुत्र अने पुत्री आवा प्रकारनुं पापकर्म करी नरकमां जशे, तेथी मने प्रतिबोध पमाडुं.' एम विचारी तेणे पोतानी पुत्री पुष्पचूलाने रात्रिए स्वप्नमां नरकनां दुःखो देखाडयां.ते जोइने ते भयभीत थइ गइ. सवारमां तेणे राजाने ते स्वप्ननी हकीकत कही. राजाए पण नरकनुं स्वरूप पूछवाने माटे अन्यदर्शनी योगीओ विगेरेने बोलाव्या अने नरकनुं स्वरूप पूछयुं.त्यारे तेओए जणाव्युं के 'हे राजन्! शोक,वियोग,रोग अने भोगमां पराधीनता विगेरे नरकनां दुःखो जाणवां.' त्यारे पुष्पचूला राणीए कह्युं के 'में जे दुःखो रात्रे स्वप्नमां जोयां छे ते तो भिन्न छे.' पछी अर्णिकापुत्र आचार्यने बोलावीने राजाए पूछयुं के 'हे स्वामिन्! नरकनां दुःखो केवां होय छे?' तेना उत्तरमां आचार्ये राणीए जेवां नरकनां दुःखो स्वप्नमां जोयां हतां तेवांज कही बताव्यां.ते सांभळीने आश्चर्य पामेली राणीए पूछयुं के 'हे स्वामी! शुं आपे पण शुं एवुं स्वप्न जोयुं छे? के जेथी में स्वप्नमां जेवां नरकनां दुःखो जोयां हतां तेवांज आपे कह्यां.' आचार्ये कह्युं के 'अमे स्वप्नमां तो जोयां नथी पण आगमना वचनथी ते जाणीए छीए.' पछी राणीए पूछयुं के 'कया कर्मथी एवां दुःखो प्राप्त थाय छे?' गुरुए कह्युं के 'पांच आश्रवना सेवनथी अने काम क्रोध विगेरे पापोथी प्राणीओने नरकनां दुःखो प्राप्त थाय छे.' इत्यादि कहीने गुरु पोताने स्थानके गया.पछी बीजे दिवसे पुष्पचूलानी मातानो जीव जे देव हतो तेणे राणीने स्वप्नमां देवताओनां सुख बताव्यां.प्रातःकाळे राणीए ते स्वप्ननी हकीकत राजाने कही. त्यारे राजाए अन्य दर्शनीओने बोलावीने पूछयुं के 'स्वर्गनां सुख केवां होय छे?' त्यारे तेओए कह्युं के 'हे राजन्' उत्तम प्रकारनां भोजन, [illegible], [illegible], [illegible] अंगनाओ साथे विलास इत्यादि स्वर्गनां सुखो छे.' त्यारे राणीए कह्युं के 'जे स्वर्गनां सुखो में स्वप्नमां जोयां छे तेनी आगळ तमारां कहेलां सुखो [illegible] मात्र पण आवी शकतां नथी.' पछी अर्णिकापुत्र आचार्यने बोलावीने स्वर्गनुं स्वरूप पूछयुं.तेमणे राणीए स्वप्नमां जोयेलां स्वर्गनां [illegible] सुखो कह्यां.राणीए पूछयुं के 'एवां सुखो केवी रीते [illegible]?' गुरुए कह्युं के 'शुद्ध [illegible] [illegible] पळाय.' पछी [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

उत्पन्न थयो,तेथी तेणे चारित्र ग्रहण करवाने माटे पतिनी आज्ञा मागी.त्यारे राजाए कह्युं के 'तुं मने अतिप्रिय छे. माराथी तारो वियोग सहन थइ शकशे नहि, तेथी हुं तने दीक्षा ग्रहण करवानी आज्ञा केवी रीते आपी शकुं?' राणीए घणा उपदेश वडे राजाने वाळ्यो, त्यारे राजाए कह्युं के 'जो दीक्षा ग्रहण करी अहींज रहे अने मारा घरनी भिक्षा ले तो हुं तने दीक्षा ग्रहण करवानी आज्ञा आपुं.' राणीए ए वात कबुल करी अने अर्णिकापुत्र आचार्य पासे दीक्षा लीधी. पछी ते त्यांज रहीने राजाने घेरथी दररोज शुद्ध भिक्षा लेछे अने शुद्ध चारित्रधर्म पाळेछे.

एक दिवस अर्णिकापुत्र आचार्ये भावि वर्षनो दुष्काळ पडवानुं ज्ञानवडे जाणी सर्व यतिओने जुदी जुदी दिशाओमां मोकली दीधा अने पोते नहि चाली शकवाथी त्यांज रह्या. पुष्पचूला साध्वी दररोज गुरुने आहार लावी आपेछे अने तेमनी पितानी माफक सेवा करेछे. ए प्रमाणे प्रतिदिन गुरुभक्ति परायण रहेतां पुष्पचूलाने शुभ ध्यानना योगथी केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. तोपण ते गुरुने आहार विगेरे लावीने आपेछे.एक वखत मेघ वरसतो हतो. छतां पण पुष्पचूला भिक्षा लइने आवी. तेने गुरुए कह्युं के 'हे वत्से! तुं आ शुं करेछे? एक तो हुं एकस्थानवासी छुं. वळी हुं साध्वीनो आणेलो आहार ग्रहण करुं छुं. वळी वरसाद वरसेछे छतां पण तुं आहार लावीने मने आपेछे, ते शुं उचित करेछे?' त्यारे पुष्पचूलाए कह्युं के 'हे स्वामी! आ मेघ अचित्त छे.' गुरुए कह्युं के 'ते तो केवळी होय तेज जाणे.' त्यारे पुष्पचूलाए कह्युं के 'स्वामिन! आपनी कृपाथी ते ज्ञान मने पण छे.' ते सांभळीने आचार्य पश्चात्ताप करवा लाग्या के 'अरे! मने धिक्कार छे के में केवलीनी आशातना करी.' आ प्रमाणे खेद करीने तेणे मिथ्यादुष्कृत दीधो. पछी साध्वीए कह्युं के 'हे स्वामिन! तमे शामाटे खिन्न थाओ छो? तमे पण गंगा नदी उतरतां केवळज्ञान पामी मोक्षे जशो.' ते सांभळीने गुरु गंगाने कांठे आवी नावनी अंदर बेठा,तेटलामां पूर्वभवना वैरी कोइ देवे आवीने जे बाजुए गुरु बेठेला छे ते भागने जळमां डुबाववा मांडयो.त्यारे गुरु नावना मध्य भागमां बेठा,एटले आखी नाव बुडवा लागी. ते जोइ अनार्य लोकोए जाण्युं के 'अरे! आ यतिने लीधे सघळाओनुं मरण थशे.' ए प्रमाणे चिंतवी तेओए मळी आचार्यने उपाडीने जळनी अंदर नांखी दीधा.ते समये पेला देवे आवीने तेनी नीचे त्रिशूल धारण कर्युं अने ते वडे अर्णिकापुत्र आचार्यने वींधी लीधा. ते वखते पोताना शरीरमांथी नीकळता रुधिरने जोइ आचार्य मनमां विचार करवा लाग्या के 'अरेरे! आ मारा रुधिरथी जळना जीवोनी विराधना थाय छे.' ए प्रमाणे अनित्य भावना भावतां घातिकर्मनो क्षय थवाथी केवलज्ञान पामीने मोक्षे गया. त

मोहने लीधे हंमेशां दुःखी थइ; तो कृत्रिम अने एकतरफी स्नेहने धिक्कार
कोण अने माता पण कोण? आ सर्व दुनिया स्वार्थनीज सगी छे.
कोइने वहालुं थथी." आ रीते अनित्य भावनाने भावतां घातिकर्मनो क्षय
केवळज्ञान पामी अतर्मुहूर्तमांज मोक्षपदने पाम्याः 'आ मरुदेवी माता प्रथम सिद्ध
एम कहीने देवोए तेमनो देह क्षीरसागरमां नांख्यो.

आ दृष्टांत लइने केटलाएक माणसो एम कहे छे के-" तप संयम विगेरे
कर्या विना जेम मरुदेवी माता सिद्धिपद पाम्या, तेम अमे पण मोक्ष पामीशुं
आलंबन ग्रहण करे छे, पण विवेकी पुरुषोए तेवुं आलंबन ग्रहण करवा लायक

किंपि कहिंपि कयाई, एगे लद्धीहिं केहिवि निभेहिं ।
पत्तेअबुद्धलाभा, हवंति अच्छेरयब्भूया ॥ १७०॥

अर्थ-" अर्थ केटलाएक (प्रत्येकबुद्ध) पुरुषो, कोइक वखत, कांइक वस्तु
कोइक स्थानने विषे, आवरणकारी कर्मना क्षयोपशम रूप लब्धिवडे करीने, कोइक
वृषभ (बळद) विगेरे वस्तु जोवा रूप निमित्तवडे प्रत्येकबुद्धपणे सम्यक् चा-
रित्रादिकनो लाभ प्राप्त करे छे ते आश्चर्यभूत छे, एटले तेवां दृष्टांतो थोडांज
माटे तेनु आलंबन पण ग्रहण करवा योग्य नथी." १८०

निहिं संपत्त महन्नो, पड्डिच्छंतो जह जणो निरुत्तप्पो ।
इह नासइ तह पत्तेअबुद्धलद्धिं पडिहंतो ॥ १८१ ॥

अर्थ-" जेम आ जगतमां (निधिने) इच्छतो पण तेने लेवा माटे (बलि-
रूप) उपायने नहीं करतो एवो अधन्य एटले अपुण्यशाळी माणस ते प्राप्त
(रत्नसुवर्णादिकथी भरेला) निधिने पण नाश पमाडे छे, तेम प्रत्येकबुद्धपणानो
वांछतो एवो पुरुष पण तप संयमादिक बळिविधान नहीं करवाथी मोक्ष रूप
नाश पमाडे छे." १८१

सोऊण गई सुकुमालियाए, तह ससगभसगभयणीए ।
ताव न विससीयव्वं, सेयट्ठीधम्मीओ जाव ॥ १८२ ॥

अर्थ—" तथा ससक अने भसक नामना बे भाइओनी बहेन सुकुमालि-

गाथा १८०—कहिंपि । कइय । अच्छेरयभूया । केहिंचिनिमेहिं केसिंचि ।
गाथा १८१—पत्थितो—पडिच्छंतो । निरुत्तप्पो निरुद्यम ।
गाथा १८२—सुकुमालियाए । सेयट्ठि धम्मिओ ।

-अवस्था सांभळीने ज्यांसुधी रुधिरमांसथी रहितपणाए करीने जेना अस्थि (हा-) श्वेत थएछे उज्वळ थयेलां छे एवो धार्मिक (धर्मस्वभाव) थाय त्यांसुधी पण [illegible]रागादिकनो विश्वास करवो नहीं. अर्थात् शरीरमां रुधिर तथा मांस शुष्क थइ [illegible] अने हाडकां श्वेत थाय तो पण धर्मवान् साधुए विषयादिकनो विश्वास करवो [illegible]" १८२. अहीं सुकुमालिकानी कथा जाणवी. ५६

सुकुमालिकानी कथा.

वसंतपुर नगरमां सिंहसेन राजा राज्य करतो हतो. तेने सिंहला नामनी राणी [illegible]. ते राणीनी कुक्षिथी उत्पन्न थयेला ससक अने भसक नामना तेने बे पुत्रो हता. [illegible]बन्ने हजार हजार योद्धाओनो पराजय करे तेवा बळवान हता. ते बन्नेने सुकु[मा]लिका नामे अति रूपवान एक बहेन हती. एकदा कोइ आचार्य पासे अनुपम [वा]णीथी अमृत सरखी धर्मदेशना सांभळीने ससक अने भसके चारित्र ग्रहण कर्युं. [पछी]ओ अनुक्रमे गीतार्थ मुनि थया एटले तेमणे आवीने पोतानी बहेन सुकुमालिकाने [प्र]तिबोध कर्यो, तेथी तेणे पण चारित्र ग्रहण कर्युं. पछी ते साध्वीओनी समीपे रहीने [छठ] अट्ठम विगेरे आतापना सहित तप करती सती पोताना सौंदर्यना दर्पने दूर [कर]वा लागी; तोपण तेना अनुपम रूपथी मोह पामेला अनेक कामी पुरुषो त्यां आवीने [तेनी] सन्मुख बेसी रहेता हता, अने तेनी साथे विषयनी अभिलाषा करता हता. एक [क्षण] पण तेना सङ्गने तेओ मूकता नहीं. ते जाणीने बीजी साध्वीओए तेने उपाश्र[य]मां राखवा मांडी. तोपण तेना रूपथी मोह पामेला कामी पुरुषो उपाश्रयना [द्वारे] आवीने बेसी रहेवा लाग्या, अने तेना मुखने जोवानी लालसाथी उन्मत्तनी [पेठे] वर्तवा लाग्या. तेथी कंटाळीने साध्वीओए जइने आचार्यने कह्युं के "हे स्वामी! [आ सु]कुमालिकाना चारित्रनुं रक्षण [illegible] बनवुं अशक्य छे. केमके कामसेवाना [इच्छक] युवानो उपाश्रयमां आवीने उपद्रव करे छे. देवोने पण जो [illegible] [illegible]!" ते सांभळीने सूरिए ते सुकुमालिकाना भाइओ ससक भसकने बोलावीने [कह्युं] के— "हे वत्सो! तमे साध्वीने उपाश्रये जाओ, अने तमारी बेननी रक्षा करो. [तेनी र]क्षामां तेने सहाय करवाथी तमने मोटो लाभ छे." आ प्रमाणे गुरुनुं वाक्य [सांभळी]ने ते बन्ने भाइओ त्यां जइने बहेननी रक्षा करवा लाग्या. [illegible] एक जण [illegible] उपाश्रयने बारणे बेसी रहे छे अने बीजो [illegible] माटे जाय छे. एक वखत [illegible] कामी पुरुषोनो [illegible] गूढ [illegible] सुकुमालिकाए [illegible] [illegible]

विगेरे मूकीने क्लेश सहन करे छे; तो हवे हुं अनशन ग्रहण करीने जे शरी
आ कामी पुरुषो ताप पामे छे ते शरीरनो त्याग करुं." ए रीते विचारीने
शन ग्रहण कर्युं. तेथी मालतीना पुष्पनी जेम ते थोडा दिवसमां करमाइ (सूक
तेनुं शरीर क्षीण थयुं, अने एकवार तो श्वासनुं रुंधन थवाथी ते मूर्छा प
जोइने तेना भाइओ तेने मरेली जाणी गाम बहार जइ वननी भूमिमां परठवी
पछी ते बन्ने गाममां आव्या.अहीं थोडी वारे अरण्यना शीतळ वायुथी सुकुमालि
चेतना आवी. तेथी ते उभी थइने चोतरफ जोवा लागी. तेवामां त्यां कोइ
वाह आव्यो. तेना सेवको जळ अने काष्ट लेवा माटे वनमां भमता हता.
तेनुं वनदेवता समान स्वरूप जोइने तेने लइ जइ सार्थवाहने सोंपी. ते सार्थवाहे
तेने तैलमर्दनादि करावीने स्वस्थ करी. अने पथ्य भोजनादिक करावीने पाछी
यौवनवाळी करी. पछी तेना रूपथी मोह पामेला सार्थवाहे तेने कह्युं के "हे सुंद
आ तारुं शरीर पुरुषना भोगव्या विना शोभतुं नथी जो कदाच विषयसुखना स्वाद
तने विमुखपणु होय. तो तारु आवुं अनुपम स्वरूप विधिए शा माटे कर्युं? हे कम
समान नेत्रवाळी! तने जोया पछी मने बीजी स्त्री रुचती नथी. जेम कल्पवल्ली
वांछावाळो भ्रमर बीजी वल्लीनो मनोरथ करतो नथी, तेम तारा रूपथी जेनुं मन मो
पामेलुं छे एवा मने बीजी स्त्री गमती नथी. माटे मारापर कृपा कर अने कामरू
रूपी समुद्रमां डुबी गयेलो जे हुं तेनो उद्धार कर." आ प्रमाणेनां सार्थवाह
सांभळीने सुकुमालिकाए विचार्युं के "आ संसारमां कर्मनी गति विचित्र छे.
विधातानी संभावना थइ शकती नथी. कह्युंछे के–

अघटितघटितानि घटयति, सुघटितघटितानि जर्जरीकुरुते
विधिरेव तानि घटयति, यानि पुमान्नैव चिन्तयति ॥ १ ॥

"विधि (विधाता) अयोग्य संयोगवाळा पदार्थोने एकत्र करे छे, अने
[illegible] संयोग पामेलाने जर्जरित (जुदा) करे छे. पुरुष जेने मनम
[illegible] चिंतवतो नथी तेने ते विधि संयोगी करी दे छे."

आ प्रमाणे जो विधातानोज विलास न होय तो मारा भाइओ मने मरेली
[illegible] आ माटे वनमां मूकी दे? अने आ सार्थवाहनो संबंध पण शी रीते थाय?
[illegible] हजु मारे [illegible] पण भोगकर्म भोगववुं बाकी रह्युं छे. वळी आ
[illegible] उपकारी छे, तेथी मारा [illegible] माटेनो तेनो अभिलाष [illegible]

विगेरे मूकीने क्लेश सहन करे छे; तो हवे हुं अनशन ग्रहण करीने जे श
आ कामी पुरुषो ताप पामे छे ते शरीरनो त्याग करुं." ए रीते विचारीने
शन ग्रहण कर्युं. तेथी मालतीना पुष्पनी जेम ते थोडा दिवसमा करमाइ (क्ष
तेनुं शरीर क्षीण थयुं, अने एकवार तो श्वासनुं रुंधन थवाथी ते मूर्छा
जोइने तेना भाइओ तेने मरेली जाणी गाम बहार जइ वनती भूमिमां परठ
पछी ते बन्ने गाममां आव्या.अहीं थोडी वारे अरण्यना शीतळ वायुथी सुकुम
चेतना आवी. तेथी ते उभी थइने चोतरफ जोवा लागी. तेवामां त्यां को
वाह आव्यो. तेना सेवको जळ अने काष्ट लेवा माटे वनमां भमता हता.
तेनुं वनदेवता समान स्वरूप जोइने तेने लइ जइ सार्थवाहने सोंपी. ते सार्थव
तेने तैलमर्दनादि करावीने स्वस्थ करी. अने पथ्य भोजनादिक करावीने पाह
यौवनवाळी करी. पछी तेना रूपथी मोह पामेला सार्थवाहे तेने कह्यु के "हे
आ तारुं शरीर पुरुषना भोगव्या विना शोभतुं नथी.जो कदाच विषयसुखना र
तने विमुखपणु होय. तो तारु आवुं अनुपम स्वरूप विधिए शा माटे कर्युं ? हे
समान नेत्रवाळी ! तने जोया पछी मने बीजी स्त्री रुचती नथी. जेम कल्पवृ
वांछावाळो भ्रमर बीजी वल्लीनो मनोरथ करतो नथी, तेम तारा रूपथी जेनुं मन
पामेलुं छे एवा मने बीजी स्त्री गमती नथी. माटे मारापर कृपा कर अने काम
रूपी समुद्रमां डुबी गयेलो जे हु तेनो उद्धार कर." आ प्रमाणेनां सार्थवाहनां व
सांभळीने सुकुमाळिकाए विचार्युं के "आ संसारमां कर्मनी गति विचित्र छे. विधाता
विलासनी संभावना थइ शकती नथी. कह्युंछे के–

अघटितघटितानि घटयति, सुघटितघटितानि जर्जरीकुरुते ।
विधिरेव तानि घटयति, यानि पुमान्नैव चिन्तयति ॥ १ ॥

" विधिज (विधाताज) अयोग्य संयोगवाळा पदार्थोने एकत्र करे छे, अ
रीते योग्यताथी संयोग पामेलाने जर्जरित (जूदा) करे छे. पुरुष जेने म
कोइ वखत चिंतवतो नथी तेने ते विधिज संयोगी करी दे छे."

आ प्रमाणे जो विधातानोज विलास न होय तो मारा भाइओज मने मरेल
शा माटे वनमां मूको दे ? अने आ सार्थवाहनो संबंध पण शी रीते थाय? ते
ारुं छुं के हजु मारे कांइक पण भोगकर्म भोगववुं बाकी रह्युं छे. वळी आ सा
ण मारो मोटो उपकारी छे, तेथी मारा संगम माटेनो तेनो अभिलाष हुं पूर्ण

अप्पा चेव दमेयव्वो अप्पा हु खलु दुद्दमो ।
अप्पा दंतो सुही होइ, अस्सिं लोए परत्थ ये ॥१८५॥

अर्थ–"निश्चे करीने आत्मा दमन करवा योग्य छे–वश करवा योग्य छे. केमके (एक) आत्मा ज दुर्दम [दुःखे करीने दमन थाय तेवो] छे. ते आत्मानुं दमन कर्युं होय तो ते आलोकमां तथा परलोकमां सुखी थाय छे." १८५.

निच्चं दोससहगओ, जीवो अविरहिय मसुहपरिणामो ।
नवरं दिन्ने पसरे, तो देइ पमाय मयरेसु ॥ १८६ ॥

अर्थ–" नित्ये द्वेषनी साथे रहेलो एटले रागद्वेषनो सहचारी थयेलो एवो जीव निरंतर अशुभ परिणामवाळो रहेछे. ते आत्माने जो प्रसार आप्यो होय एटले जो तेने मोकळो [छुटो] मूक्यो होय तो ते आ संसारसागर मध्ये लोकविरुद्ध अने आगमविरुद्ध एवां कार्योमां विषय कषायादिक प्रमादने आपे छे." १८६.

अच्चिय वंदिय पूइअ, सक्कारिय पणमिओ महग्घविओ ।
तं तह करेइ जीवो, पाडेई जह अप्पणो ठाणं ॥ १८७ ॥

अर्थ–"गंधादिकवडे अर्चन (पूजन) करेलो, अनेक लोकोए गुणस्तुतिवडे वंदन करेलो–स्तुति करेलो, वस्त्रादिकवडे पूजेलो, उभा थवुं विगेरे विनयवडे सत्कार करेलो, मस्तकवडे प्रणाम करेलो अने आचार्यादिक पद आपीने महत्त्व पमाडेलो एवो जीव गर्विष्ठपणाने लीधे प्रमादादिक अकार्योने एवी रीते करे छे के जेथी ते जीव पोताना महत्त्ववाळा स्थानने पाडी देछे,एटले आचार्यादिक महत्त्ववाळा स्थानथी ते भ्रष्ट थाय छे."१८७.

सीलव्वयाइं जो बहुफलाइं, हंतूणय सुक्ख महिलसइ ।
धीइदुब्बलो तवस्सी, कोडीए कागिणिं किणई ॥ १८८ ॥

अर्थ–" संतोषवडे दुर्बळ–असमर्थ (संतोष विनानो–अतृप्त) एवो जे तपस्वी स्वर्गमोक्षादिक घणा फळो प्राप्त थायछे एवा शीळ ते सदाचार अने व्रत ते महाव्रत तेने हणीने–तेनो नाश करीने विषयसेवनरूप सुखनो अभिलाष करेछे ते पुरुष क्रोड द्रव्य आपीने कोडीना भागरूप काकिणीने खरीद करे छे." १८८.

जीवो जहामणसियं, हियइच्छियपत्थिएहिं सुक्खेहिं ।
तोसेऊण न तीरइ, जावज्जीवेण सव्वेण ॥ १८९

भात उंचा प्रकारनी जोइने तेओ एम विचारवा लाग्या के " आ सूरिने
दिकनुं दान करवाथी आपणे भवसागरनो पार पामीशुज." एम जाणीने त्यां
तेमने मिष्ट अने सरस आहार आपवा लाग्या. तेवो आहार भोगवतां आच
लोलुपता थइ.एटले तेमणे विचार कर्यो के " जुदे जुदे स्थाने विहार क
आहार कोइ पण स्थाने हुं पाम्यो नथी.वळी अहींना श्रावको पण विशेष भ
करेछे;माटे आपणे तो अहींज स्थिरता करवी योग्य छे." एम विचारीने
स्थानवासीपणाए करीने [एक स्थानेज रहेवापणाए करीने] त्यांज रह्या.
गृथस्थीओनी साथे परिचय वधतो गयो. तेथी मिष्ट आहारना भोजनवडे,अ
शय्यामां शयन करवावडे अने सुंदर उपाश्रयमां रहेवावडे ते आचार्य रसगृ
आवश्यकादिक नित्यक्रिया पण छोडी दीधी, अने मनमां अहंकार करवा
'मने श्रावको केवो रसवाळो आहार आपेछे ? ए प्रमाणे ते रसगौरव कर
अनुक्रमे त्रणे गौरवमां निमग्न थइने सर्व जगतने तृण समान मानवा लाग्या.
पण कोइ कोइ वखत अतिचारादिक लगाडवावडे शिथिल थया.ए प्रमाणे
सुधी अतिचारादिकथी दूषित थयेला चारित्रनुं पालन करीने छेवटे तेनी
कर्याविना मृत्यु पाम्या तेज नगरना जळने नीकळवानी खाळ पासेना यक्षालय
उत्पन्न थया. त्यां तेणे विभंगज्ञानवडे पूर्वभव जोइने पश्चात्ताप कर्यो के "
मूर्खाए जिह्वाना स्वादमां लंपट थइने आवी कुदेवनी गति प्राप्त करी." पद
शिष्यो बहिर्भूमिए (स्थंडिल) जइने पाछा आवतां ते यक्षनी नजीक आव्या
उदेशीने ते यक्षे पोतानी जीह्वा मुखथी बहार काढीने देखाडी.ते जोइने ते स
मन दृढ राखीने तेने पूछ्युं के—'हे यक्ष ! तुं कोण छे ? अने शा माटे जीभ
काढे छे ?" यक्ष बोल्यो के हुं तमारो गुरु मंगू नामनो आचार्य जीह्वान
पराधीन थइने आवो अपवित्र देव थयो छुं. में गृहनो त्याग करी चारित्र
जीने वरे कहेला धर्मनी आराधना न करी अने त्रण गौरववडे आ आत्माने म
चारित्रनी शिथिळतामां समग्र आयुष्य गुमाव्युं. हवे अधन्य, पुण्यरहित
विनानो एवो हुं शुं करुं ? आ भवमां तो हुं विरति पाळवाने समर्थ नथी
आत्मानो हुं शोक करुं छुं. आ पापी जीव वीतरागना धर्मने पाम्या छतां प
सम्यक् प्रकारे पालन नहीं करवाथी घणो काळ संसारमां भटकशे. माटे हे
तमे श्रीजीनधर्मने पामीने रसलंपट थशो नहि. जो कदाच जीह्वाना स्वा
थशो तो मारी जेम पश्चात्ताप करवानो वखत आवशे." आ प्रमाणे पोतान
शिष्योने उपदेश आपीने ते यक्ष अदृश्य थयो.पछी ते साधुओ शुद्ध चारि

पाम्यो नहीं (जेम जेम दुःख पामे छे तेम तेम पापकर्म वधारे करे छे), अने मुक्ताफळ सुखो भोगवतां पण परितुष्ट (संतुष्ट) थयो नहीं (केमके जेम जेम सुख मळे छे तेम नवां सुखनी वांछा करे छे.) " १९५.

परितप्पिएण तणुओ, साहारो जइ घणं न उज्जमइ ।
सेणियराया तं तह, परितप्पंतो गओ नरयं ॥ १९६ ॥

अर्थ-" जो (तप-संयमादिकने विषे) घणो उद्यम न करे, तो (मात्र) तापवडे एटले पापकर्मनी निंदा, गर्हा अने पश्चात्तापादिकवडे थोडोज आधार था. अर्थात् तेथी लघुकर्मोनो क्षय थइ शके छे, पण महाकर्मोनो क्षय यतो नथी. करीनेज श्रेणिक राजा तेवा प्रकारनो (हा इति खेदे ! में विरति न करी एवो) प कर्या छतां पण नरके गयो. (अथवा आ श्लोकना पूर्वार्धनो अर्थ करवो के ' ज संयमादिकने विषे घणो उद्यम न करे तो मात्र परितापवडे कर्म लघु थतां नथी, ए गर्हादिक करवाथी शिथिल कर्मनोज नाश थाय छे, पण दृढ बांधेलां कर्मनो नाश थतो नथी.) " १९६

जीवेण जाणि विसज्जियाणि, जाईसएसु देहाणि ।
थोवेहिं तओ सयलं पि, तिहुयणं हुज पडिहत्थं ॥ १९७

अर्थ-" जीवे (प्राण धारण करनारे) एकेन्द्रियादि सेंकडो जातिओने पूर्वे ग्रहण करी करीने जेटलां शरीरो त्याग कर्यां छे तेमांथी थोडा पण शरीरो (सर्व शरीरवडे नहीं) सकल त्रिभुवन (त्रण जगत) पण संपूर्ण थाय एटले भुवन भराइ जाय तेटलां शरीरो जीवे पूर्वे ग्रहण करीने मूक्यां छे, तो पण तेजीव पामतो नथी. " १९७.

नहदंतमंसकेसट्ठिएसु, जीवेण विप्पमुक्केसु ।
तेसु वि हविज्ज कइलासमेरुगिरिसन्निभा कूडा ॥ १९८

अर्थ-"जीवे पूर्वभवोमां ग्रहण करीकरीने मूकेला (तजेलां) जे नख, दांत केश अने अस्थिओ, ते सर्वने विषे पण एटले ते सर्व नखादिकने एकत्र करीए तो (हिमवान), मेरु अने बाजा सामान्य पर्वतो जेवडा पुंज-ढगला थाय. माटे तेने पण प्रतिबंध करवो नहीं. " १९८.

गाथा १९७-जीवेन । जाणि = । पडिहत्थ=परिपूर्णम् । गाथा १९८-

अर्थात् जाणे पोते पूर्वे कोइ वखत ते सुख भोगव्युंज नथी-नवुंज छे एम माने छे." २०२.

जाणइ जहा भोगिड्डिसंपया सव्वमेव धम्मफलं।
तहवि दढमूढहियओ, पावे कम्मे जणो रमइ॥ २०३॥

अर्थ-" आ जीव जाणे छे के 'भोग-इंद्रियोथी उत्पन्न थतां सुखो, राज्यलक्ष्मी अने संपदा-धन धान्य विगेरे-ते सर्व धर्मनुं ज फळ (कार्य) छे धर्मरूप कारणथीज भोगादिक कार्य प्राप्त थाय छे.' तोपण दृढमूढ के० अत्यंत मूढ नथी व्याप्त ते हृदय जेनुं एवो आ जीव पापकर्ममां रमे छे-क्रीडा करे छे (पाप व उत्सुक थाय छे) अर्थात जाणता छतां पण अजाण्यानी जेम पापकर्ममां प्रवर्ते छे."

जाणिज्जइ चिंतिज्जइ, जम्मजरामरणसंभवं दुक्खं।
न य विसएसु विरज्जइ अहो सुबद्धो कवडगंठी॥ २०४॥

अर्थ-" जन्म, जरा अने मरणथी उत्पन्न थयेला दुःखने आ जीव गुरु उपदेशथी जाणे छे तथा मनमां चिंतवे छे (विचारे छे), तोपण आ जीव विषयोथी विरक्त थतो नथी. अहो! कपटग्रंथि (मोहग्रंथि) केवी सुबद्ध (छेदन करवाने अशक्य) छे? ते मोहग्रंथिना वशवर्तिपणाथीज आ जीव आसक्त थाय छे." २०४.

जाणइ य जह मरिज्जइ, अमरंतं पि जरा विणासेइ।
न य उव्विग्गो लोओ, अहो रहस्सं सुनिम्मायं॥२०५॥

अर्थ-" वळी लोको जाणे छे के 'सर्व प्राणी पोतपोताना आयुष्यने अंते मरण पामे छे अने जरा (वृद्धावस्था) नहीं मरेला (जीवता) प्राणीने पण विनाशे छे.' तोपण लोको उद्वेग एटले संसारथी वैराग्य पामता नथी. अहो आश्चर्य! आ रहस्य केवुं गुप्तपणे निर्माण करायुं छे?" २०५

दुप्पय चउप्पयं बहुपयं, च अपयं समिद्धमहणं वा।
अणवकए वि कयंतो, हरइ हयासो अपरितंतो॥

अर्थ-" हणी आशाओ जेणे एवो कृतांत (मृत्यु) मनुष्यादिक बे प

पाठां० २०४-कवडगंठी=कपटग्रंथिर्मोहग्रंथिः।
पाठां० २०५-उव्विग्गो उद्विग्न-संसारात खिन्न।
पाठां० २०६-अणवकए=अनपकृतेपि-अपराधमकुर्वाणेपि। अपरितंता अपरिश्रान्त...
दुःखवर्जित।

अर्थ—" सर्व ग्रहोनुं (उन्मादोनुं) उत्पत्तिस्थान, महाग्रह (मोटा उ... अने परस्त्रीगमनादिक सर्व दोषोने प्रवर्तावनार कामदेवरूपी ग्रह एटले काम... थयेलो चित्तभ्रम महादुष्ट छे के जेणे आ आखुं जगत पराभव पमाडयुं छे-प... कर्युं छे. माटे कामग्रह ज दुरत्याज्य (महाकष्टे तजी शकाय तेवो) छे." ...

जो सेवइ किं लहइ, थामं हारेइ दुब्बलो होइ।
पावेइ वेमणस्सं, दुक्खाणि अ अत्तदोसेणं ॥ २११ ॥

अर्थ—" जे पुरुष कामने [विषयने] सेवे छे ते शुं पामे छे? ते का... ते पुरुष पोताना ज दोषथी वीर्यने हारे छे—गुमावे छे, दुर्बळ थाय छे, अने वै... (चित्तनी उद्वेगता) तथा क्षयरोगादिक दुःखोने पामे छे." २११

जह कच्छुल्लो कच्छुं, कंडुयमाणो दुहं मुणइ सुक्खं।
मोहाउरा मणुस्सा, तह कामदुहं सुहं बिंति ॥ २१२ ॥

अर्थ—" जेम खसवाळो माणस खसने नखाग्रे करीने खणतो छतो दुःखने ... रूप माने छे, तेम मोहवडे आतुर—विह्वळ थयेला मनुष्यो, जेनुं रुधिर विकृत थ... छे—विकार पाम्युं छे तेवा अंगवाळानी जेम विषयसेवनना दुःखने सुख... माने छे." २१२.

विसयविसं हालाहलं, विसयविसं उक्कडं पियंताणं।
विसयविसाइन्नंपिव, विसयविसविसूइया होई ॥ २१३ ॥

अर्थ—" शब्दादिक विषयो रूपी विष [संयम रूप जीवितनो नाश करनार होवा... [illegible] पाणि नाखनार विष समान छे, अने उज्वल पणु कामसेव... [illegible] विष समान छे. ते विषनुं पान करनारा ... [illegible] अति सेवन करेलां ते विषयरूपी विषनी, घणा आहार करना... [illegible] तेम विषयरूपी विषनो पण विसूचिका [अजीर्ण] थाय छे; ... [illegible] माने [illegible] छे." २१३

[illegible] आसवेहिं [illegible] मायणित्तु अणुसमयं।
[illegible] अणुपरियट्टंति संसारे ॥ २१४ ॥

[illegible]

अर्थ–" अन्योन्य भाषण करवा वडे एटणे विकथादिक करवा वडे अने हसितो द्धर्पित एटछे हास्यथी रोमोद्गम करवा वडे पासत्थादिकनी मध्ये रहेलो साधु ते पास- त्थादिके ज वळात्कारे प्रेरणा करायेलो सतो व्याकुळ थाय छेः एटले स्वधर्मथी भ्र[illegible] थाय छे, माटे ते (पासत्थादिक) नो संग तजवा योग्य छे." २२४

लोए वि कुसंसग्गोपियं जणं दुन्नियत्थ मइवसणं ।
निंदइ निरुज्जमं पियकुसीलजणमेव साहुजणो ॥ २२५ ॥

अर्थ–" लोकमां पण जेने कुसंगति प्रिय छे, जे दुष्ट–विपरीत वेषधारी छे [illegible] जे अतिव्यसनी एटले अत्यंत द्यूतादिक व्यसन सहित छे तेवा जनने लोको निंदे [illegible] तेम साधुजन पण निरुद्यमी एटछे चारित्रने विषे शिथिल आदरवाळा अने कुशील[illegible] जन जेने प्रिय छे एवा कुवेषधारी साधुने निंदे छेज." २२५

निच्चं संकिय भीओ, गम्मो सव्वस्स खलियचारित्तो ।
साहुजणस्स अव्वमओ, मओ वि पुण दुग्गइं जाइ ॥ २२६ ॥

अर्थ–" कोइ मारुं दुष्ट आचरण न देखो एम निरंतर शंका पामेलो, अने मारी आ माठी प्रवृत्ति रखे जाहेर करी देशे एम भय पामेलो, सर्व वालकादिकने गम्य एटले पराभव करवाने योग्य अने जेणे चारित्रनी स्खलना–विराधना कर[illegible] एवो, कुशीलियो साधु [आ लोकमां] साधु जनोने अनिष्ट थाय छे, अने म[illegible] पण परलोकमां दुर्गति पामे छे; माटे प्राणनो नाश थाय तोपण चारित्रनी विरा[illegible] करवी नहीं ए तात्पर्य छे." २२६.

गिरिसुअपुप्फसुआणं, सुविहिय आहरणं कारण विहन्नू ।
वज्जेज्ज सीलविगले, उज्जुय सीले हविज्ज जई ॥ २२७ ॥

अर्थ—" हे सुविहित–सारा शिष्य ! गिरिशुक [पर्वतमां–पर्वत समीपमां [illegible]नारा भिल्लोनो पोपट] अने पुष्पशुक (वाडीनो पोपट) नुं उदाहरण गुणदोषनुं क[illegible] छे, एटले उत्तम अने अधमनो संग अनुक्रमे गुण अने दोषनुं कारण छे ते जा[illegible] हे एम जाणीने यतिए शीलविकल एटले आचाररहित साधुओने वर्जवा, अने शील–चारि[illegible]त्रना आचरणमां उद्युक्त–उद्यमवान थवुं " २२७. अहीं ते बे शुकनुं दृष्टांत जाणवुं [illegible]

गाथा २२५–दुर्नियत्थ दुष्टविपरीत वेषधारिणं ।
गाथा २२६–अव्वमओ । दुग्गइं । अव्वमओ–अवमतना अनिष्टो ।
[illegible]

" मोटा माहात्म्यवाळानो संग कोनी उन्नतिनुं कारण थतो नथी ? सर्वनी उन्नतिनुं कारण थाय छे. जुओ के गंगानदीमां मळेला शेरीना जळने देवो पण वंदन करेछे.' वळी कह्युं छे के—

वरं पर्वतदुर्गेषु, भ्रान्तं वनचरैः सह ।
न मूर्खजनसंपर्कः, सुरेन्द्रभवनेष्वपि ॥

" पर्वतना दुर्गोमां वनचरो (भिल्ल विगेरे)नी साथे भमवुं ए कांइक ठीक छे परंतु देवेन्द्रना भवनमां [स्वर्गमां] पण मूर्खजननो संग सारो नथी."

ते सांभळीने राजा प्रसन्न थयो. तेटलामां राजानुं सर्व सैन्य के जे पाछळ आवतुं हतुं ते आवी पहोंच्युं. तेनी साथे राजा पोताना नगरमां गयो.

आ प्रमाणे संगतिनुं फळ जाणीने यतिओए भ्रष्टाचारीनो संग तजी तपस्यामां यत्न करवो. सिद्धांतमां कह्युं छे के—

वरमग्गिंमि पवेसो, वरं विसुद्धेण कम्मुणा मरणं ।
मा गहियव्वयभंगो, मा जीयं खलियसीलस्स ॥

"अग्निमां प्रवेश करवो श्रेष्ठ छे,अने विशुद्ध कर्म जे अणसण तेवडे एटळे अणसण अंगीकार करीने मरण पामवुं ते श्रेष्ठ छे. परंतु ग्रहण करेला व्रतनो भंग करवो श्रेष्ठ नथी, अने जेनुं शील स्खलित-भ्रष्ट थयुं छे एवा साधुनुं जीववुं ते श्रेष्ठ नथी."

ओसन्नचरणकरणं, जइणो वंदंति कारणं पप्प ।
जे सुविइयपरमत्था, ते वंदंते निवारंति ॥ २२८ ॥

अर्थ—" यतिओ कारण पामीने एटले निर्वाहादिक कारणनी अपेक्षा राखीने जेमनुं महाव्रतादिक मूळ गुणरूप चरण अने पंच समित्यादिक उत्तर गुणरूप करण अवसन्न-शिथिल-भ्रष्ट थयुं होय तेवा शिथिलाचारीने पण वंदना करे छे. परंतु जेओए सारी रीते परमार्थने जाण्यो छे, एटले के ' आपणने सुविहित [उत्तम] साधुओने वंदाववा ते योग्य नथी.' एम पोताना दोषने जेओ जाणे छे तेवा पासत्थाओ पोताने वंदना करनार साधुओने निवारे छेः अर्थात् 'तमे अमने वंदना करशो नहीं' एम कही तेमने अटकावे छे." २२८

सुविहिय वंदावंतो, नासेइ अप्पयं तु सुपहाओ ।
दुविहपहविप्पमुक्को, कहमप्प न याणइ मूढो ॥ २२९ ॥

गाथा २२८ उसन्न । सुविहिय । गाथा २२९-सुविहिअ ।

छे तेज प्रमाणे वर्तनारा सुश्रावको वापरता नथी; अर्थात् साधुओने आप्या कोइ पण चीज पोते वापरता नथी: जे वस्तु मुनिमहाराज ग्रहण करे ते वस्तु वापरे छे." २३९.

वसहीसयणासणभत्तपाणभेसज्जवत्थपत्ताइ ।
जइ वि न पज्जत्तधणो, थोवा वि हु थोवयं देई ॥ २४० ॥

अर्थ—"यद्यपि (जोके) नथी पर्याप्त—संपूर्ण धन जेने एवो एटले संपूर्ण नहीं होवाथी संपूर्ण आपवाने असमर्थ एवो कोइ श्रावक होय, तो ते पोतानी थोडाभांथी पण थोडुं एवुं वासस्थान, शयन (सुवानी पाट), आसन (पादपी भक्त-अन्न, पान-जळ, भैषज्य-औषध, वस्त्र अने पात्र विगेरे आपे छे, पण संविभाग कर्या विना वापरतो नथी" २४०.

संवच्छरचाउम्मासिएसु, अट्ठाहियासु अ तिहीसु ।
सव्वायरेण लग्गई, जिणवरपूयातवगुणेसु ॥ २४१ ॥

अर्थ—"वळी सुश्रावक संवत्सरी पर्वमां, त्रणे चातुर्मासमां, चैत्र आसो अट्ठाइमां अने अष्टमी विगेरे तिथिओमां (ए सर्व शुभ दिवसोमां) विशेष सर्व आदरवडे (सर्व उद्यमवडे) जिनेश्वरनी पूजा, छट्ठ अट्ठमादिक तप अने गुणोने विषे लागे छे एटले आसक्त थाय छे." २४१.

वळी श्रावक शुं करे छे ते कहे छे—

साहूण चेइयाण य, पडणीयं तह अवन्नवायं च ।
जिणपवयणस्स अहियं, सव्वत्थामेण वारेई ॥ २४२ ॥

अर्थ—" साधुओना अने चैत्य एटले जिनप्रासाद तथा जिनप्रतिमाओना [illegible] करनारने तथा अवर्णवाद एटले कुत्सित वचन बोलनारने [illegible]) अने जिनशासनना अहित करनारने (शत्रुने) सुश्रावक पोताना [illegible] निवारण करे छे. पण ' घणा [illegible] छे ते [illegible] [illegible] तेना [illegible] करता नथी." २४२.

विरया पाणिवहाओ, विरया निच्चं च अलियवयणाओ ।
विरया चोरिक्काओ, विरया परदारगमणाओ ॥ २४३ ॥

[illegible]
[illegible]

संयममार्गमां स्थापन करे छे, एटले उत्पथमां गयेलाने सन्मार्गे लावे
आचार्य अने 'पंथक' शिष्य ए बेनुं ज्ञात (दृष्टांत) अहीं जाणवुं." २

सेलकाचार्य अने पंथक शिष्यनी कथा.

कुबेरे बनावेली श्रीद्वारिकापुरीमां 'श्रीकृष्ण' वासुदेव राज्य करता
ते पुरीमां एक 'थावच्चा' नामनी सार्थवाहनी स्त्री रहेती हती. तेनो 'थ
नामनो अति रूपवान पुत्र बत्रीश स्त्रीओनो पति हतो. ते पोताना घरमां
जेम पोतानी स्त्रीओ साथे विषयसुख भोगवतो हतो. एकदा श्रीनेमिना
नगरीनो बहारना उपवनमां समवसर्या. ते खबर जाणीने थावच्चाकुमार
वांदवा गयो. त्यां तेणे भगवानना मुखथी संसारनो नाश करनारी देश
तेथी संसारनी अनित्यता जाणी मातानी आज्ञा लइ श्रीजिनेश्वर पासे एक
सहित तेणे दीक्षा ग्रहण करी. अनुक्रमे तेणे चौद पूर्वनो अभ्यास कर्यो. पछ
श्रीनेमिनाथनी आज्ञा लइने पोताना हजार शिष्यो सहित विहार करता
मुनि सेलक नामना पुरमां आव्या. ते पुरनो राजा 'सेलक' मुनिने वांदव
मुनिना मुखथी देशना सांभळीने प्रतिबोध पामेलो सेलक राजा ते थावच्चापु
पासे चार व्रतधारी श्रावक थयो. त्यांथी विहार करीने आचार्य सौगंधिका
नीलाशोक वनमां पधार्या. ते नगरीमां 'सुदर्शन' नामनो श्रेष्ठी शुक नामना परि
परम भक्त रहेतो हतो. ते श्रेष्ठी थावच्चापुत्र आचार्य पासे गयो, त्यां तेणे
पामीने मिथ्यात्वनो तथा शौचमूळ धर्मनो त्याग करीने श्रीजिनभाषित विनय
अंगीकार कर्यो. ते वातनी शुक परिव्राजकने खबर थतां ते पोताना हजार शिष्य
त्यां आव्यो. सुदर्शन श्रेष्ठी पासे आवीने तेणे पूछ्युं के "हे सुदर्शन! अमारा
मूळ धर्मनो त्याग करीने तें आ विनयमूळ धर्म कोनी पासे ग्रहण कर्यो?"
जवाब आप्यो के "में विनयमूळ धर्म श्रीथावच्चापुत्र आचार्य पासे ग्रहण क
अने ते आचार्य महाराज पण अहींज छे." ते सांभळीने शुक परिव्राजक आ
स्पर्धाथी सुदर्शनने साथे लइने आचार्य पासे आव्यो. त्यां वादमां आचार्ये तेने नि
कर्यो. एटले विनयमूळ धर्मने सत्य मानीने हजार शिष्यो सहित शुक परिव्राज
आचार्य पासे दीक्षा ग्रहण करी. अनुक्रमे द्वादशांगीनो अभ्यास कर्यो. तेने योग्य जा
थावच्चापुत्रे आचार्यपद आप्युं. अने पोते श्रीशत्रुंजय पर जइने हज
एक मासनी संलेखना करी अंते केवळज्ञान पामीने मोक्षे गया.

एकदा श्रीशुकाचार्य हजार शिष्यो सहित सेलकपुर गया.
वांदवा आव्यो. तेमना मुखथी धर्मदेशना सांभळीने प्रतिबोध पामेल

भवसागरमां पडतां एवा मने आजे तें उद्धर्यो (खेंचीकाढ्यो) छे. " एम प्रमाद दूर करी शुद्ध चारित्र ग्रहण कर्युं. ते वात सांभळी सर्व शिष्यो पासे आव्या. पछी चिरकाळ सुधी विहार करी घणा भव्य जीवोने प्र[illegible] डीने पांचसो शिष्यो सहित सिद्धाचळपर अनशन ग्रहण करी सेलकाचार्य पाम्या. आवी रीते सारा शिष्यो पोताना प्रमादी गुरुने पण सन्मार्गे ला[illegible]

दस दस दिवसे दिवसे, धम्मं बोहेइ अहव अहिअं
इअ नंदिसेणसत्ती, तहविय से संजमविवत्ती ॥ २४०

अर्थ-" दिवसे दिवसे (हंमेशां) दश दश पुरुषोने धर्मनो बोध करे तेथी पण अधिकतर माणसोने बोध पमाडे, एवी नंदिषेण मुनिनी शक्ति-व[illegible] (देशना लब्धि) हती, तोपण ते नंदिषेणना चारित्रनी विपत्ति थइ (विनाश[illegible] ए उपरथी निकाचित कर्मनो भोग अति बळवान छे एम समजवुं " अहीं नंदिषेणनो संबंध जाणवो. ६०

श्रीनंदिषेणनो कथा.

प्रथम नंदिषेणनो पूर्वभव सारी रीते कहे छे-कोइ एक गाममां सुखप्रिय न[illegible] ब्राह्मण रहेतो हतो. तेणे एकदा छुटक छुटक मळीने लक्ष ब्राह्मणोने भोजन कराव[illegible] संकल्प कर्यो. ते वखते तेणे विचार्युं के "जो मारे घेर कामकाज करवा माटे एक ने[illegible] होय तो बहु सारुं" एम विचारीने पोतानी पडोशमां रहेता एक भीम नामना दासने पूछ्युं. त्यारे तेणे कह्युं के "जो ए ब्राह्मणोनुं भोजन थइ रह्या पछी वधेलुं अन्नादि[illegible] मने आपे तो हुं तारा घरनुं कामकाज करुं " ते सांभळीने ते ब्राह्मणे तेनी माग[illegible] कबूल करी. एटले ते भीम तेना घरनुं कामकाज करवा लाग्यो; अने ब्राह्मण[illegible] भोजन थइ रह्या पछी बाकी रहेलुं अन्न नगरमां रहेला साधु साध्वीओने बोलावी[illegible] वहोराववा लाग्यो.आ प्रमाणे पुण्य करवाथी तेणे भोगकर्म उपार्जन कर्युं. छेवट आयु[illegible] क्षये मरण पामीने ते दासनो जीव देवलोकमां देवपणे उत्पन्न थयो. त्यांथी आयुष्य [illegible] चवीने राजगृह नगरमां श्रेणिक राजानो नंदिषेण नामे पुत्र थयो; अने पेलो [illegible] ब्राह्मणने भोजन करावनार ब्राह्मणनो जीव घणा भवोमां भ्रमण करीने कोइ अटवी[illegible] हाथिणीनी कुक्षिमां उत्पन्न थयो. ते हाथिणीनो स्वामी हाथी जे बाळको थाय तेने मारी नाखतो हतो, तेथी ते हाथिणीए विचार्युं के "मारी कुक्षिमां गर्भ उत्पन्न थयो छे, [illegible]

तेने पांचसो स्त्रीओ साथे [illegible] [illegible] मांडे [illegible]
थवा लाग्यो.

एकदा श्रीवर्धमान स्वामीने [illegible] [illegible] [illegible]
कुमार भगवानने वांदवा गयो.प्रभुने [illegible] नंदिषेणे [illegible] "हे भगवान!
सेचनक हाथीने मारापर स्नेह केम उत्पन्न थया ?" त्यारे भगवाने ते [illegible]
सर्व वृत्तांत तेने कह्युं.ते सांभळीने नंदिषेणे विचार्युं के " ज्यारे साधुओने
आपवाथी आटलुं बधुं पुण्य थयुं त्यारे दीक्षा लइने जो तपस्या करी होय तो
मोटुं फळ मळे." ए प्रमाणे विचारीने तेणे भगवानने विज्ञप्ति करी के " हे
आपीने मारो उद्धार करो."प्रभु बोल्या के "हे वत्स ! तारे निकाचित भोग
बाकी रहेलुं छे,तेथी तुं दीक्षा न ले." ते वखते तेज प्रमाणे आकाशवाणी पण थ
नंदिषेण दृढ चित्तवाळो थइने पांचसो स्त्रीओना उपभोगनो त्याग करी चारित्र
करवा उद्युक्त थयो.एटले भगवाने पण तेनो भावीभाव जाणीने तेने दीक्षा आ
स्थविर साधुओने सोंप्यो.त्यां तेणे सामायिकथी आरंभीने दश पूर्वनो अभ्यास
ते नंदिषेण मुनि जेम जेम छट्ठ, अट्ठम, आतापना विगेरे तपस्या पूर्वक महाकष्ट
लाग्या अने उपसर्गो सहन करवा लाग्या.तेम तेम तेने घणी लब्धिओ प्राप्त थ
साथे दिनप्रतिदिन कामनो उदय पण वृद्धि पामवा लाग्यो.नंदिषेण मुनि मनमां ज
हता के "देवताओए तथा भगवाने निषेध कर्या छतां पण में दीक्षा ग्रहण करी छे,
कंदर्प [कामदेव]ना परतंत्रपणाथी मारा व्रतनो भंग न थाओ." एम विचारीने ब
देवथी भय पामतां तेमणे आत्मघात करवाना हेतुथी शस्त्रघात, कंठपाश (गळाफां
विगेरे अनेक उपायो कर्या;परन्तु ते सर्वे शासनदेवीए निष्फळ कर्या. एकदा
अति उग्र काम व्याप्त थयो. ते वखते ते झंपापात करवा माटे पर्वत पर चडे
पडवा गया.तेवामां शासनदेवताए तेने झीली लइ कह्युं के "हे महानुभाव! आ प्रमा
आत्मघात करवाथी शुं निकाचित कर्मनो क्षय थशे ? नहीं थाय.माटे आ तारो विच
वृथा छे. तीर्थंकरोने पण भोगकर्म भोगव्या विना सर्व कर्मनो क्षय थतो नथी, त
तारा जेवाने माटे शुं कहेवुं !" आ प्रमाणे शासनदेवीनुं वचन सांभळीने नंदिषेणमु
एकला विहार करतां करतां एकदा छट्ठने पारणे राजगृही नगरीमां गया. आहार
माटे उंचा नीचा कुळोमां भमतां अजाणतां वेश्याने घेर जइने धर्मलाभ आप्यो. ते
सांभळीने वेश्या बोली के " हे साधु ! अमारे घेर तो अर्थलाभनी जरुर छे, अने
तमे तो रांक अने धनरहित छो. " ते वचन सांभळतांज मुनिने अभिमान आव्युं,
तेथी तेणे तेना घरनुं एक तृण खेंचीने पोताना तपनी लब्धिथी साडाबार

कर्युं. अनुक्रमे ते अगियार अंगने धारण करनार थयो. स्थविरमुनिओनी [illegible]
करतां अने नीरस तथा लूखो आहार करतां कंडरीक मुनिना शरीरमां [illegible]
उत्पन्न थया. एकदा कंडरीक मुनि स्थविर साधुओनी साथे विहार करतां पुंडर[illegible]
रीए आव्या. ते वात सांभळीने पुंडरीक राजा तेमने वंदना करवा गयो. प्रथम
वंदना करी, तेमनी पासे धर्म श्रवण करीने पछी तेणे पोताना भाइ कंडरीकने [illegible]
ते वखते तेना शरीरमां रोगोत्पत्ति जाणीने राजाए तेमने पोतानी यानशाळाम[ां]
त्यां कंडरीकनी शुद्ध औषधथी चिकित्सा करावी, तेथी ते अनुक्रमे नीरोगी थया.
स्थविरोए विहार करवा माटे राजानी रजा मागी. परंतु मिष्ट खानपानमां मूर्छा प[ामेला]
कंडरीके राजा पासे विहार करवानी रजा मागी नहीं. त्यारे पुंडरीक
स्थविरने वंदना करी पोताना भाइनी प्रशंसा करवा लाग्यो के " हे भ[ाइ!]
तमने धन्य छे, तमे पुण्यवान छो अने तमे कृतार्थ छो, तमे उत्तम मनुष्यम[ां]
अने जीवितनुं फळ पाम्या छो. केमके तमे चारित्र ग्रहण करी तप अने संयमनुं आ[रा]
धन करो छो, अने हुं तो अधन्य छुं अने अपुण्यवान छुं. केमके राज्यमां मूर्छा पाम[ी]
रहेलो छु. " आ प्रमाणे राजाए ते कंडरीक मुनिनी घणी स्तुति करी, परंतु ते मन[मां]
जरा पण आनंद पाम्यो नहीं, तो पण तेणे लज्जित थइने राजानी आज्ञा लइ स[्थ]
विर साथे विहार कर्यो. ए प्रमाणे एक हजार वर्ष सुधी कंडरीक मुनि चारित्रनुं पाल[न]
करी छेवट भ्रष्ट परिणामवाळो थयो. तेथी ते एकलोज गुरुनी आज्ञा लीधा विन[ा]
पुंडरीकिणी नगरीमां आव्यो, अने राजाना महेलनी पासेना अशोक वनमां अशो[क]
वृक्षनी शाखापर पोतानां उपकरणो मूकीने ते वृक्षनी नीचे दुभायेला मनवाळो [थ]
चिंतातुरपणे बेठो. ते वखते तेने राजानी धाव्यमाताए जोयो. एटले तेणे आवीने
पुंडरीक राजाने ते वृत्तांत कह्युं. ते सांभळीने राजा तेनी पासे गयो. तेने जोइने
[illegible] तेनो अभिप्राय जाणी लीधो एटले एकांतमां राजाए तेने पूछयुं के " हे भाइ !
[illegible] भोग भोगववानो अभिलाषा थइ छे ? " ते बोल्यो के " हा, मने राज्य भोग[व]
वानी इच्छा थइ छे." ते सांभळीने पुंडरीक राजाए पोताना कुटुंबीओने बोलावीने
कंडरीकने राज्याभिषेक कर्यो, एटले कंडरीक राजा थयो. तेज दिवसे कृश शरीरवाळा
ते कंडरीके अति रसवाळो आहार कर्यो; तेथी तेना देहमां महा वेदना उत्पन्न थ[इ].
[illegible] तेनुं कोइए कांइ पण औषध कर्युं नहीं. सर्वेए जाण्युं के " आ पापिष्ठे चारित्र
मूकीने राज्य ग्रहण कर्युं छे, ते अमने शुं सुख आपवानो हतो ?" आ प्रमाणे [illegible]
[illegible] प्रधान विगेरेनी उपर अत्यंत क्रोध चड्यो. तेथी तेणे विचार कर्यो के
[illegible] छे, हमणां कोइ पण मारी सेवा करतुं नथी, परंतु ज्यारे हुं सारो थ[इश]
[illegible] आ सर्वनो निग्रह करीश " ए प्रमाणे अत्यंत रौद्र ध्यान करतो तेज रात्र[े]
[illegible] ते कंडरीक [illegible]

करवाथी चारित्रने खंडित करे, तथा क्षणे क्षणे नाना प्रकारना अतिचारे करीने चारित्रने मलिन करे एवो अवसन्न (शिथिल) अने सुखलंपट साधु पाछळथी पण चारित्रने विषे उद्यम करना शक्तिमान थतो नथी-उद्यम करी शकतो नथी." २५४

अवि नाम चक्कवट्टी, चइज्ज सव्वं पि चक्कवट्टिसुहं ।
न य ओसन्नविहारी, दुहिओ ओसन्नयं चयई ॥ २५५ ॥

अर्थ-"वळी छ खंडनो अधिपति एवो चक्रवर्ती सर्व एवा पण चक्रवर्तीना सुखनो त्याग करे छे; परंतु शिथिल विहारी पुरुष दुःखी थया छतां पण शिथिलपणानो त्याग करतो नथी. एटले चिकणा कर्मवडे लेपायेलो होवाथी तजी शकतो नथी." २५५

नरयत्थो ससिराया, बहु भणइ देहलालणासुहिओ ।
पडिओमि भए भाओअ, तो मे जाएअ तं देहं ॥ २५६ ॥

अर्थ-नरकमां रहेलो शशि (शशिप्रभ) राजा पोताना भाइने घणुं कहे छे के 'हे भाइ ! हुं देहनुं लालनपालन करवाथी सुख पाम्यो (सुखलंपट थयो), तेथी आ भवमां नरकमां पड्यो छुं. माटे मारा ते (पूर्वभवना) देहने तुं पीडा कर. [पीडा पमाड-कदर्थना कर]." २५६. अहीं शशिप्रभ राजानी कथा छे ते नीचे प्रमाणे-

शशिप्रभ राजानी कथा.

कुसुमपुर नगरमां 'जितारी' नामे राजा हतो. तेने 'शशिप्रभ' अने 'सूरप्रभ' नामना बे पुत्रो हता. तेमां मोटा शशिप्रभने राज्यपर बेसाडी नाना सूरप्रभने युवराज आपी जितारी राजा धर्मकर्ममां उद्यमी थयो. एकदा त्यां चार ज्ञानने धारण करनारा श्रीविजयघोष सूरि समवसर्या. तेमने वंदना करवा माटे शशिप्रभ अने सूरप्रभ गया. गुरुना मुखथी धर्मदेशना सांभळीने सुरप्रभ प्रतिबोध पाम्यो. पछी घेर आवीने सूरप्रभे शशिप्रभने कह्युं के "हे बंधु ! आ संसार असार छे, तेथी विषयसुखनो त्याग करी चारित्र लइ तपसंयमने विषे उद्यम करीए; जेथी स्वर्ग तथा मोक्षनी पण प्राप्ति थाय." ते सांभळीने शशिप्रभे कह्युं के "हे भाइ ! [illegible] तुं कोइ धूर्तथी वंचना करायो (ठगायो) देखाय छे. केमके प्राप्त थयेलां विषयसुखोनो त्याग करीने आगळपरनां (भविष्यनां) सुखनी वांछा करे छे, माटे तुं महा मूर्ख छे; भविष्यनां सुख कोणे जोयां छे ? धर्मनुं फळ थशे (मळशे) के नहीं ते कोण जाणे छे ?" त्यारे सूरप्रभ बोल्यो के "हे भाइ ! आ तमे शुं कह्युं ! धर्मनुं फळ निश्चित मळेज छे. केमके पुण्य अने पापना फळो प्रत्यक्ष

गाथा २५५-उसन्न विहारि । उसन्नय । चयइ ।
गाथा २५६-बहु । भाउअ । जापह । जापअ=यातय, पीडयेत्यर्थः ।

तपसंयमादिक अनुष्ठान [illegible] ॥ [illegible] [illegible] शोक [illegible]
अर्थात् पछीथी शोक करवाना [illegible] ." २५८.

॥ इति [illegible] ॥ १२.

घित्तूण वि सामन्नं, संजमजोगेसु होइ जो सिढिलो ।
पडइ जइ वयणिज्जे, सोएइ अ गओ कुदेवत्तं ॥ २५९ ॥

अर्थ–" जे (मनुष्य) श्रामण्य (चारित्र) ने ग्रहण करीने पण संयमयोगने विषे [चारित्रनी क्रियाना समूहने विषे] शिथिल [प्रमादी] थाय छे, ते गति आ लोकमां वचनीयता (निंदा) पामे छे, अने परभवमां कुदेवपणाने (किल्बिषपणाने) पाम्यो छतो ते जीव शोक करे छे. तेने शोक करवानो वखत आवे छे." २५९

सुच्चा ते जिअलोए, जिणवयणं जे नरा न याणंति ।
सुच्चाण वि ते सुच्चा, जे नाऊणं न वि करंति । ॥ २६० ॥

अर्थ–" जे मनुष्यो अविवेकीपणाथी जिनवचनने जाणता नथी तेओ आ जीवलोकने विषे (अरे ! तेओनी शी गति थशे ? एवी रीते) शोक करवा लायक छे अने जे पुरूषो ते जिनवचनने जाणीने (जाणता छतां) पण प्रमादने लीधे करता नथी (ते प्रमाणे आचरण करता नथी) तेओ शोक करवा लायक मनुष्योना मध्ये पण विशेषे करीने शोक करवा लायक छे. जाणता छतां प्रमादपणाथी ए प्रमाणे न वर्तवुं ए महा अनर्थनो हेतु छे, ए अहीं तात्पर्य छे." २६०

दावेऊण धणनिहिं, तेसिं उप्पाडियाणि अच्छीणि ।
नाऊण वि जिणवयणं, जे इह विहलंति धम्मधणं ॥ २६१ ॥

अर्थ–" आ संसारमां जेओ तीर्थंकरे भाखेला वचनने जाणीने पण ते धर्म रूपी धनने ज विफळ (निष्फल)करे छे तेओए रंकजनने रत्नसुवर्णादिकथी भरेलो धननो निधि देखाडीने पछी ते रंकजननां नेत्रो उपाडी (काढी) नांख्यां छे–काढी नांख्या बराबर कर्युं छे एम समजवुं." २६१.

गाथा २५९-जोएसु । जइ । सोयइ य । गाथा २६०-सुच्चा=शोच्याः शोचनार्हाः ।
गाथा २६१-दावेऊण=दर्शयित्वा ।

पुलिंद (भिल)नी कथा.

विंध्यवनमां पर्वतनी एक गुफामां कोइ व्यंतरथी अधिष्ठित थयेली शिव (महा-देव) नी एक मूर्ति हती. तेनी पूजा करवा माटे नजीकना गाममां रहेनारो एक मुग्ध नामे माणस हंमेशां त्यां आवतो हतो. ते आवीने प्रथम ते स्थान वाळीने साफ करतो. पछी पवित्र जळवडे ते शिवनी मूर्तिने पखाळी केसरमिश्रित चंदन विगेरे सु-गंधी द्रव्योवडे पूजा करतो. पछी पुष्पमाळा चडावी, धूप दीप विगेरे यथाविधि करी, एक पगे भूमिपर उभो रही ते शिवनी स्तुति ध्यान विगेरे करी, मध्यान्ह समये घेर जइ भोजन करतो. ए रीते ते प्रतिदिन पूजा करवा आवतो हतो. एकदा ते मुग्ध पूजा करवा आव्यो, त्यारे पोते गइ काले करेली पूजाने (पूजासामग्रीने) काढी नांखीने कोइए धतूरा अने कणेर विगेरेनां पुष्पोवडे पूजेली शिवनी मूर्तिने जोइ तेणे विचार कर्यो के " अहो ! आ अरण्यमां एवो कयो पुरुष छे के जे मारी करेली पूजाने दूर करीने हंमेशां शिवनी पूजा करे छे ? तो आजे तेने हुं जोउं तो खरो." एम वि-चारीने ते गुप्त रीते त्यां रह्यो. तेवामां त्रीजा प्रहरे एक भिल्ल त्यां आव्यो. तेना शरीर-नो वर्ण श्याम हतो, तेणे डाबा हाथमां धनुष धारण करेलुं हतुं, जमणा हाथमां आक-डानां, धतूरानां अने कणेर विगेरेनां पुष्पो विगेरे पूजानी सामग्री धारण करी हती अने मुखमां जळ भरेलुं हतुं. एवी रीते भयंकर मूर्तिवाळो ते भिल्ल पगमां पहेरेला जोडा सहित मूर्ति पासे आव्यो. पछी तुरतज तेणे मुखना जळथी ते मूर्तिने एक पगवडे परा[illegible] आकडानां अने धतूरानां पुष्पो चडाव्यां, अने ते मूर्तिना मुख पासे एक मांसनी पेशी मूकी. आवा प्रकारनी भक्ति करीने मात्र ' महादेव परमेश्वरने नमस्कार हो ' एटला शब्दो बोली तेणे नमस्कार कर्यो. पछी तरतज ते बहार नीकळ्यो. तेज वखते महादेवे प्रकट थइने तेने बोलाव्यो अने कह्युं के "हे सेवक ! आजे केम आटलो बधो विलंब थयो? तने भोजन तो सुखेथी मळे छे के ? अने तुं विघ्नरहित वर्ते छे के ?" आ प्रमाणे सुखशा-ताना प्रश्न पूर्वक महादेवे तेनी संभाळ लीधी; त्यारे भिल्ल बोल्यो के हे स्वामी ज्यारे आप मारा पर प्रसन्न छो, त्यारे मारे शी चिंता होय. एम कहीने ते भील्ल चाल्यो " गयो. त्यार पछी गुप्त रहेला पेला मुग्धे प्रगट थइ महादेव पासे आवीने कह्युं के "हे शिव ! [illegible] जेथी आ भिल्ल सेवक छे तेनाथी तुं देव जणाय छे; केमके हुं हंमेशां केसरमिश्रित चंदन तथा सुगंधी पुष्पधूपादिकवडे पवित्रताथी तारी पूजा करुं छुं, तोपण तुं मारापर प्रसन्न थयो नहीं अने मारी साथे कोइ दिवस वातचीत पण नहीं, अने आ अपवित्र तथा आशातना करनार भिल्लनी साथे प्रत्यक्ष वातो [illegible]." ए सांभळीने महादेव बोल्या के " हे वत्स ! ते भिल्लनी अने तारी [illegible]

ल्लिणा हर्ष पामी. ते वाडी सर्व (छए) ऋतुओनां फळ अने पुष्पो सहित र
ते वाडी फरता राजाना सुभटो तेनी रक्षा करवा माटे रात्रिदिवस रहेता ह
ते वाडीमांथी एक पांदडुं पण लेवा कोइ शक्तिमान थतुं नहोतु.

हवे ते नगरमां कोइ एक विद्यावान चडाळ रहेतो हतो. तेनी स्त्रीने गर्भना
कार्तिक मासमां आम्रफळनुं भक्षण करवानो दोहद थयो. तेणे ते दोहद
धणीने जणाव्यो. ते सांभळीने चंडाळे विचार्युं के "आज अकाळे आम्रफ
राजाना देवनिर्मित उद्यानमां वर्त्ते छे; बीजे कोइ पण स्थाने वर्तता नथी.
विचारीने रात्रिने वखते ते चंडाळ ते उद्यान तरफ गयो. किल्लानी अंदर चोकी हे
ते किल्लानी बहारज उभो रह्यो. पछी तेणे अवनामिनी विद्याना बळथी आम्र
शाखा नीचे नमावी फळो तोडी लीधां, अने पछी उन्नामिनी विद्यावडे पाछी हतं
शा . उं . ा करी दीधी. ए रीते ते फळो लइने तेवडे पोतानी स्त्रीनो दोहद तेणे
कर्यो. प्रातःकाळे आम्रफळ विनानी शाखा तथा तेनी नीचे किल्लानो बहार माण
पगलां जोइने रक्षकोए ते वृत्तांत राजाने निवेदन कर्युं. राजाए सर्वत्र तेनी (चोर
शोध करावी, पण चोर हाथ लाग्यो नहीं;एटले राजाए अभयकुमारने बोलावीने
के "आम्रफळना चोरने पकडी लाव." अभये कह्युं के 'बहु सारुं, लावुं छुं.'
कहीने अभयकुमार चौटामां गयो. त्यां घणा लोको नटनी रमत जोवा माटे एक
थयेला हता. तेमनी पासे जइने अभये कह्युं के "हे लोको! आ नट ज्यां सुधीमां नाट
शरु करे नहीं तेटलामां हुं एक कथा कहुं ते सांभळो." लोको सर्वे सांभळवा लाग्या
एटले अभयकुमारे नीचे प्रमाणे कथा कही.

पुण्यपुर नगरमां गोवर्धन नामे श्रेष्ठी रहेतो हतो. तेने युवावस्थाए पहोंचेली
सुंदरी नामनी कुमारिका पुत्री हती. ते सुंदरी स्वरूप अने युवावस्था थी अत्यत सुंदर
लागती हती. ते हंमेशां योग्य वरनी प्राप्तिने माटे कोइ एक वाडीमांथी छानी रीते पुष्पो
लइने तेवडे कामदेव नामना यक्षनीपूजा करती हती. एकदा ते वाडीना माळीए तेने
पुष्पो चुंटती जोइ. तेनो हाथ पकडी, तेने माथे चोरीनुं कलंक मूकी माळी बोल्यो
के "हे स्त्री! जो तुं मारुं कहेवुं कबूल करे तो तने मूकी दउं, नहींतो राजा पासे
लइ जइश." त्यारे ते बोली के "हे मित्र! कहे." माळी बोल्यो के "तारे मारी काम-
क्रीडा संबंधी वांच्छा पूर्ण करवी." कन्या बोली के "सांभळ, हजु सुधी हुं कुमारिका छे
छुं, आजथी पांचमे दिवसे मारा लग्न थवाना छे, ते दिवसे हुं परण्या पछी तरत प्रथम
तारी पासे आवी पछी मारा स्वामी पासे जइश." माळीए ते वात कबूल करी, एटले ते
सुंदरी प्रतिज्ञा पूर्वक वचन आपीने ...

प्रथम संगम वखतेज परपुरुष पासे मोकली. पछी परस्त्रीलंपट कामी पुरुषो बोल्या के "माळी दुष्कर काम करनार कहेवाय. केमके तेणे रात्रिने वखते निर्जन प्रदेशमां जातेज सामी आवेली सुंदर स्त्रीनो त्याग करी पोताना मनने कबजे राख्युं, माटे धन्य छे ते माळीने !" पछी जेओ मांस खावामां लुब्ध हता तेओए राक्षसनी प्रशंसा करी अने तेने दुष्करकारी कह्यो. छेवट पेलो आम्रफळनो लेनार चोर बोल्यो के "ते त्रणे करतां चोरोज दुष्कर कार्य करनारा कहेवाय. केमके तेओए आभरणोथी भूषित थयेली अने समीपे आवेली ते स्त्रीने मूकी दीधी, अने लुंटी नहीं. तेथी तेओनेज धन्य छे !" ते सांभळीने अभयकुमारे ते चंडाळने पकडी लीधो. पछी तेने एकांतमां लइ जइ अभये कह्युं के "तुंज आम्र फळनो चोर छे, माटे सत्य वात कही दे; नहीं तो तारो निग्रह करीश." त्यारे चंडाळ बोल्यो के "हा, में फळो लीधां छे." अभये पूछ्युं के "शामाटे अने केवी रीते लीधां ?" त्यारे तेणे पोतानी स्त्रीना दोहदनुं अने विद्याना सामर्थ्यनुं स्वरूप यथार्थ निवेदन कर्युं. एटले तेने लइने अभयकुमार श्रेणिक राजा पासे आव्यो. राजाए ते चोरने मारवानी आज्ञा करी. त्यारे दयालु अभये कह्युं के "हे स्वामी ! एक वार एनी पासेथी विद्या तो ग्रहण करो; पछी जेम करवुं होय तेम करजो." ते सांभळीने राजाए सिंहासन पर बेठांबेठांज हाथ बांधीने आगळ उभा राखेला चोर पासे विद्या शीखवा मांडी ते चंडाळ विद्या शीखववा लाग्यो; पण राजाना मुखे एक अक्षर पण चड्यो नहीं. त्यारे अभयकुमारे कह्युं के "हे राजा ! ए प्रमाणे विद्या आवडे नहीं. विनयथी विद्या प्राप्त थाय छे. माटे तेने सिंहासनपर बेसाडो, अने तमे हाथ जोडीने सन्मुख बेसो." ते सांभळीने राजाए तेम कर्युं, एटले तरतज विद्या आवडी. पछी फरीथी राजाए तेनो वध करवानी आज्ञा करी, त्यारे अभयकुमारे कह्युं, के "हे राजा ! ए आपनी आज्ञा अयोग्य छे. केमके एक अक्षरनो पण जे आपनार होय तेने जे गुरु तरीके माने नहीं, ते सो वार कूतरानी योनिमां जन्म लइ छेवट चंडाळमां उत्पन्न थाय छे, एम नीतिशास्त्रमां कह्युं छे; तेथी आ चंडाळ आपनो विद्यागुरु थयो छे माटे तेने केम मराय ? हवे तो ते आपने पूज्य थयो छे." ते सांभळीने राजाए ते चंडाळनी घणी भक्ति करी, अने धन वस्त्र विगेरे आपवावडे तेनो सत्कार करीने तेने घेर मोकल्यो. तेज प्रमाणे शिष्ये पण विनयपूर्वक गुरु पासे विद्यानो अभ्यास करवो ए आ कथानुं तात्पर्य छे. वळी बीजे प्रकारे विनय वर्णीने प्ररूपणा करे छे:—

॥ इति चंडाळ दृष्टान्तः ॥ ६४.

करे छे. माटे प्रमादना आचरणनो त्याग करीने निरंतर पुण्य उपार्जन करव
उद्यम करवो. ए आ गाथानुं तात्पर्य छे." २७४.

पलिओवमसंखिज्जं, भोग जो बंधइ सुरगणेसु ।
दिवसे दिवसे बंधइ, स वासकोडी असंखिज्जा ॥ २७५ ॥

अर्थ–" जे सो वर्षना आयुष्यवाळो नरभवमां रहेलो पुरुष पुण्याचरण
देवजातिना समूहमां पल्योपमना संख्यातमा भागने (तेटला अल्प आयुष्यने) ब
छे, (ते पुरुषने प्रतिदिन केटला करोड वर्ष आवे ? ते उत्तरार्ध गाथामां कहे छे
ते (देवगतिमां पल्योपमना संख्यातमा भागपरिमाण आयुष्यने बांधनार सो वर्ष
आयुष्यवाळो) पुरुष दिवसे दिवसे (प्रत्येक दिवसे) असंख्याता करोडो वर्ष (नुं आ
ष्य) बांधे छे. एटले के जो पल्योपमना संख्यातमा भागना वर्षोना विभाग करीने
वर्षना दरेक दिवसमां वहेंचीए तो ते दरेक दिवसे असंख्याता करोड वर्ष आवे." २

एस कमो नरएसु वि, बुहेण नाऊण नाम एयं पि ।
धम्मंमि कह पमाओ, निमेसमित्तं पि कायव्वो ॥ २७६ ॥

अर्थ–"आज क्रम नरकने विषे पण छे (जाणवो). एटले के पापकर्म कर
सो वर्षना आयुष्यवाळो पुरुष प्रत्येक दिवसे असंख्याता करोड वर्षनुं नरकायु
बांधे छे. ते–पूर्वे कहेलुं पुण्यपापने उपार्जन करवानुं स्वरूप (नाम प्रसिद्धार्थक छे
जाणीने पंडित पुरुषे क्षांत्यादिक दश प्रकारना धर्मना आराधनमां एक निमेषमात्र
प्रमाद (शिथिलता) शामाटे करवी जोइए ? सर्वथा प्रमाद न ज करवो जोइए." २

दिव्वालंकारविभूसणाइं, रयणुज्जलाणि य घराइं ।
रूवं भोगसमुदओ, सुरलोगसमो कओ इहयं ॥ २७७ ॥

अर्थ–आ (मनुष्य) लोकने विषे सुरलोकनी जेवां दिव्य अलंकारो (सिं
सन, छत्र विगेरे) अने मुकुटादिक आभूषणो, रत्नोए करीने उज्वळ (निर्मळ
गृहो, रूप (शरीरनुं सौभाग्य) अने भोगसमुदाय एटले भोगनो संयोग (ए सर्व
क्यांथी होय ? " अर्थात् सर्वथा न ज होय. माटे धर्मकार्यने विषे उद्यम करव
जेथी तेवां सुख प्राप्त थाय. ए आ गाथानो उपदेश छे. " २७७.

देवाण देवलोए, जं सुक्खं तं नरो सुभणिओ वि ।
न भणइ वाससएण वि, जस्स वि जीहासयं हुज्जा ॥ २७८ ॥

पा०-११ सुरलोयसमो। कओ-कृत।

आजीवसंकिलेसो, सुक्खं तुच्छं उवद्दवा बहुया।
नीयजणसिट्ठणा विय, अणिट्ठवासो अ माणुस्से ॥ २८२ ॥

अर्थ—" अपि च (वळी) मनुष्यभवमां जावजीव (जीवन पर्यंत) संक्ले (मननी चिंता), तुच्छ—असार—अल्प काळ रहेनारुं एवुं विषयादिकनुं सुख, अ चोर विगेरेथी उत्पन्न थता घणा उपद्रवो, नीच (अधम) लोकोना आक्रोशादि दुर्वचनो सहन करवां अने अनिष्ट स्थाने परतंत्रताथी रहेवुं. ए सर्व दुःखना हेतुओ छे."

चारगनिरोहवहबंधरोगधणहरणमरणवसणाइं।
मणसंतावो अजसो, विग्गोवणया य माणुस्से ॥ २८३ ॥

अर्थ—"वळी मनुष्यभवमां कोइ पण अपराधने लीधे कारागृहमां रुंधन, दंडादि कना मार, रज्जु शृंखला विगेरेथी बंधन, वात पित्त अने कफथी उत्पन्न थता रोगो, धन हरण, मरण अने व्यसन (कष्ट), तथा मननो संताप (चित्तनो उद्वेग). अपयश (अ कीर्ति), अने बीजां पण घणा प्रकारनां विगोपनो (वगोणां) ए सर्वे ज्यां (मनु भवमां)दुःखनां कारणो छे; त्यां (ते मनुष्यभवमां) शुं सुख छे? कांइज नथी." २८

चिंतासंतावेहिय, दारिद्दरुआहिं दुप्पउत्ताहिं।
लध्धूण वि माणुस्सं, मरंति केवि सुनिव्विण्णा ॥ २८४ ॥

अर्थ—"मनुष्यभव पामीने पण केटलाएक प्राणीओ कुटुंबना भरणपोषणादि कनी चिंताए करीने अने चौरादिकथी उत्पन्न थता संतापे करीने तथा पूर्वभव करेलां दुष्कर्मोए प्रेरेलां एवां दारिद्र्य (निर्धनपणुं) अने क्षयादिक रोगोये करीने सुनि र्विण्ण एटले अत्यंत निर्वेद—खेद पाम्या सता (खेद पामीने) मरण पामे छे. माटे ए रीते चिंतादिके करीने मनुष्यभव निष्फल जवा देवो योग्य नथी; किंतु अमूल्य म ष्य जन्म पामीने धर्म कार्यने विषे उद्यम करवो योग्य छे ए तात्पर्यार्थ छे." २८

हवे देवताओने पण सुख नथी. ते वात कहे छे—

देवा वि देवलोए, दिव्वा भरणाणुरंजियसरीरा।
जं परिवडंति तत्तो, तं दुक्खं दारुणं तेसिं ॥ २८५ ॥

अर्थ—"देवलोकने विषे दिव्य अलंकारोथी अनुरंजित (अलंकृत—शोभायमा छे शरीर जेमनां एवा देवो पण जे ते (देवलोक)थी पाछा पडे छे—चवे छे, ए

गाथा २८२—बहुया। नीचजनाक्रोशनम्।
गाथा २८३—चारगनिरोह। चारके कारागृहे रोधः निरोधः। अयसो।

सर्वे समान अवयवोने धारण करनारा छे. (आज्ञा करनारमां ने आज्ञा उठावनारमां अ यवनो कांइ फेरफार नथी). स्वामीपणुं पोताने स्वाधीन छतां कयो माणस दासपणुं (अं गीकार) करे ? कोइ न करे. एटले बीजानी आज्ञा उठाववानी जेम जो श्रीजिनेश्वर आज्ञा उठावे, तो तेओ सर्वनुं स्वामीपणुं पामे तेम छे, माटे जिनप्ररूपित धर्मनी आ मानवी जोइए " २८८.

संसारचारए चारए व्व, आवीलियस्स बंधेहिं ।
उव्विग्गो जस्स मणो, सो किर आसन्नसिद्धिपहो ॥२८९॥

अर्थ-" कारागृहनी जेवा आ चार गतिवाळा संसारना भ्रमणमां कर्मरूप बं नोए करीने पीडा पामेला (बंधायला) एवा जे पुरुषनुं मन उद्वेग पामेलुं होय, ते रुप निश्चे आसन्नसिद्धिपथ (जेने सिद्धिमार्ग नजीकमां रहेलो छे तेवो) जाणवो. परिमित संसारीनुं (जेना संसारनुं प्रमाण थयुं छे तेनुं) लक्षण छे. " २८९.

आसन्नकालभवसिद्धियस्स, जीवस्स लक्खणं इणमो ।
विसयसुहेसु न रज्जइ, सव्वत्थामेसु उज्जमइ ॥ २९० ॥

अर्थ-" जेनी अल्पकाळमांज भवथकी-संसारथकी सिद्धि (मुक्ति) थवानी एवा जीवनुं ए लक्षण छे के-तेवो जीव पांच इंद्रियोना शब्दादिक विषयोमां रंजित- सक्त थतो नथी, अने सव्व के० सर्वत्र (तप संयमादिकना अनुष्ठानमां) पोतानी शक्तिवडे उद्यम करे छे. " २९०. अहीं गाथामां प्राकृत भाषा होवाथी तृतीयना र्थमां सप्तमी विभक्ति छे.

हुज्ज व न व देहबलं, धिइमइसत्तेण जइ न उज्जमसि ।
अच्छिहिसि चिरं कालं, बलं च कालं च सोअंतो ॥२९१॥

अर्थ-" हे शिष्य ! देहनुं बळ-शरीरनुं सामर्थ्य होय के न होय, तोपण जो धृति (मननी धीरज), मति (पोतानी बुद्धि) अने सत्त्व-साहसवडे करीने (धर्ममां) उ द्यम नहीं, तो पाछळथी बळने (एटले शरीरनुं सामर्थ्य हाल नथी एम) तथा का (एटले आज धर्म करवानो काळ नथी एम) शोच करतो (विचार करतो चिरकाळ संसारमां रहीश-अनंत काळ-सुधी भ्रमण करवुं पडशे; अर्थात् धर्म नहीं करा

[illegible]
[illegible]
[illegible]

समिईकसायगारवइंदियमयबंभचेरगुत्तीसु ।
सज्झायविणयतवसत्तिओ अ. जयणा सुविहियाणं ॥२९५॥

अर्थ—"सारुं (शोभन) छे विहित (आचरण) जेमनुं एवा सुविहित साधुओने(साधु-ओए) इर्यादिक पांच समितिनुं पाळन करवुं, क्रोधादिक कषायनो निग्रह करवो, ऋद्धि रस अने साता ए त्रण गारवनुं निवारण करवुं, इन्द्रियोने वश करवी, जाति विगेरे आठ प्रकारना मदनो त्याग करवो, नव प्रकारनी ब्रह्मचर्यगुप्तिनुं पालन करवुं तथा वाचनादिक पांच प्रकारनो स्वाध्याय करवो, दश प्रकारनो विनय करवो, बाह्य अने अभ्यंतर भेदे करीने बार प्रकारनुं तप करवुं, तथा पोतानी शक्तिनुं गोपन करवुं नहीं. इत्यादिक यतना करवी जोइए." २९५.

हवे यतनानुंज निरूपण करे छे.

जुगमित्तंतरदिट्ठी, पयं पयं चक्खुणा विसोहिंतो ।
अव्वक्खित्ताउत्तो, इरियासमिओ मुणी होई ॥ २९६ ॥

अर्थ—"युगमात्र (चार हाथ प्रमाण) क्षेत्रनी अंदर दृष्टि राखनार, पगले पगले चक्षु-वडे पृथ्वीनुं विशोधन करतो एटले सारी रीते अवलोकन करतो, तथा शब्दादिक विषयोमां व्याक्षेपरहित (स्थिर-मनवाळो) होवाथी धर्मध्यानमांज रहेलो एवो मुनि (त्रिकाळने जाणनार) ईर्या (गमन) ने विषे समित एटले सारी रीते उपयोगवाळो (ईर्यासमितिनुं पालन करनार) कहेवाय छे." २९६.

कज्जे भासइ भासं, अणवज्जमकारणे न भासइ य ।
विगहविसुत्तियपरिवज्जिओ अ जइ भासणासमिओ ॥ २९७ ॥

अर्थ—" ज्ञानादिक कार्य सते (उपदेशादि–पठनपाठनादि निमित्ते) अनवद्य (निर्दोष) भाषा (वचन) बोले, अने कारण विना बोलेज नहीं, तथा चार विकथा अने विरुद्ध वचन बोलवा (चिंतववा) ए करीने वर्जित (रहीत) एवो यति भाषा-समित एटले बोलवामां सावधान कहेवाय छे." २९७.

बायालमेसणाओ, भोयणदोसे य पंच सोहेइ ।
सो एसणाई समिओ, आजीवी अन्नहा होई ॥ २९८ ॥

गाथा २९५–इंदिअ । गाथा २९६–विसोहंतो ।
गाथा २९७–[illegible]

अर्थ—" लोभ–सामान्य लोभ, अतिसंचयशीलता (लोभवडे एक जातनी अथवा घणी जातनी वस्तुओनो अति संचय करवाना स्वभावपणुं), क्लिष्टत्व (लोभवडे मननी क्लिष्टता–कलुषता), अति ममत्व (वस्तुपर अत्यंत ममता–मारापणुं), कल्प्यान्ननो अपरिभोग (भोगववा योग्य अन्नादिक वस्तुनो अपरिभोग एटले ते न भोगववुं अने कृपणताने लीधे खराब अन्नने पण नांखी न देतां खावुं ते), अश्वादिक वस्तुओ नाश पामे छते अने धान्यादिक वस्तुओनो विनाश थये छते आगळ एटले रोगादिक उत्पन्न थवा, ते नष्ट विनष्टाकल्प्य नामनो लोभप्रकार कहेवाय छे. ३०८. तथा मूर्छा (मूढता–धन उपर तीव्रराग), अतिबहुधनलोभता (घणा धन उपर अत्यंत लोभपणुं) तथा सदा–सर्वदा तद्भावभावना (लोभपणाए करीने मनमां तेज भाववुं वारंवार चिंतवन करवुं)–ए सर्व लोभना सामान्य अने विशेष भेदो छे. तेओ संसारी (प्राणी)ने महा घोर (अति भयंकर) जरामरणना प्रवाहरूप महासमुद्रमां बोळे छे–डुबाडे छे–माटे तेवा दारुण लोभनो त्याग करवा योग्य छे." ३०९.

एएसु जो न वट्टिज्जा, तेणं अप्पा जहट्ठिओ नाओ ।
मणुआण माणणिज्जो, देवाण वि देवयं हुज्जा ॥ ३१० ॥

अर्थ—" ए क्रोधादिक कषायोने विषे जे (तत्त्वज्ञ) पुरुष नथी वर्तती–कषायोने नथी करतो, ते पुरुषे पोताना आत्माने यथास्थित (सत्य–कर्मथी भिन्न–शुद्ध स्वरूपवाळो) जाणेलो छे एम समजवुं, अने ते पुरुष मनुष्योने माननीय तथा इंद्रादिक देवोना पण दैवत रूप (इंद्रोने पण पूज्य) थाय छे." ३१०

हवे ते कषायोने सर्पादिकनी उपमा आपे छे—

जो भासुरं भुअंगं, पयंडदाढाविसं विघट्टेइ ।
तत्तो चिय तस्संतो, रोसभुअंगोवमाणमिणं ॥ ३११ ॥

अर्थ—" जे पुरुष भासुर (रौद्र–भयंकर) अने जेनी दाढमां प्रचंड विष रहे छे एवा भुजंग (सर्प)नो (क्रीडा विनोदथी) स्पर्श करेछे, तो निश्चे ते सर्पथकीज (पुरुष)नो नाश (मरण) थाय छे. आ रौद्र रोष (क्रोध) रूपी भुजंगनु अहीं उपमान जाणवुं; एटले के रोष भुजंगनो पण स्पर्श कर्यो होय तो ते संयम (चारित्र रूपी जीवित)नो नाश करे छे माटे रौद्र सर्पनी जेम तेनो त्याग करवो." ३११.

जो आगलेइ मत्तं, कयंतकालोवमं वणगइंदं ।
सो तेणं चिय छुज्जइ, मायागइंदेण इत्थुवमा ॥ ३१२ ॥

एयंपि नाम नाऊण, मुज्झियव्वंति नूणं जीवस्स ।
फेडेऊण न तीरइ, अइबलिओ कम्मसंघाओ ॥ ३२२ ॥

अर्थ-" नाम (निश्चय) एटले जिनभाषित ए । ते पूर्वे कहेला कषायादिकने जाणीने पण निश्चे शुं जीवने मूढ थवुं योग्य छे ? अर्थात् योग्य नथी (त्यारे आपणे जीव मूढ थतो हशे ? तेनो जवाब आपे छे के.-) तोपण जीव ते कषायने दूर करवा शक्तिमान थतो नथी. केमके कर्मसंघात-आठ कर्मनो समुदाय अतिबळवान छे; जेथी ते कर्मने पराधीन थयेलो आ जीव अकार्यनी सन्मुख थाय छे, अकार्य करवा तत्पर थाय छे." ३२२.

जह जह बहुस्सुओ सम्मओ अ, सीसगणसंपरिवुडो अ ।
अविणिच्छिओ अ समए, तह तह सिद्धंतपडिणीओ ॥३२३॥

अर्थ-" जेम जेम बहुश्रुत (घणुं श्रुत जेणे सांभळ्युं छे एवो अथवा जेणे घणा श्रुतनो अभ्यास कर्यो छे एवो) थयो, तथा घणा (अज्ञ नो) लोकोने संमत (इष्ट) थयो, वळी शिष्यना समूहवडे (घणा परिवारवडे) परिवृत थयो, तोपण जो ते समय (सिद्धान्त)मां अनिश्चित (रहस्यना ज्ञानरहित) एटले अनुभवरहित होय, तो तेम तेम तेने सिद्धान्तनो प्रत्यनीक (शत्रु) जाणवो; अर्थात् तत्त्वने जाणनार थोडा श्रुतवाळो होय तोपण ते मोक्षमार्गनो आराधक छे; पण बहुश्रुत छतां तत्त्वजाण न होय तो ते मोक्षमार्गनो आराधक नथी पण विराधक छे, एम जाणवुं." ३२३.

हवे ऋद्धिगारव विषे कहे छे-

पवराइं वत्थपायासणोवगरणाइं एस विभवो मे ।
अविय महाजणनेया, अहं ति अह इड्ढिगारविओ ॥ ३२४ ॥

अर्थ-" आ प्रवर (प्रधान) एवां वस्त्रो, पात्रो, आसनो अने उपकरणो मारो विभव (वैभव) छे. (अपिच-फरीना अथवा समुच्चयना अर्थमां छे) महाजन एटले प्रधानजनोने विषे नेता (नायक) छुं. महाजननो आगेवान विचारनार ऋद्धिगारववाळो कहेवाय छे, अथवा अप्राप्त (नहीं प्राप्त थयेली) वांछा करनार पण ऋद्धिगारववाळो कहेवाय छे" ३२४.

हवे रसगारव कहे छे-

गाथा ३२२-मुज्झियव्वंपि । गाथा ३२४-विहवो । अविअ-अपिच । इह । इड्ढगाराव

अने कायाना योगनो निरोध करनार, स्थिर:(शांतताथी व्यापाररहित), दांत (इंद्रियोनुं दमन करवामां तत्पर) तथा प्रशांत (कषायना बळने जीतनार) एवा साधुए स्त्री (मानुषी अथवा देवी) अने पशु (तिर्यंचो)ए करीने सहित एवी वसति (उपाश्रय)ने वर्जवी (१), स्त्रीओना वेष अने रूप विगेरेनी कथा वर्जवी (२), स्त्रीजननुं आसन (जे स्थाने ते बेठी होय ते स्थान) वर्जवुं (स्त्रीना उठया पछी पण अमुक वखत ते स्थाने बेसवुं नहीं) (३), स्त्रीओना अंगनुं निरूपण ते निरिक्षण न करवुं (स्त्रीना चक्षु, मुख, हृदयादिक अंगोपांगने रागबुद्धिथी जोवां नहीं) (४), ३३४. पूर्वगत स्मरण छे० चारित्र ग्रहण कर्या पहेलां गृहस्थाश्रममां करेली कामक्रीडानुं स्मरण वर्जवुं (५), स्त्रीजनना विरहरूप विलापना वचननुं श्रवण रागनो हेतु होवाथी वर्जवुं (६), अति बहु (कंठ सुधी भरीने) आहार वर्जवो (७), अतिबहु प्रकारनो (स्निग्ध, मधुर विगेरे) आहार वर्जवो (८), ३३५. तथा विभूषा (अंगनी शोभा)ने वर्जवी (९). आ नव ब्रह्मचर्यनी गुप्तिने विषे ब्रह्मचर्यना रक्षण माटे यत्न करवो." ३३६.

गुज्झोरुवयणकक्खोरुअंतरे तह थणंतरं दट्ठुं ।
साहरइ तओ दिट्ठिं, न बंधई दिट्ठिए दिट्ठिं ॥ ३३७ ॥

अर्थ—"साधु पुरुष स्त्रीनुं गुह्यस्थान (स्त्रीचिन्ह), उरु (बे जंघा), वदन (मुख), कक्षा (काख) तथा उरस (हृदय)ना अंतर (मध्यभाग)ने तथा स्तनना अंतरने जोइने ते स्थानोथकी दृष्टिने संहरे छे—दृष्टिने खेंची लेछे, तेमज स्त्रीनी दृष्टि साथे पोतानी दृष्टिने बांधता नथी—मेळवता नथी. अर्थात् कार्यप्रसंगे पण नीचुं मुख राखीने स्त्रीनी साथे वात करे छे." ३३७.

हवे सातमुं स्वाध्याय द्वार कहे छे—

सज्झाएण पसत्थं झाणं जाणइ य सव्वपरमत्थं ।
सज्झाए वट्टंतो, खणे खणे जाइ वेरग्गं ॥ ३३८ ॥

अर्थ—"वाचनादिक पांच प्रकारना स्वाध्याये करीने प्रशस्त (भव्य) (धर्मध्यानादिक) ध्यान छे, अने सर्व परमार्थ (वस्तुतत्त्व)ने जाणेछे. स्वाध्यायमां वर्तता मुनिने क्षणे क्षणे वैराग्य प्राप्त थाय छे; अर्थात् रागद्वेष रूप दूर थवाथी निर्वेद पामे छे." ३३८.

गाथा ३३८—विंशुद्ध । गाथा ३३८—वाचे ।

अर्थ-" असंयमीओ (शिथिलाचारीओ) सचित्त जळनुं पान, जात्यादि पुष्पो, आम्रादिकनां फळो, अणेसणीय (आधाकर्मादि दोषवाळो) आहारादिक, तथा व्यापारादिक श्रावकनां कार्योने करे छे, संयमने प्रतिकूळ आचरण आचरे छे, तेओ केवळ यतिवेषनी विडंबना करनाराज छे, परंतु अल्प पण परमार्थना साधक नथी." ३४९.

ओसन्नया अबोही, पवयणउब्भावणा य बोहिफलं ।
ओसन्नो वि वरं पिहु-पवयणउब्भावणापरमो ॥ ३५० ॥

अर्थ-" तेवा उपर कहेला भ्रष्ट चारित्रवाळानी अवसन्नता के० पराभव छे, तथा तेमने अबोधि एटले धर्मनी प्राप्तिनो अभाव थाय छे. केमके प्रवचन (शासन)नी उद्भावना-प्रभावनानी वृद्धि करवाथीज बोधिरूप फळनी प्राप्ति थाय छे; प्रवचननी हीलना करवाथी बोधिलाभ थतो नथी. परंतु पृथु (विस्तारवाळी) प्रवचननी उद्भावना (शोभा)ने विषे तत्पर रहेतो एवो अवसन्नो एटले शिथिलाचारी पण श्रेष्ठ जाणवो. अर्थात् व्याख्यान विगेरेथी शासननी प्रभावना करनार शिथिलाचारी पण श्रेष्ठ जाणवो." ३५०.

गुणहीणो गुणरयणायरेसु, जो कुणइ तुलमप्पाणं ।
सुतवस्सिणो अ हीलइ, सम्मत्तं कोमलं तस्स ॥ ३५१ ॥

अर्थ-" जे चारित्रादिक गुणे करीने हीन एवा साधु गुणना समुद्र रूप साधुओनी साथे पोताना आत्माने तुल्य करे छे एटले 'अमे पण साधु छीए' एम माने छे तथा जे सारा तपस्वीओनी हीलना करे छे ते पुरुषनुं (भ्रष्टाचारी साधुनुं) समकित कोमल-असार छे. अर्थात् तेने मिथ्यादृष्टि जाणवो." ३५१.

ओसन्नस्स गिहिस्स वं, जिणपवयणतिव्वभावियमइस्स ।
कीरइ जं अणवज्जं, दढसम्मत्तस्स वत्थासु ॥ ३५२ ॥

अर्थ-" जिनेश्वरना प्रवचन (सिद्धान्त धर्म) वडे जेनी मति भावित (रक्त) थयेली छे; अर्थात् जे जिनधर्मना रागमां रक्त थयेला छे, तथा जे दृढ समकितदर्शनमां निश्चळ छे, एवा अवसन्न (पासत्थादिक) नुं अथवा गृहस्थीनुं क्षेत्र अवस्थाने विषे (क्षेत्र काळादिक जोइने) जे वैयावृत्त्यादिक करवामां आवे ते निष्पाप एटले दूषणरहित छे." ३५२.

गाथा ३५०-अवसन्नता=पराभवः ।
गाथा ३५१-कोमलं=असारं ।
गाथा ३५२-गिहस्स । भावियमयस्स ।

कीवो नं कुणइ लोअं, लज्जइ पडिमाइ जल्लमवणेइ ।
सोवाहणो अ हिंडइ, बंधइ कडिपट्टयमकज्जे ॥ ३५६ ॥

अर्थ–" वळी क्लीब एटले कायर थयो जे लोच करतो नथी, कायोत्सर्ग करतां जे लज्जा पामे छे, शरीरना मेलने जे हाथवडे अथवा जळवडे दूर करे छे, तथा जे उपान (जोडा) सहित चाले छे अने जे कार्य विना केडे चोलपट्टो बांधे छे." ३५६.

गामं देसं च कुलं, ममाए पीठफलगपडिबद्धो ।
घरसरणेसु पसज्जइ, विहरइ य सकिंचणो रिक्को ॥ ३५७ ॥

अर्थ–"वळी ते पासत्थादिक गाम देश अने कुळने विषे ममताए करीने विचरे छे; एटले आ गाम, आ देश, आ कुळ विगेरे मारां छे एवी ममता राखे छे पीठफलकने विषे प्रतिबद्ध एटले वर्षाऋतु विना पण पीठ फलक दिकनो उपयोग करे छे–ग्रहण करे छे घरो (उपाश्रयादिक) नवां कराववानो प्रसंग राखे छे, एटले तेनी चिंता करे छे, अने सुवर्णादिक द्रव्यनो परिग्रह पासे छतां पण हुं रिक्त (द्रव्यरहित) छुं, एम लोको पासे बोलतो विहार करे छे–विचरे छे–फरे छे." ३५७.

नहदंततेसरोमे, जमेइ उच्छोलधोअगो अजओ ।
वाहेइ य पलियंकं, अइरेगपमाणमत्थुरइ ॥ ३५८ ॥

अर्थ–" नख, दांत, (मस्तकना) केश अने शरीरना रोमने शोभावे छे, घणा जळथी हस्तपादादिक धूए छे अने यतनारहित वर्ते छे, पलंगादिक वापरे छे तथा अधिक प्रमाणवाळा (प्रमाणथी अधिक) संथाराने पाथरे छे–एटले सुखशय्या करे छे." ३५८.

सोवइ य सव्वराइं, नीसट्ठमचेयणो न वा झरइ ।
न पमज्जंतो पविसइ, निसिहियावस्सियं न करेइ ।

अर्थ–" वळी काष्ठनी जेम निभृत (अत्यंत) चेतनारहित (स्वाध्यायादिक) आखी रात्रि (चारे प्रहर) सुइ रहे छे. रात्रिए गणना

गाथा ३५६ मुयणेइ । सोवाहणोवि । कडिपट्टयमकज्जे ।
गाथा ३५७–ममायए । विहरई ।
गाथा ३५८–उच्छोल । जमेइ=भूषयति । अस्तोकजलेन धावनं प्रक्ष. वाहेई । अच्छुरइ=आस्तरति ।
गाथा ३५९–सोयई=स्वपिति । नीसट्ठं=निश्चेष्टः । वासरई–. . ५।

अर्थ–" स्थापना कुळनुं एटले वृद्ध, ग्लान विगेरेनी अत्यंत भक्ति करनारा श्रावकना गृहोनुं रक्षण करतो नथी. एटले के कारण विना पण तेमने घेर आहार लेवा जाय छे. वळी भ्रष्टाचारीओ साथे संगति (दोस्ती) करे छे. निरंतर अपध्यान (दुष्ट ध्यान) मां तत्पर रहे छे; तथा प्रेक्षा (दृष्टिथी जोइने वस्तु ग्रहण करवी ते) अने प्रमार्जना (रजोहरणादिक वडे प्रमार्जन करीने–पुंजीने वस्तु भूमिपर मूकवी ते) करवाना स्वभाववाळो होतो नथी." ३६३.

रीयइ दवदवाए, मूढो परिभवइ तहय रायणिए।
परपरिवायं गिण्हई, निठुरभासी विगहसीलो ॥ ३६४ ॥

अर्थ–" वळी उतावळथी (उपयोग विना) चाले छे, तथा मूर्ख एवो ते ज्ञानादिक गुणरत्नोथी अधिक एवा वृद्धोनो पराभव करे छे, एटले तेओनी साथे स्पर्धा करे छे. परनो परिवाद (अवर्णवाद) ग्रहण करे छे–परनी निंदा करे छे; निष्ठुर (कठोर) भाषण करे छे; अने राजकथादिक विकथाओ करवाना स्वभाववाळो होय छे–विकथा करे छे." ३६४.

विज्जं मंतं जोगं. तेगिच्छं कुणइ भूइकम्मं च।
अक्खरनिमित्तजीवी, आरंभपरिग्गहे रमइ ॥ ३६५ ॥

अर्थ–" देवीअधिष्ठित ते विद्या, देवअधिष्ठित ते मंत्र, अदृश्य करणादिक योग, रोगनी प्रतिक्रिया (ओषध प्रयोग) अने भूतिकर्म (राख विगेरे मंत्रीने गृहस्थ... आपवानुं कर्म) करे छे. अक्षर (लेखकोने अक्षरविद्या आपवी ते) तथा निमित्त (... शुभ लग्नबळादिकना प्रकाश करवा) वडे आजीविका करनार एवो ते आ... (पृथ्वीकायादिकना उपमर्दन) अने अधिक उपकरणना संचयरूप परिग्रह तेने ... रमे छे–आसक्त रहे छे."

कज्जेण विणा उग्गहमणुजाणावेइ दिवसओ सुअइ।
अज्जियलाभं भुंजइ, इत्थिनिसिज्जासु अभिरमइ ॥ ३६६ ॥

अर्थ–" कार्य विना (निरर्थक) गृहस्थोने रहेवा माटे अवग्रह भूमिनी अनुज्ञा करे छे–मागे छे. दिवसे शयन करे छे. आर्यिकाना लाभने (साध्वीए लावेला आ...

गाथा ३६३–रीअइ=गच्छति च।
गाथा ३६४ तेगिच्छं–रोगप्रतिक्रियां।
गाथा ३६४–सुयइ।

इच्छावाळो ते (पासत्थादिक) सांवत्सरिक पर्वे अट्ठम, चातुर्मासीए छट्ठ अने पक्ष (चतुर्दशी)ने दिवसे चतुर्थ (उपवास) तप करतो नथी, तथा चातुर्मास शिवाय शेष काळे क्षेत्रो छतां पण मासकल्पनी मर्यादा प्रमाणे विहार करतो नथी. " ३७०.

नीयं गिण्हइ पिंडं, एगागि अत्थए गिहत्थकहो ।
पावसुआणि अहिज्जइ, अहिगारो लोगगहणंमि ॥ ३७१ ॥

अर्थ-" नित्य एटले अमुक घेरथी आटलो आहार लेवो एम नियमित रीते पिंड (आहार) ग्रहण करे छे, एकाकी (एकलो) रहे छे, पण समुदायमां रहेतो नथी. गृहस्थोनी कथा (प्रवृत्ति) जेने विषे होय एवी वातो करे छे, पापशास्त्रो (ज्योतिष तथा वैदक विगेरे)नो अभ्यास करे छे तथा लोकोने रंजन (वश) करवा माटे लोकोना मनमां अधिकार करे छे, एटले तेमनी वातोमां मोटाइपद धारण करी मुख्यता मेळवे छे, परंतु पोतानी संयमक्रियाना अधिकारी थता नथी. " ३७१.

परिभवइ उग्गकारी, सुद्धं मग्गं निगूहए बालो ।
विहरइ सायागुरुओ, संजमविगलेसु खित्तेसु ॥ ३७२ ॥

अर्थ-" बाळक (मूर्ख) एवा ते पासथ्थादि उग्रकारीनो एटले उग्र विहार करनार मुनिओनो पराभव करे छे (तेओने उपद्रव करे छे). शुद्ध एवा मोक्षमार्गने आच्छादन करे छे-गोपवे छे. अने साता (सुख) ने विषे गुरुक (लंपट) एवो संयमथी विकल एटले सारा साधुओथी रहित एवा क्षेत्रोने विषे विहार करे छे." ३७२

उच्चाइ गाइ हसई, असंवुडो सइ करेइ कंदप्पं ।
गिहिकज्जचिंतगो विय, ओसन्ने देइ गिण्हइ वा ॥ ३७३ ॥

अर्थ-" असंवृत एटले मुखने पहोळुं करीने मोटा शब्दवडे गायन करे छे अने हसे छे. हमेशां कंदर्प एटले कामने उत्पन्न करे तेवी कथाओ करे छे. वळी ते गृहस्थोना कार्यनी चिंता (विचार) करे छे, तथा अवसन्न (भ्रष्टाचारी)ने वस्त्रादिक आपे छे अथवा तेनी पासेथी ग्रहण करे छे. " ३७३.

धम्मकहाओ अहिज्जइ, घराघरं भमइ परिकहंतो अ ।
गणणाइ पमाणेण य, अइरित्तं वहइ उवगरणं ॥ ३७४ ॥

गाथा ३७० [illegible] । पावसुयाणि ।
गाथा ३७२-[illegible] । [illegible] ।
गाथा ३७३ [illegible] । [illegible] । अनावृत: [illegible] । [illegible] ।
गाथा ३७४-[illegible] ।

अलसो सढो वलित्तो, आलंवणतप्परो अइपमाई ।
एवं ठिओ वि मन्नई, अप्पाणं सुठ्ठिओ मि त्ति" ॥ ३८५ ॥

अर्थ—" धर्मक्रियामां आळसु, शठ (मायावी), अवलिप्त (अहंकारी), आलंवनमां तत्पर (कोइ पण मिषे करीने प्रमादनुं सेवन करवामां तत्पर) तथा अति प्रमादी (निद्राविकथादिप्रमादवान)—एवो छतो पण 'हुं सुस्थित (भव्य—सारो छुं' एम पोताना आत्माने माने छे. " ३८५. हवे मायावीने पाछळथी पश्चात्ताप करवो पडे छे, ते विषे कपटपक्ष तापसनुं दृष्टान्त—

जो विय पाडेऊणं, मायामोसेहिं खाई मुद्धजणं ।
तिग्गा ममज्झवासी, सो सोअइ कवडखवगु व्व ॥ ३८६ ॥

अर्थ—" वळी जे (मायावी) माया (कपट) करवामां मृषा (कूट) भाषण वडे करीने—माया मृषावादे करीने मुग्ध जनने पाडीने (वश करीने) छेतरे छे, ते पुरुष त्रण गामनी मध्ये (वच्चे) रहेनारा कपटक्षप नामना तपस्वीनी जेम शोक करे छे. " ३८६. संप्रदायागत ते कथा अहीं कहे छे—

कपटक्षप तपस्वीनी कथा.

उज्जयिनी नगरीमां एक अघोरशिव नामनो महा धूर्त ब्राह्मण रहेतो हतो ते महाकपटी, महाधूर्त अने महापापी हतो. तेथी राजाए तेने देश बहार काढी मूक्यो एटले ते चर्मकारना (मोचीना) देशमां गयो. त्यां चोर लोकोनी पल्लीमां जइने चोरोने मळी गयो. पछी तेणे चोरोने कह्युं के—"जो तमे लोकोमां मारी प्रशंसा करो तो हुं परिव्राजकनो वेष धारण करीने आ त्रण गामनी वच्चेनी अटवीमां रहुं अ तमने घणुं धन मेळवी आपुं." ते सांभळीने चोरोए तेनुं कहेवुं कबूल कर्युं. प ते ब्राह्मण तापसनो वेष धारण करीने ते त्रणे गामनी मध्ये रही कपटवृत्तिथी मा क्षपण करवा लाग्यो, अने ते चोरो पण कूटवृत्तिथी सर्वत्र कहेवा लाग्या के—'अ आ महात्मा धन्य छे. आ तपस्वी निरंतर मासक्षपण करीने पारणुं करे छे.' ते सांभळी सर्वे मुग्ध जनो तेनी एवी प्रवृत्ति जोइ तेने वंदना—नमस्कार करवा लाग्या, अने भोजनने माटे पोताने घेर निमंत्रण आपी लइ जवा लाग्या. पछी तेने इच्छा भोजन करावी पोताना घरनी लक्ष्मी बतावबा लाग्या; पोताना घरनी सर्व हकीकत तेने कहेवा लाग्या, अने प्रसंगे प्रसंगे निमित्त विगेरे पूछवा लाग्या. ते कपटी तापस पण लग्नना वळथी लोकोने आगामी स्वरूप कहेवा लाग्यो. पछी ते कूटक्षपक रात्रे

गाथा ३८५ थिलित्तो।अइपमाई।सुठ्ठिओमि=सुस्थितोऽस्मि। गाथा ३८६ खाइ=वञ्चयति।सोयइ

जंहट्ठियखेत्त न जाणइ, अध्धाणे जणवएअ जं भणियं ।
कालंपि नवि जाणइ, सुभिक्खदुभिक्ख जं कप्पं ॥ ४०२ ॥

अर्थ-" वळी अगीतार्थ यथास्थित क्षेत्रने एटले आ क्षेत्र भद्रक छे के अभद्रक छे? ते जाणतो नथी. दूर मार्गवाळा जनपदमां (देशमां) विहार कर्ये छते जे विधिस्वरूप सिद्धान्तमां कहेलुं छे ते पण जाणतो नथी तथा काळ (काळनुं स्वरूप) पण जाणतो नथ, तेमज सुभिक्ष (सुकाळ) अने दुर्भिक्ष (दुष्काळ)ने विषे जे वस्तु कल्प्य के अकल्प्य कहेल छे ते पण अगीतार्थ जाणतो नथी. " ४०२.

भावे हट्ठगिलाणं, नवि याणइ गाढगाढकप्पं च ।
सहुअसहुपुरिसवत्थुं, वत्थुमवत्थुं च नवि जाणइ ॥ ४०३ ॥

अर्थ-" भावने विषे (भावद्वारने विषे) आ हृष्ट (नीरोगी) छे. माटे तेने आ वस्तु देवा योग्य छे, अने आ ग्लान (रोगी) छे, माटे तेने आ वस्तुज देवा योग्य छे, ते जाणतो नथी. तथा गाढागाढ कल्प एटले गाढ (मोटा) कार्यमां अमुक करवा योग्य छे अने अगाढ (सामान्य) कार्यमां अमुकज करवा लायक छे, ते पण जाणतो नथी. वळी समर्थ शरीरवाळे अने असमर्थ शरीरवाळे पुरुषवस्तुने पण जाणतो नथी के आ समर्थ छे ने आ असमर्थ छे; तथा वस्तु एटले आचार्यादिकना महत्वने अने [illegible] सामान्य साधुना महत्वने पण जाणतो नथी " ४०३.

[illegible] ॥ ४०४ ॥

[illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥

[illegible]

अर्थ-" ज्ञानाधिक (ज्ञानथी पूर्ण) पुरुषनुं ज्ञान पूजाय छे, केमके ज्ञानथी चरण चारित्र) प्रवर्ते छे; परंतु जे पुरुषने ज्ञान अने चारित्र ए बेमांथी एक पण नथी ते पुरुषनुं शुं पूजाय ? शुं पूजवा योग्य होय ? कांइ पण पूजवा योग्य न होय."

नाणं चरित्तहीणं, लिंगग्गहणं च दंसणविहीणं ।
संजमहीणं च तवं, जो चरइ निरत्थयं तस्स ॥ ४२५ ॥

अर्थ-" जे पुरुष चारित्र (क्रिया) रहित ज्ञाननुं आचरण करे छे, जे पुरुष दर्शन सम्यक्त्व) रहित लिंग (मुनिवेष)नुं ग्रहण (धारण) करे छे, अने जे पुरुष संयम छ जीव निकायनी रक्षा रूप चारित्र) रहित तपनुं आचरण करे छे-ते पुरुषोना ए सर्वे मोक्षनां साधनो निरर्थक छे-निष्फळ छे." ४२५.

जहा खरो चंदणभारवाही, भारस्स भागी न हु चंदणस्स ।
एवं खु नाणी चरणेण हीणो, नाणस्स भागी न हु सुग्गईए ॥४२६

अर्थ-" जेम चंदनना भारने वहन करनार खर (गधेडो) केवळ भारनोज भागी थाय छे, पण चंदनना सुगंधनो भागी थतो नथी, तेज रीते निश्चे चारित्रे करीने हीन एवो ज्ञानी पण केवळ ज्ञाननोज भागी थाय छे, पण मोक्षरूप सुगतिनो एटले ज्ञानना परिमलनो भागी थतो नथी. माटे क्रिया सहित ज्ञान होय तोज ते श्रेष्ठ छे." ४२६.

संपागडपडिसेवी, काएसु वएसु जो न उज्जमई ।
पवयणपाडणपरमो, सम्मत्तं कोमलं तस्स ॥ ४२७ ॥

अर्थ-" प्रगटपणे (लोक समक्ष) प्रतिकूल (निषिद्ध) आचरणने आचर एवो जे पुरुष छ जीवनिकायना पाळनने विषे अने पांच महाव्रतना रक्षणने उद्यम करतो नथी-प्रमादनुंज सेवन करे छे, तथा जे प्रवचन (जिनशासन)नुं प (लघुता) करवामां तत्पर छे, तेनुं सम्यक्त्व कोमळ एटले असार जाणवुं; अर्थात मिथ्यात्वज वर्त्ते छे एम जाणवुं." ४२७.

चरणकरणपरिहीणो, जइ वि तवं चरइ सुट्ठु अइगुरुअं ।
सो तिल्लं व किणंतो, कंसिय बुद्धो मुणेयव्वो ॥ ४२८ ॥

अर्थ-" चरण एटले महाव्रतादिकनुं आचरण अने करण एटले आहार

गाथा ४२५-संजमविहीणं ।
गाथा ४२७-जो उ न उज्जमइ । संपागड-संप्रकट ।
गाथा ४२८-जइ वि । गरुयं । बुहा ।

वध एटले लाकडी [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] तथा द्रव्य-
हरण एटले सर्वस्वना नाशने [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आज्ञानो भंग करवाथी
पामे छे." ४३१.

तह छक्कायमहव्वयसव्वनिवित्तीउ गिह्निऊण जई ।
एगमवि विराहंतो, अमच्चरन्नो हणइ बोहिं ॥ ४३२ ॥

अर्थ-"तेवीज रीते छ जीवनिकाय तथा पांच महाव्रत संबंधी सर्व नि
(सर्वविरति) रूप प्रत्याख्यान (नियमो)ने ग्रहण करीने यति (साधु) एक पण
निकायनी अथवा एक पण व्रतनी विराधना करतो सतो अमर्त्य राजा (
राजा-तीर्थंकर)ए आपेली अथवा तेमणे प्ररूपेली बोधिने हणे छे-नाश पमाडे
अर्थात् जिनाज्ञानो भंग करवाथी बोधि (सम्यक्त्व)नो नाश थाय छे; अने ते
अनन्त संसारी थाय छे." ४३२.

तो हयबोहीय पच्छा, कयावराहाणुसरिसमियममियं ।
पुण वि भवोअहिपडिओ, भमइ जरामरणदुग्गंमि ॥ ४३३ ॥

अर्थ-" त्यार पछी हणी छे बोधि जेणे एवो ते मुनि करेला अपराध (जिन
भंगरूप)ने अनुसारे एटले अनुमाने करीने करीने समान आ प्रत्यक्ष एवा अमित
मानरहित (अति मोटा) फळने पामे छे. ते फळ कयुं ? ते कहे छे-वृद्धावस्था
मरणे करीने अत्यंत दुर्ग एटले गहन एवा भवसागरने विषे पड्या छतो वारंवार
भ्रमण करे छे-अनंतकाळ परिभ्रमण करवारूप फळने पामे छे." ४३३.

जइयाणेणं चत्तं, अप्पणयं नाणदंसणचरित्तं ।
तइया तस्स परेसु, अणुकंपा नत्थि जीवेसु ॥ ४३४ ॥

अर्थ-" ज्यारे आ निर्भागी जीवे आत्माने हितकारक एवा ज्ञान, दर्शन, च
त्रनो त्याग कर्यो, त्यारे समजवुं के ते जीवने बीजा एटले पोता शिवाय बीजा जी
विषे अनुकंपा नथी अर्थात् जे पोताना आत्मानो हितकारक नथी थतो ते बीजा
हित शी रीते करे ? पोताना आत्मापर दया होय तोज बीजा जीवोपर दया थई
छे. (आत्मदया मूलकज परदया छे.)" ४३४.

गाथा ४३२ निवत्ति तो । गिह्निऊण । रणो । अमच्चरन्नो=अमर्त्यराज तीर्थकरदेवस
गाथा ४३३-हयबोहि पच्छा । हयबोही । कृतापराधानुसदृशामिदममितम् । पुणो वि
गाथा ४३४-यदाऽनेन त्यक्तं । अप्पणय=आत्मनीनं । परेसुं ।

अर्थ–" रागद्वेषरूपी घणा दोषोवडे संक्लिष्ट (भरेलो) एटले दुष्ट चित्तवाळो अने जेनो स्वभाव (अभिप्राय) चंचळ एटले विषयादिकमां लुब्ध छे एवा पुरुष अत्यंत परीसहादिक कष्टने सहन करतो छतो पण मात्र कायाए करीने कांइ पण (थोडो पण) कर्मक्षयादि रूप गुणने करतो नथी–मेळवतो नथी; नवरं के० उलटो ते पोताना आत्माने मलिन करे छे. " ४३८.

केसिंचि वरं मरणं, जीवियमन्नेसिमुभयमन्नेसि।
दद्दुरदेविच्छाए, अहियं केसिं च उभयं पि ॥ ४३९ ॥

अर्थ–" दर्दुर देवनी इच्छामां केटलाएकनुं मरणज श्रेष्ठ छे, केटलाएक पुरुषोनुं जीववुंज श्रेष्ठ छे, केटलाएकनुं जीवित अने मरण बन्ने श्रेष्ठ छे, अने केटलाएकनुं जीवित अने मरण बन्ने अहितकारक छे. आ गाथानो सविस्तर भावार्थ दर्दुरांक देवनी कथाथी जाणवो. " ४३९. ते कथा नीचे प्रमाणे—

दर्दुरांक देवनी कथा.

प्रथम दर्दुरांक देवना पूर्वभवनुं स्वरूप कहे छे—कौशांबी महापुरीमां शतानीक नामे राजा राज्य करतो हतो, ते वखते ते गाममां एक सेडुक नामनो दरिद्री ब्राह्मण रहेतो हतो. तेनी स्त्री गर्भवती थइ. ज्यारे तेनो प्रसूतिसमय नजीक आव्यो त्यारे तेणे पोताना पतिने कह्युं के–' मारो प्रसूतिकाळ समीप आव्यो छे, माटे मने घी, गोळ विगेरे लावी आपो. ' त्यारे सेडुक बोल्यो के–' मारा पासे एवी कोइ पण जातनी कळा नथी, तेथी द्रव्य विना घी गोळ विगेरे क्यांथी लावुं ? ते सांभळीने ते बोली के—' जो कांइ पण कळा न होय तोपण उद्यम करवाथी फळनी प्राप्ति थाय छे. कह्युं छे के—

प्राणिनामन्तरस्थायी, न ह्यालस्यसमो रिपुः।
न चोद्यमसमं मित्रं, यं कृत्वा नावसीदति ॥

" प्राणीओनो पोताना अन्तःकरणमां रहेला आळस जेवो बीजो कोइ शत्रु नथी, अने उद्यम समान बीजो कोइ मित्र नथी, के जे (उद्यम) करवाथी प्राणी कदि पण सीदातो नथी–खेद पामतो नथी. "

आ प्रमाणे पोतानी स्त्रीनुं वाक्य सांभळीने ते सेडुके एक फळ लइ राजानी सभामां जइ राजाने ते भेट कर्यु. एवी रीते हमेशां ते राजसभामां फळ लइ जइने शतानीक राजानी सेवा करवा लाग्यो.

* [illegible] १३९–[illegible]।

पण तेवां तिरस्कारनां वचनो सांभळीने सेडुकने क्रोध चड्यो; तेथी तेणे विचार कर्यो के-' आ सर्वेने कोढीया करुं त्यारेज हुं खरो. ' एम विचारीने तेणे पोताना पुत्रने बोलावीने कह्युं के-" हे पुत्र ! सांभळ, हुं वृद्ध थयो छुं, मारुं मृत्यु हवे नजीक आव्युं छे, तेथी मारे तीर्थयात्रा करवा जवुं छे. पण आपणा कुळनो एवो आचार छे के जे तीर्थयात्रा करवा जाय ते प्रथम जव तथा घासने मंत्रथी मंत्रीने एक बकरीना पुत्रने (बोकडाने) खवरावे, अने ते बकराने पुष्ट करी तेनुं मांस सर्व कुटुंबने खवरावीने पछी तीर्थयात्रा करवा जाय. माटे हे पुत्र ! मने पण एक बकरीनुं बच्चुं लावी आप. " ते सांभळीने ते पुत्रे ते प्रमाणे कर्युं: एटले ते बोकडाने सेडुके पोतानी पासे राख्यो. पछी पोताना कुष्ट संबंधी परु विगेरेथी मिश्रित करीने जव तथा घास तेने खवरावा लाग्यो. तेवी रीते करतां केटलेक काळे ते बोकडो कोढीयो थयो. एटले तेने मारीने तेना मांसवडे कुटुंबनुं पोषण करीने (सौने जमाडीने) तेमनी रजा लइ ते तीर्थयात्रा माटे नीकळ्यो.

मार्गमां जतां सेडुकने तृषा लागवाथी तेणे सूर्यना तापथी तपेलुं, अंदर पडेला घणां पांदडांओथी ढंकायेलुं क्वाथ (उकाळा) जेवुं कोइक ह्रद (खावोचीया)नुं जळपान कर्युं. तेथी तुरतज तेने विरेचन थयुं. एटले तेनो सर्व कुष्टकृमिनो व्याधि बहार नीकळ्यो. पछी तेणे घणा काळ सुधी ते जळनुं पान कर्या कर्युं. एटले दैवयोगे ते तद्दन नीरोगी थयो. परंतु अहीं कुष्टरोगवाळा बोकडानु मांस खावाथी तेनु आखुं कुटुंब कोढीयुं थयुं. पछी सेडुक पोताना शरीरनी नीरोगता देखाडवा माटे कौशांबी नगरीमां पाछो आव्यो. लोकोए तेने पूछ्युं के-' तारो रोग केवी रीते गयो ? ' त्यारे ते बोल्यो के-' देवना प्रभावथी मारो व्याधि नष्ट थयो छे. ' पछी घेर आवीने सेडुके पोताना कुटुंबने व्याधिग्रस्त जोइने कह्युं के-' जेवी तमे मारी अवज्ञा करी हती तेवुंज तमने सर्वने फळ मळ्युं छे? में केवुं कर्युं ? ' ते सांभळीने सर्वए तेनो अत्यंत तिरस्कार कर्यो, अने ' तुं अदीठ था ' एम कही कुटुंबे अने नगरना लोकोए तेनी निर्भर्त्सना करी तेने नगर बहार काढी मूक्यो. त्यांथी भमतो भमतो ते राजगृही नगरीमां प्रतोलिए (दरवाजे) आवीने रह्यो.

ते अवसरे श्रीमहावीरस्वामी राजगृही नगरीना उद्यानमां समवसर्या. ते सांभळीने द्वारपाळोए सेडुकने कह्युं के-' जो तुं अहीं रहीने चोकी करे तो अमे वीरप्रभुने वंदना करी आवीए. ' ते सांभळीने सेडुक हा कहीने बोल्यो के-' हुं भूख्यो छुं. ' त्यारे द्वारपाळोए कह्युं के-' अहीं द्वारदेवीनी पासे जे नैवेद्य आवे ते तु यथेष्टपणे खाजे. परंतु तारे

तो तरतज आकाशमां उत्पती गयो. ते जोइ श्रेणिक राजा विस्मय पाम्यो. पछी पाछा फरीने तेमणे भगवंत पासे आवी पूछ्युं के–'हे स्वामी ! ते कुष्टी कोण हतो ते कहो.' त्यारे भगवाने सेडुकना भवथी आरंभीने तेनुं सर्व वृत्तांत राजाने कही संभळाव्युं. पछी कह्युं के 'ते दर्दुरांक देव जे हमणाज उत्पन्न थयो छे तेणे तारी परीक्षा करवा माटे तने कुष्टीनुं रूप बतावाने मारे अंगे दिव्य चंदननो लेप कर्यो छे.' फरीथी श्रेणिक राजाए पूछ्युं के 'हे स्वामी ! त्यारे कहो के आपने छींक आवी, ते वखते आपने तेणे मरवानुं केम कह्युं ?' भगवान बोल्या के 'हे श्रेणिक ! मने अहीं छुं त्यां सुधी वेदनीयादिक चार कर्म वळगेलां छे, अने मृत्यु पाम्या पछी तो मने मुक्तिसुख मळवानुं छे, माटे मने मरवानुं कह्युं. वळी तने छींक आवी त्यारे तने जीववानु कह्युं. तेनुं कारण ए छे के हालमां तुं जीवतो छे तो राज्यसुख भोगवे छे, पण मृत्यु प[illegible] नरकमां जवानो छे. माटे तने 'चिरं जीव' एम कह्युं. तथा अभयकुमार अ[illegible] धर्मकार्य करतो सतो राज्यसुख भोगवे छे, अने परभवमां पण ते अनुत्तर विम[illegible] जवानो छे. तेथी तेने 'जीव अथवा मर' एम कह्युं; अने कालसौकरिक तो जीवतो छतो पण बहु हिंसादिक पापनुं आचरण करे छे, अने मरण पाम्या सातमी नरके जवानो छे. माटे तेने 'न जीव अने न मर' एम कह्युं. आ चार भ[illegible] सर्व जीव परत्वे लागु पडे छे. (एटले के चार भांगामांथी कोइ पण एक भांगामां कोइ जीव आवी शके छे). आ दर्दुरांक देवना मननो अभिप्राय छे." ते सांभ[illegible] श्रेणिके भगवानने विनंति करी के "हे स्वामी ! आप जेवा मारे माथे गुरु छतां [illegible] नरकमां जवु केम योग्य कहेवाय ?" भगवान बोल्या के "हे राजा ! तें सम्य[illegible] पाम्या पहेलां नरकनुं आयुष्य बांधेलुं छे, ते कोइथी पण दूर (मिथ्या) थइ शके [illegible] नथी. परंतु तुं खेद न कर. आवती चोवीशीमां तुं पद्मनाभ नामे प्रथम तीर्थंकर [illegible] [illegible] छे." ए सांभळीने राजाए शांत थइ फरीथी प्रभुने पूछ्युं के 'हे भगवान [illegible] कोइ पण उपाय नथी के जेथी मारे नरकमां जवुं न पडे ?' त्यारे भग[illegible] [illegible] कपिला नामनी दासी भावपूर्वक साधुने दान आपे, अने [illegible] [illegible] हमेशां पांचसो पाडा मारे छे ते न मारे तो तारे पण नरके जवु न पडे.' [illegible] भगवानने वंदना करी घर तरफ चाल्यो. मार्गमां फरीथी श्रेणिक [illegible] [illegible] करवा माटे दर्दुरांक देव एक साधुनुं [illegible] [illegible] [illegible] सन्मुख आव्यो. तेने जोइ श्रेणिके पूछ्युं के [illegible] [illegible] आ काळने केम प्रश्न करी छे' अने [illegible] [illegible] [illegible] आहार पण करो छो?" आ [illegible] [illegible] [illegible] श्लोक आ प्रमाणे छे—

आपती बोली के 'आ दान हुं आपती नथी, पण श्रेणिक राजाना आ चाटवो दान आपे छे.' पछी तेने तजी दइने राजाए काळसौकारिकने बोलावीने कह्युं के 'तुं पाडा मारवानुं काम मूकी दे' ते बोल्यो के 'हे राजा! हुं प्राणथी पण प्रिय एवी हिंसानो त्याग नहीं करुं.' ते सांभळीने राजाए तेने एक अंधकूपमां नांख्यो. त्यां पण तेणे कादवनी माटीना पांचसो पाडा चीत्रीने (बनावीने) तेने मार्या (तेनी हिंसा करी). ते जाणीने राजाए विचार्युं के 'खरेखर जिनेश्वरनुं वचन सत्य छे, ते मिथ्या थायज नहीं.' आथी जोके तेने खेद थयो परंतु पोते तीर्थंकर थवाना छे, ते हकीकत जाणेली होवाथी मनमां आनंद पामवा लाग्या.

॥ इति दर्दुरांकदेवसंबन्धः ॥ ६७ ॥

केसिंचिय परलोगो, अन्नेसिं इत्थ होई इहलोगो ॥
कस्स वि दुन्न वि लोगा, दोवि हया कस्सई लोगा ॥ ४४० ॥

अर्थ—"केटलाएक जीवोने परलोक (परभव) सारो होय छे, बीजा केटलाएकने अहींज आ लोक सारो होय छे, कोइ पुण्यशाळी जीवने बन्ने लोक पण सारा होय छे, अने कोइ पापकर्म करनारा जीवने बन्ने लोक हत (नष्ट) होय छे." ४४०.

(आ हकीकतनो उपनय उपर जणावेली छींकनी हकीकत परथी समजी लेवो.) वळी विशेष स्पष्ट करे छे—

छज्जीवकायविरओ, कायकिलेसेहिं सुट्ठु गुरुएहिं ।
न हु तस्स इमो लोगो, हवइ स्सेगो परो लोगो ॥ ४४१ ॥

अर्थ—"छ जीवनिकानुं मर्दन (वध) करवामां विशेष आसक्त एवा ते तापसादिकने अतिशय मोटा एवा पंचाग्नि, मासक्षपण विगेरे कायक्लेशोए करीने आ लोक (भव) सारो होतो नथी. परंतु तेने एक परलोक सारो थाय छे. केमके तेने अज्ञानतपथी परभवमां राज्यादिक सुखनी प्राप्ति थाय छे." ४४१.

नरयनिरुद्धमईणं, दंडियमाईण जीवियं सेयं ।
बहुवायम्मि वि देहे, विसुज्झमाणस्स वरं मरणं ॥ ४४२ ॥

अर्थ—"नरकने विषे बांधी छे (धारण करी छे) मति जेओए एटले नरकगतिगमन योग्य कार्यना करनारा एवा मंत्री विगेरे राज्यचिंता करनारनुं जीवित

गाथा ४४०-केषांचित् परो लोकः। हताः। कस्यचित्।

गाथा ४४१-षड्जीवकायमर्दने विशेषेण रतः। न पुनः परो लोकः। स्स-तस्य पुनः=परः। गाथा ४४२-मतीनां। जीवितं। सेय-श्रेयः। दंडियमाईण=नृपतिप्रभृतीनां। बहुवायम्मि वि=बहुरोगग्रस्तेऽपि।

सुलसनी कथा.

राजगृह नगरमां महा क्रूर करनार अने अधर्मी कालसौकरीक नामे पशुवध करनार (कसाइ) रहेतो हतो. ते हमेशां पांचसो पाडानो वध करतो हतो, अने ते वडे कुटुंबनुं पोषण करतो हतो. तेने सुलस नामे एक पुत्र थयो. ते अभयकुमारना संसर्गथी श्रावक थयो. केटलेक काळे काळसौकरिकना शरीरमां एवा मोटा रोगो उत्पन्न थया के जेनी वेदनाने ते सहन करी शकतो नहीं. तेथी ते अत्यंत विलाप अने पोकार करतो हतो. तेना स्वजनो अनेक प्रकारना औषधो करता हता, पण वेदना शांत थती नहोती. एकदा पिताना दुःखथी दुःखी थएला सुलसे अभयकुमारने ते वात कही, एटले अभयकुमारे तेने कहुं के " हे सुलस ! तारो पिता महापापी होवाथी नरकमां जवानो छे, तेथी सारां औषधोथी तेने शांति थशे नहीं; माटे तेनुं तुं मध्यम (हलका प्रकारनुं-कनिष्ठ) औषध कर के जेथी तेने कांइक सुख थाय." आवी अभयकुमारे आपेली बुद्धिथी सुलसे घेर आवी पिताना शरीरपर विष्टा विगेरे दुर्गन्धी वस्तुओनुं विलेपन कराव्युं, बोरडी अने बावळ विगेरेना कांटानी शय्या करी तेमां सुवाड्या, कडवां कषायलां ने तीखां औषधो पावा मांड्यां, गाय भेंस विगेरेनां मूत्र पायां, कुतरा अने भुंड विगेरेनी विष्टानो धूमाडो दीधो, तथा राक्षस अने वेताळ विगेरेना भयंकर रूपो देखडाव्यां. एवी रीते करवाथी तेना शरीरने महा सुख उत्पन्न थयुं, तेमज ते पोताना मनमां पण अत्यंत सुख मानवा लाग्यो. पछी ते काळसौकरिक मृत्यु पामीने सातमी नरकमां नारकीपणे उत्पन्न थयो.

तेनुं प्रेतकार्य (मरणक्रिया) कर्या पछी सुलसने तेना कुटुंबे कह्युं के " तुं पण हवे तारा पितानी जेम हमेशां पांचसो पाडानो वध करीने कुटुंबनुं पोषण कर, अने आपणा कुटुंबनी रीति प्रमाणे वर्ती सर्व कुटुंबमा मोटो था." ए प्रमाणे कुटुंबीओनुं वाक्य सांभळीने सुलस बोल्यो के " ए पापकर्म हुं कदी करवानो नथी. केमके तेवुं पाप करीने हुं नरके जाउं, ते वखते मारो कोइ आधार थवानुं नथी. जिह्वाना स्वादने माटे थइने जे पुरुषो आवी हिंसा करे छे तेओ अवश्य दुर्गतिने पामे छे. ज्यारे एक कांटो लागवाथी पण प्राणीने मोटुं दुःख उत्पन्न थाय छे, त्यारे अनाथ अने अशरण एवा पशुओने शस्त्रादिकवडे मारवाथी तेमने दुःख उत्पन्न थतुं हशे तेनुं तो कहेवुं ज शुं ! माटे आवा पापकर्मवडे कुटुंबनुं पोषण करवाथी सर्युं. मारे हिंसा करवानुं कांइ पण प्रयोजन नथी." ते सांभळी कुटुंबवर्ग बोल्यो के " तने जे पाप लागशे तेना अमे पण भागीदार थइशुं, माटे तारे कुळक्रमने त्याग करवा नहीं." इत्यादि कुटुंबनो बहु आग्रह जोइने तेमने प्रतिबोध करवा माटे सुलसे एक कुहाडी लइने पोताना पग

क्लेश सहे छे, छतां ते यतनानेज निश्चे ते मूर्ख माणस करतो नथी; तो ते मूर्खने उप-रना पशु विना पशुनां उपकरणो मेळवनारनी जेवो जाणवो; अर्थात् यतनाने माटेज उपकरणो मेळववानी जरुर छे, छतां ते मेळवीने पछी यतनाज जो न करे तो ते उपक-रणो एकठां करवा व्यर्थ छे." ४४७.

अरिहंता भगवंतो, अहियं व हियं व नं वि इहं किंचि ।
वारंति कारवंति य, घित्तूण जणं बला हत्थे ॥ ४४८ ॥

अर्थ–" अरिहंत (रागद्वेष रहित) भगवान् (ज्ञानी) मनुष्योने बळात्कारे हाथे पकडीने आ संसारमां कांइ पण (थोडुं पण) तेना अहितनुं निवारण करावता नथी. तेमज तेना हितने करावता नथी. अर्थात् जेम राजा माणसने हाथे पकडीने बळात्कारे पोतानी हितकारी आज्ञा मनावे–पळावे छे अने अहितकारी मार्ग छोडावे छे तेम अरि-हंत भगवान् करता नथी." ४४८. त्यारे शुं करे छे ते ते कहे छे—

उवएसं पुण तं दिंति, जेण चरिएण कित्तिनिलयाणं ।
देवाण वि हुंति पहू, किमंग पुण मणुअमित्ताणं ॥ ४४९ ॥

अर्थ–" परंतु तेने (मनुष्यने) उपदेश–धर्मोपदेश आपे छे, के जे आचरवाथी (जे धर्मनुं आचरण करवाथी) कीर्तिना स्थानरूप एवा देवोनो पण ते प्रभु–स्वामी थाय छे; तो पछी हे अंग! (हे शिष्य!) मनुष्यमात्रनो स्वामी थाय, तेमां तो शुं आश्चर्य!" ४४९.

वरमउडकिरीडधरो, चिंचइओ चवलकुंडलाहरणो ।
सक्को हिओवएसा, एरावणवाहणो जाओ ॥ ४५० ॥

अर्थ–" वर (प्रधान) [illegible] मुगट [illegible] किरीट [illegible] मुकुटने धारण करनार (श्रेष्ठ मुकुटने धारण करनार), [illegible] विगेरे आभरणोथी शोभित तथा कर्णने विषे चपळ कुंडळना आभरणने धारण करनार एवो शक्रेन्द्र हितोपदेशथी एटले हितकारी जिनेश्वरना उपदेशथी (उपदेश प्रमाणे आचरण करवाथी) ऐरावणना वाहनवाळो थयो; एटले कार्तिक शेठना भवमां हित-कारक जिनवचनो उपदेश अंगीकार करवाथी तेणे इन्द्रपणुं प्राप्त कर्युं." ४५०

रयणुज्जलाइं जाइं, बत्तीसविमाणसयसहस्साइं ।
वज्जधरेण वराइं, हिओवएसेण लद्धाइं ॥ ४५१ ॥

[illegible]
[illegible]

थोडुं भांग्युं होय तोपण ते वासण भांग्युं कहेवाय छे. जेम वस्त्रनो थोडो भाग फाट्या छतां पण वस्त्र फाट्युं एवो वचनव्यवहार थाय छे, तेवीज रीते करातुं एवुं कार्य पण कर्युं, एम कहेवाय छे. 'कडेमाणे कडे' ए निश्चय सूत्र छे. जो प्रथम समये कार्यनी उत्पत्ति न मानीए, तो पछी बीजे क्षणे पण कार्य थयुं नहीं कहेवाय, एम त्रीजे चोथे विगेरे क्षणे पण कार्य उत्पन्न थयेलुं कहेवाशे नहीं. मात्र एक छेल्लेज क्षणे कार्यसिद्धि कहेवाशे. तेम मानवाथी प्रथमादिक क्षणोनी व्यर्थता थशे. वळी अंत्य क्षणेज कांइ सर्व कार्यसिद्धि देखाती नथी. माटे 'कडेमाणे कडे' ए भगवाननुं वाक्य युक्तियुक्त अने सत्यज छे." इत्यादिक अनेक युक्तिथी बोध कर्या छतां पण जमालिए पोतानो कदाग्रह छोड्यो नहीं, त्यारे केटलाक शिष्यो 'आ (जमालि) अयोग्य छे, जिनवचननो उत्थापक छे, अने पोताना मतनुं स्थापन करनार निह्नव छे.' एम जाणी तेने तजीने भगवंतनी पासे गया.

पछी जमालि पण नीरोगी थयो त्यारे विहार करतो करतो चंपानगरीमां भगवाननी पासे आवी कहेवा लाग्यो के 'हुं तमारा बीजा शिष्योनी जेम छद्मस्थ नथी, पण हुं तो केवळी छुं.' ते सांभळीने श्रीगौतमस्वामीए पूछयुं के 'जो तुं केवळी हो तो कहे के आ लोक शाश्वत छे के अशाश्वत? तथा जीव शाश्वत छे के अशाश्वत?' ते सांभळीने तेना प्रत्युत्तर आपवाने असमर्थ एवो जमालि मौन धारीनेज रह्यो. त्यारे श्रीगौतमस्वामी बोल्या के 'हे जमालि! तुं केवळीनु नाम धारण करे छे अने उत्तर केम आपी शकतो नथी? हुं छद्मस्थ छुं तोपण तेनो उत्तर जाणुं छुं ते सांभळ—लोक बे प्रकारनो छे. शाश्वत अने अशाश्वत. तेमां द्रव्यथी आ लोक शाश्वत (नित्य) छे, अने पर्याय थकी एटले उत्सर्पिणी अवसर्पिणी विगेरे काळप्रमाणथी अश्वात (अनित्य) छे. तथा जीव पण द्रव्यथी नित्य छे, अने देव, मनुष्य, तिर्यंच तथा नरकगतिरूप पर्यायथी अनित्य छे." ते सांभळीने तेना उत्तर उपर श्रद्धा नहीं राखतो जमालि विहार करी श्रावस्ती नगरीए गयो.

सुदर्शना साध्वीए पण जमालिनो मत अंगीकार कर्यो हतो. ते सुदर्शना पण तेज नगरीमां ढंक नामना भगवानना उपासक कुंभारनी शाळामां रहीने लोकोनी पासे जमालिना मतनी प्ररूपणा करवा लागी. ते सांभळी ढंके विचार्युं के "जुओ! कर्मनी केवी विचित्रता छे? आ सुदर्शना भगवाननी पुत्री छतां पण कर्मना वशथी असत् प्ररूपणा करे छे, तो पण जो आने हुं कांइ पण उपायथी प्रतिबोध पमाडुं तो मने मोटुं फळ प्राप्त थाय." एम विचारीने तेणे एकदा पोरसीना मध्यमां स्वाध्याय करती सुदंशा (सुदर्शना) साध्वीनी साडीना एक भागमां अंगारो नांख्यो, तेथी साडीमां [illegible]

अर्थ-" पर (अन्य)ना परिवाद (अवर्णवाद-निंदा) ते विषे एटले पर-परिवादमां-पारकी निंदा करवामां आसक्त एवा संसारमां रहेला (संसारी) जीवो अनेक प्रकारना कंदर्प (हास्यादिक करवुं ते) अने शब्दादिक विषयोना भोग एटले सेवनवडे करीने अन्यने अरति उत्पन्न करे तेना विनोदने करे छे. एटले ए प्रमाणे बीजाने परिताप उत्पन्न करीने पोताना आत्माने सुख उत्पन्न करे छे." ४६१.

आरंभपायनिरया, लोईअरिसिणो तहा कुलिंगी अ।
दुहओ चुक्का नवरं, जीवंति दरिद्द जियलोए ॥ ४६२ ॥

अर्थ-" आरंभ (पृथ्वीकायादिकनुं उपमर्दन) अने पाक ते रंधनक्रिया-तेमां निरत (आसक्त) एवा लौकिक ऋषिओ (तापस विगेरे) तथा त्रिदंडी विगेरे कुलिंगीओ यतिधर्मथी अने श्रावकधर्मथी एम बन्न धर्मथी भ्रष्ट थइने मात्र आ जीवलोक विषे दरिद्र (धर्म रूपी धन रहित) एवा छता जीवे छे." ४६२.

सव्वो न हिंसियव्वो, जह महिपालो तहा उदयपालो।
न य अभयदाणवइणा, जणोवमाणेण होयव्वं ॥ ४६३ ॥

अर्थ-" साधुए सर्व जीव (कोइ पण जीव)नी हिंसा करवी नहीं. जेवो महिपाळ के० राजा तेवोज उदकपाळ के० रंक पण जाणवो. (मुनि राजाने अने रंकने समान गणे छे, एटले एकेने मारता नथी.) अभयदानना व्रतवाळा साधुए सामान्य जननी उपमावडे थवुं नहीं. एटले के करेलानो प्रतिकार करवो (कोइए आपणने मार्यु होय, तो तेनुं वैर लेवुं) इत्यादिक सामान्य जनना कहेणी छे अने कृति पण होय छे तेनी समानता धारण करवी नहीं."

पाविज्जइ इह वसणं, जणेण तं छगलओ असंतुत्ति।
न य कोई सोणियबलिं, करेइ वग्घेण देवाणं ॥ ४६४ ॥

अर्थ-" क्षमा करनार प्राणी आ संसारमां व्यसन एटले निंदारूप कष्टने पामे छे. केमके लोकमां क्षमावान प्राणीने एवुं कहेवामां आवे छे के 'आ तो असमर्थ (बिचारो) बकरा जेवो छे.' एवी रीते लोको तेनो उपहास करे छे, बीजाथी पीडा पामतो छतो पण ते क्षमाज करे छे, माटे आ असमर्थ बकरा जेवो छे, एम लोको कहे छे; वळी कोइ

गाथा ४६२-लोईय । कुलिंगीय । जीयलोए ।
गाथा ४६३-उदकपालो-रंकः । होइव्व ।
गाथा ४६४-छग्गलओ । असत्तोत्ति ।

इक्कं पि नत्थि जं सुट्ठु, सुचरियं जह इमं बलं मज्झ ।
को नाम दढक्कारो, मरणंते मंदपुन्नस्स ॥ ४६८ ॥

अर्थ–" एक पण तेवुं सुष्ठु (सारुं) सुचरित (सारुं आचरण) नथी, के जे सुचरित मारुं बळ (आधार रूप) थाय. माटे मंद पुण्यवाळा एवा मारो मरणने अंते कोण आधार थशे ? " ४६८.

सूलविसअहिविसूईपाणीसत्थग्गिसंभमेहिं च ।
देहंतरसंकमणं, करेइ जीवो मुहुत्तेण ॥ ४६९ ॥

अर्थ–" शूळ (कुक्षिमां शूळ आववुं ते), विष (झेरनो प्रयोग), अहि (सर्पनुं विष), विसूचिका (अजीर्ण) पाणी (जळमां बूडवुं), शस्त्र (शस्त्रनो प्रहार) अग्नि (अग्निमां बळवुं), तथा संभ्रम एटले भय स्नेहादिक वडे एकदम हृदयनुं रुंधाइ जवुं–आटला प्रकारे करीने आ जीव एक मुहूर्त मात्र (क्षणवार)मां देहान्तरमां संक्रमण (बीजा देहमां प्रवेश) करे छे. एटले मृत्यु पामी परभवमां जाय छे. अर्थात् प्राणीओनुं आयुष्य अति चपळ छे. " ४६९.

कत्तो चिंता सुचरियतवस्स गुणसुट्ठियस्स साहुस्स ।
सोगइगमपडिहत्थो, जो अच्छइ नियमभरियभरो ॥ ४७० ॥

अर्थ–" सद्गतिमां जवाने प्रतिहस्त (दक्ष) एटले समर्थ अने नियम (अभिग्रह) वडे भर्यो छे धर्मकोश (धर्मभंडार)नो भार जेणे एवा जे साधु रहे छे (होय छे), ते सुचरित तप एटले क्षमा सहित आचरण कर्युं छे तप जेणे एवा अने चारित्रादिक गुणने विषे सुस्थित एटले दृढ थयेला साधुने क्यांथी चिंता होय ? एटले तेवा साधुने मरणकाळे पण क्यांथी फीकर होय ? नज होय. " ४७०.

साहंति अ फुडं वियडं, मासाहसपउणसरिसया जीवा ।
न य कम्मभारगरुयत्तणेणं तं आयरंति तहा ॥ ४७१ ॥

गाथा ४६८–एकोऽपि । सुष्ठु । दृढकारो । दृढभारः अवष्टंभ आधारः ।

गाथा ४६९–विसूइअ । पाणिअ । सत्थग्गि–शस्त्राग्नि । मुहुत्तेण ।

गाथा ४७०–कुतो । सुचरित । [illegible] । [illegible] । [illegible] । [illegible] [illegible]

[illegible]

गाथा ४७१–[illegible] [illegible] [illegible] ।

अर्थ–" जे नट होय छे ते वैराग्यनी एवी वातो कहे छे के जेथी घणा लोको निर्वेद (वैराग्य) पामे छे. तेवी रीते मूर्ख माणस सूत्रार्थ भणीने पण (बोलीने–उपदेश आपीने पण) पछीथी ते प्रमाणे वर्तता नथी, परंतु माछलां पकडवा माटे जाळ लइने जळमां उतरे छे. (उतर्या जेवुं करे छे.) अर्थात् मूर्ख माणस सूत्रना अध्ययन (अभ्यास)ने विपरीत आचरण करवाथी व्यर्थ करे छे." ४७४.

कह कह करेमि कह मा करेमि, कह कह कयं बहुकयं मे ।
जो हिययसंपसारं, करेइ सो अइ करेइ हियं ॥ ४७५ ॥

अर्थ–" हुं केवी केवी रीते धर्मानुष्ठान करुं ? केवी रीते न करुं ? अने केवी रीते करेलुं ते धर्मानुष्ठान मने बहु करेलुं एटले घणुं गुणकारी थाय ? आवी री जे पुरुष हृदयमां संप्रसार (आलोचना–विचार) करे छे ते पुरुष अत्यंत आत्महि करे छे (करी शके छे)." ४७५.

सिढिलो अणायरकओ, अवसवसकओ तहा कयावकओ ।
सययं पमत्तसीलस्स, संजमो केरिसो होज्जा ॥ ४७६ ॥

अर्थ–" शिथिल, अनादर वडे (आदर रहित) करेलो, अवशपणाथी एटले गुरुन परतंत्रताथी करेलो अने कांइक पोतानी स्वतंत्रताथी करेलो, तथा कृतापकृत एटले कांइक (संपूर्ण) करेलो अने कांइक विपरीत करेलो एटले विराधेलो एवो निरंतर प्रमत्तशील (प्रमादना आचरणना स्वभाववाळा)नो संयम एटले प्रमादीए ग्रहण करेलो तेवा प्रकारनो संयम केवो होय ? अर्थात् सर्वथा तेनो ते संयम (चारित्र) कहेवायज नहीं." ४७६

चंदु व्व कालपक्खे, परिहाइ पए पए पमायपरो ।
तह उग्घरविग्घरनिरंगणो य ण य इच्छियं लहइ ॥ ४७७ ॥

अर्थ–" कृष्ण पक्षमां चंद्रनी जेम एटले जेम कृष्ण पक्षमां चंद्र दिवसे दिवसे हीन थाय छे, तेम प्रमादवान पुरुष पगले पगले हानि पामे छे. जोके ते गृहनो (गृहस्थपणाना गृहनो) त्याग करीने घरना आश्रयरहित थया छतां अने स्त्रीरहित थया छतां पण इच्छित एटले स्वर्गादिक वांछित फळने पामतो नथी." ४७७.

गाथा ४७५–कहवा करेमि । हियइ सपसारो । गाथा ४७६–अणायारकओ । कहाविकओ । कयावकओ=कृतापकृतः । हुज्जा ।

गाथा ४७७–कालपक्खे=कृष्णपक्षे । विग्घर । ण य । उद्गृहविगृहनिरंगनः= उज्झितं गृहं येन, गृहादिरहितो विगृहः, निर्गता अंगना यस्य, स्त्री रहित इत्यर्थः ।

करवो नहीं एम तुलना करी, आ प्रमाणे आर्यमहागिरि विगेरेना दृष्टांते करीने घ
प्रकारे बताव्युं, तथा घणे प्रकारे समिति, कषायादिकना फळभूत दृष्टांतो देखाडवा व
नियंत्रणा देखाडी, तोपण आ जीव जो प्रतिबोध न पामे तो शुं करीए? खरेखर
जीवनी चिरकाळ भवभ्रमण रूप भवितव्यताज छे; नहीं तो ते केम प्रतिबोध न पामे
माटे जरुर तेनी एवीज भवितव्यता छे एम जाणवुं." ४८१.

किमगं तु पुणो जेणं, संजमसेढी सिढिलीकया होई ।
सो तं चिअ पडिवज्जइ, दुक्खं पच्छा हु उज्जमई ॥ ४८२ ॥

अर्थ—" वळी हे शिष्य ! जे पुरुषे संयमश्रेणी (ज्ञानादिक गुणश्रेणी) शिथिल क-
रेली छे ते पुरुषे करीने शुं ? (ते पुरुष शा कामनो ? कांइज नहीं). केमके ते पुरुष
निश्चे ते (शिथिलपणा)नेज पामे छे, अने पछी (शिथिल थया पछी) दुःखे करीने
उद्यम करी शके छे. एटले शिथिल थया पछी उद्यम करवो अशक्य छे. माटे प्रथम-
थीज शिथिल थवुं नहीं, ए अहीं तात्पर्य छे." ४८२.

जइ सव्वं उवलद्धं, जइ अप्पा भाविओ उवसमेणं ।
कायं वायं च मणं, उप्पहेण जह न देई ॥ ४८३ ॥

अर्थ—" वळी हे भव्य प्राणी ! जो तें पूर्वोक्त सर्व सामग्री प्राप्त करी होय, अने
जो उपशमवडे आत्मा भावित (वासित) कर्यो होय, तो तुं काययोग वचनयोग अने
मनयोगने जे प्रमाणे उन्मार्गे न जाय तेम कर—तेवी रीते प्रवर्ताव." ४८३

हत्थे पाए निक्खिव्वे, कायं चालिज्ज तं पि कज्जेण ।
कुम्मो व्व सया अंगे, अंगोवंगाइं गोविज्जा ॥ ४८४ ॥

अर्थ—" हाथ तथा पगने संकोचवा एटले कार्य विना हलाववा नहीं, अने जे
कायाने एटले काययोगने चलाववो ते पण कार्ये करीने एटले कार्य होय तोज चला-
ववो, कार्य विना चलाववो नहीं; अने काचवानी जेम निरंतर अंगोने विषे भुज, नेत्र
विगेरे अंगोपांगने गुप्त राखवां एटले तेने पण कार्य विना चलाववां नहीं." ४८४.

अहीं कूर्म (काचबा)नुं दृष्टांत जाणवुं.

कूर्मनी कथा.

वाराणसी नामनी महापुरीमां गंगानदीनी पासे एक मृदुगंगा नामनो मोटो द्रह
छे. तेनी समीपे मालुया कच्छ नामे एक मोटुं गहन वन छे. ते वनमां बे दुष्ट शी-

गाथा ४८२-होइ । चिय । सज्जमइ । गाथा ४८३-भाविउ । उवसमेण । उप्प-
हिअं जइ न देइ । देही=प्रवर्तय । गाथा ४८४-कलियव्वे । चालिज्ज । कुम्म व सय अंगमि ।

अणवट्ठियं मणो जस्स, झायइ बहुयाइं अट्टमट्टाइं ।
तं चिंतिअं च न लहइ, संचिणइ पावकम्माइं ॥ ४८६ ॥

अर्थ-" जेनुं अनवस्थित (अति चपळ) मन घणा दुष्ट विचारोने (आर्त्त त्रेढाने–आळजाळने) हृदयमां चिंतवे छे. ते चिंतित (मनोवांछित)ने पामतो नथी, पण उलटां दरेक समये पापकर्मोने एकठां करे छे–वृद्धि पमाडे छे, माटे मनने स्थिर करीने सर्व अर्थने साधनार एवा संयमने विषे यतना करवी–उद्यम करवो. ४८६.

जह जह सव्वुवलद्धं, जह जह सुचिरं तवोवणे वुच्छं ।
तह तह कम्मभरगुरु, संजमनिव्वाहिरो जाओ ॥ ४८७ ॥

अर्थ–" कर्मना भर (समूह) थी गुरु (व्याप्त) थयेला पुरुषे (भारेकर्मी जीवे) जेम जेम सर्व सिद्धान्तनुं रहस्य उपलब्ध (प्राप्त) कर्युं, अने जेम जेम चिरकाळ सुधी तपोधन (तप रूपी धनवाळा) साधुओने विषे (साधुसमुदायने विषे) निवास कर्यो, तेम तेम ते (गुरुकर्मी) चारित्र थकी बाह्य करायो–भ्रष्ट थयो." ४८७.

ते उपर दृष्टान्त कहे छे.—

विज्जप्पो जह जह ओसहाइं पिज्जेइ वायहरणाइं ।
तह तह से अहिययरं, वाएणा ओरिअं पुट्टं ॥ ४८८ ॥

अर्थ–"प्राप्त (हितकारी) वैद्य जेम जेम वायुने हरण (नाश) करनारां सुंठ, मरी विगेरे औषधो पाय छे, तेम तेम ते (असाध्य रोगवाळा)नुं उदर (पेट) वायुए करीने अधिकतर पूर्ण (भरायेलुं) थाय छे ते दृष्टान्त प्रमाणे श्रीजिनेश्वर रुपी वैद्य पण ज्ञानावरणादिक कर्म रूपी वायुने शांत करनार सिद्धांतरूपी घणुं औषध पाय छे, तो पण (बहुकर्मी जीवोनो) असाध्य एवो कर्म रूपी वायु उलटो वृद्धि पामे छे." ४८८

दड्ढजउमकज्जकरं, भिन्नं संखं न होई पुणकरणं ॥
लोहं च तंबविद्धं, न एइ परिकम्मणं किंचि ॥ ४८९ ॥

अर्थ–" बळेली जतु (लाख) अकार्यकर छे–कांइ पण कामनी नथी. भांगी (फूटी) गयेला शंखनुंफरी सांधवुं थतुं नथी (फरी संधातो नथी). तथा तांबावडे विंधायेलुं मळेलुं–एकरूप थयेलुं लोढुं कांइ पण (जरा पण) परिक्रमण (सांधवा) ना उपायने पाळतुं नथी. तेवीज रीते असाध्य कर्मथी भींटायेलो भारेकर्मी जीव धर्मने विषे सांधी–जोडी शकातो नथी." ४८९.

गाथा ४८६–संचिणय । गाथा ४८७–सुचिरो । वुच्छउति उषितं । भारगुरू । संयमान्निर्बासत । निव्वाहिरउ जाओ ।
गाथा ४८८–वाइहरणायं । ऊरिय पोट्टं । गाथा ४८९–होइ ।

यती नथी, तथा तेने परलोक पण (परभवमां देवपणुं के मनुष्यपणुं) प्राप्त थतो नथी." ४९३ द्रव्यपूजा अने भावपूजामां भावपूजा श्रेष्ठ छे ते बतावे छे.

कंचणमणिसोवाणं, थंभसहस्सूसिअं सुवन्नतलं ।
जो कारिज्ज जिणहरं, तओ वि तवसंजमो अहिओ ॥४९४॥

अर्थ–" कांचन (सुवर्ण) अने चंद्रकांतादिक मणिओना सोपान (पगथीयां)-वाळुं, हजारो स्तंभोए करीने उच्छित एटले विस्तारवाळुं अने सुवर्णनी भूमि (तळ) वाळुं जिनगृह (जिनमंदिर) जे कोइ पुरुष करावे, तेना करतां पण एटले तेवुं जिनमंदिर कराववा करतां पण तप अने संयमनुं पाळन (करवुं ए) अधिक छे, अर्थात् भावपूजा अधिक छे." ४९४.

निव्वीए दुब्भिक्खे, रन्ना दीवंतराओ अन्नाओ ।
आणेऊणं बीअं, इह दिन्नं कासवजणस्स ॥ ४९५ ॥

अर्थ–" आ लोकमां निर्बीज एटले बीज पण न मळी शके एवा दुकाळसमयमां राजाए लोकोने माटे बीजा द्वीपमांथी बीज अगावीने (मंगावीने) ते (बीज) कर्षक लोकने एटले खेडुतोने आप्युं." ४९५.

केहिंचि सव्वं खइयं, पइन्नमन्नेहिं सव्वमद्धं च ।
वुत्तंगयं च केई, खित्ते खुट्टंति संतत्था ॥ ४९६ ॥

अर्थ–" ते राजाए आपेला बीजने केटलाएक बधुं खाइ गया, बीजा केटलाए खेडुतोए ते सर्व बीजने वावीने उगाडयुं, केटलाएके अर्धुं खाधुं ने अर्धुं वाव्युं, त केटलाक खेडुतो वावीने पछी ज्यारे ते उग्युं के तरतज एटले पूरुं पाक्या दीवा प [illegible] त्रास पामीने एटले पाछळथी राजसेवको आ धान्य लइ जशे एवा भयथी धान्य पोताने घेर लइ जवा माटे क्षेत्रमां कूटवा लाग्या. कूटीने दाणा काढवा लाग्या. तेने पण राजसेवकोए गुन्हेगार गणी पकडया अने घणुं दुःख आप्युं ४९६.

[illegible] गाथामां कहेला दृष्टान्तनो उपनय बतावे छे–

[illegible] जिणवरचंदो, निव्वीयं धम्मविरहिओ कालो ।
[illegible]ताई कम्म भूमी, कासगवग्गो य चत्तारि ॥ ४९७ ॥

[illegible] –कनकमणिसोपानम् [illegible] [illegible]
[illegible] । [illegible] [illegible]
[illegible] । पवन । पइन्न–प्रकम् । [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] [illegible] ।

अर्थ–" हे भव्य जीव! जो कदाच तुं समिति विगेरे उत्तर गुणना भार (समूह) सहित मूलगुणना भारने (पंचमहाव्रतना भारने) धारण करवा (वहन करवा) शक्तिमान न हो तो तारे जन्मभूमि, विहारभूमि अने दीक्षाभूमि ए त्रण भूमिनो त्याग करीने सुश्रावकपणुं अंगीकार करवुं ते अति श्रेष्ठ छे; अर्थात् तुं अति श्रेष्ट एवा सुश्रावकपणाने अंगीकार कर." ५०१

अरिहंतचेइआणं, सुसाहू पूयारओ दढायारो।
सुसावगो वरतरं, न साहुवेसेण चुअधम्मो ॥ ५०२ ॥

अर्थ–" वळी हे भव्य प्राणी! जो तुं साधुपणुं धारण करवा असमर्थ हो, तो अरिहंतना चैत्य (बिंब)नी पूजामां तत्पर अने सुसाधु एटले उत्तम साधुओनी सत्कार सन्मानादिरूप पूजामां आसक्त अने दृढाचारवाळो (अणुव्रत पाळवामां कुशळ) एवो सुश्रावक था ते घणुं श्रेष्ठ छे, एटले तेवुं श्रावकपणुं धारण करवुं ते बहु सारुं छे. परंतु साधुवेषे करीने–साधुवेष धारण करीने धर्मथी च्युत-भ्रष्ट थवुं ए श्रेष्ठ नथी. केमके आचारभ्रष्ट थइने मात्र वेष धारण करवाथी कांइ पण फळ नथी." ५०२.

सव्वं ति भाणिऊणं, विरई खलु जस्स सव्विया नत्थि।
सो सव्वविरइवाई, चुक्कइ देसं च सव्वं च ॥ ५०३ ॥

अर्थ–" सर्व एटले 'सव्वं सावज्जं जोगं पच्चक्खामि' हु सर्व सावद्य योगनुं प्रत्याख्यान (निषेध) करुं छुं एम प्रतिज्ञा करवावडे सर्व सावद्य योगनुं प्रत्याख्यान करीने पण जेने निश्चे सव (संपूर्ण) षट्कायना पालन रूप विरति नथी ते सर्व विरतिने कहेनारो (हु सर्वविरति छुं एम प्रलाप करनारो) देशविरतिने (श्रावक धर्मने) अने सर्वविरतिने (साधुधर्मने) बंनेने चूके छे- हारे छे, अर्थात बन्नेथी भ्रष्ट थाय छे." ५०३.

जो जहवायं न कुणइ, मिच्छद्दिट्ठी तओ हु को अन्नो।
वुड्ढेइअ मिच्छत्तं, परस्स संकं जणेमाणो ॥ ५०४ ॥

अर्थ–" जे पुरुष यथावाद एटले जेवुं वचन बोले तेवुं क्रियानुष्ठानादिक करतो नथी ते पुरुषथी बीजो कयो पुरुष मिथ्यादृष्टि जाणवो? एनेज मिथ्यादृष्टि जाणवो. तेनाथी बीजो कोइ विशेष मिथ्यादृष्टि नथी. केमके ते पुरुष बीजा लोकोने शंका उत्पन्न करावतो सतो मिथ्यात्वने वृद्धि पमाडे छे." ५०४.

गाथा ५०२ चेईआणं। पुआरओ। सुस्सावगो। च्युतधर्मः।
गाथा ५०३–भाणिउणं। विरइ। सव्विया=सर्विका–सर्वा। विरइवाडी।
गाथा ५०४–वड्डेइ मिच्छत्त। जणेमाणे।

लोए वि जो ससूगो, अलिअं सहसा न भासए किंचि।
अह दिक्खिओ वि अलियं, भासइ तो किंचि दिक्खाए॥

अर्थ—" लोकने विषे पण जे सशूक (पापभीरु—पापथी भय पामतो) माणस होय छे ते सहसा (विचार कर्या विना) कांइ पण असत्य बोलतो नथी; त्यारे जो दीक्षित थईने (दीक्षा लइने) पण ते असत्य बोले, तो दीक्षाए करीने शुं ? अर्थात् दीक्षा लेवानुं शुं फळ ? कांइज नहीं." ५०८.

महव्वयअणुव्वयाइं, छंडेउं जो तवं चरइ अन्नं।
सो अन्नाणी मुढो, नावाबुड्डो मुणेयव्वो॥ ५०९॥

अर्थ—" जे पुरुष महाव्रतोने अथवा अणुव्रतोने तजीने बीजुं तप करे छे, एटले महाव्रत अने अणुव्रत शिवाय बीजां तप करे छे ते अज्ञानी अने मूर्ख माणस (अज्ञान कष्ट करनार माणस) नाववडे करीने पण एटले हाथमां नावा आव्या छतां पण बूडेलो जाणवो. जेम कोइ समुद्रमां रहेलो मूर्ख माणस हाथमां आवेली नावने तजीने ते नावना लोढाना खीलाए करीने समुद्र तरवाने इच्छे ते रीतनो तेने जाणवो." ५०९.

सुबहुं पासत्थजणं, नाउणं जो न होइ मज्झत्थो।
न य साहेइ सकज्जं, कागं च करेइ अप्पाणं॥ ५१०॥

अर्थ—" बहु प्रकारे पासत्थानुं स्वरूप जाणीने पण (पार्श्वस्थ जन संबंधी शिथिलताने जाणीने पण) जे मध्यस्थ होतो नथी ते पोतानुं मोक्षरूप कार्य साधी शकतो नथी, अने पोताना आत्माने कागडा तुल्य करे छे." ५१०.

परिचिंतिऊण निउणं, जइ नियमभरो न तीरए वोढुं।
परचित्तरंजणेणं, न वेसमित्तेण साहारो॥ ५११॥

अर्थ—" निपुणताथी (सूक्ष्म बुद्धिथी विचार करीने जो नियमनो भार (मूल अने उत्तर गुणनो समूह) वहन करवा (धारण करवा) शक्तिमान न थवाय, तो [illegible] विनने रंजन (खुशि) करनार एवा वेषमात्रे करीने [illegible]

[illegible] ५०८ [illegible] । [illegible] । अहि दिक्खियओ वि । किंच ।
[illegible] ५०९ [illegible] । [illegible] । अन्नाणी । बुड्डो [illegible] ।
[illegible] ५१० [illegible] ।
[illegible] ५११ [illegible] ।

अर्थ-" कांतर (मोटुं अरण्य एटले अटवीमां आवी चडवुं), रोध (राजानी लडाइ विगेरे प्रसंगे दुर्गमां रुंधावुं), मद्धाण (विषममार्गे चालवुं) ओम (दुष्काळ) अने गेलन्न (ग्लानता-रोगीपणुं) इत्यादिक कार्यने (प्रसंगोने) विषे पण एटले एवा कारण प्राप्त थया छतां पण सर्व आदर (शक्ति) वडे करीने यतना पूर्वक साधुने जे करवा लायक कार्य छे तेज सुसाधु करे छे; अर्थात् प्रबळ कारण प्राप्त थया छतां पण साधुए पोतानी सर्व शक्तिथी पोतानुं जे कर्तव्य छे ते यतना पूर्वक अवश्य करवुं. " ५२३.

आयरतरसंमाणं, सुदुक्करं माणसंकडे लोए।
संविग्गपक्खपत्तं, ओसन्नेणं फुडं काउं ॥ ५२४ ॥

अर्थ-" अहंकारे करीने सांकडा एटले अभिमानथी भरेला एवा आ लोक (संसार) ने विषे अत्यंत आदरे करीने (संविग्न पणाए करीने) सुसाधुओनुं सन्मान करवुं ए अति दुष्कर छे, तेमज अवसन्न एटले शिथिल आचारवाळाने स्फुट-प्रगटपणे संविग्ननुं पक्षपाती पणुं करवुं एटले संविग्न पक्षना अनुरागी थवुं ए दुष्कर छे. " ५२४.

सारणचइआ जे गच्छनिग्गया पविहरंति पासत्था।
जिणवयणबाहिरा वि य, ते अ पमाणं न कायव्वा ॥ ५२५ ॥

अर्थ-" सारणा के० स्मारणा-भूली गयेलानुं स्मरण आपवुं एटले आ काम आवी रीते करवुं एवी वारंवार शिक्षा आपवाथी उद्वेग पामेला अने तेथी करीने गच्छ बहार नीकळी गयेला (स्वेच्छाए वर्तवा माटे गच्छ बहार थयेला) एवा जे पासत्थाओ स्वेच्छाए विहार करे छे तेओ जिनवचनथी बाह्य छे, अर्थात् प्रथम शुद्ध चारित्रनुं पालन करीने पछी प्रमादी थयेला छे तेओने प्रमाण रूप गणवा नहीं, एटले साधुपणामां गणवा नहीं. " ५२५.

हीणस्स विसुद्धपरूवगस्स, संविग्गपक्खवायस्स।
जा जा हविज्ज जयणा, सा सा से निज्जरा होइ ॥ ५२६ ॥

अर्थ-" विशुद्ध [illegible] करनार, अने संविग्ननो पक्षपात छे जेने एवा हीननी ([illegible]) जे जे यतना ([illegible]) होय छे, ते ते यतना तेने [illegible] छे. " ५२६.

[illegible]

अर्थ—"पांच महाव्रतादिक चरण अने पिंडविशुद्ध्यादिक करणने विषे आळसु तथा अविनयवडे बहुळ एटले घणा अविनयवाळा एवा पुरुषोने आ उपदेशमाळा प्रकरण निरंतर अयोग्य छे, अर्थात् तेओने आ उपदेश आपवा योग्य नथी. केमके सो हजार (लाख)ना मूल्यवाळो मणि कुत्सित भाषावाळा कागडाने (कागडानी कोटे) बांधवा लायक नथी." ५३०.

नाऊण करयलगयामलं व सब्भावओ पहं सव्वं ।
धम्मंमि नाम सीइज्जइ त्ति कम्माइं गरूआइं ॥ ५३१ ॥

अर्थ—"करतलमां रहेला आमलक (आमळाना) फळनी जेम अथवा अमल के० निर्मळ क के० पाणीनी जेम सद्भावथी (सत्य बुद्धिथी) सर्व (ज्ञानादि रूप) मोक्षमार्ग जाणीने पण आ जीव धर्मने विषे (नाम संभावनाने अर्थे छे) प्रमादी थाय छे तेमां ते प्राणीना गुरुकर्मोज कारण छे अर्थात् ते जिव भारे कर्मी होवाथी—ज्ञानावरणी यादि कर्मनी बहुलता होवाथी ते जाणतो सतो पण धर्म करतो नथी." ५३१.

धम्मत्थकाममुक्खेसु, जस्स भावो जहिं जहिं रमइ ।
वेरग्गेगंतरसं, न इमं सव्वं सुहावेइ ॥ ५३२ ॥

अर्थ—"धर्म, अर्थ, काम अने मोक्ष ए चार पुरुषार्थोने विषे जे प्राणीनो भाव (अभिप्राय) जे जे (भिन्न भिन्न) पदार्थोने विषे रमे छे (वर्ते छे); एटले प्राणीओनो अभिप्राय भिन्न भिन्न पदार्थोमां होय छे, माटे जेने विषे वैराग्यनोज एकांत रस रहेलो (भरेलो) छे एवुं (वैराग्य रसमय) आ उपदेशमाला प्रकरण सर्व प्राणीओने सुखकर नथी (सुख उत्पन्न करतुं नथी); किंतु वैराग्यवाळा पुरुषोनेज आ प्रकरण सुख उपजावे छे." ५३२.

संजमतवालसाणं, वेरग्गकहा न होइ कन्नसुहा ।
संविग्गपक्खियाणं, हुज्ज व केसिं चि नाणीणं ॥ ५३३ ॥

अर्थ—"सत्तर प्रकारना संयम तथा तपस्याने विषे आळसु (प्रमादी) एवा पुरुषोने वैराग्यकथा कर्णने सुखकारी थती नथी, प्रमादीने वैराग्यनी वार्ता रुचती नथी; परंतु संविग्न पक्षवाळा (मोक्षनी अभिळाषावाळा)ने अथवा केटलाएक ज्ञानीनेज वैराग्य कथा कर्णने सुखकारी थाय छे, सर्वने सुखकारी थती नथी." ५३३.

गाथा ५३१-सीइज्जइ=विषीदति-प्रमादी भवति ।
गाथा ५३२ मोक्खेसु । वेरग्गेगंतरसं । सुहावेइ ।
गाथा ५३३-हुज्जाव । केसिंच । नाणीणं ।

॥ अथ श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ जिनाजिनुं स्तवन ॥

महावीर प्रभु घेर आवे ॥ ए देशी ॥

नित्य समरु साहेब सयणां, नाम सुणतां सीतल वयणां, गुण गातां उलसे नयणांरे शंखेश्वर साहिब साचो; बीजानो आशरो काचोरे शंखे० ॥ १ ॥ ए आंकणि ॥ द्रव्यथि देव दानव पूजे । गुण संचितसो पण लीजे । अरिहापदपर्यंव छाजे । मुद्रापआसन राजेरे ॥ शंखे० बी० २ ॥ संवेग तजी घरवासो । प्रभु पासना गणधर थाशो । तव मुक्तिपुरीमां जाशो । गुण लोकमां वयगे गवाशोरे ॥ शंखे०बी० ३ ॥ एम दामोदर जिनवाणी । अषाढा श्रावक जांणी । जिनवंदी निजघर आवे । प्रभु पासनी प्रतिमा भरावेरे ॥ शंखे० बी० ४ ॥ त्रणकाल ते धूप उखेवे । उपकारी श्री जिनसेवे । पछी तेह वैमानिक थावे । ते प्रतिमापण तिहां लावेरे शंखे० बी० ५ ॥ घगा काल पूजी बहूमाने । वली सूरज चंद्र विमाने । नाग लोकनां कष्ट निवार्यां । ज्यारे पार्श्व प्रभुजी पधार्यारे ॥ शंखे० बी० ६ ॥ यदुसेन रह्यो रणभेरी । जीत्या नविजाये वैरी । जरासेनें जरा तव म्हेली । हरि वल विना सघले फेलीरे ॥ शंखे० बी० ७ ॥ नेमीश्वर चोकी विशाली । अठम करे वनमाली । तूठी पद्मावती बाली । आपे प्रतिमा झाकझमालीरे । शंखे० बी० ८ ॥ प्रभू पासनी प्रतिमा पूजी । बळवंत जरातव धूजी । छंटकावन्हवण जळ जोती । जादवनी जरा जाय रोतीरे ॥ शंखे० बी० ९ ॥ शखपूरीने सहूने जगावे । शखेश्वर गाम वसावे । मंदिरमां प्रभु पधरावे । शंखेश्वर नाम धरावेरे ॥ शंखे० बी० १० ॥ रहे जे जिनराज हजूरे । सेवक मनवंछित पूरे । ए भेटण प्रभुजीने काजे । शेठ मोताभाईने राजेरे ॥ शंखे० बी० ११ ॥ नाना माणक केरा नंद । शंघवी प्रेमचंद वीरचंद । राजनगरथी संघ चलावे । गामोगामना संघ मिलावेरे ॥ शंखे० बीजा० १२ ॥ अढार अठोत्तर वरषे । फागण वदि तेरशी दिवसे । जिन वंदीने आणंद पावे । शुभवीर वचन रस गावेरे शंखे० बी० १३ ॥ इति श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ स्तवन संपूर्ण ॥